

TŘETÍ NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ ČÍTANKA.

NAPSAL
K. BALÍK.

ČÁST PRVNÍ.

PODÍL ÚDŮ
»DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO« NA ROK 1928.
ČÍSLO 2.

V PRAZE 1928.
Nákladem »Dědictví sv. Jana Nepomuckého«.
Tiskem Československé akc. tiskárny v Praze.

I m p r i m a t u r .

Pragae, 15. Aprilis 1928.

Nr. 3.087.

Dr. Antonius Podlaha,
episcopus Paphiensis,
vicarius generalis.

1. Úvod.

Roku 1923 vyšla ve „Svatojanském Dědictví“ moje „Nedělní a sváteční čítanka“, roku 1925 „Druhá nedělní a sváteční čítanka“, a nyní ještě vychází „Třetí...“ Každá z nich tvoří samostatný celek. Nejsou na sebe nikterak odkázány. Látkou se od sebe liší. Všecky jsou psány v stejném duchu a mají na zřeteli čtenářstvo asi stejné duševní úrovně. Kdo četl první a druhou čítanku, prosím jej, aby si přečetl ještě třetí. Komu se snad dostala do rukou jenom tato, důtklivě jej žádám, aby si obstaral i druhé dvě a přečetl si je také. Kteří je četli, říkají, že je to na neděli četba vhodná.

Pamatuji se ze svého mládí, kterak můj otec vždy v neděli po obědě otevřel skříň, vyňal z ní velkou Francovu „Postillu“, rozložil ji na stůl, vyhledal výklad evangelia na dotýčnou neděli a hlasitě jej četl. My děti jsme poslouchaly. Tak tomu bylo i v mnohých jiných křesťanských rodinách. Dobrá ta četba měla blahodárný vliv na jejich mravní vývin.

Dnes jest tomu namnoze jinak. Čte se sice také, ano, čte se snad mnohem více než se čítalo dříve, ale místo „Postilly“ chopili se mnozí novin a románů. V neděli a ve svátek docházejí do našich rodin tisíce, ano spíše statisíce výtisků novin, a malí i velcí nosí si pod paždím z různých knihoven tlusté svazky povídek a románů. To jest nedělní duševní potrava mnohých rodin naší doby.

Nezavrhuji novin. Dobré noviny, psané v duchu katolickém, konají také dobrou službu, poučují, povzbuzují k dobrému a bavi. Ale kdo hltá jen a jen noviny, sytí se jednostranně, a známo jest, že každá jednostrannost ve výživě je škodlivá. Četba novin, zvláště pak t. zv. „pokrokářských“, v nichž víra a dobrý mrav bývají uráženy, v nichž jest plno rozčilujících polemiky, vzrušujících zpráv, sensačních pravdivých i vylhaných novinek, kdež v rubrice „Ze soudní síně“ všechny lidské hříchy a slabosti jako na trh se předvádějí, a co by mělo zůstat utajeno, vystavuje se

jako do výkladní skříně pro obecnost, působí na duši čtenářovu tak zhoubně, jako zhoubně působí alkohol na tělo. Ukojují zvědavost, ale nezušlechťují! Spíše kazí povahu.

Co platí o novinách, platí i o beletrii. Nezavrhují ušlechtilých povídek a románů. Naopak — dobré povídky s mravoučnou tendencí, a dobré v duchu katolickém psané romány nevtravým způsobem a proto tím účinněji poučují, baví a pro šlechtné činy svých hrdinů nadchnouti dovedou, ale řekněte mi: kolik je takových zábavných knih dobrých a kolik jest jich naproti tomu špatných? Kdybychom je dali vedle sebe, prvních by byla malá hromádka, ale druhých veliká hora. A touto četbou, kdež ličí se blahé a nešťastné chvíle zamilovaných, kde se často lidé vraždí, až krev proudem teče, kterou se lidská fantasie dráždí až do stavu chorobného, se mnozí mladí i staří, muži i ženy otravují.

Lidé chopili se duševního alkoholu a odstrčili chléb. Krmí duši četbou politickou a zábavnou, ale zanedbávají četbu vzdělávací a poučnou. Knihovníci souhlasně ve výkazech uvádějí, že veliká většina čtenářstva vyhledává jen knihy zábavné, ale pro poučné, mravoučné a odborně vzdělávací nejeví zájmu.

Národ je na scestí. Opustil cesty, svých otců. Komu na blahu národa záleží, má jej odváděti s cest špatných a vésti na cesty dobré. Ať jest mu to vhod či nevhod.

Vydáváje tuto knihu, vím předem, že se s ní mnohým nezavděčím. Nějaký román byl by, jim zajiště milejším. Ví, že nabízím zboží, po němž jest nyní málo poptávky. Ale to neznamená, že by se nemělo vyráběti a nabízet. Nejdu s módou, spíše proti módě, ale jsem přesvědčen, že více prospívá samotný chléb, než nějaké nasládlé cukrátko.

A přece nezoufám. Ví, že i dnes mnozí se vyskytnou, kteří si přečtou rádi něco vážnějšího. Ví, že dobrý vkus dosud úplně nevymřel, a že i dnes najdou se mnozí, kteří si v neděli a ve svátek odpoledne nebo večer otevrou tuto čítanku a dají se do čtení. Těm dobrým duším srdečný dík a pozdrav!

2. Proč jsme na světě?

(Neděle 1. adventní.)

Od pradávna hloubali lidé o tom, proč vlastně je člověk na světě. Snad všichni myslící lidé touto otázkou se obírali. Otázka byla sice vždy stejná, ale jak přerozmanitá byla na ni odpověď! Svatý Augustin ve svém spise „O městě Božím“ mluví o 288 domněnkách pohanských mudrců, proč a k čemu je člověk na světě. A přece jistě ani tento světec, ač jeho učenost byla veliká a vědomosti velmi obsáhlé, nevystihl domněnek všech. Od začátku světa vyrojilo se jich už dojista na tisíce.

I myslitelé nového věku, ovšem jen ti, kteří se nechťi spokojiti určitou a přesnou odpovědí, kterou dává křesťanství, vymýšlejí různé domněnky o původu člověka a jeho účelu, ale všichni tápají ve tmách. Jsou bezradní a konečně odpovídají tímto způsobem: „Proč jsme na svět přišli, k čemu potřebuje nás, je neznámo; o tom si můžeme tvořiti všelijaké domněnky; pozitivně nevíme o tom nic.“ Tak se vyjádřil doslovně profesor university v Praze dr. Krejčí. Taková odpověď nás ovšem neuspokojuje. Chtěli bychom něco přesnějšího a jasnějšího. Tak by dovedlo odpovědět i prosté dítě, které ani do školy nechodilo, a nepotřebovali bychom k tomu universitního profesora.

Mudrc Alexander Humboldt pobloudil tak daleko, že řekl: „Celý lidský život jest nesmysl.“ Ani tato ztřeštěná odpověď nás ovšem uspokojiti nemůže.

Lidé hmotářského smýšlení, kteří kladou cíl života lidského jenom na tuto zemi, mnoho nepřemýšlejí, na onu velikou otázku, na níž všechny věky marně se snažily dáti odpověď, vůbec neodpovídají, ale snaží se „života užít“, a to každý podle svého osobního vkusu — jeden vidí cíl života u plné misky, druhý ve výčepu, třetí v taněční síni, čtvrtý ve společnosti hezké společnosti, pátý ve spořitelních knížkách, v dosažení hodnosti, úřadu, cti, slávy a pod. V Praze „u Fleků“ dokonce bodrý občan vyprázdnil džbáněk černého až na dno a utřev si pěnu s vousů,

rozumoval: „Vždyť jsme zde na světě jen tak za stravu.“ A jeho soused zanotoval:

„Co užijem, mít budem,
za sto let tu nebudem!“

To byla celá životní filosofie těchto občanů. Za starodávných dob žili Epikureové, kteří se honosili svým rozumářstvím, ale kteří shrnovali svou moudrost v tuto větu: Požitek jest cílem života lidského. Epikurerové moderní, ať už sedí „u Fleků“ nebo na universitní katedře, říkají podobně: Co člověk užije, to má. Užij života! Až přijde smrt, zeptá se tě: „Pils?“ — „Pil.“ — „Tak pojď!“ A zeptá se druhého: „Pils?“ — „Nepil.“ — „Tak pojď taky.“

Jísti, pít, bavit se, užívatí světa a jeho rozkoši není ještě dostatečným důvodem, proč bychom žili. Už prostý rozum nám říká, že účelem života musí býti něco vyššího.

A opravdu, křesťanská věrouka nám praví, že cíl života našeho není jen na této zemi, ale že Bůh, který nám život dal, cíl náš položil až za hrob — do života druhého. Tento pozemský život jest jen cesta a příprava k němu. „Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.)

Náhodou nikdy nic nepovstalo — ani pokolení lidské nepovstalo náhodou. Bůh je stvořil.

Bůh měl k tomu dojista i vážnou příčinu. Rozumná bytost bez příčiny nedělá nic — bez příčiny zajisté nedělal nic ani Bůh, jenž má nejdokonalejší rozum.

Člověk si postavil dům. Proč? Aby v něm bydlil. Postavil si v něm postel. Proč? Aby v ní spal. Pořídil si kamna. Proč? Aby si na nich vařil pokrmy. Postavil si ve světnici stůl. Proč? Aby na něm mohl jísti a psát. Pořídil si židle. Proč? Aby na nich mohl sedati. Tak vše, cokoliv člověk činí, z nějaké příčiny činí, každý nástroj nebo předmět, který si řídí, má nějaký účel. Stroj jest v továrně, aby sloužil při výrobě,

péro jest proto, aby jím písař psal, šaty si řídíme, abychom se jimi odívali.

Jako neřekne rolník „Nevím, proč jdu na pole“, nebo řemeslník „Nevím, proč jdu do dílny“, nebo úředník „Nevím, proč jdu do kanceláře“, tak také neřekne katolický křesťan. „Nevím, proč jsem na světě“. Ví, že jeho život pozemský má za účel, aby se v něm dopracoval života věčného.

Spisovatel L. N. Tolstoj ve svém posledním románu „Vzkříšení“ líčí ruského inteligenta Njechludova, který se vší energií vrhá se na vědu, aby mu odpověděla na otázku: „Proč žiji? Jaký je cíl a smysl mého života?“ Ale poznává, že věda nemůže mu uspokojivě odpovědět. A proto rozmrzen odvrací se od ní a táže se náboženství. Zde dochází uspokojivé odpovědi na otázku, jež už dávno bouřila a znepokojovala jeho nitro.

Tisíceré díky Tobě, ó Bože, tisíceré díky Tobě, matko naše, církvi katolická, tisíceré díky vám, naši kněží, že jste nás poučili o našem konečném cíli! Už netápeme, už nevrávoráme, ale jdeme bezpečně a jistě. Světlo vyššího poznání svítí nám na cestu. Už nezbloudíme

Duše naše je od přirozenosti křesťanská a přímo volá po něčem jiném, než čeho se může dovolati jen na tomto světě. Křesťanství dává ji odpověď uspokojivou. Svätý Bernard v osamělosti často sám sebe se tázal: „Bernarde, pověz mi, proč pak jsi zde?“ Tázal se tak proto, ne že by snad na odpověď teprve čekal, ale aby si poslední cíl svůj připomínal. A tak každý křesťan, je-li jen s nejzákladnějšími poučkami svého náboženství aspoň poněkud obeznámen, odpovídá si na onu otázku, která hýbala a hýbá světem, takto: Proto jsem na světě, abych Boha poznával, ctil, miloval, jemu sloužil a tak na věky spasen byl. Čeho nevěděli největší pohanští mudrovci, ví každé křesťanské dítě, jakmile začne chodit do školy a začne se učit svatému náboženství. Proto nedivíme se Kristu, že velebil Otce svého, že ty věci skryl před moudrymi a zjevil je maličkým.

Když jsi se tedy všech pohanských filosofů marně tázal, zeptej se ještě malého žáčka z I. třídy, a dostaneš odpověď, která tě uspokojí. Čeho ti nemůže poskytnout věda, poskytuje ti víra.

Slyšel jsem, že malý žáček odpověděl panu faráři na otázku „Proč je člověk na světě?“ takto: „Aby se dobře měl a po smrti do nebe přišel.“ Ale i tato prostomyslná a chybná odpověď obsahovala mnohem hlubší pravdu, než odpověď onoho mudrce, který pravil: „Vím, že nic nevím.“

Na světě jsme, abychom Boha poznávali. Bůh sám byl nám v této věci nápomocen. Už prvním lidem v ráji se zjevoval, sám se jim poznati dával, posílal lidstvu proroky, kteří jej a jeho vůli zvěstovali, a konečně poslal vlastního Syna, který lidstvo o Bohu dokonale poučil a Jeho vůli mu dokonale zjevil. Nyní poznáváme Boha svým rozumem, ústy svých rodičů, kněží, vychovatelů, kazatelů a četbou náboženských knih a spisů. Máme se snažiti Jeho vůli poznati a ji plniti.

Pána Boha máme ctíti. Ctíme už člověka, který vyniká postavením, vědomostmi, spravedlností, dobrotivostí a jinými ctnostmi — kterak bychom neměli ctíti Boha, jenž jest pánem celého světa, jest vševědoucí, nejvyšš spravedlivý, nejvyšš dobrotivý, a jehož podstata jest souhrn všech dobrých vlastností v nejvyšší míře? Kdo z lidí neb andělů může se mu vyrovnati?

Boha máme milovati. Bůh jest pravda, dobro a krása. Co jest dokonalé, přitahuje a rozechřívá srdce naše. Kromě toho Kristus nám poručil, že máme milovati Boha z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši síly své. A Kristova rozkazu přece musíme poslechnouti. Bůh jakožto bytost nejdokonalejší jest naší lásky hoden. Kromě toho jest jí hoden, že všechno dobré od něho máme.

Pánu Bohu máme sloužiti. Na nebi mu slouží andělé a svatí; na zemi mu mají sloužiti lidé. Bohu sloužíme buď soukromně, na př. modlitbou, konáním dobrých skutků, anebo veřejně, na příklad: účastníme-li se veřejných bohoslužeb, průvodů a pod. Bohu sloužiti jest kralovati.

Jestliže Boha poznáváme, ctíme, milujeme a jemu sloužíme, zabezpečujeme si věčné s ním spojenectví. Jenom ty vezme k věčné své službě, kteří už zde mu sloužili a jeho vůli plnili s naučili.

Tělo naše je vzpřímeno, a oko hledí k nebi — tím naznačil Stvořitel náš cíl. Ten máme mít stále a především na mysli. Jsme stvořeni pro Boží čest, slávu a službu a pro svoje štěstí časné i věčné. Tvůrce nám dal síly tělesné i duševní, nejsme ani neživý stroj, ani nerozumné zvíře, nýbrž bytost živá a rozumná, která ví, odkud přišla a kam jde. Člověk je tvor nejvznešenější a proto má i nejvznešenější cíl. Kdyby jeho cíl byl jen na zemi, nebylo by mezi ním a zvířetem žádného rozdílu. Potom by pán a jeho pes byli si rovni. To by bylo pro člověka ovšem zcela nedůstojno.

Ale život lidský se liší od života ostatních tvorů. Úkol člověka na zemi jest utvářeti svou osobnost a spoluutvářeti světový řád, a jeho úkol po smrti jest dojití úplné a nepomíjitelné blaženosti. Julius Zeyer napsal, že úkol života záleží ve zdokonalování sama sebe. Zdokonaluje-li se člověk, dojde dokonalosti a blaženosti. Kdo těsně obcuje s Bohem zde na zemi, bude s ním nerozlučně spojen věčně. Bůh mu ukáže svoji velebnost a tím jej učiní úplně a trvale blaženým. Protože jest Bůh neskonale dobrotivý, chtěl svou blaženost i jiným sdělit, a proto stvořil tvory rozumné a určil jim metu, k níž mají spěti. Ústy prorokovými řekl:

„Každého, kdo se jmenuje podle mne,
k slávě své jsem stvořil.“ (Is. 43, 7.)

„Všecko k účelu svému učinil Hospodin.“ (Přisl. 16, 4.)

Kristus Pán, dokud ještě na zemi žil, jednou v zanicení pravil: „Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, by viděli slávu mou.“ (Jan 17, 24.) A jestliže jindy pravil, že „jednoho jest zapotřebí“ (Luk. 10, 42), měl na mysli výhradně jen dosažení věčné blaženosti.

Cíl, který nám Bůh vytknul, je jistě správný, a jistě jest hoden, abychom k němu spěli. Nemáme ho

ani na minutu pouštětí se zřetele. Svatý Alfons dí: „Kdo nemyslí na svůj poslední cíl, podobá se plavci, jenž neví, kam se plaví, a proto ovšem s lodí se žene do záhuby.“ Bohužel i tací lidé se vyskytují, kteří na všechno jiné myslí, jenom ne na to nejhlavnější — na spásu duše. Kdo duši ztratí, všechno ztratí. Usekne-li si kdo ruku, zbývá mu ještě druhá, vypíchne-li si kdo oko, má ještě druhé, ale ztratí-li duši, už nic cenného mu nezbylo. Proto napomíná Komenský: „Cokoli se dělá, ať slouží a napomáhá k budoucímu životu.“ Pracuj o své spáse! Zachraň duši svou!

Klidu dochází jen ten, kdo jest touhou a milostí těsně spojen s Bohem. „Ty, jsi nás stvořil pro sebe, ó Bože, a nepokojno jest naše srdce, dokud nespočine v Tobě, ó Pane!“ praví svatý Augustin. Že zde ve světě jsme neupokojeni, v žalu a hříchu, ve vášních mládí a bolestech stáří se zmitáme a neklidni jsme, jest známkou, že zde nejsme doma. Teprve až se dostaneme k Otci, dojdeme pravého domova a budeme uspokojeni. Tam nastane už život klidný a vyrovnaný, přestane boj, pokušení, zmitání, neklid a záhady. Duše od Boha vyšla, po něm touží, nepokojna jest a uklidní se, až když se zase k Němu vrátí.

Dne 15. března 1898 umíral spisovatel Václav Kosmák. V horečce volal: „Pojďme na věčnost!“ Ke třetí hodině ranní zvolal: „Vidím město veliké, opevněné, pojďme dále!“ Po chvíli těžce oddechnuv, zesnul v Pánu. Kéž by i duše naše, až bude odcházeti na věčnost, spatřila město svaté, Jerusalembeský! Kéž by mohla zvolati. „Nalezla jsem život a došla jsem spasení od Hospodina!“

Alban Stolz praví: „Je mnoho lidí na světě, na jejichžto hrob mohlo by se napsati: „Zde odpočívá člověk, který nevěděl, proč žil.“ Minuli se cílem. Podle úradků Božích i tací lidé musejí býti na světě, ale jen proto, aby nám byli — výstrahou...

3. O Písmu svatém.

(2. neděle adventní.)

•Cokoli bylo napsáno, k našemu poučení bylo napsáno, abychom trpělivostí a útechou Písma měli naději.«

(Řím. 15. 4.)

Církev naše ze dvou pramenů čerpá své učení — z ústního podání a z Písma. V ústním podání zahrnuto jest vše, čemu kdysi Kristus učil, něco pak z toho bylo napsáno a až na naše doby se dochovalo. Tomu, co bylo napsáno, říkáme Písmo, a poněvadž zápisy tyto se týkají především naší spásy a účel jejich tedy jest vésti duše ke svatosti, říkáme jim Písmo svaté. Odlišujeme je tímto vznešeným pojmenováním od všech ostatních knih, které kdy na světě napsány byly.

Duch Svatý sám vnukl některým mužům, aby se psáli odhodlali, nadchnul je a bděl nad nimi, aby ve věcech věroučných nechybili. Proto církev naše na sněmu tridentském prohlásila, že původcem knih svatých jest Bůh. Sněm vatikánský roku 1870 výslovně rozhodl: „Vnuknutím Ducha Svatého sepsané knihy Boha mají za původce.“ Právem tedy spisovatel Bělohlávek pravil, že od Boha Otce máme přírodu, od Boha Syna Nejsvětější Svátost a od Ducha Svatého Písmo svaté.

Písmo svaté pochází od dvou činitelů. Prvým jest sám Bůh, který rozum pisatelův osvětlil, druhým jest člověk, který psal. Bůh jest činitelem hlavním, svatopisec vedlejším. Písmo jest v první řadě dílem Božím, v druhé dílem lidským. Proto se osoba pisatelova někde ani neuvádí a někde úplně upadla v zapomenutí, neboť při velikém díle Božím byla skoro úplně podřadnou a bezvýznamnou. Souhlasem provázíme tudíž slova svatého Řehoře Velikého: „Zcela zbytečnou jest otázka, kdo to psal, když přece věrně se věří, že původcem knih jest Duch svatý.“

Ovšem i svatopisci ponechal Bůh úplnou volnost. Vnuknul mu jen myšlenku a ponechal mu na vůli,

v jaký šat ji obleče. Každý z nich psal podle svých osobních schopností, vzdělání a místních okolností. Pravdě, kterou osvětlením Ducha poznali, dávali zevnější výraz podle názorů a ducha doby, ve které psali. První cíl jejich psaní byla péče o spasení duší, a vše ostatní bylo vedlejší. Účelem Písma tedy není, abychom se z něho učili dějepisu, zeměpisu, přírodopisu a pod. Je to kniha náboženská, a nikoli vědecká. „Kniha zajisté Písem, (kterouž my z milosti Boží v rukou máme), s nebe jest, protože hlas Boží jest, neznějící jiného nic než: Poznej, člověče, mne, poznej člověče sebe“. (J. A. Komenský.)

Písmo svaté nepovstalo najednou, nýbrž po částech. Mezi jednotlivými díly uplynula třeba celá staletí. Každá kniha jeho povstala tehdy, kdy právě božská prozřetelnost uznala toho zapotřebí. Nyní už je počet knih těch uzavřen, a nikdy už jich více nebude. Nynější už úplně stačí, aby nás i pokolení budoucí k věčné spáse přivedly.

Středem Písma svatého jest posvátná osoba našeho Vykupitele. Knihy, které byly napsány před Jeho příchodem, a jichž účelem bylo lidstvo na Něho připravit, tvoří první oddíl, jemuž říkáme *Starý Zákon*, a knihy, jež byly napsány po příchodu Kristově, a v nichž jeho pozemské působení jest vypsáno, jmenujeme *Zákonem Novým*. Knih starozákonních jest čtyřicet šest, novozákonních dvacet sedm. Nejsou ani stejně objemné. Některá z nich má sta stránek a jiná, jako na př. „Druhý list sv. Jana apoštola“, jen dvě. Všecky dohromady tvoří celek, z něhož už nikdy nic ubráno nebude.

„Kniha“ v řečtině se jmenuje „biblos“ nebo „biblion“, a tímto slovem od pradávna křesťané onu přesvatou a přeslavnou knihu nazývali. Říkali jí bible. Toť opravdu kniha knih.

Jako se Bůh postaral, aby bible povstala, tak se také postaral, aby nebyla porušena, nýbrž aby v původním smyslu dochována byla. Ač se stále a stále nová vydání její tisknou, přece původní její smysl ano i text zůstává nezměněn. O ní směle můžeme

řící, co řekl kdysi Spasitel: „Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou.“

Dosud žádná kniha neměla na vývoj lidstva takový vliv, jako bible. Už svatý Pavel napsal: „Všecko Písmo od Boha vdechnuté jest (také) užitečno k učení, ke kázání, napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk Boží byl dokonalým, způsobilým ke každému skutku dobrému“ (II. Tim. 3, 16—17.) Z bible čerpali všichni kulturní národové svoji moudrost; mnoho průpovědek a přísloví, jichž různí národové používají, vzaty jsou z bible; církev, která k nynější vzdělanosti tolik přispěla, z Písma sestavovala své modlitby, písně, katechismy a knihy obřadní. Slovy Písma mluví v knize mešní neboli misálu, v kněžských hodinkách nebo v breviáři, části Písem dává předčítati věřícím v kostele, svým kněžím poroučí, aby na základě Písma vyučovali dítky ve školách a dospělé v kostelích, kázání za dřívějších dob byla jenom výklad bible, a kazatelé naší stále jen káží na texty Písma a řeči své pilně citáty, z Písma propřádají, slovy Ducha svatého k věřícím promlouvají, kněží, když přečetli při mši svaté evangelium nebo je přečetli věřícím na kazatelně, knihu na důkaz úcty líbají, příběhů biblických používali hojně malíři k svým obrazům, básníci čerpali z nich látku k básním, sochaři brali si z nich náměty k sochám, na slova Písem skládali hudební skladatelé písně, Písmo svaté pilně opisovali — některý mnich v klášteře opisováním jeho ztrávil třeba celý život — začátky jeho kapitol zdobili krásnými iniciálkami, svazovali je do vzácných desek, pořízovali naň zlatá kování a vůbec věnovali mu velikou péči a důvěru.

Církev si Písma vždycky nesmírně vážila a váží posud. První křesťané ukrývali je před slídivými zraky pohanů, a když některý křesťan Písmo vydal, byl považován za zrádce a odpadlíka. Takovým říkali „traditores“. Mnozí dali raději život, než by byli vydali Písmo.

Církev vždycky povzbuzovala své věřící, aby Písmo pilně čítali. Věděla, že pozorná četba jeho nemůže

nezůstati bez duševního užitku. Z něho vane starost o duši, v něm podány jsou povzbuzující příklady ctností, jako na př. příběh o Susanně, jeho četbou osvětluje se rozum, srdce rozněcuje se nadšením, vůle se silí ke konání dobra, duše se plní sladkým klidem, v něm nacházíme výstrahu a napomenutí, tam zaznamenány jsou i tresty, jako na př. o potopě světa, a vše to prokazuje jednotlivcům i celé společnosti lidské neocenitelné služby. Je to četba stará, ale stále svěží a časová. Dovede potěšiti, uklidniti, k dobrému vésti, od zlého odvrátiti.

Tisíce duší už se jí sytilo a nasýtilo. Veliký světec Augustin vyznal: „Co mne ve světě nejvíce dojíká a co nade vše miluji, jest hlas Tvůj, Bože, obsažený v Písmě svatém. To je potěšení pro mne, jež převyšuje každé jiné. Nevěrci nabízeli mně své radosti, ale ty se nedají ani srovnati s tou radostí, jakou nalézám při čtení Písma svatého“. A slavný básník Goethe napsal: „Nechť kultura stále pokračuje, nechť přírodní vědy, vyrůstají do šíře, výše i hloubi, přece nevystoupí nad vznešenost a mravní kulturu křesťanství, jak září v evangeliu.“

Cenné knihy se překládají do různých jazyků. A jistě žádná kniha světa nebyla do tolika řečí přeložena jako bible. Úplně byla vydána ve 40 jazycích evropských, v 41 jazycích asijských, ve 14 jazycích afrických, v 10 jazycích australských a oceánských a ve 3 jazycích amerických, tedy celkem ve 108 řečech. Kromě toho v některých řečech přeloženy byly jen její části. Celkem byla přeložena úplně nebo z části do 517 řečí a nářečí, jimiž lidstvo mluví.

Naše nejstarší české písemné památky jsou překlady bible. Svatí bratři Soluňští, zakladatelé našeho písemnictví, když chtěli pohanské naše praotce získati křesťanství, překládali na jazyk slovanský Písmo. To bylo bohatství veliké, které nám přinesli.

V českém národě vůbec byla vždycky zvláštní přichylnost k Písmu svatému. Byly doby, kdy bylo skoro v každé rodině a kdy i ženy se v Písmě vyznaly. Znamý italský cestovatel Aeneáš Silvius, který Čechy

navštívil a potom dojmy s cesty své popsal, sděluje, že v Oechách mnohé ženy lépe Písmo znají a lépe mu rozumějí, než v Itálii mnohý prelát.

Oblíbený český povídkář V. Beneš Třebízský v jedné své povídce píše: „Za dne musili lidé robotovati na panském, za dne doléhal jim k uším posměch a úšklebek, takže se jim oči zalévaly slzami, ale navečer, kdy vše uzavřeno, bývalo na stole rozevřeno Písmo svaté, a někdo z domácích četl, ostatní poslouchali. V těchto chvílích bylo zapomenuto denních trampot, slzy v očích vysušeny a ve tvářích prokmital paprsek blaživé naděje.“

Príchylnost našich starých k Písmu svatému krásně vyličil a zvětčil básník A. Heyduk v této básničce:

„V pohorské sínce, matném při kahánku
dvě stará srdce pospolu:
babička v bibli poslední čte stránku,
dědeček skloněn ke stolu.
Půl věku četli z oné svaté knihy,
Pán Bůh jim chránil chudý práh,
na starých hlavách necítily tíhy
bílé, jak sněhy na horách.
Ta svatá kniha celým jejich světem...
Dočetli, hlavy sklonili,
jediné „Amen“ znělo dvojím retem —
ráno jim hranu zvonili.“

Mnozí vynikající naši vlastenci, jako na př. Karel Havlíček Borovský, byli každodenními čtenáři Pisma svatého.

Roku 1924 poslala britická evangelická společnost všem českým učitelům a profesorům malou modrou brožovanou knížečku. Byl to Nový Zákon. K některým podobobenstvím připojeno bylo i vyobrazení. Prý to posílají přátelé českoslovenští z Anglie — zdarma. Aby zalepili naším českým vlastencům oči, napsali hned na začátku, že je to vydání podle bible kralické. Co si máme o té neobvyklé štědrosti mysliti? Vysvětlení je snadné: V Anglii ustavila se protestantská biblická společnost, která má za účel šířiti protestantská vydání Pisma svatého a s ním i evangelickou víru. Angličti

a američtí milionáři štědře ji podporují, takže může rozdávat výtisky Písma úplně zdarma. Před válkou jezdil agent této společnosti od vesnice k vesnici na kole a prodával celý Nový zákon vkusně vázaný za 20 haléřů. Skoro všude dobře pochodil. Jak zahanbující bylo, když katoličtí křesťané potom nosili do kostela místo modlitebních knížek evangelické vydání Písma. A třeba je drželi rozevřené i pod ústy, když jim kněz podával Tělo Páně.

Písma vydaného evangelíky katolíci užívati nemají. V jejich vydání jsou některé věci vynechány a některé zkomoleny a změněny. Vydání ta poznáme na první pohled podle toho, že jsou bez poznámek.

Vydání původu katolického opatřena jsou poznámkami a vysvětlivkami. Jedině církev je povolána k tomu, slova Písma vykládati a dávat jim pravý smysl. Jako stát dává ku svým zákonům vždy ještě „prováděcí nařízení“, tak činí i církev. Jako není dovoleno obchodníkovi, aby užíval libovolných měr a vah, tak není dovoleno katolickému křesťanu, aby sám podle své libosti si Písmo vykládal. Jenom vydání Písma poznámkami a vysvětlivkami opatřené, a biskupem, v jehož diecési se vytisklo, schválené, je pravé a spolehlivé! Svobodný výklad Písma mohl by se státi osudným. Ruský spisovatel A. Sikorský vypravuje, že na Rusi žije náboženská sekta, jež si vykládá svobodně Písmo svaté. Tak na př. členové její vykládající si doslovně slova Páně: „Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej“, vstoupili dne 23. prosince 1896 v 8 hodin večer do sklepení a začali kopati hrob. Práce trvala několik hodin, až zřízena byla jáma 5 loktů dlouhá, 5 široká a 2 lokte hluboká. Do ní vstoupilo 10 osob a hrob byl rychle zasypán. Když po 3 měsících strašlivá událost byla vyzrazena a policie pátrala, nalezeny byly mrtvoly všech v polohách, jež svědčily o hrozných smrtelných mukách.

U nás se postaralo o vydání Písma svatého „Svatojanské dědictví“. Vykonalo tím skutek ohromné ceny. Vydalo je v různých vydáních. I o kapesní vydání se postaralo.

Milý čtenáři! Zakup si Písmo svaté. Nelituj zaň peněz. Ostatně mnoho nestojí. Vynaložený obnos ten přinese ti bohaté úroky. Aspoň kniha evangelií by měla být v každé katolické rodině. A nevíš-li, jak objednávku učiniti, dojdí si k svému duchovnímu správci, požádej ho a on jistě ti poradí nebo sám už vše obstará. Jenom s tím neotálej! A potom pilně v něm čitej!

Pro své děti kup „biblickou dějepravu“, jež jest krátkým výňatkem Písma. Je to kniha pro děti nej-poučnejší. Veliký myslitel Tolstoj napsal: „Bible jest jedinou knihou, kterou uznávám za nejlepší k začáteční četbě pro dítky. Bible upravená pro dítky byla by nejlepší knihou lidu. Já sám vyučuji a vyučoval jsem povždy biblické dějepravě a každé jiné vyučování bez dějepravy prohlašuji za škodlivé.“

Jednomu českému jinochovi, jenž se odstěhoval do Ameriky, se po biblické dějepravě tak pozastesklo, že si psal svým rodičům do Čech, aby mu ji poslali. Když ji dostal, vřele za ni děkoval a psal, že si v ní každodenně čítá a že zapomene na všechno a že si myslí, že je doma.

Na konec ještě malou poznámku: Slova Písma svatého nikdy nezlehčuj, nepřekrucuj jich a posměšně jich nepoužívej. Byla by to hříšná svévole... O svatých věcech svatě smýšleti a co nejuctivěji o nich mluvití máme.

4. Smysl pro povinnost.

(3. neděle adventní.)

V Betanii za Jordánem kázal a křtil Kristův předchůdce Jan. Byl přísný na sebe i na jiné. Sám věrně plnil svůj životní úkol — připravovati cestu budoucímu Vykupiteli — a od svých posluchačů žádal, aby i oni všechny své povinnosti přesně plnili.

Hlas Janův doléhá až k nám. Jeho život a jeho kázání nám, a to zajisté k našemu povzbuzení a poučení, svatý evangelista zaznamenal. I k nám volá jordanský kazatel, abychom život pojímali vážně.

Život náš není hračka ani pohádka. Je to věc velmi závažná a zodpovědná, z níž nám bude jednou přísné účty skládati. Jen ten žil dobře, kdo věrně vyplnil své životní povinnosti. Kdo jich nevyplnil, nežil, či vlastně raději vyjádřeme se takto: Lépe by bylo, aby jméno jeho bylo vymazáno z knihy života.

Bůh nadarmo nás na zemi nepostavil. Chtěl-li, abychom žili, přidělil také zajisté životu našemu nějaký účel.

Učinil nás členy lidské společnosti a vytknul nám jisté povinnosti, jako každému jinému členu společnosti této, a kromě toho zařadil nás do některého stavu neboli druhu lidí. Podle toho má každý z nás povinnosti dvojí: všeobecné a zvláštní.

Povinnost jest hlas Boží. „Povinnosti hlas jest božské lásky hlasem“, dí básník François Coppée.

Plnění povinnosti jest opravdově žítí a býti platným členem společnosti lidské a platnou jednotkou stavu, k němuž náležíme.

Tvrdá, neschůdná a namáhavá je cesta, u níž jest nápis „K povinnosti“, ale vede k cíli jistému a bezpečnému. Vyžaduje mnoho obětí a sebezáporu.

Dej se touto cestou, byť byla plná kamení! Překonej nechť, strach, obavy, lenost, povrhni svůdností cest jiných, pohodlných, vábivých a svůdných! Nauč se poručiti sobě, ovládnouti svou vůli a přemáhati své libůstky! Libůstky nejsou vůdce, nýbrž svůdce. Ukázněná vůle a ovládaná síla bezpečně vítězí. Největší vítězství jest uměti vládnouti nad sebou. Silné vůli a síle duše žádná jiná síla se nevyrovná.

Ať se stavi v cestu překážky jakéhokoliv druhu, povinnosti své všechny věrně plň! Přilož k nim srdce! Nedělej jich povrchně, jen na oko, ale opravdově! Jeden spolek pořádal taneční zábavu a objednal si za tím účelem u kapelníka osmičlennou kapelu. Ale kapelník měl jen sedm hudebníků. Kde vzítí osmého? Dlouho ho nehledal. Vzal kteréhosi výrostka, který jakživ nehrál, dal mu do ruky trubku a poručil mu, aby, sice se stavěl, jako by hrál, ale aby do trubky

nefoukal. A pořadatel zábavy byl spokojen, neboť napolčil osm muzikantů. Takovým „slepým“ muzikantem je každý člověk, který se staví, jakoby svůj životní úkol plnil, ale zatím jen tak „nasazuje trubku k ústům“. Staví se, jakoby také pracoval, ale zatím lenoší.

Mnohý vyčerpává své síly v malichernostech, ale velkým se vyhýbá. V malých věcech je velikým, ve velkých směšně maličkým — asi jako ten obecní strážník ze Lhoty, který knoflíky u svého pláště si pečlivě vycidil, ale děr v něm si nezašil. Velké a důležité věci napřed, malé a méně podstatné teprve potom. Spíše se odpustí malé věci opomíjet, ale opomíjet věci hlavní neodpouští se nikdy.

Cokoliv ti kdy bylo uloženo nebo cokoliv jsi si vzal na starost, vyplň vždy věrně a včas. Mnohý občan u všech spolků by bral funkce, ústy je všude vtělená horlivost, ale nikdy nikdo kloudné práce se od něho nedočkal. Jeden rolník dal si k zámečnickovi spravit zámek, ale když se ho nemohl dočkat, koupil si nový. Po pěti letech ho zámečnick potkal a omlouval se mu, že už mu ten zámek brzy spraví, jakmile jen bude mít trochu času. S takovými věčnými „odklady“ je zlý život na světě. Odklady okradý. Odklada horší než lenoch. Cokoliv si vezmeš na starost, vykonej co nejdříve. Pamatuj na to tak dlouho, pokud se toho nezhostíš.

Věnuj především péči tomu, co konati nebo o co se starati máš, a jiných věcí si nevšímej. Jak trestuhodně počínala si chůva, která nechala dítě u řeky, bez dohledu a sama se zatoulala v lese! Nebo služka, která místo co měla dáti pozor v kuchyni na vařící se mléko, zapovídala se na dvoře...

Máš-li někam jíti, jdi raději o nějakou minutu dříve než později. Lépe jest na nádraží pět minut počkat, nežli přijíti o minutu pozdě. Včas do školy, do dílny, do úřadu, do kostela, do schůze, včas do postele, včas z postele. Nelson se vyjádřil: „Veškerý úspěch ve mém životě přičítám tomu, že jsem byl vždy o čtvrt hodiny dříve na místě než jsem byl povinen.“

Času dobře využíj. Čas, ač jej zdánlivě máme zadarmo, je nejdrahocennější věcí. Proto neplýtvěj časem! Kdo celé hodiny ztráví v neužitečné rozprávce, ubíjí čas hrou, nebo se v nečinnosti povahuje, promrhává statek nejcennější. Jak máme šetřit časem, poučuje nás náš milý Spasitel. Když totiž poučoval apoštoly, mezi jiným jim také řekl: „Nikoho cestou nepozdravujte!“ (Luk. 10, 4.) Tím jim ovšem nechtěl říci, aby nedávali pozdravení vůbec, nýbrž jen aby jdouce za velikým cílem, neutráceli času zbytečně. Ve východních krajinách totiž, když se na cestě dva chodci potkali, nižší předstoupil před vyššího, hluboce se uklonil, pravici spustil k zemi, načež se jí dotekl hrudi, rtů a čela. To se opakovalo třikrát. Potom se posadili a začal rozhovor. Květnatou mluvou dotazovali se po zdraví, po zdraví rodin, po počtu stád, a než se rozcházel, obřady loučení zase vyžadovaly mnoho času. A o takovémto pozdravu, totiž spojeném s dlouhými obřadnostmi a s velkou ztrátou časovou mluvil Kristus a přál si, aby apoštolové, jejichž úkol byl přece velmi vznešený, pečovatí totiž o duše lidské, takovými malichernostmi času neztráceli. Pán, který poručil apoštolům, aby vcházejíce do domů, pozdravovali slovy „Pokoj domu tomuto“, a který sám vcházaje k apoštolům, pozdravil je pozdravem „Pokoj vám“, nezakázal slovy „nikoho cestou nepozdravujte“ pozdravu vůbec, nýbrž jen poručil apoštolům, aby časem šetřili. Východané až dosud času vážit si neumějí. Nepozdraviti se na cestě s obvyklými obřady jest až dosud znamením chvatu.

Představme si občana, který by šel v neděli do kostela. Sešel by se na cestě s přítelem, kterého už dávno neviděl. Dali by se do rozhovoru. Co děláš? Co dělají děti? Kdy budeš strojit dceři svatbu? Jak se ti vede v hospodářství? Stále se táží jeden druhého a odpovídají si vzájemně. Zatím už v kostele dávno odzvonili, a kněz už chvíli jest u oltáře. A oni stále ještě si povídají. Neprospělo by jim, kdyby také jim někdo řekl: „Nikoho cestou nepozdravujte?“

Chceme-li velkých věcí dosáhnouti, musíme za-

čítí s maličkostmi. Kdo si zvykne přesně plniti malé úkoly, jest už připraven na úkoly velké.

Kdo plní povinnosti, má upokojené svědomí, sám sobě postačí, a jest oblíben u lidí. Slavná jest jeho památka. Leonidas, král spartánský, velel roku 480 před Kristem vojsku řeckému v skalní soutěsce u Thermopyl a byl by snad vlast svou před přesilou Peršanů uhájil, kdyby byl zrádný Efialtes neukázal nepříteli přes pohoří Epirus cestu, kterou Peršané přešli a statečné obhájce zezadu zaskočili. Hrdinský Leonidas tam se třemi sty Sparfany za vlast život položil. O Leonidově srdnatosti a obětavosti učí se žáci na školách až dosud.

Papež Pius V., ač byl již stár a churav, neúnavně a svědomitě konal povinnosti svého úřadu. Když mu lékaři a přátelé radili, aby se více šetřil a zdraví svého nezanedbával, pravil: „Stolice svatého Petra není ku spaní, nýbrž k starosti a namáhání, a proto zdraví a dlouhý život je to poslední, oč papež se má starati.“

A jakým vzorem plnění povinností byl náš nezapomenutelný arcibiskup olomoucký dr. A. C. Stojan!

Církev posílá své dítky od oltáře do světa. Den co den k nim volá: Ite, missa est — jděte, mše skončena jest! Jděte každý po svém povolání a pracujte!

Kdo jest si vědom, že vše věrně vyplnil, klidně může z tohoto světa odcházet. Když Tycho de Brahe umíral, opakoval si v blouznění: „Zdá se mi, že jsem nežil nadarmo.“

Kdo povinnosti plní, může vyžadovati, aby i jiní je plnili.

Ovšem, kdo povinnosti plní a žádá, aby i jiní je plnili, stává se často jiným nepohodlným. „Ten svůj úřad žere“, říkají o něm posměšně. Takový posudek lidí mělkých nebo nesvědomitých nesmí nás zmásti. Je lhostejno, jsme-li u lidí oblíbeni čili nic, jen když nám svědomí ničeho nevytýká.

Smysl pro povinnost jest bylinka, které se jen na půdě náboženství dobře vede. Dr. Rieger řekl: „Kdo není věren víře, není věren svému stavu ani svému národu.“ Zcela jinak si počíná člověk věřící, jenž

cítí nad sebou vyšší zodpovědnost, než nevěřící, je muž pohnutkou jeho činů jest jen časný zisk nebo rozkaz jeho spolublžních.

Proto národové, kteří dbají o svou budoucnost a velikost, dbají při výchově mládeže stránky náboženské, dobře vědouce, že jen náboženství jest schopno dáti základ k svědomitosti, charakteru a životní opravdovosti budoucích občanů.

Profesor pražské university dr. Musil napsal ve „Venkově“ stať o Američanech. Zdůrazňuje tu jejich ukázněnost. Ta není možna bez uznání autority božské, jak ji učí náboženství. Tato myšlenka se vštěpuje ve škole obecné, střední, vysoké, ba i na universitách a technikách. Na Havard University svolává zvon o tři čtvrtě na 9. posluchače do staré kaple. Kaple se podobá našim, pouze svatostánku nemá. V kapli má každý den některý jiný profesor promluvu. Čte s posluchači částku z bible, zapěje s nimi nějakou píseň a v promluvě jim vštěpuje význam mravní ukázněnosti na podkladě náboženském. — Také při každé státní slavnosti se poukazuje na náboženský podklad ukázněnosti. Konala se výroční slavnost na památku velkého presidenta Lincolna a byla zahájena prostým „Otčenáš“. A všichni hodnostáři se modlili. Když se ptal profesor Musil vysokého úředníka na důvod toho, bylo mu odpověděno: „Vezměte Američanům Otčenáš, a jejich ústava se zboří a svoboda se promění v porobu.“

Jak maličci jsou naši „pedagogové“, kteří se domnívají, že slouží národu tím, když ze srdce dítek zlomyslně trhají zárodky náboženské, jež tam pečliví rodičové nebo kněží zaseli! Ti, kdož vlast milují a vedou a chtějí, aby budoucnost národa byla zajištěna, měli by tomuto řádění učiniti přítrž, měli by pro katolické děti zříditi katolické školy, dosaditi na ně katolické učitele a radovati se z toho, když by z těchto škol vycházeli občané zbožní, obětaví a svým povinnostem vřele oddaní. Není pochybnosti, že by z náboženských škol skutečně tací vycházeli.

Zanedbávají povinnosti a vyhýbati se jim jest pří-

mo zločin. Římský císař Domicián místo co si měl hleděti vladaření, raději chytal komáry.

Roku 1910 bylo v Čes. Budějovicích u krajského soudu několik praktikantů, kteří v zásuvkách svých stolů místo úředních prací chovali a krmili — plže...

Jeden berní úředník byl okrskovým jednatelem „Sokola“ a všecku spolkovou korespondenci vyřizoval v úřadovně a v úředních hodinách.

Příklady tyto uvádím pro výstrahu...

Napřed je povinnost a potom teprve vše ostatní.

Šťastným byl by národ, kdyby všichni jeho občané měli vyvinutý smysl pro povinnost!

5. O hříchu.

(Neděle 4. adventní.)

»Kázal křest pokání na odpuštění hříchů.«

(Lukáš 3. 3.)

Oblíbený český spisovatel K. Klostermann v úvodu své knihy „Bílý samum“ píše: „Vidím jenom jedno naprosté zlo a tím zlem je princip hříchu, všechno jiné zlo jest pouze relativní.“ Ať nás potká nemoc, smrt přátel, ztráta majetku, bída nebo cokoli jiného bolestného, smíme to zváti sice neštěstím, ale nemáme to nazývati zlem. Zlo jest jenom jedno na světě, totiž hřích.

Jednáme-li, jak si Bůh přeje, jednáme správně; konáme-li něco, co se protivi vůli Boží, hřešíme. Hřích jest neposlušnost k Bohu. Jím se odkloňujeme od Tvůrce a přikloňujeme se k tvorům. Jím se duše naše odvrací od svého Otce a přednost dává hmotě. Hříchem bere Bohu, co mu patří.

Svá přání neboli svou vůli ukazuje nám Bůh hlavně dvojím způsobem — zákonem vrozeným, který už vložil do našeho srdce, a který je už součástí naší přirozenosti, a předpisy neboli zákony danými. Těchto předpisů daných rozeznáváme tři druhy: Desatero přikázání, která dal Bůh lidstvu na hoře Sinaj,

patero přikázání církevních, která dala církev naše, a zákony a předpisy, které nám dává zákonitá vláda, jestliže ovšem ani vrozeným ani Božím ani církevním přikázáním neodporuji.

Kdo vědomě a dobrovolně zákon Boží přestupuje, hřeší. Kdo ví, že něco dělati nemá a přece to dělá, dopouští se hříchu. Nehřeší malé dítě, které dosud k užívání rozumu nedospělo, byť i třeba dělalo něco zlého. Nehřeší lidé, kteří zdravého nebo jasného rozumu nemají, byť dělali věci sebe horší. Nehřeší střelec, který stříleje po srnci, proti vůli své zastřelil by člověka. Nedopustili se hříchu mučedníci, kteří byli donuceni obětovati pohanským bohům. Ale ovšem hřeší, kdo ji maso, ač ví, že je postní den, nebo někomu něco ukradne nebo jiného přelže nebo se opije.

Lidé našeho věku se slovu „hřích“ úzkostlivě vyhýbají. Nemůžeme říci, že by se snad hříchu báli, nevyhýbají se hříchu, ale svých špatných činů nejmenují „hřichem“, nýbrž se zálibou volí pro ně pojmenování zcela jiná, říkajíce na př. „dopustil se poklesku“, „zapomněl se“, „podlehl lidské křehkosti“, „nedovedl se ovládnouti“ a pod. Hřích jest pojem čistě náboženský, a proto náš svět, který se snaží utíkatí od náboženství, nerad užívá pojmenování mravouky náboženské a používá výrazů mravouky „laické“. I náš trestní zákoník říká malým hříchům „přečiny“, velkým „zločiny“. Někdy je světské zákonodárství v úplné shodě s katolickou mravoukou, ale někdy se rozcházejí. Naši touhou jest, aby šly jednou cestou a aby se kryly. Světské zákonodárství bylo by vlastně teprve tehdy správným, kdyby ve všem bylo přizpůsobeno zásadám naší mravouky.

Hřích jest dvojího druhu — dědičný a osobní. Dědičný jest ten, kterého se naši prarodičové v ráji dopustili, hřích osobní jest ten, kterého se každý sám za svou osobu dopouštíme. Hřích v ráji spáchaný byl pro Adama a Evu hřichem osobním, poněvadž sami se ho dopustili.

S hřichem dědičným přichází každé dítě na svět. Jediná Panna Maria byla ho uchráněna. Hřích dě-

dičný byl hřichem těžkým. Všecka neštěstí pozemská jsou jeho následek. Vina jeho byla tak veliká, že nikdo z lidí nebyl schopen ji odčinit — bylo třeba, aby sám Syn Boží sestoupil, co pokazeno bylo, aby napravil a obětí krví svou Otce svého nebeského usmířil.

Hřich dědičný se odpouští lidem na křtu svatém, a proto rodiče mají se postarati, aby jejich novorozené děcko co nejdříve bylo pokřtěno.

Hřichy osobní jsou dvojího druhu: malé a velké. Malých se dopouštíme, když přestupujeme zákon Boží ve věci méně důležité, nebo když jej sice přestupujeme ve věci důležité, ale nemáme plného vědomí nebo nečiníme tak zcela dobrovolně; velkého hřichu se dopouštíme, když v důležité věci vůli Boží přestupujeme, jsme si zlého skutku vědomi a úplně k němu svolujeme. Hříchům malým říkáme také jinak hřichy lehké, velkým hřichy těžké. Spravedlnost božská jejich závažnost na tajemných vážkách odvažuje. Obojích se dopouštíme myšlením, žádostmi, slovy a skutky, nebo nekonáme-li něco, co konati jsme povinni. Máme se snažiti, abychom hlavní zásady katolické mravouky znali a abychom tak stali se schopnějšími, rozdíl mezi lehkými a těžkými hřichy činiti. Naléztí v té věci měřítko správné není právě věci nejsnadnější. Pro jistotu máme stále obojích úzkostlivě se chrániti.

I malé neboli všední hřichy zasluhují odsouzení a hodny jsou trestu. Různé nehody a trampoty, které nás v životě potkávají, jsou právě časnými tresty za naše všední hřichy.

Sv. Kateřina Sienská prosila kdysi Boha, aby jí dal poznati ohavnost hřichu smrtelného. Bůh to odepřel, poněvadž by pohledu toho nemohla snést. I prosila tedy, aby aspoň hřich lehký v jeho ohyzdnosti spatřiti mohla. To jí Bůh dovolil. Když však vidění to se skončilo, prohlásila světice, že by raději po celý život chtěla kráčet po žhavých uhlech, než aby jen okamžik onen pohled musila snášeti. Je to zcela přirozeno, neboť i malý hřich je urážkou nekonečné velebnosti a dobroty božské!

Ovšem, ještě mnohem více zavržení zasluhuje hřích těžký, neboť je velkou urážkou nejdobrotivějšího Otce. Kdo byl jím uražen? Bůh sám. A kdo jej urazil? Člověk, jenž nese Boží obraz v duši, a jemuž jest dovoleno nazývati se dítkem Božím. Každého otce zajisté velmi boli, když jeho dítky spolčují se proti němu s jeho úhlavním nepřítelem — i Boha dojísta velmi boli, když jeho dítky se od Něho vzdalují, jej opouštějí a ďáblu, největšímu Jeho protivníku, přednost dávají. „Kdo činí hřích, jest z ďábla, neboť ďábel hřeší od počátku“. (I. Jan 3, 8.) Těžký hřích jest pohrdání Bohem a vzpoura proti Němu. Jest i hrubým nevďekem k Bohu. Kdyby někdo ujal se opuštěného dítěte, vychoval je, postaral se o ně, věno mu dal, budoucnost mu zajistil, a dítě ním potom povrhlo a k němu ani hlásiti se nechtělo, co bychom si o takovém nevďečném dítěti pomyslili? Horšího ještě nevďeku dopouští se hříšník, jenž těžce hřichem uráží Boha, nejlepšího svého Otce, zpronevěruje se svému Vykupiteli, jenž pro hříchy jeho tolik trpěl a nad každým novým hřichem znova se rmoutí, a pustoší duši i tělo své, jež mají býti chrámem a příbytkem Ducha svatého.

Těžký hřích je tak hrozný, že si zaslouží věčného trestu v pekle. Už zde na zemi uvádí do bídy, hanby, připravuje o zdraví a ukracuje života. Kdo se ho dopouští, pije si jed. Jed jedem zůstává, byť někdy požitkem jeho lahodným se zdál. Lahodí-li, lahodí zdánlivě a klame. Hřích vyhošťuje člověka ze společenství Božího, andělů a svatých. Za časů Kristových žili v polích za osadami malomocní, bydlili v podzemních jamách, oblečení byli v roztrhaný šat; když mluvili, musili si zastříti ústa; šel-li někdo mimo, musili volati: „Nečistý! Nečistý!“ To proto, aby se jich každý varoval, a aby nikoho nenakazili. Hřích je malomocenství duše. Každý hříšník měl by volati: „Nečistý! Nečistý!“ Čím déle tato nemoc v duši zůstává, tím hůře. Zdomácní-li, volá na druhé, dveře jim otvírá, a ony vejdouce, přebývají tam. Jaké mohou býti konce? V podobenství o nešlechtném služebníkovi nám je Kristus Pán naznačil. „Dal jej mučitelům.“ (Mat. 18, 34.)

Svatá Blanka, matka sv. Ludvíka, říkala svému synáčkovi: „Dítě, víš dobře, jak tě miluji, ale věř, že bych tě raději viděla na marách mrtvého, nežli abys dopustil se jediného těžkého hříchu.“

Když se plavil sv. František Xaverský jakožto apoštolský legát do Indie, pral si na lodi prádlo. Když mu kdosi vytýkal, že se taková věc pro něho nesluší, odpověděl: „Jedno jen jest opovržení hodno, co křesťana snižuje, totiž hřích.“

Každý těžký hřích jest ohavnost zpuštění na místě svatém — v duši. Připravuje duši o posvěcující milost — okrádá ji tedy o to nejcennější, co vůbec má. Duše jím poskvrněná podobá se dítěti, které v bílých šatech upadlo do bláta. Bez milosti posvěcující nikdo do nebe přijíti nemůže. Zásluhy, kterých jsme si pro nebe snad už získali, těžkým hříchem ztrácíme. Hřích usmrtil ovoce našich dobrých skutků. Jediný mráz spálí a zničí květy. „Čím je krupobití pro pole, tím hřích pro kleslého.“ (Sv. Cyprián.) Hříšník jest neschopen nových zásluh pro nebe si zjednat. Sv. Augustin dí: „Hříšník trácí blaženost, ku které je stvořen, a nachází bídu, ku které stvořen není.“

Těžký hřích zatemňuje rozum, vůli ke zlému naklání, svědomí otupuje. Působí vnitřní nepokoj, připravuje o duševní rovnováhu a často zhoubně působí i na tělo. Zajdi jen do nemocnice nebo do chorobince a uhlídáš tam jeho následky. Přes polovina lidí dostala se tam vlastní vinou.

Hříchem poškozujeme hříšník sebe, bližního a lidskou společnost. Dává jím špatný příklad a strhuje tak s sebou do propasti i jiné. Zlo plodí zase jen zlo. Zlý strom nese jen zase zlé ovoce.

Že někdy, zde na zemi hřích sedí na trůně a ctnost ve vězení, nás zmásti nesmí. Čím jest tento nepatrný oddíl času zde na zemi proti věčnosti? Tam jistě vše podle zásluhy bude odměněno nebo potrestáno.

Poněvadž ve hříchu těžkém spočívá tak veliká zloba a poněvadž má tak hrozné následky, máme se ho zvlášť pečlivě chrániti. I jedinkého těžkého hříchu musíme se velice strachovati.

Za pronásledování křesťanů žádal pohanský císař na jednom křesťanu, aby jen jedenkrát učinil něco nešlechetného, ale statečný vyznavač odpověděl: „Jen jedenkrát, pane? Toť jest, jakoby se někomu řeklo: Já nežádám nic jiného od tebe, leč abys dal si jen jedenkrát useknouti hlavu.“

Svatý Ludvik, král francouzský, dal na smrtelné posteli synu svému Filipovi 38 velmi spasitelných napomenutí. První se týká milování Boha, a druhá hned zní takto: „Varuj se hříchu, vol raději snášeti třeba i nejhroznější muky, než svoliti v nějaký smrtelný hřích.“

Když císařovna Eudoxia žádala na svatém Chrysostomovi, aby bludařům ve věcech viry povolil, vzepřel se světec této žádosti. Když mu císařovna svým poslem hrozila vyhnanstvím a smrtí, nepovolil-li, světec poslovi odpověděl: „Jdi a vyřiď císařovně, že Chrysostom boji se jen jedinké věci — hříchu.“

Když císař Maximian poroučel udatné thebajské legii vojinů, která již byla křesťanská, aby šla pronásledovat křesťany, předstoupil vůdce vojinů před císaře a pravil: „Jsme ovšem tvoji vojíní, a ty jsi náš pán a císař. Pošli nás do bitvy, budeme ti jako dosud věrně a statečně sloužiti. Ale jsme také služebníci nejvyššího pána nebes a země. Nemůžeme a nesmíme vzpírat se svému Bohu a Pánu. Věz, císaři, každý hřích jest vzpourou proti Bohu.“ Tak mluvili a jednali stateční vojíní celé legie a podstoupili raději smrt, než by byli jednali proti vůli Boží.

Schválně jsem uvedl několik příkladů, a to z té příčiny, abychom jimi povzbuzeni byli k následování.

Bojme se těžkého hříchu! Bojujme proti němu! Vzepřeme se zlým myšlenkám a žádostem, nic zlého nemluvmе a nedělejme! Začátkům se vzepři! Těžký boj, když už voda protrhla hráze. Sám Spasitel dal nám návod a napomenutí, s jakou úsilovností proti pokušení bojovati máme. Pravil — ovšem obrazně! — že máme vyloupnouti si oko nebo useknouti si ruku, vedou-li nás ke zkáze.

V pochybnostech, je-li co hříchem nebo ne, ptejme

se svého svědomí, hledejme poučení v dobrých náboženských knihách, zeptejme se svého duchovního správce, hlavně pak svého zpovědníka.

A kdybychom přece do hříchu upadli, neleňme a zbavme se ho co nejdříve. Svatý Jan Zlatoústý dí: „Nezoufejmež pro hříchy své, pospěšme raději k Bohu a padněmež před ním a žádejme ho zkroušeně, aby i napotom byl milosrdný, jakož byl od věků. Neboť myslí neklesati, nezoufati sobě, hříchy své vyznávat i, o poshovění prositi, toto všechno jest dobré a spasitelné a jest známkou zkroušené a kající duše.“

„Nekraluj tedy. (již) hřích ve smrtelném těle vašem“. (Řim 6, 12.)

6. O všudypřítomnosti Boží.

(Hod Boží Vánoční.)

Na Hod Boží vánoční oslavujeme památku Božího narození. Na ten den slyšíme o pastýřích betlemských, kterak spěchali k jeskyni, se svatou závistí v duchu je provázíme k jeslím, a jsme-li oddanou vírou naplněni, v duchu poklekáme s nimi před Spasitelem.

Jenom jednou se vtělil Bůh — ono jedinké vtělení na vykopení lidstva úplně dostačilo — a jenom jednou se ve viditelné podobě lidem ukázal.

Ale nezávidíme těm, kteří Ho tehdy viděli — týž Bůh je až dosud stále s námi. Naše víra nás ujišťuje, že jest všude a na každém místě přítomen a že tedy všude jest nám na blízku. „V něm žijeme a se hýbáme a trváme“ (Sk. 17, 28).

Bůh řídí a spravuje celý svět — musí tedy v celém světě býti. Osívá-li rolník pole, přechází po něm, staví-li stavitel dům, dozírá na stavbu a řídí ji — podobně také Bůh v celém světě jest přítomen a jej řídí. „Bůh jest docela něco jiného než svět“, dí sněm Vatikánský. Bůh jest více než svět. Svět má rozměry, Bůh jich nemá. Nemá meze, není žádným prostorem omezen. Jeho duch všechno naplňuje, jeho velebnost

všecko proniká. „Zdali nebe i země já nenaplňuji?“ di Hospodin (Jer. 23, 24). Každé místo jest v Bohu. Není nikde v širém světě místočka, kde by Bůh nebyl. Bůh ve své dobrotě ani nedovolil a nedovoli, aby se takové místo vyskytlo, neboť by bylo nade vše pomýšlení opuštěné a nešťastné. Bylo by stíženo nejhroznější kletbou, jaká by je vůbec mohla potkat.

Je-li na nějakém místě nějaká hmotná věc, nemůže na něm současně býti věc jiná. Ale u Boha — jako u duchových bytostí vůbec — zákony hmotné přírody neplatí. Bůh jest i tam, kde jsou předměty našima očima viditelné. Svatý Tomáš di: „Tělesné, hmotné předměty a věci jsou přítomny prostorně, podle rozměrů, bytostí duchové však jsou v místě přítomny svoji mocí a působností.“

Bůh jest na každém místě přítomen celý. Jako naše duše vyplňuje celé tělo, je v každé jeho části, je celá v celém těle i v každém jeho údu, tak Bůh všude celý na celém světě jest.

Náš rozum je až příliš slabý, než aby tak veliké záhady postihnouti mohl, všude sice působení Boha a jeho přítomnost poznává, ale dohlédnouti až ke prameni nedovede. Nezbyvá mu, než se podrobiti, viru v Boží všudypřítomnost přijmouti tak, jak mu ji církev podává, a na úplné vysvětlení a objasnění počkati — na věčnosti potom se mu rozjasní, a pochopí vše...

Zdali jest Bůh i v pekle? Ovšem! Žalmista Páně di:

„Kam mohu zajít před tvým duchem,
nebo kam utéci před tvou tváří?
Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty,
jestli si do pekel lehnu, hle, tys tu.“

(Ž. 138, 7—8.)

V nebi je přítomen jako spravedlivý odměnitel ctností, v pekle jako spravedlivý mstitel hříchu.

Křesťané, chtějice si všudypřítomnost Boží aspoň nějakým způsobem znázorniti a ji své obrazotvornosti aspoň nějak přiblížiti a ji pochopitelnější učiniti, znázorňovali si ji okem v trojúhelníku, z něhož vy-

cházejí paprsky na všechny strany. Vyobrazení to ovšem nikterak jí plně nevystihuje.

Ačkoliv Bůh všude přítomen jest, přece na některých místech zvláštním způsobem dlí — král bydlí sice v celém paláci, ale přece jen v některé komnatě pobývá nejraději a audience udílí jen v audienci síni. Tři jsou místa, kde Bůh zvláštním způsobem bydlí: v kostele ve Svatostánku, v nebi mezi svými anděly a svatými a na zemi v duších spravedlivých lidí. V nebi se nebešfané z jeho zvláštní přítomnosti radují, ve Svátosti Oltární nabízí se duším lidským za pokrm, a duše spravedlivých svou milostí obohacuje. Svatý František Saleský dí: „Za to měj, a myslí svou pozoruj, že všemohoucí Pán Bůh všude a ustavičně přítomen jest, takže ničeho, nikdy a nikdež na celém světě není, kdež by on opravdu se nenacházel. Jako ptáci, kdekoli se proletují, vždycky a všude se v povětří nalézají, rovněž my, kdekoli chodíme a jsme, všudež se u přítomnosti Boží nalézáme.“

O všudypřítomnosti Boží musíme býti až do hloubi duše přesvědčeni a máme stále na ni pamatovati. „Jako nepřestáváme nikdy dýchat, tak také nemáme přestat na Boha mysliti.“ (Vianney). Poněvadž Bůh jest v nás a vedle nás, slyší naše slova a vidí naše skutky, máme na své řeči a své činy býti zvláště opatrní. Myšlenka na všudypřítomnost Boží má nás stále provázeti jako náš druhý anděl strážný. Častá vzpomínka na Boha, který je stálým našim společníkem a svědkem našich činů, nám velmi prospívá.

Myšlenka ta nás povzbuzuje k dobrému. Vidí-li dítě, že jeho otec jest u něho, snaží se, aby jednalo jen dobře. Přičiňuje se všemožně, aby se otci svému zavděčilo a zalíbilo. Jsme-li si vědomi, že náš Otec je v naší blízkosti, zajisté se také vynasnažíme, abychom dělali jen to, čím bychom se mu zavděčili.

Když svatý Tomáš Akvinský na smrtelném loži odpočíval, prosil ho jeden z bratrů, aby mu dal nějaké pravidlo, podle kterého by se mohl spravovati, aby se blaženým stal. I pověděl mu světec: „Budeš-li povždy pamětliv při svých pracech, že Bůh jest vždycky u tebe,

kamkoli zaměříš kroky, anebo cokoli vůbec počínáš, věz, že jednou šťasten budeš umíratí.“

Vůle naše stále potřebuje posily a povzbuzení. Svátý Řehoř Nazianský pravi: „Čím blíže pramene, tím čistší voda; čím blíže ohni, tím větší horko; čím blíže budeme Bohu pamatujice stále na jeho všudypřítomnost, tím dokonalejšími budeme.“ Šťasten, kdo na Boha stále pamatuje! „Blahoslavený, jenž vždy pamatuje na Boha, neboť bude jako anděl Boží na zemi.“ (Sv. Cyprián.)

Život člověka jest boj. Stále jest nám bojovati proti pokušení. Dojista statečněji bojujeme, víme-li, že Bůh se na nás dívá. Svátý Alfons di: „Již vojáci bojují mnohem statečněji, je-li král jejich přítomen, protože vědí, že je přítomen ten, jenž je může odměniti nebo potrestati.“ Myšlenka na všudypřítomnost Boží chrání nás před vlašností a podněcuje nás k odvaze, statečnosti a horlivosti.

Lidé mnohdy naši dobré vůle a našich dobrých skutků neocení, ale Bůh zváží vše na vážkách nejcitlivějších. Pozoruje každé naše hnutí, slyší každé naše slovo, vidí každý náš čin, a vše podle zásluhy odmění. Myšlenka na Něho nás mocně pudí ke konání dobra a uchovává nás v jeho milosti. „Žij tak, jakoby nebyl nikdo jiný na světě než — Bůh a ty!“ (Sv. Alfons.)

Myšlenka na Boží všudypřítomnost nás chrání před hříchem. V přítomnosti spořádaných lidí neodvažujeme se hřešiti, neboť se jich ostýcháme. Často i přítomnost malého děcka zachrání mnohého před hříchem. Tim spíše odstrašuje a odvrací nás od hříchu vědomí, že jest s námi nejvyšší svatý Bůh. Basilius, císař řecký, radil synu svému Leonovi, aby při všem pamatoval, že Bůh všude přítomen jest, a pak že žádného špatného skutku se nedopustí.

Myšlenka ta zachránila Josefa Egyptského před hříchem. Když jej totiž manželka Putifarova ke zlému skutku sváděla, nesvolil, nýbrž pravil: „Kterak bych mohl tak zlou věc učiniti a hřešiti proti Bohu svému?“ (Gen. 39, 9.) Zachránila i šlechetnou Susanu, která,

když ji dva nešlechetní soudcové lidu přepadli a ke zlému činu donutiti chtěli, zvolala: „Stisněna jsem se všech stran, neboť učiním-li to, čeká mne smrt; pakli neučiním, neujdou rukou vašich. Avšak lépe mi jest, beze skutku upadnouti v ruce vaše, než-li hřešiti před obličejem Páně“ (Dan. 13, 22—23.) A vzkřikla a přivolala služebnictvo. Ač se tím vydala v nebezpečí smrti tělesné, přece na duši byla zachráněna.

Svatý Hyacint myslel stále na všudypřítomnost Boží. Byl-li pokoušen ke hříchu, říkával si sám k sobě: „Neuraz oko Boží, které všechny lidi vidí.“

Svatý Augustin napsal: „Všude vidí tě oko Boží. Vyjdeš-li z domu, budeš viděn; vstoupíš-li dovnitř, budeš viděn; hoří-li světlo, Bůh tě zří, a zhasil-li je, zří tě opět. Buď tedy boj se toho, jenž vidí vše, anebo můžeš-li, vyhledej si místo, kde tě Bůh nevidí, a potom čiň, co ti libo.“ Chceš-li tedy hřešiti, zalez si někde, kde by tě nikdo neviděl. Na zemi to ovšem nebude, neboť zde není ani zdi tak tlusté, ani tmy tak husté, ani samoty tak úplné, kam by oko Boží nepronikalo. Před ním nedovedli se ukrýti ani Adam a Eva v houštinách ráje, ani Jonáš nemohl uniknouti do Španělska. „Ať chceš nebo nechceš, Bůh tě vidí, před jeho očima se neukryješ.“ (Sv. Augustin.)

Seneka vypravuje, kterak dva vojínové stojící na stráž u stanu Antigona, jeho pomlouvali, což když vévoda uvnitř zaslechl, odkryv záclonu dí: „Popojděte stranou, by vás vévoda neslyšel.“ Nás od našeho Boha neodděluje ani ta záclona.

A přece, bohužel, odvažují se mnozí lidé tohoto svého nejvyššího a nejsvětějšího Pána nejen pomlouvat, ale i hrubě urážeti, mají odvalu říkati: Nikdo nás nevidí. Ohlédnou se svými tělesnými očima kolem a nevidí-li žádného člověka, který by jich upozorovati mohl, vrhají se v náruč hříchu. Jaká to opovržlivost a zaslepenost! Zapomínají, že je vidí někdo ještě mnohem vyšší, než jsou lidé.

Myšlenka na všudypřítomnost Boží nás nejen povzbuzuje konati dobro a chrániti se zla, ale i nás sílí a činí statečnými.

Sílila už tisíce dobrých duší a mnohé tak posílila, že byli odhodláni raději smrt podstoupiti, než by byli zhřešili. Když císařovna Eudoxia hrozila sv. Janu Zlatoustému vyhnáním, odpověděl jí: „Myslíš, že mne tím zastrašíš? Nevíš, že Bůh je všudypřítomný? Jen potom bys mě mohla polekati, kdybys mě mohla poslati, kde by Bůh nebyl.“

Některé děti, mají-li večer někam jíti, bojí se; jde-li však s nimi někdo velký, už se nebojí. Vědomí, že náš mocný Bůh je stále s námi, je nám stálou útěchou a posilou. „Bez Boha jest všude zle, s Bohem všude blaze“ (Sv. František Sal.).

Naplnění myšlenkou tou i obtíže života statečněji snášíme a na myslí neklesáme.

„On zná i každou naši tíž,
čím přítel (člověk) dál, tím On je blíž.
On setře každou slzu s řas
a změní noc na jitrní jas.“

(J. V. Sládek.)

Myšlenka ta chrání nás před zoufalstvím. Když tě všichni opustili, Bůh tě jistě neopustí. Zná tvé bolesti a jistě dovede je i zahojiti. Jen trpělivost, milosrdný Samaritán už se blíží....

Kdo chce hřešiti, nerad uznává všudypřítomnost Boží, neboť taková myšlenka jest mu nepohodlnou.

Když jednou misionář kázal, že Bůh je všude a zná vše, ano i nejtajnější naše myšlenky, odpověděl mu zarytý pohan: „Takového Boha nemůžeme potřebovati. Rádi žijeme, jak se nám líbí a nechceme, aby kdo viděl a slyšel vše, co činíme.“ Pohan ten nevědomky vyjádřil asi tak smýšlení našich novodobých pohanů. Nechceme Boha, protože nechceme svědka svých činů. Proto jest mezi našimi nevěrci tak málo ctnosti, tak mnoho hříchů a tolik malomyslnosti, když těžkosť života na ně dolehnou.

7. Úcta ke stáří.

(Neděle po narození Páně.)

S jakou asi úctou vzhlížela Rodička Boží k vážnému starci Simeonovi, když bral její dítě na své lokty, a vzhlížeje k nebi, velebil Boha, že mu dopřál spatření Vykupitele světa! Jest mu vděčna, jako povděčnou jest každá matka tomu, kdo nějakou pozornost jejímu dítěti prokazuje. Její čisté oči zarosují se dojmutím...

Úcta k stáří je známka šlechetného srdce a důkaz dobré výchovy.

Dobří a vzdělaní lidé vždy měli staré lidi v úctě.

Ve starořeckém městě Spartě vštěpovali mládeži úctu k starcům, takže ji přecházela až do krve. Jednou přišli dva spartánští jinoši v Athénách do divadla a posadili se. Později vešel do divadla stařec a ohlížel se, kam by si sedl; ale vše bylo obsazeno. A když se tak rozhlížel po zaplněném hledišti, povstali spartánští jinoši a nabídli mu místo. Přítomní diváci pozorující ten výjev, byli jím potěšeni a zatleskáním provali jinochům svoji pochvalu.

Ve Spartě postupovali starcům nej přednější místa ve shromážděních, na ulicích uctivě je pozdravovali, mládež musela jich poslouchati, a stařec měl nejen právo, ale i povinnosti, třeba na ulici hned ztrestati uličníka, jenž by ho nepozdravil, urazil nebo potupil.

Král Archelaus vystrojil skvělou hostinu a pozval na ni i spisovatele truchloher Euripida a Agathona. Euripides prokazoval při hostině staříčkému Agathonovi velikou úctu a věnoval mu zvláštní pozornost. Když se ho Archelaus ptal, proč si toho vetchého starce tak obzvláště všimá, odpověděl: „Rozumno a vhodno jest, abychom si u člověka nejen jara, nýbrž i podzimku vážili.“

O Alexandru Velikém se vypravuje, že na jedné válečné výpravě dal si u svého trůnu při mrazu rozdělati oheň. Ohřívaje se, spatřil opodál zimou zkřehlého starého vojáka. Nemeškal, šel k vojínu a posadil ho k ohni na svůj trůn, aby se ohřál.

Jestliže již ušlechtilejší pohané staré lidi ctili, čím více mají tak činiti křesťané?

Pohanům tak velel jenom cit přirozený, kdežto nám velí tak nejen cit vrozený, ale i výslovný rozkaz Boží: „Před hlavou zšedivělou povstaň, cti osobu starcovu“ (Lv. 19, 32).

Každého člověka máme ctiti, protože každý je stvořen k obrazu Božimu, ale zvláště ctiti máme lidi staré. Církev naše už tím nám tuto naši povinnost naznačuje, že poroučí svým biskupům, aby na Zelený čtvrtek umývali dvanácti starcům nohy. Činí tak ovšem především na památku, že Pán Ježíš svým dvanácti apoštolům nohy umyl, ale že volí k tomuto obřadu právě starce, jest pro nás velmi významno.

Ctiti máme každého, ale zvláště toho, kdo si úcty zvláště zaslouží.

Starí lidé zasluhují naši úcty zvláště z těchto příčin.

Především jsou rozumnější než mladí. Šediny jsou odznak moudrosti. Svatý Jeronym praví: „Stářím přibývá moudrosti a ubývá síl.“

Mojžíš a Aron, když chtěli vyvésti národ israelský z Egypta, svolali staré a tázali se jich o radu.

Velerada židovská sestávala ze sedmdesáti starců.

V řeckém městě Spartě nejvyšší rada (gerusia), která byla nejvyšším soudem a rozhodovala o věcech nejdůležitějších, skládala se ze starců, u Lacedemonských byli to „starší“ („gerontové“), u Římanů sbor starších (senát).

V Československé republice podle ústavy může býti poslancem teprve ten, kdo dosáhl věku třiceti let, a senátorem, kdo čtyřiceti pěti let, prezidentem, kdo třiceti pěti let.

Biskupem v církvi katolické může býti teprve ten, kdo dosáhl věku alespoň třiceti let.

Rozumní vládcové vždycky si volili za rádce osoby starší, neboť starší dovedli pravidelně vždycky lépe raditi. Israelskému králi Raboamovi radili starí, aby lidu na daních ulevil. Ale král neposlechl. Vyžádal si rady mladých, a ti mu radili, aby nepolevoval a nespokojencům pohrozil. Tato nerozvážná rada se králi lépe líbila, řídil se jí, ale rozbil si království.

„Koruna starců — hojné zkušenosti
a chloubá jejich — bázeň Boží.“

(Sir. 25, 8.)

Od starých učíme se moudrosti. Starý člověk nasbíral velký poklad zkušeností, z něhož můžeme těžit.

Mládež bývá ukvapená a nerozvázná, ale stáří vyznamenává se klidem a rozvahou.

Staří lidé už mnoho dobrého vykonali, a kdo něco dobrého vykonal, zvláštní úcty si zasluhuje.

U kamen sedí stařenka. Do jejího obličeje vryl čas plno vrásek. Odchovala vlastní a církvi řadu dobrých dětí. Postarala se o ně. Nyní už jim nemůže ničím prospěti, a přece ještě jim prospívá — modlí se za ně a za jejich děti růženec. Prosí Boha a Marii Pannu, aby jim dávali zdraví a všechno dobré. Ta ruka dlouholetou prací zmozolovitělá a námahami rozbrázděná a růžencem ovinutá zasluhuje tisícerych vroucích polibků...

Poněvadž nám rodiče, kněží, učitelé a různí jiní dobrodinci zvláštních dobrodiní prokázali, máme k nim, když zestárli, míti také zvláště velikou úctu.

Staří lidé pravidelně i více vytrpěli, neboť život člověka jest směsice radosti a bolu, a čím kdo delší dobu žil, tím také více bylo mu vytrpěti, a před majestátem utrpení každé citlivé srdce v úctě se zastaví.

Jakým způsobem úctu k starým projevujeme?

K starším lidem buď vždycky uctivý a zdvořilý. Neopomeň jich vždy pozdravit! Nenadávej jim, nepomlouvej jich a nepřelhávej!

V jejich přítomnosti chovej se skromně, a byť třeba i duševně je převyšoval, nedávej jim toho najevo.

Mluví-li člověk starší, vyčkej, až domluví, vypoaslechni jej až do konce a bez vážné příčiny mu neodporuj. Je to až odporné, když vidíme a slyšíme, že nerozumný holobrádek stále jen chce hráti prim, starších ani k slovu nepustí a náhledy jejich podce-

ňuje nebo i zesměšňuje: Vy jste ještě ze starého vydání. Nyní už je vše pokročilejší. Nyní máme jiný svět...

K starým utíkej se o radu. Zalichotí jim to a cítí se tím býti poctěni. Vědomí, že ještě aspoň něčím mohou prospívat, je povznáší. A byť i ná-zory jejich byly podivínské, a byť bychom předem věděli, že se jimi řídit nemůžeme, přece jich hned před nimi nezamítejme a nezesměšňujeme. Vypo-slech-něme je trpělivě a přemýšlejme o nich. Bez úplného užitku nám přece jenom nebudou.

Zastaňme je v práci, těžkých prací jim neukládejme a pomozme jim, kdykoliv se nám naskytne pří-ležitost.

Sv. Eberhard, arcibiskup solnohradský, potkal jed-nou na cestě chudou, bídnou stařenku. Ihned sestoupil s koně, posadil naň stařenu a odvezl ji, sám jda pěšky a veda koně do jejího domova.

V kostele udělej starému člověku místo v lavici, vstupuje-li se zavazadlem do železničního vozu nebo vystupuje-li, pomoz mu, je-li nemocen, posluž mu. A to nejen známým, ale i úplně cizím.

Starý člověk nebývá hezký, často je mrzutý, hned podrážděný, v lidech zcela pokojných vidí nepřátele, má různé vrtochy a „koničky“.

Do jedné společnosti docházel stařec pensista, jenž se zvláštní zálibou vypravoval o vojně a o příhodách, kterých na vojně zažil. Ať se mluvilo o čemkoliv, pravidelně se dostal až na vojnu. Všichni už znali příhody ty nazpaměť, a jakmile začal, už věděli vši-chni, co přijde, a byli by mohli dobře dále už sami vypravovati. Napřed působilo jim to zábavu, ale ko-nečně je ta jednotvárnost omrzela. Zvláště jeden horko-krevnější za starcovy nepřítomnosti rozhorleně pro-hlásil, že už toho povídání má až po krk a že už se jím déle nedá otravovati. A že prý mu řekne buď aby už té vojny nechal, nebo aby k nim do společnosti nechodil. Ale druzí rozumnější jej ukonejšili: Jen ho nechme! Vzpomínkami těmi sám oživne, a když ho trpělivě vypo-slechneme, uděláme mu radost. A stařec

zase vypravoval o vojnách, a vždy zase oči jeho zajiškrily mladickým ohněm.

Král Bedřich II. vystrojil jednou hostinu a pozval na ni zasloužilé muže. Mezi nimi byl také stařícký generál Ziethen. Tento stařec však při hostině usnul. Ale král spatřiv jej, pravil: „Mluvme tišeji, abychom ho neprobudili — dosti pro nás bdíval.“

Starý člověk často překáží; je-li mladým horko, jemu je zima, lépe by mu chutnala kaše, ale mladí mají raději maso, večer jde dříve spat, kdežto rána dospat nemůže, mladí však raději by si ještě večer chvilku popovídali, kdežto ráno nezdá se jim z postele, a tak zájmy a choutky jejich vzájemně na sebe narážejí. Vyžaduje se rozhodně na mladých, aby byli ústupní a trpělivi.

Nikdy se neposmívej starému člověku, že špatně vidí, nedoslýchá, shrbeně nebo pomalu chodí, pomalu ji nebo je zapomětlivý. Jako výstrahou jest nám biblické vypravování o nezvedených chlapcích, kteří se posmívali proroku Eliseovi pro jeho holohlavost, a jež za trest medvědice roztrhaly.

Slabosti starých snášej trpělivě, pro jejich nedostatky jich netup a neodsuzuj!

Svrchovaná hrubost jest proti starému užiti tělesného násilí.

Ze života sv. Kolumbána vypravuje se tato pamětihodná událost: Světec vstupoval se svým starým soudruhem na loď. Ale jeho starý společník těžce šel a vstupoval na loď velmi pomalu, takže se až netrpělivý lodník rozhněval a ve zlosti jej veslem udeřil. Svátý Kolumbán jej hned pokáral a předpověděl mu trest. A opravdu — na zpáteční cestě právě na témž místě onen lodník spadl do řeky a utonul.

Hrubost proti starým dochází odsouzení u lidí a u Boha dojde trestu.

Kdo se jí prohřešuje, ukazuje, že nemá ani citu ani vzdělání.

Abys tím spíše se jí uchránil, vzpomínej si často, jak by ti hořko bylo, kdyby jini v tvém stáří neuctivě chovali se k tobě.

8. Využij času!

(Nový rok.)

Nový rok jest výmluvný kazatel. Volá k tobě velmi důrazně: Hle, zase jeden oddíl tvého života uplynul. Než se naděješ, uplyne celý tvůj život. Čas nečeká. K v a p e m l e t í. Smíme vlastně mluvit jen o minulosti a budoucnosti — přítomnosti skoro není. Kterýsi básník praví: „Okamžik, kdy mluvím, už je daleko za mnou.“ Vteřina, kterou chceme zváti přítomností, patří první polovinou minulosti, druhou budoucnosti.

„Čas neúprosný nad hlavou nám pádí,
rve růže mládi, na hroby je hází,
a na ty nejvíc, jež jsme měli rádi.“

(Jar. Vrchlický.)

Svatý apoštol napomíná: „Bratři, hleďte, kterak byste žili pečlivě, ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, v y k u p u j í c e č a s“ (Ef. 5, 15.). Čas jest nejvzácnější všech věcí. Vzácné věci kupujeme, vážíme si jich a neplýtváme jimi. Zbytečně jich nepromarníme. Proto sv. apoštol napomíná, abychom čas „vykupovali“, to jest vážili si ho jako věci velmi vzácné, neplýtvali jím neúčelně, nýbrž užívali ho svědomitě k dobrému. Ztracený čas nikdy se nevrátí. Drahé věci si vážíme a dobře s ní hospodaříme.

„Co stojí tato kniha?“ tázal se muž, který téměř celou hodinu hrabal se v knihách knihkupectví slavného Benjamina Franklina. „Dolar“, odvětil příruči. „Nemohl bych ji dostati levněji?“ tázal se muž. „Dolar stojí“, opakoval příruči. Nerozhodný kupec prohlížel si opět jiné knihy a potom prohodil: „Mohl bych mluvit s panem Franklinem?“ — „Ano, je v tiskárně, ale jest velmi zaměstnán.“ — „Přece bych s ním rád mluvil.“ — Příruči zavolal Franklina, a kupec se ho tázal: „Jaká je nejnížší cena této knihy?“ — „Dolar dvacet pět centů“, zněla odpověď. — „Jeden a čtvrt dolaru? Vždyť váš příruči mi ji právě nabízel jen za dolar.“ „Zcela správně, a bylo by bývalo výhodnější pro mne dáti ji za dolar, nežli vytrhnouti se z práce.“ Cizí muž však pravil:

„Řekněte mi, prosím vás, jaká je nejnížší cena této knihy?“ — „Dolar a padesát centů“, odpověděl Franklin. — „Půl druhého dolaru? Dovolte, vždyť jste mi ji přece sám nabízel za dolar a čtvrt.“ — „Ano,“ odpověděl klidně Franklin, „a ten peníz bych býval raději vzal, nežli nyní dolar a půl.“ — Kupující zaplatil půl druhého dolaru a odešel. Dostal poučení, že času si třeba vážit.

Týž Benjamin Franklin napsal: „Miluješ život? Pak nemrhej časem, neboť z časových jednotek skládá se život.“

Angličané říkají: „Čas jsou peníze.“ Hesla tohoto druhu jsou známkou hmotářského smýšlení, my, katolíci s nimi se neztotožňujeme, ale přece jen nás nutí se u nich pozastavit a o nich přemýšlet. A zdá se nám, že by ono hořejší heslo spíše mělo znít takto: „Čas jest více než peníze.“ Šetření peněz, dobrá věc, šetření časem, věc mnohem lepší. Kdo nešetří haléře, nedodělá se korun, a kdo nešetří minuty, ztrácí hodiny. V tomto ohledu je lakomství dovoleno. Příklad se celým srdcem k tomuto drahocennému majetku! Často bychom teprve dovedli ocenit čas, až když jsme jej promarnili. Často nevíme, co máme, a teprve cenu chápeme, když to ztrácíme.

Král anglický Alfred měl ve světnici svíčku, která hořela 24 hodiny. Každá hodina byla naznačena, a po každé hodině musil sluha krále upozornit, zdali toho času řádně použil. Takového sluhu si ovšem každý smrtelník vydržovat nemůže, ale také ho každý nepotřebuje. Službu, kterou by měl konat, může si zastat každý sám. Každý může a má se sám sebe tázat: Jak užívám času od Boha mi svěřeného?

Moudří lidé dovedou využití i takových zbytků časových, kterých nemoudří odhazují jako odhazuje krejčí ústřížků látky. Jedna spisovatelka se přiznala, že napsala román po chvilkách na nádraží, když čekala na vlak. Jistý úředník, když v létě přicházel z kanceláře, vždy čtvrt hodiny řezal a štípal dříví a připravil si ho tak na celou zimu. Jistá žena ve volných chvilkách pletla punčochy a zásobovala jimi celou svou rodinu na celý rok. Když i krátkých chvil dovedeme využít, podíváme se sami sobě, jak veliký kus práce

v nich vykonáme. Žádná vytrvalá práce účinkem se nemine.

Chceme-li času dobře využít, rozdělme si jej, učiňme si předem přesný rozvrh a dodržujme jej. A nesmlouvejme sami se sebou a neslevujme! Dodržujme přesně plán, který jsme si stanovili. Svatý Vojtěch rozdělil si denní čas takto: Jednu část dne věnoval modlitbě a rozjímání, druhou službě Boží, třetí práci úřední svého povolání a zbývající hodiny obětoval vyučování mladšího duchovenstva.

Učme se vyřizovati více záležitostí společně. Máme-li někde něco dělati, přemýšlejme, co bychom tam mohli udělati ještě jiného. Jedna hospodyně, když si vzpomněla, že by něco potřebovala u kupce, hned pro to buď běžela nebo posílala; druhá šla nebo posílala vždy pro více věcí najednou. První zbytečnými cestami mnoho času promarnila, druhá ušetřivši cest ušetřila času.

Co můžeš udělati dnes, neodkládej na zítřek. Odklady — okrady. Horší odklada než lenoch. Pan Líbl dostal dopis. Přátelé jej žádali, aby jim podal o kterémsi obchodniku, jež dobře znal, informace. Čekali na ně netrpělivě a nutně a brzy jich k uzavření obchodu potřebovali. Ale pan Líbl odkládal a odpověděl až několikátý den. Mezitím s obchodu sešlo, a jeho přátelé utrpěli značnou škodu. Kdyby byl odepsal hned, byl by jim ušetřil mnoho mrzutostí a značné ztráty. Mnohý často se bije potom do čela: Proč jen jsem hned té věci neudělal? Je to tak snadné a jednoduché... Když k tomu sednu, jsem s tím hned hotov. Váhání a odkládání se na nás mnohdy velmi mstí.

Plýtvání časem jest dělati ručně věci, které můžeme udělati právě tak dobře ne-li lépe a rychleji strojem. Stroje jsou proto, aby podporovaly a usnadňovaly výrobu.

Velké umění jest nepropásti vhodné příležitosti. Vhodná příležitost naskytne se jenom někdy. Kdo nedovedl ji využít, musí dále čekat a neví už, zda vůbec se dočká.

„Jaké má tato socha jméno?“ tázal se návštěvník

sochaře, ukazuje na sochu, jejíž obličej byl zakryt jejími vlasy, a jejíž nohy byly okřídleny.

„Příležitost,“ odvětil sochař.

„A proč jest obličej zakryt?“

„Protože ji zřídka poznají lidé, když k nim přijde.“

„A proč má okřídlené nohy?“

„Protože rychle prchá, a přešla-li jednou, nelze ji už nikdy dohonit.“

Využití pravé chvíle nazval Shakespeare názorně „chopiti okamžik za pačesy“. To jest pravé umění, a kdo to dovede, dovede správně žít.

V čas žní pracuje rolník „od slunka do slunka“ a snaží se, aby co nejdříve dostal úrodu pod střechu. Na odpočinek vůbec nepamatuje — odpočine si až v zimě.

Když rostou houby, houbaři vstávají časně ráno a spěchají do lesa. Houby stále nerostou... Nutno si přivstati — v zimě ničeho nenajdeš, byť jsi celý les prohledal.

Pohled přede žněmi na křečka, jak tam sedí na mezi, ukusuje klasy s dozrávajícími zrny, jak pěchuje si své brašny a odnáší do svého doupěte. A rychle! Sotva vysypal zásoby do špižirny, už je zde zase. Nutno si přichvátnout. Snad ještě dnes nebo zítra přijde rolník s kosou a bude konec...

Nebo viz, jak včelky v čas medování rostlin nosí od časného jitra do noci sladký nektar do úlu. Neznají oddechu. Květiny vždycky nemedují. Nutno využít času. Na odpočinek v zimě času dost.

Nebo patř, jak veverka v létě sbírá pilně po lese houby, napichuje je po stromech na suky a suší si je na zimu — využívá času.

Nebo počítej, kolikrát za den přeletí sojka na podzim od dubové aleje k lesu — nosí si dozrávající žaludy do lesa a schovává si je do mechu na zimu — využívá času.

Příroda učí.

Někteří lidé rádi se pracem svého povolání vyhýbají. Nemůžeme o nich říci, že by zaháleli, ale nemůžeme o nich také říci, že by svým povinnostem dostáli.

Prostě uhýbají s cesty a dělají něco jiného, než co dělati mají. Mudrc Seneka dí: „Veliký díl času ztrácejí lidé tím, že nedělají nic, největší díl tím, že činí zlé, a všechen tím, že činí něco jiného, než mají činiti.“ Jsou plni horlivosti, ale právě jen v těch věcech, do kterých jim nic není.

Pan učitel ze Lhoty byl nejčilejší osobou v obci. Byl v obecním zastupitelstvu, byl jednatelem u hasičů, pořádal divadla a schůze, všude ho bylo plno, a noviny ho oslavovaly jako vynikajícího kulturního pracovníka. Jen jednu věc zanedbával, totiž — školu. Tam byl mrzutý a netrpělivý, kázeň měl špatnou a prospěch ubohý. Dítka z jeho třídy neznaly ani základních věcí. Zajisté by mu bylo lépe slušelo, kdyby si byl hleděl především svých povinností. Mimořádná horlivost je sice chvalitebna, ale teprve když řádné povinnosti ji netrpí.

Někteří lidé jsou tak útlocitní, že ani kuřete zabítí nedovedou, ale mají dosti odvahy „zabíjeti čas“. Sami říkají na př. „půjdu do hostince zabít čas“. Zasednou třeba i ke kartám a zcela určitě prohrávají. Neprohrají-li peněz, prohrají čas. Někdy prohrají obojí, a prohra času jest vždycky horší než prohra peněz.

Jiní zase chodí „na kousek řeči“, nebo „na besedu“, nebo „na táčky“ a dovedou o malichernostech celé hodiny buď vyprávět nebo poslouchat.

Mnozí utrácejí čas četbou povídek a románů. Nečtou s úmyslem se poučit, ale čtou „aby jim čas ušel“. O takové četbě vyjádřil se Petr Skarga: „Trávíš-li čas prázdným čtením, jakobys chytal motýly v povětří: chytiv, musíš je zahoditi, a jenom ti prsty poskvrní.“

Mnozí utloukají čas neužitečným povalováním a lenošením. Práce jim nevoní. Za vrchol blaha považují, mohou-li dlouho spát nebo za parného dne ve stínu stromu odpočívati. Lidé o nich správně říkají, že „okrádají Pána Boha o čas“.

Mudrc Seneca šel kdysi kolem nádherné villy a tázal se, komu náleží. Řekli mu, že tam bydlí jakýsi Vaccia, který tam tráví život v naprosté nečinnosti,

toliko jídlem, pitím, spaním a zábavami, nepracuje ani tělesně ani duševně. „Nefikejte tedy,“ pravil mudrc, „že tam Vaccia bydlí, nýbrž řekněte: „Zde leží Vaccia pohřben, nebo v něm umřelo, co člověka právě činí člověkem.“

Vzdělání národové vždycky lenochy opovrhovali. Byl-li u Athénanů nějaký zahaleč obviněn ze zločinu, vždy jej odsoudili — už z té příčiny, že byl zahalečem.

Svatý Jeronym praví: „Přítomný čas a život, kterým spěcháme, je čas rozsévání.“ Jak kdo seje, tak bude i sklízeti. Pomíjející a krátký život pozemský jest přípravou na život nepomíjející a věčný. A právě tohoto krátkého života máme co nejlépe využítí, abychom si připravili šťastný život budoucí. Tento čas jest peníz, za nějž i nebe možno si koupiti. Kdo dobře nevyužívá času, v sázku dává věčnost. Kdo pracuje jen pro svět a nic pro Boha a duši svou a shromažďuje jen poklady pozemské a zapomíná na nebešské, nepochopil smysl života — život svůj promarnil.

Tento život končí smrtí, onen život smrti začíná. Ať jdeš kamkoliv, každým krokem spěcháš ke hrobu. Cos dobrého vykonal na pozemské pouti, to platí. Za hrobem už ani nesejeme, ani nesázíme, nýbrž jen sklízíme. Chceš-li v radosti sklízeti, v zásluhách rozsívej!

Svatá Františka z Chantalu říkala: „Kdybych jen jednu minutu ztratila, musila bych se obžalovati z krádeže, protože všechny jsem dlužna Bohu a své duši.“

Každá promarněná hodina bude před soudem svědčiti proti nám.

Nebude rozhodovati, jak dlouho jsme žili, nýbrž jak jsme žili. Odplatu dostaneme ne za dny, ale za skutky.

Ve Strassburku mají v kostele umělecké hodiny. Kdykoliv hodina bije, ukazuje se podoba smrti, za ní přichází Spasitel, který ji dovoluje na zvon udeřiti. Tím se připomíná, že napřed přijde smrt a po ní soudce.

Využij dobře tohoto života, abys zabezpečil si příznivý rozsudek...

9. Lenost.

(Neděle po Novém roce.)

Písmo svaté vypravuje o stvoření člověka praví: „Pojal tedy Hospodin Bůh člověka a postavil ho v rozkošném ráji, aby jej vzdělával a hleděl si ho.“ (Gen. 2, 15.) Úkolem člověka tedy bylo, aby pracoval. Pták k letu, člověk ku práci. První lidé měli ráj pozemský vzdělávat a ráj nebeský si připravovat.

Svatý Jan Zlatoústý dí: „Bůh stvořil člověka ku práci a k tomu uzpůsobil údy jeho. Lenoch uchyluje se tedy od ustanovení Božího a od účelu, který mu stanovil Stvořitel.“ Úkol, který měli Adam a Eva, mají všichni lidé. Bohužel, mnozí se od tohoto Božího ustanovení uchylují. Zneuznávají účelu, pro který zde jsou, a místo práce lenoší. K věcem, které vyžadují nějaké tělesné nebo duševní námahy, mají nechut. Kam je ráno postaví, večer je najde. Ruce se jim zavírají, mají-li na něco sáhnout. Nejmilejším jejich zaměstnáním jest nedělati nic. Pracovní lidé odpočívají po práci, lenoší místo práce. Nejmileším dnem celého týdne jest jim neděle, poněvadž i zákon církevní i světský nakazují: Toho dne nedělej! Jak na ni čekají! Jak po ní touží! Křesťané světi neděli, Řekové pondělí, Peršané úterý, Assyřané středu, Efezští čtvrtek, Turci pátek, Židé sobotu, a lenoší každý den...

A jsou-li nuceni pracovati, s jakou nevolí a nechutí pracují! Jak dlouho jim trvá, nežli se k práci připraví! Jak rádi při ní odpočívají, od ní odbíhají nebo ji odbývají ledabyle a povrchně! Jak pobízejí jiné, aby pilně pracovali! Bratři, chopte se díla! Každý něco (a já nic!)! Jak jsou horliví! Jak stále poukazují, že by jiní měli více dělati! Jak odsuzují ty, o nichž se domnívají, že málo práce konají! Jak na ně dovedou láteřiti! Jak rádi kritisují! Hlavní jejich práce spočívá v tom, že pozorují, posuzují a odsuzují práci jiných. Jak úzkostlivě dbají, aby nepředělali! A jakmile padne šestá, už mají náčiní složeno a upalují, jakoby jim za patami hořelo... Není ještě dobrým služebníkem, kdo nekrade, neodmlouvá a nepomlouvá, ale dobrým

je teprve ten, kdo vedle těchto dobrých vlastností má ještě i ctnost pracovitosti.

Ríká se, že spánek je sestrou smrti. Ale smrt má ještě jednu sestru, a tou jest lenost.

Lenost jest dvojího druhu: První se týká povinností, které máme k tomuto pozemskému životu, druhá se týká výhradně duše a života věčného. První se týká prací, které jsme povinni konati ve svém pozemském povolání, ať už jsou to práce tělesné nebo duševní, druhá se týká prací a úsilí, jež máme vyvinouti, abychom dosáhli šťastného, věčného života po smrti. První jest lenost v pracech pro tento život, druhá je lenost v pracech pro život budoucí.

Povšimněme si především lenosti prvního druhu, kterou si pojmenujme třeba leností „p o z e m s k o u“. Lenost ta jest zavržení hodná.

Takový lenoch jest si sám sobě největším nepřitelem. Protože nepracuje nebo pracuje jen málo, nevyládá nic nebo jen obnos nepatrný, a tak upadá do bídy a chudoby. To jest první následek lenosti. Nouzi potká, kdo se práci vyhýbá.

„Dlouho-li, lenivče, budeš spáti,
kdy (přece) vstaneš ze svého snění?
Maličko (ještě) podrímeš, maličko pospíš,
maličko složíš ruce v lůžku,
i přijde na tebe jako kurýr bída,
a nouze jako muž ozbrojený.“

(Přísl. 6, 9—11.)

Lenost v každém věku škodí a v bídu strhuje, ale nejhroznější následky mívá u lidí mladých. Kdo v mládí lenošil, bídu má v celém životě, a na stáří takového člověka nemůžeme bez obav ani pomyslíti. Lenivé mládí, nespokojené stáří. Mladí ležáci, staří žebráci. A že neradi dávají lidé almužnu člověku, o němž vědí, že si vlastní leností nouzi zavinil, jest všeobecně známo. .

Jistý moudrý muž starověku vida lenocha, an v lenošce se dal nésti, pravil: „Tento mladý pán šetří si nohou, aby ve stáří tím spíše běhati mohl.“

Přijde-li do lesa, uvidíme, že mnohé stromy tvoří svými vrcholky nahoře jakousi rovinu, ale některé zůstávají pozadu, chřadnou a schnou. Tito ubožáci ostatním nestačili, a byli jimi udušeni. Podobný zjev vidíme také u lidí. Schopní, pracovití a vytrvalí jdou kupředu, vynikají, bohatnou a dodělávají se úspěchů, kdežto váhaví a leniví nesnesou konkurenci, nejdou „s dobou“, jsou stále vzadu a zakrni právě tak, jako ty parkosy v lese. Konečně uschnou docela.

Svatý Jan Zlatoustý dí: „Lenost je matka chudoby, a kořen zoufalství.“ Nuda, rozervanost a nespokojenost jsou vlastní dcery lenosti. Lenoch je mrzutý, nedůtklivý a svárlivý.

Snad není třeba ani podotýkati, že jest u lidí neoblíben. Do práce nikdo jej nechce, zakázky mu nikdo nesvěří, poněvadž by se vyřízení její nedočkál, každý se mu raději vyhne, neboť umluvených lhůt a smluv nedodržuje.

Lenoch je škůdcem lidské společnosti. Každý občan jest povinnen, aby ve prospěch celku přinášel nějaké oběti, aby svými pracemi celkový blahobyt a zdar celé společnosti podpořil. Člověk tvoří s jinými společnost, a pracuje nejen pro sebe, ale i pro celek. Jak by vypadal svět, kdyby nikdo nepracoval? Většina lidstva by vyhynula hladem. Kdo nepracuje, škodí nejen sobě, ale i celku.

Proto někteří národové lenochy jakožto škůdce lidské společnosti trestali. V Egyptě pod trestem smrti musil se každý koncem roku vykázati, čím se celý rok živil. Lacedemoňané ustanovili zvláštní soud proti zahalečům, a kdo z nečinnosti byl obviněn, dostal po prvé ostrou důtku, po druhé bití, po třetí poslán na čas do vyhnanství a konečně odpraven. Podle zákonů Solonových, Drakonových a jiných řeckých vládařů nesměli lenoši v říši vůbec bydliti.

Poustevník přišel jednou k opatu Silvanovi, jenž bydlel na hoře Sinaj. Když viděl, že mniši pracují, tázal se: „Proč pracujete tak pilně — pro stravu pomíjející? Nevyvolila Maria nejlepší stránku a nebyla Marta pokárána od Pána?“ Opat Silvanus mlčel

k té řeči, zavedl poustevníka do klášterní cely a dal mu knihu ke čtení. Ve tři hodiny odpoledne očekával poustevník, že jej zavolají k jídlu. Poněvadž však nikdo nepřicházel a hlad byl větší a větší, šel poustevník k opatovi a tázal se: „Cožpak dnes mniši nejedí?“ — „Ó, ano, již všichni pojedli“ — zněla odpověď. „Ale pročpak jste mě nezavolali k jídlu?“ — namítal poustevník. — „To proto se stalo“ — pravil opat — „jelikož ty považuješ práci za zbytečnou — my však potřebujeme pro tělo stravu a proto také pracujeme. Ostatně zdá se mi, že Maria potřebovala Marty: kdyby nebyla Marta pracovala, nebyla by mohla Maria odpočívati.“

Modli se a pracuj! Neopomíjej modlitby, ale nevyhýbej se ani práci! Tyto dvě sestry — modlitba a práce mají jíti ruku v ruce.

Lenochu, uvědom si, jak ohyzdná a škodlivá jest tvá nepravost a polepši se!

„Zajdi si k mravenci, lenivý člověče,
pozoruj cesty jeho a zmoudři.“

(Přil. 6, 6.)

Druhý druh lenosti jest ona, která se týká duše a jejího věčného života. Je to dobrovolná nechť k pracem, které se týkají našeho spasení. Leností tou se prohřešuje, kdo zanedbává modlitbu, službu Boží, kdo je tak duševně líný, že nerad poslouchá kázání a náboženské poučení, kdo místo kostela raději se povaluje v posteli nebo sedí v hospodě, kdo se nevypraví z domova včas a mši svatou nebo její značnou část zmešká, nebo zmešká-li, nic si z toho nedělá, kdo je lhostejný k missiím, opomíjí pouti a náboženské průvody, odkládá s přijímáním svatých svátostí, zanedbává soukromé i veřejné pobožnosti, při volbách je lenivý donéstí svůj lístek k volebnímu osudí, a vůbec, kdo jest k jakýmkoli dobrým a spásitelným věcem liknavý a lhostejný. Tento druh lenosti jmenujeme také někdy náboženskou vlažností. Radíme ji mezi hříchy hlavní. Jako totiž z hlavy vycházejí myšlenky, žádosti ano i skutky, tak také z lenosti pocházejí různé jiné hříchy a nepravosti. Svátý Chry-

sostom praví: „Zahálka jest hnízdo, kde se všeliká neřest líhne.“ Svatý Bernard dí, že „zahálka je matkou všech hříchů a macechou ctnosti“. Albán Stolz dí, že „zahálka jest satanův polštář“. Naši předkové říkali: „Lenost — čertova poduška.“

Zahálka počátek hříchu. Stojaté vody hnijí. Mysl lidská něčím se zaměstnávati musí. Nezaměstnává-li se myšlenkami a pracemi dobrými, ovládnou ji myšleni zlá. Jako neosívané pole plodí jen plevel, tak duše, není-li zaujata věcmi dobrými, plodí jen věci zlé. Na lenocha spíše přicházejí pokušení. A také lenoch snadněji se mu poddává.

Zahálka jest nepřítelkyní ctnosti. Práce život, zahálka smrt všeho dobra. Svatá Lidvina říkala: „Zahálka jest hrob ctnosti a matka hříchu“. J. A. Komenský napsal: „Život činný vpravdě život jest, zahálka hrob člověka za živa.“

Jest největší nepřítelkyní spasení. Spásu duše vykupujeme si dobrými a záslužnými skutky. Kdo není ochoten je činiti, kupní ceny se nedodělá. Kromě toho zahálka stále nás nutká, abychom s pokáním odkládali nebo je odložili docela. Jiného druhu hříšník spíše se polepší, ale lenoch jest i na pokání a polepšení se lenivý — proto ve svém bahně utone. Největším nepřítelem duše jest pohodlí.

Brány ráje před lenochy jsou uzavřeny. Kristus Pán pravil: „Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.“ (Mat. 11, 12.) Tak způsobem nadmiru názorným naznačil, že dojití věčné spásy nelze bez velmi úsilovné práce. V podobenství o pannách neopatrných, které se včas nezásobily olejem — a které usnuly, když ženich měl přijíti, ukázal, že do síně svatební nebolí do království Božího vejde jenom ten, kdo pracoval a bděl. Jmenujeme-li ony panny v evangeliu jen „neopatrnými“, prokazujeme jim příliš velkou úslužnost — spíše by bylo vhodno, abychom je pojmenovali jménem, kterého si zasloužily, totiž, abychom je zvali „pannami lenivými“. V jiném podobenství Kristus Pán pochválil služebníky, kteří se hřivnami svěřenými dobře pracovali,

ale nad tím, jenž hřivnu zakopal, vyřknul hrozný, ale spravedlivý rozsudek: „Služebníka neužitečného uvrzte do tmy vnější; tam bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 25, 30.) Lenost vede k věčné bídě. Svatý Ambrož praví: „Ne těm, kteří spí a zahálejí, slibuje Bůh odměnu, ale těm, kteří bdí a pracují.“ Podobně dí papež Lev I.: „Spící nedosahují království nebeského, zahalečům a lenochům není přislíbena věčná blaženost.“ „Každý strom, který nenese ovoce dobrého, vyfát a na oheň uvržen bude.“ (Mat. 3, 10.)

Ten ztratí věk, kdo chvíli nechá prchnout...

10. O silné vůli.

(Zjevení Páně.)

Každému člověku svítí na nebi nějaká hvězda, k níž hledí a za níž jde — každý má nějaké ideály, něco vyššího, nežli jest jen hmota, a za těmito ideály kráčí. Běda, kdo jich nemá! Běda, komu žádná hvězda na nebi nesvítí! Kdo nemá ideálů, není už ani skoro člověkem. Svůj Betlem ovšem nikdy nenajde...

Jdi za spasnou myšlenkou a nedej se ničím odvrátiti a zadržeti! Ať jest kolem tebe chlad, ať úklady strojí Herodesové, ať učitelé lidu drží v rukou své zákoníky, nebo ať lid sám ve své otupělosti ve spánek jest pohřžen, neustávej, jen dál a stále dál...

Mnozí uznávají, že jest dobré a prospěšné jíti za ideály, ale nemají síly, aby na začaté cestě vytrvali. Rozum praví, že cesta jest správná, ale vůle praví, že jest namáhavá, obtížná, daleká...

Lidé cvičí rozum, ale zapomínají cvičiti i vůli. Cvičení jejich není tedy souměrné, ale jednotvárné. Cvičí svaly svých rukou, zdvíhají činky, cvičí na hrazdě a bradlech, pěstují tělocvik, pěstují sport, cvičí se v chůzi, v dýchání, pořádají závody v běhu, ve skoku, v plavání, na výcvik a otužení těla a vypěstování jeho sil pamatují, ale zapomínají pěstovati i mohutnosti duševní. Jako pěstují „tělocvik“, měli by pěstovati i „duševnik“, cvičí-li tělo, měli by cvičiti i duši.

Hlavní dvě mohutnosti duševní jsou rozum a vůle. Rozum je mohutnost, kterou věci, jejich příčiny a účel poznáváme, vůle pak jest ona mohutnost, kterou se můžeme dobrovolně pro to neb ono rozhodnouti. Vycvičiti správně tyto dvě duševní síly jest úkolem výchovy a sebevýchovy.

Bohužel, nynější výchova domácí, školní i mimoškolní všímá si skoro výhradně jen rozumu a vůli skoro úplně zanedbává. V nynějších školách nacpávají mozečky dítek vědomostmi, ale na pěstění vůle zcela zapomínají. To je základní vada našeho školství. Nynější svět vůbec přeceňuje rozum a podceňuje vůli. A přece pravdivá jsou slova věhlasného vychovatele nové doby: „Vzdělání vůle a charakteru jest desetkrát cennější než pouhé vzdělání rozumu; neboť lidé pouze rozumově vzdělání užívají vzdělání jako zlodějské lucerny a jsou nebezpeční lidské společnosti.“ (Dr. Förster.) Velmi nebezpečným jest člověk chytrý, není-li zároveň i člověkem dobrým.

Pěstovati rozum, tříbiti jej, shromažďovati vědomosti a poznatky jest v zásadě věc velmi dobrá, ale má provázena býti i druhou věcí stejně velmi dobrou a potřebnou, totiž šlechtěním a pěstováním vůle.

Milý křesťane! Nezapomínej vůli svou stále cvičiti a posilovati! Lidé slabé vůle jsou třtiny. Kdo dovede chytře promluvit, přemluví je snadno a pro své cíle získá.

Do vesnice přišel řečník. Ústa mu šla jako brusíčova přeslice. Nemyslíci dav mu tleskal. Za krátký čas přišel jiný řečník, mluvil zcela obráceně, a týž dav mu tleskal zase. Mnozí lidé jsou jako mič, kterým si děti hrají — hříčka v cizích rukou.

Jsou lidé, kteří majíce se pro něco rozhodnouti, počítají na knoflíky u svého kabátu: Mám, nemám, mám, nemám... Poslední knoflík rozhodne. Jak uboží jsou, když knoflík má rozhodnout o jejich budoucím jednání! Zajisté jen službu lásky bychom jim prokázali, kdybychom jim všechny knoflíky u kabátu uřezali.

Uč se rozhodovati a jednati samostatně! Ovšem doporučí se ve vážných věcech s rozumnými a zku-

šenými lidmi se poraditi, ale není dobře a není radno zvyknouti si stále jen jednati podle cizí vůle. Proto nám Pán Bůh svobodnou vůli dal, abychom jí užívali.

Nějaký nezdar, počátečný neúspěch, nepřízeň doby, nepohodlí a různé překážky nám jenom prospívají, neboť se jimi naše slabá vůle posiluje. Když slunce svítí, snadno se cestuje, ale učme se putovati, i když vítr burácí, je bláto nebo zima.

Nenaříkej a neběduj! Nářkem dosud nikdo ani bolesti zubů nezahnal. „Mýlí se velice, kdo přikrost osudu pláčem a naříkáním zmírniti se snaží.“ (Fr. Palacký.) Ruský spisovatel Gogol napsal: „Pláčem bídy nezaženeš, třeba přiložiti ruku.“ Žár mění železo v ocel. Mnozí velcí duchové vyrostli právě strádáním a utrpením.

Uč se odříci si věcí příjemných — mnozí už upadli do bídy a hanby, protože toho nedovedli. Jistý muž onemocněl zápalem plic, protože se nedovedl ovládnouti a napil se studeného nápoje, když byl uhrát. Malé příčiny mívají někdy velké následky. Mnozí spokojují se malými úspěchy a za velkými už nejdou. Ti se podobají vojevůdci, který nedovede využít svého vítězství. Uč se dosáhnouti úspěchů všech, které jsou dosažitelné.

Kdo svou vůli stále cvičí, vycvičí ji k velké dokonalosti a síle — asi tak, jako onen Breitbart, který stálým cvikem údy své tak posílil, že lámal a ohýbal silné kusy železa.

Kdo sám sebe ovládati dovede, je mocným panovníkem a byť bydlil neznám světu někde v zastrčené chaloupce, o níž svět neví a o níž se nestará, je slavnějším vládcem než onen císař, který vládl nad miliony lidí a musel sám o sobě vyznati: „Nad svou říší vládnouti dovedu, ale sám nad sebou nikoliv.“

Vůli svou nejen posiluj, ale uč se také ji ovládati. Co by nám byl platen kůň, který by byl silný, ale kterého bychom ovládati nemohli?

Kdo svou vůli vypěstoval, otužil, posílil, a kdo ji dovede vládnouti, jest do jisté míry všemohoucím. Jest schopen skoro zázraků. Žádná překážka není tak veliká,

aby dovedla ho v jeho předsevzetích a rozhodnutích zviklati neb odstrašiti. Nic mu není nemožným. Chce-li se státi bohatým, zbohatne, rozhodl-li se dosáhnouti vzdělání, dojde ho, chce-li se státi svatým, stane se jím. Nic není, čeho by se lekl a před čím by malomyslně stanul. Známe různé síly přírodní, známe přitažlivost, odstředivost, tíži, elektřinu, magnetismus, známe i jejich ohromné účinky, ale síle vůle žádná jiná síla se nevyrovná. Vůle je polovina činu.

Jakou kdo má vůli, taková jest jeho vnitřní cena. Dobře vypěstěná a silná vůle dodává člověku ceny nesmírné. Život lidský jest plodný a bohatý jen tehdy, je-li řízen mocnou vůlí. Podle vůle měříme velikost člověka. Čínské přísloví dí: Jen velcí duchové mají vůli, ostatní lidé mají pouhá přání.

Ve světě jsou tři druhy lidí: Jedni nemohou, druzi nechtějí a třetí mohou a chtějí. První ve všem se klamou, druzí všemu vzdorují, a třetí skuteční vše, oč se pokusí. „Který člověk chce, z toho může něco býti“, napsala naše spisovatelka Karolina Světlá. Kdo chce něčeho dosíci, musí opravdově chtíti.

I člověk prostředních vloh mnoho dokáže. Budoucnost člověka neurčuje zpravidla nadání, nýbrž vytrvalost a snaha. Měl jsem dva spolužáky. Jeden byl velmi nadaný, druhý málo. První studoval s vyznamenáním, druhý jen tak tak procházel. Oba šli na universitu. První se stal pisařem v jedné advokátní kanceláři, nedostudoval a pisaři tam dosud, druhý dostudoval a stále studoval, a dnes jest universitním profesorem. Nadaný ztroskotál, méně nadaný se vyšinul. Kdo ovládnul svou vůli, určil si a utvořil svou budoucnost.

Roku 1924 byl prvním ministrem a tedy vlastním vládcem nejmocnější a nejbohatší světové říše anglické Macdonald, vůdce anglické strany dělnické. Kdo byl tento slavný muž? Neměl majetku ani nestudoval, byl zprvu prostým dělníkem, jediným jeho majetkem byly zdravé ruce, jasná hlava a hlavně nezdolatelná vůle jíti stále kupředu. Bez majetku a bez studií, jen vlastní přičinností pracoval se až k takové společenské

výši. Pevná, nekolisavá, určitá a cílevědomá vůle vždycky se dopracuje úspěchů.

Slabí lidé čekají na příznivou příležitost, silní si ji vytvářejí.

Mnozí se nemohou odhodlati, aby začali. Stále chodí okolo a nemohou začátku najíti. Když začnou, vidí, že už vhodnou dobu propásli. Vhodná doba jde mimo nás jen jednou — přejde-li, už se nevrací.

Jiní zase chopili se díla v pravý čas, ale nevytrvali. Ustali v prostředku a nedošli až ke konci, Ani ti nedošli cíle, neboť teprve „konec korunuje dílo“.

Jsou dvě pravidla, která bezpečně vedou k úspěchu. Jsou krátká a přece bezpečná. První z nich jest „začn i“ a druhé „vytrvej“. „Kdo vytrvá až do konce, ten spasen bude.“ (Mat. 10, 22.) Blahoslavený, kdo dovede včas začít a má sílu vytrvati až do konce! Zbytečno jest mnoho mluviti, ujišťovati a slibovati — čin jest hlavní. Vítězové vždycky málo mluvili, ale více jednali. Cesta k úspěchu vede vždy jen úsilovnou snahou a vytrvalostí. Silná vůle k úspěchům vede nejen jednotlivce, nýbrž i rodiny, obce, země a říše. Ze silozpytu víme, že spojené síly více vydají, než jednotlivé. Dějiny dokazují, že často hrstka lidí sdružených v jeden celek a vedených jednou vůlí dovedla ovládnouti tisíce chabých a nevyhraněných. V dobách zmatků, revolucí a převratů skoro vždy stali se pány situace nikoliv nejschopnější, nýbrž nejsmělejší. Národové poddáni jsou týmž zákonům jako jednotlivci.

Málem bychom na něco zapomněli. Stále jen mluvíme o tom, jak dosáhnouti úspěchů v tomto životě, a o nejdůležitější věci — spáse věčné — se ani nezmiňujeme. A přece je to náš první ideál, naše první hvězda, k níž patřiti a za níž kráčet máme.

Nahraďme své opomenutí a svou pevnou, silnou a zdokonalenou vůlí i k tomuto cíli zaměřme! Zušlechťujme svou duši, abychom hodni byli věčné blaženosti!

A prosme Boha, aby naši vůli posiloval. Svätý Pavel mohl se modliti: „Všecko mohu v tom, jenž mě posiluje.“ (Fil. 4, 13.)

Pane, dovol nám, abychom mohli k Tobě volati podobně. Dej nám svou milost, která by nás posilovala a nás až k Tobě dovedla! Jsme rozhodnutí s ní spolupůsobiti...

11. Sebevzdělání.

(Neděle 1. po Zjevení Páně.)

Pěstoun Josef se svojí snoubenkou Marií vracejí se z Jerusalema do svého domova, ale dítko Ježíš zůstává v kostele. V předsíni kostelní, kde učitelé zákona předčítají a vykládají pisma, stojí mezi žáky, napjatě poslouchá a projevuje o vše neobyčejný zájem. Chodil sem již po celý týden, ale zdá se mu, že vše to ještě nedostačuje, a proto zůstává zde ještě dne osmého, když jsou obvyklé slavnosti již skončeny. Vede ho sem touha po zdokonalení sebe a po sebevzdělání. Jak zahanbuje ty, kteří jsou netrpěliví, mají-li v neděli vyposlechnouti čtvrt hodinové nebo půlhodinové kázání, nebo kteří utíkají z kostela, když kněz vystupuje na kazatelnu!

Byl by poslouchal dále, ale hlas matky, která jej s bolestí hledala, jej zavolal, a proto považoval za svoji povinnost poslechnouti a s rodiči svými nastoupiti cestu do Galileje. Přišel s nimi domů a „prospívai moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí“ (Luk. 2, 52.).

Prospívai moudrostí, totiž byl velmi rozumný a vzdělaný.

Prospívai milostí, totiž byl velmi ctnostný a svatý.

Kristus Pán jest náš vzor. Podle něho se máme řídití a jej máme následovati. Jako on byl rozumný a svatý, podobně máme i my se vynasnažiti, abychom mnoho věděli, mnoho znali, ale abychom i svatě žili. Obojího jest potřebí. Teprve, kdo obojím vyniká, jest celý člověk. Máme dvě oči, a obou potřebujeme, abychom dobře viděli. Svátý Řehoř z Nazianzu dí: „Kdo vyniká jen dobrými mravy anebo jen vědou, podobá se člověku jednookému; kdo však vyniká oběma záro-

veň, jest člověkem, jenž má dvě zdravé oči, jest člověkem dokonalým.“

Nemíním obírat se v tomto článku oběma těmi stránkami, které člověka celým a dokonalým činí. Chci se zmínit jen o jedné z nich, totiž o stránce rozumové. A ještě o té chci mluvit jen s jedné stránky, totiž zmínit se chci o povinnosti člověka, že se má stále vzdělávati, rozum svůj vědomostmi obohacovati a ve vědomostech stále kupředu kráčet.

Vzdělání, kterého se nám dostává ve školách, jest neúplné. Ať jsme prošli školu obecnou nebo měšťanskou, nebo školy střední nebo i vysoké, snad jsme se mnohému naučili, ale teprve, když jsme dostudovali, otevře se nám obzor a vidíme, že jest toho velmi málo, co víme. Školy nám dávají vlastně jen návod, jak se dále učit máme.

Kdo by opustiv školní budovu, odložil knihy a úplně vzdělávati se přestal, brzy mnohé zapomene a vrací se k nevědomosti. Duch lidský nikdy na jednom bodu se nezastavuje — buď jde kupředu nebo jde zpět. Kdo nejde vpřed, jde zpátky.

Máme se stále dále vzdělávati, ducha svého novými pravdami a vědomostmi obohacovati a stále spěti do výšky, šířky a hloubky.

Učit se bez učitelů jest mnohdy sice velmi těžko, mnohdy těžko chápeme různé věci, poněvadž nemáme nikoho, kdo by nám je vyložil, ale jestliže vlastním hloubáním a přemýšlením došli jsme přece až k jádru, tím hlouběji nám potom v paměti utkví.

Na školách se dostává všem žákům stejného vzdělání a poučení. Tam se postupuje u všech stejným způsobem a proto také žáci bývají přibližně stejně vzděláni. Vzdělávají-li se však potom lidé sami, vyvine se jejich duch každý jinak, a tu povstane rozmanitost, která jest i krásná i potřebná. Působ lidské společnosti právě spočívá v tom, že jest každý jinak nadán a vzdělán.

Jakým způsobem můžeme sami se vzdělávati? Které cesty k sebevzdělání vedou? Jak můžeme k němu dospěti?

U různých lidí mohou být různé, řídí se okolnostmi, zaměstnáním, společností, vlohami, ale přece můžeš se držeti přibližně asi tohoto návodu.

O všem přemýšlej, zkoumej příčiny věcí a následky příčin. Nerozumíš-li něčemu, zeptej se. Když se jednoho mudrce tázali, kterak se učeným stal, odpověděl: „Nestyděl jsem se zeptati se na to, čeho jsem nevěděl.“ Nikdo učený s nebe nespádl. Není hanbou ptáti se, ale hanbou jest v nevědomosti trvati.

Hlavně šepťej lidem starším a zkušeným. Cicero pravil: „Moudrost a radu hledej u starých.“ Staří mnoho zažili, mnoho vytrpěli a zkusili, mají širší rozhled, vidí dále, a mohou lépe poučiti.

Rád poslouchej kázání. Mnozí lidé, hlavně venkovští, kteří pilně na kázání chodí a je napjatě poslouchají, nashromáždili si bedlivým jeho posloucháním značné množství potřebných vědomostí. Jeden statec vypravoval za zimních večerů svým vnoučatům u kamen, co kdy který kazatel před lety kázal. Byly doby, kdy kazatelna byla jediným pramenem vzdělání našeho lidu. Zůstává ovšem velmi důležitým pramenem až dosavad.

Choď na křesťanská cvičení a na duchovní přednášky. Přístup za člena takového katolického spolku, v němž se často poučné a vzdělávací přednášky konají. Členství takového spolku nám velmi prospívá.

Důležitý a za dnešních dob velmi rozšířený zdroj vzdělání jest četba. Dobrá zušlechťující a vzdělávací četba dělá divy. Nemíním snad jen četbu novin — noviny jsou studénka mělká — ale vedle dobrých novin dlužno hledati hlubšího poučení i v dobrých knihách. Každý pak má míti především knihy svého oboru, a v nich hledati poučení o věcech svého životního povolání. Lékař má míti knihy lékařské, kněz boho- vědné, učitel vychovatelské, rolník hospodářské, živnostník živnostenské. Každý má míti svou knihovničku. Každý se má poučiti, jak by své práce, které mu jeho

povolání ukládá, vykonal co nejlépe a co nejdříve a jak by ve svém povolání vynikl.

Ku vzdělání značně přispívá slušné divadlo. Na divadle děj se předvádí názorněji, osoby mluví a jednají, dobré a špatné stránky vystupují zřetelněji, a tak spíše postihujeme podrobnosti, které by nám při pouhé četbě ušly.

Vědomosti naše obohacuje návštěva různých výstav, neboť tam vidíme dokonalé výtvořiny cizích rukou a cizího důmyslu, prospívá nám návštěva muzeí, sbírek, obrazáren, neboť tam bývá sneseno veliké kulturní bohatství.

Že velice prospívá i cestování, se všeobecně ví a uznává. Vidíme cizí kraje, jiné zvyky, jiný způsob života, a otevře se nám zcela nový svět. Člověk, který někde byl a něco viděl, jest mnohem dále, než „pecíval za pecí vyválený“.

Vzdělávati se má každý, ale zvláště se mají stále vzdělávati ti, jejichž životním úkolem jest vzdělávati jiné, jako na př. kněží a učitelé. Studentka, která má vodu vydávati, musí ji v hojnější ještě míře odjinud přijímati.

Zdá se mi potřebno říci, že v nynějších dobách právě katolíci mají zvláštní povinnost se vzdělávati. Je známo, s jakou zálibou naši nepřátelé, byť se nám vzděláním ani zdaleka nerovnali, po nás házejí nadávkami „tmáři“, „zpátečníci“ a pod. Nadávkami těmi chtějí nás zesměšnit, potupiti a umlčeti. Ačkoliv jest všem rozumným lidem známo, že církev katolická jest matkou pravé osvěty a vzdělanosti, že katolické kraje krácejí ve vzdělání před jinými, že přední představitelé vědy a pravé osvěty byli a jsou věřícími katolíky, přece jen stále cosi klábosí o „tmářství“ a „zpátečnictví.“ A když už nic nevědí jiného, vytasí se s citátem písma „Blahoslavení chudí duchem“. Ve své omezenosti nevědí, že Kristus Pán neblahoslavlil snad „hloupé“, nýbrž ponížené, neboli pokorné. Našich nadutých „pokrokářů“ by přece blahoslaviti nemohl... Ale aby naši odpůrci neměli „chyťu“, neměli záminky, a abychom jejich nemoudrost a opovážlivost umlčeli,

vzdělávejme se, pilně se vzdělávejme, abychom byli mnohem moudřejší než oni jsou, a abychom jich nechali daleko za sebou.

Doba minulá i přítomná podává nám mnoho příkladů a dokladů, že vynikl a vyniká vždycky jen ten, kdo se stále dále vzdělával nebo vzdělává.

Ve vsi Milčicích narodil se roku 1741 František Jan Vavák. Když povyrostl, zatoužil po studiích, ale nebylo na ně ani pomyšlení, neboť otec jeho byl velmi chudý. Zůstal tedy doma na chalupě a pomáhal otci v polních pracích. Ale stále se vzdělával a nashromáždil si až ku podivu mnoho vědomostí. Roku 1761 převzal otcovu chalupu. Později získal rolnickou živnost. Poněvadž byl velmi šetlivý a rozumný, jmenován byl rychtářem. Všecky události od roku 1770 až do roku 1816 zapisoval. Zápisy těmito vyplnil sedm velkých knih. Čteme-li je, díváme se jeho šetlosti a rozhledu.

Byl to pravý staročeský písmák a lidový filosof. Ve svých zápiscích zanechal nám mnoho dějepisných, národopisných a vlastivědných pokladů. Kromě svých „Pamětí“ napsal sbírku různých říkadél při svatbách, jak se jich tehdy užívalo, napsal pro mládež životopis slavného státníka Benjamina Franklina a j. Tedy prostý tento muž z lidu stal se zasloužilým spisovatelem.

Nebo jiný příklad: Dne 26. prosince roku 1751 narodil se na Moravě chudobným rodičům Dvořákovým synáček, jemuž dal jméno Klement. Vyučil se pekařem a byl pekařským tovaryšem. Ale zatoužil stát se knězem. U slabé povahy bylo by zajisté zůstalo jen při tomto přání, ale mladý jinoch Klement jal se učit se a vzdělávati, stal se sluhou v klášteře, skládal zkoušky z latiny i jiných předmětů, vstoupil r. 1784 do kláštera k redemptoristům, načež byl r. 1785 vysvěcen na kněze. Překonal překážky téměř nepřekonatelné, až došel cíle. Klement Dvořák, neboli Hoffbauer působil blahodárně v různých městech, hlavně ve Varšavě a ve Vídni. Zemřel roku 1820. Roku 1888 prohlášen byl za blahoslaveného.

Uveďme ještě jiný příklad: Dne 15. srpna 1815 narodil se chudobným rodičům v Becchi u Turina v Ita-

lii chlapeček. Když povyrosl, zatoužil po posvátném kněžství. Svou pevnou vůlí konečně dosáhl vytknutého cíle. Životní úkol stanovil si nadmíru vysoký — vychovávat mládež zanedbanou. Kdo ví, jak těžký úkol jest vychovávat mládež dobrou, dovede posouditi, jaké odvahy a síly k tomu třeba podjati se výchovy mládeže zpustlé. A přece k tomuto přetěžkému úkolu se mladý kněz Don Bosco odhodlal. S pomocí Boží překonav obtíže nadlidské, založil v Turině „Oratoř svatého Františka Sáleského“. Když se mu podařilo získati vlastní budovu, vytvořil dilo, kterému se diví celý svět. Shromažďoval mládež řemeslnickou a dělnickou a vychovával z ní dobré dělníky a řemeslníky, dobré občany a křesťany. Roku 1868 založil řád Salesianů, který má již skoro ve všech kulturních státech své domy a své vychovávací ústavy a všude velmi blahodárně působí. Kéž bychom jej co nejdříve měli i u nás! V Perose u Turina studuje již řada našich jinochů, od nichž čekáme, že dobré semeno zasejí i v našich krajínách. Církev a vlast budou jim zajisté žehnati.

Nebo jiný příklad: Dne 17. května 1821 narodil se Šebastian Kneipp. Byl pasáčkem svého chudobného otce, a když povyrosl, pomáhal mu ve tkalcovině. I on úsilovnou snahou a sebevzděláváním dopracoval se až ku stavu kněžskému, stal se zakladatelem nového druhu léčení, totiž léčení vodou, sepsal mnoho lékařských knih a ve Wörishofenu, kde byl farářem, založil léčební ústav, který je světoznámý. Z nepatrného místa vytvořil světové léčební a lázeňské místo, jež domorodému obyvatelstvu přináší ohromné zisky.

I v přítomné době téměř na setkání vidíme doklady, že sebevzděláním mnozí se vysoko vyšínuli.

Stačí na příklad vysloviti jen jméno Baťa, a už každé dítě v celé naší republice ví, že tento muž z malých začátků vytvořil ve Zlíně na Moravě ohromnou továrnu na obuv, která zaměstnává tisíce lidí.

Před lety přišel do Pacova prostý truhlářský dělník, Dvořák, jenž stálým zdokonalováním svých výrobků propracoval se až na továrníka, který zaměstnává řadu dělníků a výrobky své rozesílá daleko ši-

roko. Prostý zámečnický tovaryš Rudolf Bechyně, jenž za svého pobytu ve Vídni mnohdy stěží sháněl na večeri, ale který velmi mnoho četl, stal se v Československé republice ministrem školství a národní osvěty. Podobných případů mohli bychom uváděti skoro do nekonečna. Každý čtenář zajisté i sám zná jich ve svém okolí několik.

Jsou nám důkazem, jak sebevzdělání prospívá. Sebevzdělání, pile a vytrvalost zaručují úspěch. Chop se těchto prostředků!

12. Boží požehnání.

(Neděle 2. po Zjevení Páně.)

Požehnáním Božím vznikl svět.

Když naposledy i první lidi Bůh stvořil, požehnal jim řka: „Rosťte, množte se, naplňte zemi.“ (Gen. 1, 28).

Písma Starého i Nového zákona podávají nám hojnost dokladů, jak Bůh často lidem svého požehnání uděloval.

Čteme na příklad, že po potopě požehnal Noemovi a jeho synům, takže bujela réva, dočítáme se, že požehnal Abrahamovi, že měl mnoho stád, Isákovi, že zbohatl, Jakubovi, že utíkal do ciziny chud, ale vracel se bohat. Čteme o Jobovi, že mu vrátil ztracené statky, a ještě o mnohých jiných mužích i ženách Starého zákona se dočítáme, že Bůh jejich kroky svým požehnáním provázel.

V knihách Nového zákona pak čteme, jak Kristus Pán žehnal téměř kudy chodil, jak na svatbě v Káni svým požehnáním vodu ve víno proměnil, jak žehnal dětem, nemocným, požehnal na poušti pět chlebů a dvě rybičky, žehnal učedníkům a jejich lovu ryb, takže nalovili, až se sítě trhaly, požehnal chléb a víno při poslední večeři a ve své Tělo a Svou Krev je proměnil, ano ještě než na vždycky odešel od svých apoštolů, dal jim na hoře Olivetské před svým nanebevstoupením požehnání.

Bůh žehná lidem stále. Bez jeho požehnání bychom se neobešli. Jsme na ně zcela odkázáni. Otevírá ruku svou a všechny tvory naplňuje požehnáním.

Co jest to Boží požehnání? Citíme, co jest a v čem spočívá, ale sotva bychom dovedli podstaty jeho vhodnými slovy vyličit. A kdybychom přece se o to pokusili, řekli bychom asi, že je to zvláštní přízeň Boha našeho, kterou doprovází naše podniky a působí, že se nám daří. Když jeden rolník chtěl o svém sousedu říci, že mu Bůh žehná, vyjádřil se o něm takto: Kdyby hodil korunu na střechu, dvě mu spadnou.

Božího požehnání ovšem viděti nemůžeme. Nemůžeme ho ani metrem změřiti ani na decimálce zvážiti. Také nemůžeme vypočísti, kdy se dostaví a v jaké formě. Je to dar Boží, a Boží dary zůstávají nám nevyzpytatelnými.

Dal-li Bůh někomu zdravé, zdárné a zvedené dítky, říkáme, že mu na dětech požehnal.

Daři-li se někomu jeho práce, množí-li se mu jeho majetek, říkáme, že mu Bůh na majetku žehná.

Rolník zve Božím požehnáním, prospívá-li jeho úroda, hřeje-li včas sluníčko, a v příhodné době zaprší, nepřijdou-li živelní pohromy, jako krupobití nebo povodeň, sklídí-li za sucha úrodu, nenavštíví-li ho zhoubný oheň, daři-li se mu dobytek, je-li uchráněn moru, jestliže se mu nic nezkazí, a vše dobře zpeněží; řemeslník a živnostník mluví o Božím požehnání, má-li dostatek dobrých zákazníků, kteří všichni správně platí, jestliže nikde o nic nepřijde a závod mu dobře jde; dělník zase, má-li celý rok stálý a dobrý výdělek; a tak každý podle svého povolání a zaměstnání a podle své potřeby měří Boží požehnání a o něm usuzuje.

Duši naší dává Bůh milost, tělu našemu a našim pozemským podnikům své požehnání. Ani prvního ani druhého daru si koupiti nemůžeme, neboť jsou tak veliké, že ani celý svět tolik peněz nemá, aby je mohl zaplatiti. Bůh je tak dobrotiv, že nám je dává zdarma.

Boží požehnání jest dar veliký, Bůh nám je zdarma dává, ale přece jen chce, abychom o ně prosili. Vý-

slovně řekl: „Proste a bude vám dáno.“ Boha prosíme modlitbou, a proto, chceme-li si zabezpečiti požehnání svým pracem, pomodleme se, nežli je začneme. S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až mílo. Když ráno vstaneme, nežli začneme své denní práce, pomodleme se. Ranní modlitbou vyprošujeme se vždy Boží požehnání pro své práce celého dne. Z toho je patrna velká její důležitost. Proto poklekněme vždy ráno, jakmile vstaneme a pomodleme se. Naši předkové říkali: Kdo se modlí v leže, toho slyší Bůh dřímaje.

Své podniky posvěcujme dobrým úmyslem. Vše ke cti a slávě Boží. Svatý Ambrož dí: „Všechny skutky vaše, byť by byly nízké a nepatrné, konané z lásky k Bohu a s dobrým úmyslem, jsou zlaté a božské.“ Básník Ovid vypravuje, že pohanský král Midas z Frygie vyprosil si na bozích, že mu dopřáli, aby vše se proměnilo ve zlato, čeho by se dotekl proutkem, který držel v ruce. Takovým zázračným proutkem — ovšem v obrazném smyslu, který všem našim činům nesmírné ceny dodává, jest dobrý úmysl.

Kdykoliv něco začínáme, myslíme na Boha. Naši předkové mívali, a zbožní křesťané mají dosud ve svých příbytcích kropěnku se svčcenou vodou. Vycházejíce, kropili se.

Ve vesnici V. začal chalupník Ž. stavěti si novou světnici. Když byly základy vykopány, a zedník chtěl již začít zdit, přikvačila žena chalupníková se svčcenou vodou a základy vykropila. Zedník posměšně pravil: „Ta voda to neudrží.“ Ale zbožná a statečná žena mu odvětila: „Já také nechci, aby to držela, ale chci, aby zde přebýval pokoj, svornost a štěstí.“

Jeden hospodář než vyjžděl, udělal vždy před vozem na zemi bičem kříž.

Jedna hospodyně, než zadělávala na chléb, udělala vždy kopistem kříž na dně díže. Vyprošovala si tak zdar pro tuto namáhavou a zodpovědnou domácí práci.

Vždycky si máme zachovati důvěru v Boha. Kdo v Boha doufá, nikdy nezoufá. Kdo v Boha důvěřuje, vždycky dobře pochodí.

Velmi nám prospívá, přijímáme-li s pokornou a oddanou myslí po žehnání Velebnou Svátostí. Proto vyčkejme v kostele až do konce, dává-li se po žehnání po mši svaté, choďme rádi na odpolední nebo večerní po žehnání, poklekněme a klaňme se při průvodu na Bilou sobotu nebo na Boží Tělo, pokloňme se, nese-li kněz Tělo Páně k nemocnému, neboť nám žehná týž Kristus, který žehnal apoštolům před dvěma tisíci lety.

Z moci, kterou od Boha přijali, žehnají i biskupové, a proto buďme tomu povděční, můžeme-li oiskupského po žehnání dojíti.

Požehnání udělují i kněží, žehnajíce při různých svěceních, žehnáních a udělujíce svaté svátosti a svátostiny. Žehnají na př. nově narozenému děcku při křtu, žehnají matkám při úvodu, žehnají snoubencům při svatbě a pod.

Jeden úředník okresní politické správy pravil: Všecko rád dělám, ale jsem téměř nešťasten, mám-li u nás na úřadě civilně oddávat snoubence. Cítím, že k tomu jest povolán někdo jiný. Jaké po žehnání mohou čekat, dává-li se oddat u státního úřadu? Lituji jich. Jak rád bych se s nimi pomodlil „Otčenáš“ a udělal nad nimi křížek, ale předpisy mého úřadu mī toho nedovolují...

Z moci Boží žehnají nejen kněží věřícím, ale i rodiče dítkám. Žehnajíce dětem, přejí jim vše dobré. Jak dojemné jest, když otec vede svého synka do učení a na cestu do života dává mu vše, co má — uzlíček prádla a křížek na čelo... Nebo když vdávají dceru a vedle věna jí dávají po žehnání... Svatopluk Cech napsal krásnou báseň na památku svých rodičů, kde jim děkuje za vychování a zvláště matce děkuje „za ty křížky, jež's mī dělávala“. Pismo svaté chtějic naznačiti účinnost onoho žehnání praví, že „po žehnání rodičů staví domy dítek“.

Požehnání udělují nejen kněží a rodičové, ale i zbožní učitelé svým žákům, zaměstnavatelé svým zaměstnaným a pod.

Žehnejíce, používají všichni znamení kříže, neboť právě křížem největšího požehnání se nám dostalo a dostává. Lepšího zevnějšího znamení by si nikdo vůbec ani vymyslet nedovedl. Snad i Pán Ježíš, když žehnal dítkám nebo žehnal chleby, použil tohoto znamení, protože už je ve svém srdci nosil... Zbožní lidé chtějící načítí bochník chleba, dělají špičkou nože na jeho spodní kůře tři křížky.

Naši předkové říkali: Bez Božího požehnání marné naše namáhání. Nezmůžeš nic, nepomůže-li Pán Bůh.

Jestliže o požehnání otce pozemského se praví, že staví domy, dítek, můžeme o požehnání Otce nebeského říci, že staví paláce. Myslíme to ovšem obrazně. Chceme tím naznačiti jeho působnost a moc. Vyrozumíváme nejen palác bohatství a blahobytu, ale i palác spokojenosti, štěstí a vnitřního blaha.

Také si nezvykejme, podaří-li se nám něco, připisovati úspěch jen sobě a svým silám, nýbrž přičítáme především vždy zdar Bohu.

Vcházíme-li do českých příbytků, vidáme hned nad vchodem malé zasklené tabulky s nápisy buď tisknutými nebo vyšívanými. Obyvatelé domu mají je právě tak v úctě jako svaté obrázky. Říkají jim „Boží požehnání“. Na jedné čteme:

S Bohem začni, s Bohem dokonej,
toť nejlepší života běh.

Jinde čteme:

Kde Bůh hospodaří,
tam se dobře daří.

Jinde:

Svatý pokoj, svatý mír,
nejlepší života cíl.

V jedné světnici jsem četl:

Kde víra, tam láska,
kde láska, tam Bůh.

Jinde jsem četl:

Žijme spolu v upřímnosti,
Bůh nás nikdy neopustí.

Nejen v příbytcích, ale i venku na domech čteme velmi případné nápisy.

V Prachaticích na domě čís. 45, vystavěném roku 1573, byl tento latinský nápis: „Žehnej, Pane, domu tomuto a všem obývajícím v něm, a buďtež v něm: zdraví, čistota, lidskost, svatost, ctnost, vítězství, víra, naděje, láska, mírnost, zámožnost, kázeň duchovní a poslušnost na věky věkův. Amen. Jestliže Bůh nebude opatrovati a hájiti domu toho, marně se snaží síly lidské.“

Na radnici v Kladně mají nápis: „S pomocí Boží ze základů vyzdvížena jsem L. P. 1897—8.“

V Nové Vsi rolník Doležal dal si na svůj nový dům nápis:

Žehnej, Bože, domu tomu,
vystavěl jsem, nevím komu.

Podobnými nápisy uvnitř i vně připomínali si naši předkové, a zbožní lidé připomínají si dosud, důležitost vyšší pomoci. A jaká pokora a důvěra se v nich zračí!

Uvedu ještě jeden nápis, ne k povzbuzení a následování, ale spíše k výstraze. V Hostišově na vile českého spisovatele Herbena, jenž napsal pamflet o svatém Janu Nepomuckém a našeho národního světce tolik pomluvil, četl jsem tento nápis:

Tato chalupa, kdyby ústa měla,
pomluvy by netrpěla.
Navrhl Kotěra, stavěl Vrzal.
Stojí v táborském kraji,
hodní lidé v ní přebývají.

Jaká to nechutná sebechvála!

O Boží požehnání máme prositi, moc jeho uznávati, ale nesmíme výhradně jen na ně spoléhati. Musíme také sami se přičiniti. Modli se a pracuj! Člověče, přičiň se, Bůh ti požehná. Ruka lenivá působí nouzi, pilná obohacuje. Zklame se, kdo čeká na nějaké zázračné zasáhnutí vyšší moci, nesnaží-li se předem sám.

Goethe ve své baladě „Hledač pokladů“ vypravuje, kterak chudý člověk zapíše se ďáblu a jde v noci

kopat na stanovené místo poklad. Nenalezne ho, ale přijde k němu dítě s plným pohárem a praví mu: „Pij z něho odvahu čistého života! Nehledej pokladů! Ve dne pracuj, večer odpočívej, to je to kouzelné slovo, které ti přinese štěstí.“

Všude měj oči, na vše pamatuj, přičiň se, aby každá práce co nejlépe a nejdříve byla vykonána, aby vše bylo dobře obstaráno a zabezpečeno, aby nic neshnilo, nezplesnivělo, aby nic ve zkázu nepřišlo, a potom pln naděje můžeš pomoci Boží očekávat.

Měj lásku k povolání! Pracuj a šetři!

Vytrvej! Neklesej na mysli!

Podříď se ve všem vůli Boží!

Měj důvěru ve šťastný konec!

Pozoruješ-li, že se ti požehnání Božího dostalo, poděkuj za ně!

13. Sebeovládání.

(Neděle 3. po Zjevení Páně.

»Nedej se přemoci zlému, nýbrž přemáhej zlé dobrým.« (Řím. 12, 21.)

Dobrotivý Stvořitel dal lidem rozum a svobodnou vůli. Rozumem mají poznávat, co je dobré a co zlé, vůli mají se svobodně rozhodnouti dobré konati a zlého se vystříhati.

Kromě těchto dvou mohutností vládnoucích sídlí v duši naší ještě mnoho různých jiných schopností a náklonností podružných — dobrých i špatných. Nášledek dědičného hříchu jest, že vždycky jsme spíše nakloněni ke zlému než k dobrému.

Jeden italský filosof praví, že v každém člověku dríme bestie s celou smečkou náruživosti. Tuto bestii nutno krotiti se bez záporu, sebe přemáháním, vlastní ukázněností. Dobrý krotitel smečku ovládne, špatného ona roztrhá. Pokud ji ovládá, jest dobře, jakmile však se mu vláda nad ní vymkne, a přestává býti jejím pánem, je s ním zle.

Každý má uměti sám sobě si poručiti. Má míti mravní sílu držeti na úzdě zlé náruživosti a náklonnosti. Kdo tuto sílu má, jest mravní silák, kdo ji nemá, jest mravní slaboch.

Kdo umí nad sebou vládnouti, jest králem. Jeho království jest sice malé, nemůže se honositi množstvím poddaných, ale přece jest slavným vládcem. Uměti vládnouti nad sebou jest nejtěžším druhem vlády. — těžším, než vládnouti nad milionovými říši. Vládnouti nad sebou jest vynikající vladatství. Kdo však nad sebou vládnouti nedovede, a nad kým vládnou jeho náruživosti, jest nevolníkem, ano spíše vězněm.

Od mluvy všeobecné přejdeme poněkud k jednotlivostem.

Všimněme si jednotlivých druhů lidských náklonnosti.

Probereme-li aspoň některé, spíše pochopíme, v čem vlastně sebeovládání spočívá.

Nemůžeme si pomoci, ale chceme-li o náklonnostech mluvit, nutno nám především se zmíniti o pudu pohlavním. O těchto věcech nerad mluvím a píši, ale není vyhnouti. Choditi kolem nich se zavřenýma očima bylo by těžkou chybou. Kdyby pisatel stati mravoučných se těmto věcem ve svých spisech úplně vyhnul, vytknula by mu kritika jednostrannost a neúplnost.

Pud pohlavní jest lidstvu dán k zachování lidského rodu. Jest to pud velmi mocný. Ale i nad ním musíme vládnouti. Svobodní lidé nemají vůbec hříchu smilstva se dopouštěti, a ti, kdož svátost manželství uzavřeli, mají si zachovati věrnost a mají se všelikých výstřelků a veškerého zneužívání manželství chrániti.

Jiný pud jest pud po zachování jedince. Potřebuje-li tělo potravy, ozve se samočinně touha po pokrmu, které říkáme hlad, potřebuje-li nápoje, ozývá se žízeň. Jíme a pijeme, abychom si život zachránili.

Ale v jídle a pití máme zachovati míru — jísti a pít jenom tolik, kolik k zachování života a tělesných sil jest zapotřebí. V jídle a pití máme se umět ovládat. Máme zachovati střídmost. Máme jísti a

pítí především, co nás posiluje, a nedbatí toho, co nám lahodí. Nikoliv jen co máš rád, ale především co ti prospívá. Je-li třeba, vytrp také chvíli hlad nebo žízeň! Církev svým příkázáním o postu nás tomuto umění učí. Vystříhej se lihových nápojů! Jak ubozí jsou otroci kořalky!

Jsou ještě jiní otroci, na příklad otroci cigaret. Jeden mladý muž pravil: Vím, že mi to škodí, ale nemohu si pomoci.

Jsou otroci módy — hlavně mezi něžným pohlavím, a otroci různých jiných choutek. K vám všem volám: Vymaňte se ze svého otroctví!

Kdo se dovede ovládati, umí snést zimu i horko, déšť i vítr, různé práce a obtíže svého povolání.

Někteří lidé nedovedou se ovládnouti ve zlosti. Říkají: Já za sebe neručím. Jsem dobrý člověk, ale když se rozzlobím, jsem všeho schopen. Lidičky, vyhněte se takovému dobráčkovi, který za sebe neručí a který je všeho schopen! Jeden učitel v návalu zlosti zpohlavkoval hochy, až ohluchnul.

Nevyboč nikdy ve zlosti z rovnováhy. Opanuj se! Byť v tobě vše vřelo a poklička již již se zvedala, zlé slovo vykypět a zlý čin zasyčeti nesmí nikdy.

U mnohých lidí rádi a téměř rozumu je zbavuje žárlivost. A bývá mnohdy bezdůvodná. A často svádí k nepředloženým činům.

Jiné zase posedla vašeň hráčská, karty nebo kuželky, jsou jim nade vše, někteří by zase jen stále tancovali, nebo seděli v divadle, nebo chodili do kina, nebo se dají do čtení románu, a ani párem koní by, jich od něho neodtrhl. Neznají mezí a zapomněli na moudrost našich předků, kteří říkali: Když hra nejmilejší, přestaň!

Jiní nedovedou se ovládnouti na schůzích a různými výkřiky, ulevují citům svého nitra.

Ano znal jsem jednoho človíčka, který ve společnosti hned vždycky vystřelil se svou kritikou, jakmile na někoho řeč přišla.

Velikou cenu má člověk, který vždycky dovede zachovati duševní klid.

V jednom hostinci hráli čtyři hráči „barvičku“. Jeden z nich, kdykoliv dobře „dokoupil“, rozjasnil čelo a když „nedokoupil“, zakabonil se. Jiný hráč to vystihl a podle jeho obličeje potom přísazoval a — vyhrával. Takových „hráčů“, kteří ani v neštěstí ani ve štěstí nedovedou zachovati klidné mysl, jest ve světě velmi mnoho.

Jeden jest blízek zoufalství, že se mu stala škoda na majetku, druhý nedovede snést ani trochu bolesti a vzdychá a křičí na posteli, že se všichni domácí až za hlavu chytají, třetí o pohřbu pláče u hrobu tak hlasitě a srdcelomně, že není ani knězi slova rozuměti, tam zase vidíme sousedku, kterak drží dopis s radostnou zprávou od své dcery, z Prahy a běhá s ním od čísla k číslu, všude jej ukazuje a hlasitě předcítá, nebo vidíme, že úředník schválně přišel večer do hostince, aby se mohl všem hostům hlasitě pochlubiti, že jeho syn student dobře udělal maturitu, nebo slyšíme jiné, kterak v nezkracené radosti výskají a zpívají, neznají v radosti míry, a mnohdy z přílišné radosti všelicos hříšného provádějí.

Jiní nedovedou se ovládnout v touze po majetku, jiní v pýše, a jiní, mají-li uznati přednosti bližního a svoje slabosti, nemají k tomu síly.

A tak bychom mohli jíti dále a jmenovati ještě řadu různých jiných případů a příkladů, v nichž se lidé ovládati mají, ale často neovládají.

Všech není možno se dotýkati, a uvedených několik zachytili jsme jen tak jako namátkou.

Sebeovládání člověku velmi prospívá. Takový jest u lidí oblíben, každý si ho váží, rád s ním obcuje, přátelství a obchody ochotně uzavírá. Mravní jeho síla přináší mu i hmotný prospěch.

Mnohem cennější pak jest i prospěch duševní. Snadno si osvojí mnohé ctnosti. Mnohým ctnostem daří se výhradně jen v ukázněné a klidné duši. Moudrý Sokrates nepravil nadarmo, že „sebeovládání jest základem ctností“.

Jako mravní síla velice prospívá, tak zase mravní slabost velice škodí.

Jeden hoch zlomil si nohu. Lékař mu zlomené

kosti srovnal, ránu zavázal a poručil, aby nehybně několik dní ležel. Ale hochovi znechutilo se ležení, vstal předčasně a ránu si obnovil.

Jeden muž léčil si žaludek. Lékař mu zakázal jísti maso, pít pivo a kouřit. Ale nemocný neměl síly těchto požitků si úplně odepřít a tím léčení velmi ztižil. Vyléčil se teprve, až když se rozhodl úplně se podrobiti předpisům lékařovým.

Jindřich II., král francouzský, v první den svatby své sestry, zvítězil v turnaji a získal si veliké cti a chvály diváků. Druhého dne opět vyzval přítomné rytíře k zápasu v naději, že zase získá si pochvalu hostů. Manželka jeho prosila a zapřísahala jej, aby toho nečinil. On však chláholil jí slovy: „Ještě jednou jen a potom nikdy již!“ A vpravdě jen ještě jednou zápasil a potom již nikdy, neboť zemřel na ránu, kterou mu protivník zasadil kopím do oka.

Mravní slabost škodí nejen v tělesných, ale i v duševních záležitostech.

Vychovatelé mládeže a lidu mají povinnost o důležitosti sebeovládání k dětem i dospělým často mluvit a jeho potřebu zdůrazňovati.

Kromě toho každý z nás sám, ať malý ať velký, má se v ní cvičiti, a ji si osvojovati. Povinnost sebevýchovy nepřestává ani tehdy, když výchova přestala. Povinnost ta trvá až do smrti. Když přestala výchova domu otcovského a výchova školní, máme sami sebe stále dále ještě vychovávat i vzdělávat.

V sebeovládání máme se stále cvičiti, neboť jen cvičení dělá umění. Svati se v něm stále cvičili a proto dokonalosti došli. Aby se mu spíše naučili, mnohdy si odpírali i věci dovolených. Chtěli tak cvičiti a zocelit svou vůli, aby, tím spíše dovedli odpírati věcem nedovoleným.

V boji vítězí jen voják vycvičený a ukázněný. Lidský život nazval už starozákonní trpitel Job bojem. Tento boj vítězně probouje, kdo jest vycvičen. Vítězem bude, kdo se dovede opanovat. Nejkrásnějším vítězstvím jest zvítěziti sám nad sebou.

Kéž život náš skončí vítězstvím!

14. Jaké povinnosti máme k církvi?

(Neděle 4. po Zjevení Páně.)

Církev Kristova přirovnává se často k lodičce. Nepříznivými větry a bouřemi často se zmitá a kymácí, ale neponoří se a neztroskotá nikdy. Drží ji táž všemohoucí ruka, která kdysi utišila bouři na moři. Kdo v ní pluje, jest bezpečen.

Když nás donesli ke křtu, a když kněz vylil posvěcenou vodu na naši hlavu, vstoupili jsme do lodičky Kristovy. Křest jest brána, kterou se do církve Kristovy, vchází. Jím stali jsme se údy této církve.

Cílem naším zde na zemi jest dosáhnouti nebe; církev ustanovil Kristus proto, aby lidi k věčnému spasení vedla, a proto nám není ponecháno na vůli, chceme-li k ní patřiti nebo ne, nýbrž naší přísnou povinností jest k ní náležeti. Kdo vlastní vinou k ní nenáleží, nemůže býti spasen. Kdo k ní náleží, účasten jest všech jejích modliteb a zásluh, kdo nikoliv, jest opuštěn a chud.

Víme, že od kmene církve časem některé suché, křehké a nalomené větvičky, odpadávají, ale také víme, že vše zdravé pevně se jí drží. Přisahám, že věren zůstanu církvi, že nikdy od ní neodpadnu a jí nezahladím. Držím se jí pro její stáří, pro její půvab, pro nesmírná dobrodíní, kterých mi prokazuje a pro slib, který jsem jí na křtu dal.

A nechci jen za katolíka býti počítánu, ale chci jím opravdově býti; nechci náležeti k církvi jen zevnějškem, ale vnitřkem; nechci býti zapsánu jen za katolíka v matrice křestní, nechci, aby mne zvali snad jen „matrikovým“ katolíkem, ale chci býti církvi oddán celým srdcem a chci býti katolíkem celým. Vim, že toliko zevně k ní patřiti nestačí, a proto chci s ní býti spojen živou věrou a horoucí láskou. Nechci zůstatí venku, nýbrž chci vstoupiti dovnitř, neboť vně jest chlad, uvnitř teplo.

Roku 1841 dostal se k papeži Řehoři XVI. vznešený pán, nekatolík, který po prvé spatřil velechrám

sv. Petra v Římě. V rozmluvě se ho svatý Otec tázal: „Jak se vám líbila vysoká budova kostela svatého Petra?“ Načež cizinec odpověděl: „Přiznávám se, že jsem byl spíše ohromen než potěšen, když jsem po prvé tuto budovu zvenku spatřil, ale když jsem do ní vkročil a chvíli v ní pobyl, zalíbila se mi nesmírně.“ „Podobně je tomu,“ odvětil papež, „i s naší církví. Kdo stojí venku, nelíbí se mu, kdo však vstoupí dovnitř, jest uspokojen a šťasten.“

Venku stojí nejen nevěrci a jinověrci, nýbrž o-brazně můžeme i o těch katolicích říci, že stojí venku, kteří nejsou s církví nejužším svazkem oddanosti a lásky spojeni.

Církev svou máme milovat. Aspoň tak ji máme milovat, jako dobré dítě miluje svou dobrou matku. Cti a miluj ji jako matku svou! Svatý Cyprian dří: „Nikdo nemůže míti Boha za otce, kdo nemá církev za matku.“

Svatá Terezie volávala: „Ó, jak se raduji z toho, že dcerou jsem církve římské. Jak nevýslovně drahé jest mi jméno katolického křesťana, kteréž nosím. Svatá církví, ty nevěsto Spasitele, ty, matko synů Božích, ty učitelko pravdy, ty rozdatelkyně milosti, ty pokladnice slitování Božích, nikdy, ani v hodině smrti na tě nezapomenu.“

Lásku k církví máme přenést i na její představitele, na Svatého Otce v Římě, na biskupy a na kněze. Přílní dětinskou oddaností k Svatému Otci, k svému biskupovi a svému duchovnímu správci!

Za církev a její představitele se modli! Když byl apoštol Petr v žaláři, věřící nepřestávali se za něho modliti. „Církev žehná tomu, kdo jí slouží.“ (Goethe.)

Měj účastenství v jejích radostech a utrpeních. Raduj se, má-li příčinu se radovati, truchli, má-li příčinu truchliti. Její radost má býti tvoji radostí, její bol tvojím bolem. Sv. Ignác žádá, aby křesťané „cítili s církví“, to znamená, aby její úspěchy je naplňovaly radostí, a boj proti ní aby považovali za boj proti sobě.

Dobrého katolíka těší, slyší-li, že na př. v Americe a v Australii církev rychle vzrůstá, zarmucuje ho však, slyší-li, že jest někde pronásledována. Těší se, když její přátelé a stoupenci nabývají vážnosti, vlivu a majetku, rmoutí se, zmocňují-li se úřadů, vlády a bohatství její nepřátelé, neboť ví, že všeho toho použijí proti ní. Čím mocnější nepřítel, tím nebezpečnější.

Připoj se k církvi a jdi s ní! Nestůj vedle jako pouhý divák, ale vstup jen do řad činných členů, jdi s nimi, zpívej s nimi, a modli se s nimi. Jdi jako účastník!

Na její potřeby rád přispívej. Buď nejen členem činným, ale i přispívajícím. Býti katolíkem znamená přinášeti pro církev oběti. Přispěj na stavbu neb okrasu kostela, na zvony, na mísie, na katolické dobročinné spolky, katolické školství, katolický tisk a podobné.

Slavný kazatel Montefeltro volal: „Dnes co milujeme, nutno i brániti.“ Církev svou milujeme a z lásky máme ji i hájiti, když toho potřebuje. Slyšíme-li, že někdo slovem nebo písmem proti ní brojí, ji pomlouvá, hanobí, uráží, zastaňme se její cti, a obhajme ji! Mnozí „vůdci“ lidu dovedli mnohé nevzdělané a neuvědomělé občany tak „zpracovati“, že příčinu všeho zla v soukromém i veřejném životě vidí jen v církvi. Takovým ubožákům nutno otevřítí oči. Nutno je přesvědčiti, že pravý opak je pravda. Nutno slovem i tiskem neohroženě odrážeti nespravedlivé útoky a rány.

Neobcuj bez potřeby s osobami církvi nepřátelskými, neměj účast na bohoslužbách a projevech jinověrců, nečti protináboženských knih a spisů a nebuď členem protináboženských spolků. „Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.“ (Luk. 11, 23.)

V některých zemích jsou katolíci tak šťastni, že jejich práva jsou uznávána, ale někde mají různí činitelé stálé choutky na ně sahati. Kde takové choutky se uplatňují, tam mají katolíci použití k sebeobraně všech zákonitých prostředků. Nejmocnější zbraní jest volební listek. Kde se o práva církve jedná,

a kde se otázkami církevními chtějí zabývatí a o nich rozhodovati sbory, zákonodárné, tam mají katolíci přísnou povinnost voliti do těchto sborů jen muže nebo ženy živého katolického přesvědčení, kteří by, pak jejich jménem v zákonodárných sborech mluvili a jednali. Do zastupitelstev obecních, okresních, župních a říšských mají voliti jen uvědomělé katolíky, kteří by v těchto sborech zájmy viry a církve hájili.

Voličský listek jest něco nesmírně cenného, neboť v něm máme u nás jediný zákonitý druh zbraně proti utlačovatelům církve.

Další naší povinností k církvi jest, že máme věřiti, čemu učí. Tato povinnost jest samozřejmá. Učení církve jest pravé učení Kristovo, a Kristovu učení přece musíme věřiti.

Máme se přičiniti, abychom učení církevní poznali, je pronikli, jemu porozuměli, abychom aspoň částečně znali dějiny církve, její účel, zřízení a organizaci. Dobrý katolík musí býti ve svém oboru právě tak dobře obeznámen jako dobrý řemeslník.

Dr. Fr. Foerster napsal: „Mnoho vzdělaných lidí jeví velký zájem o náboženské zvyky a obyčeje ostrovanů Fidžijských a Tibeťanů, o katolickou církev však je u mužů vážnějších nevědomost přímo do nebe volající. A neběží tu přece o zřízení, které trvá ode dneška neb od včerejška a které je udržováno nějakou sektou nebo několika blázny a pedanty. Nikoliv! Zřízení to je matkou vši naší kultury, po mnoho století naplňovalo nadšením největší veleduchy a dodnes řadí k upřímným vyznavačům čestné, vážné a zkušené muže i ženy ze všech národů. Svými duchovními řády dosud koná doma i v cizině divy, sebeobětavosti, které jí veřejně i potají závidí všichni, kdož jsou mimo ni.“ Neznalost církve, jejího učení a jejího ducha jest příčinou mnohých predsudků proti ní.

Církve máme poslouchati. Hodné děti poslouchají svou matku, a my chceme býti hodnými dětmi své matky, církve. Chceme konati, co nám přikazuje. Svátý Pavel napomíná: „Poslouchejte svých představených a buďte jim poddáni, neboť oni bdí (nad vámi)

jakožto ti, kteří vydají účet za duše vaše, aby to činili s radostí a ne se vzdechy; neboť toto by vám nebylo užitečno.“ (Žid. 13, 17.) Plňte svědomitě příkazy své církve! Nestačí, abyste byli jen formálně členy tohoto velikého spolku, nýbrž vyžaduje se, abyste plnili i jeho stanovy! Svěťte neděle a zasvěcené svátky! Choďte na mši svatou! Zachovávejte posty! Choďte k svaté zpovědi! Zdržte se hlučných radovánek v posvátný čas adventní a postní! Konejte nejen, co pod hříchem konati přikazuje, ale i čeho si jen přeje! Radostně se zúčastněte všech jejích pobožností a podniků!

Kdo církve poslouchá, jest jejím dítětem dobrým, kdo neposlouchá, nezdárným. Kdo jest jí poslušen, působí Kristu Pánu radost, kdo neposlušen, zarmucuje jej. „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“ (Luk. 10, 16.), řekl Kristus doslovně.

Kristus Pán poručil, abychom církve poslouchali. Kdo by jí neposlouchal, už by dle slov jeho k ní nepatřil. O zatvrzelci takovém pravil: „Pakli církev neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán“ (Mat. 18, 17), totiž považuj ho za takového, který již stojí mimo církev.

Toto jsou povinnosti, které máme k církvi.

Zapamatujme si je a jimi se řídme!

15. O pohoršení.

(Neděle 5. po Zjevení Páně.)

Kdo činí dobře, rozsívá kolem sebe požehnání, kdo činí zle, rozsívá zkázu. Dobro zahřívá a vyvolává libovonné květy, zlo podobá se mrazu, který nadějně květy ničí.

Každý hřích, kterého se veřejně dopouštíme, vrhá kolem sebe černé stíny, jež jiné zasahují a na ně mají zhoubný vliv. Kletba zlého činu v tom spočívá, že zase jen zlo plodí.

Kdo jest příčinou, že jiní stávají se horšími, říkáme o něm, že dává pohoršení. Pohoršení dáváti tedy znamená dělati někoho horším. Svátý Tomáš Akvinský dí, že „pohoršení jest slovo nebo skutek, jímž se bližnímu

k jeho duchovní zkáze příčina poskytuje.“ Prohřešuje se jím, kdo vlastní vinou slovem anebo skutkem zavdává bližnímu příležitost ke hříchu, nebo jej snad i úmyslně ke hříchu svádí.

Přerozmanitým způsobem mohou lidé dávat pohoršení. Dávají je na příklad, když jiným ke hříchu radí, k němu povzbuzují nebo pomáhají, když před nimi nestydatě nebo rouhavě mluví, když mluví proti víře, proti církvi, jejímu zřízení a jejím služebníkům, když „obveselují“ své okolí neomalenými „vtipy“, zpívají špatné písně, spisují, vydávají, odebírají, čtou a rozšiřují špatné noviny a spisy, malují a ve výkladních skříních, výstavách neb obrazárnách vystavují neslušné obrazy, nádražní záchody, záchody v železničních vozech, vrata a zdi zohyzďují necudnými kresbami, v biografech a divadlech předvádějí scény, jež víru a mravnost podrývají, neslušné tance pěstují, neslušně se odívají, opíjejí se, v postni dny maso jedí, v neděli a ve svátek veřejně pracují, v zapověděný čas tancují, manželskou věrnost nezachovávají, různé neplechy tropí, trpí, skrývají a pod.

I ten dává pohoršení, kdo svých povinností nekoná, kdo bohoslužby, zanedbává, v čas bohoslužeb porádá zábavy, výlety, koncerty, hony atd.

Všecka pohoršení nejsou stejně hříšná — některé jest menším, jiné větším hříchem. Závažnost jeho řídí se různými okolnostmi. Ale zapamatujme si o něm aspoň toto základní pravidlo. Jest tím těžším hříchem, čím těžší jest hřích, k němuž svádíme, čím vyšší postavení zaujímá osoba svádějící, čím nevinnější jest osoba sváděná a čím větší počet je svedených.

Těžkou zodpovědnost mají zvláště představení, dávají-li svým podřízeným pohoršení, jako na př. rodiče dítkám, učitelé žákům, profesori studentům, kněží věřícím, hospodáři služebným a pod. Nemají pohoršovati, nýbrž zlému brániti a dobrý příklad svým svěřencům dávat. Běda, stanou-li se z vůdců svůdcové!

Velkou zodpovědnost mají lidé staří, strhují-li jiné do bahna. K starým lidem vždycky vzhlížíme s ja-

kousí úctou, rádi napodobujeme jejich činy, očekáváme od nich, že mají větší životní zkušenosti, že jsou utvrzeni ve ctnosti, s důvěrou se poddáváme jejich vedení. Proto těžce se provinují, jestliže zklamou. Nedivíme se nikterak starozákonnímu starci Eleazarovi, že volil raději smrt, než by byl dal mládeži pohoršení. Věděl, co od jeho stáří mládež očekává.

Velikou zodpovědnost mají za dnešních dob katolíci — mám na mysli ty, kteří se nejen v soukromém, ale i veřejném životě ke katolickým zásadám hlásí. Jejich život nepřátelé bdělým okem střeží a jinak na ně hledí, než na sebe a na jiné! Učiní-li kdo z nich chybný krůček, hned radostí vyskakují a škodolibě volají: „Hleďte, takoví jsou ti katolíci!“ Dnešní doby jsou valně podobny dobám prvokřesťanským, kdy na jedné straně byly obce křesťanské a na druhé židé a pohané. Svatý Pavel velmi dobře znal postavení křesťanů, důtklivě jim přikazoval, aby dbali ctnosti a tak nezavdávali nepřítelům příčiny k pohanění křesťanské víry. Korintské takto ujišťoval: „Nikomu v ničem nedáváme pohoršení, aby se nepohaněla služba naše“ (II. Kor. 6, 3.) Ani katolíci dnešní doby nemají pohoršení dávat, aby netrpěla svatá víra, dobrá pověst jejich církve a jejich strany.

Pohoršení jest buď přímé nebo nepřímé.

První dává ten, kdo zlé páše a má úmysl jiné do hříchu strhnouti, druhé ten, kdo něco zlého dělá, nemá při tom úmyslu jiné pokaziti, a přece z jeho zlého činu si jiní pro své špatné skutky popud berou. Prvním se prohřešil israelský král Jeroboam, který chtěl lid odvrátiti od návštěvy kostela Jerusalemského, postavil mu v Bethel a v Dan modly a poručil, aby se jim klaněl, druhým se prohřešili synové Helioho, kteří kradli z obětních darů, jež lidé na oltář přinášeli, a tak jim oběti znechucovali a je od nich nepřímě odvraceli.

Někdo pohoršuje s úmyslem, jiný bez úmyslu.

Někteří lidé, jimž nejsou okolnosti a pohnutky našich činů dobře známy, nebo kteří nejsou v zásadách naší mravouky, dobře poučení, pohoršují se někdy nad

jednáním jiných, jež jest dovoleno a jež se mravouce naší nikterak nepřiči. Takovým lidem nebylo pohoršení dáno, nýbrž si je sami vzali. Vzali si je neprávem. Abychom takovému pohoršení předešli, máme někdy i dovolených věcí se chrániti, jindy máme své spolubližní poučiti a je z omylu vyvésti. Berou-li si lidé pohoršení nad věcí dobrou, jako na př. pohoršoval se jeden občan nad tím, že zbožná terciářka chodí každý den k svatému přijímání, tomu už nemáme práva říkati „pohoršení“ — tomu dejme spíše jméno „zlomyslnost“. Jestliže se nad dobrými věcmi lidé pohoršují, nesmíme ustati je konati.

Když jednou Pán Ježíš vytýkal farizeům a zákoníkům, že zachovávají ze zákona jen vnější formality a ducha jeho nikoliv, přistoupili k němu po jejich odchodu jeho učedníci a pravili: „Viš-li, že farizeové uslyševše tu řeč se pohoršili?“ (Mat. 15, 12.) Tehdy jim Pán řekl: „Nechte jich; slepí jsou to vůdcové slepých.“ (Mat. 15, 14.) Podobnému druhu „pohoršení“, jež se i dnes často vyskytuje, říkáme pohoršení farizejské.

Jest ještě jeden druh pohoršení, o němž se v mravoučných knihách výslovná zmínka činí, totiž pohoršení maličkých. Spočívá v tom, že se dává malým dítkám. Zřejmo, že vina jeho jest veliká, neboť nad nevinnou duší dětskou nedovedeme si nic krásnějšího pomysleti, a kdo jest příčinou, že tato duše jest poskvrněna, dojísta těžce hřeší. Pán Ježíš o něm pravil: „Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohloučen byl do hlubokosti mořské. Běda světu pro pohoršení.“ (Mat. 28, 6—7.)

Běda tomu, kdo učí dítky lháti, klíti, krásti, svádí, je k nemravnostem, nebo podrývá v srdcích jejich víru v Boha!

Spisovatel Dostojevskij vypravuje o společnosti bezvěrců, kteří se v domě přítelově bavili pošklebky o víře a anekdotami urážejícími svaté. A zatím co se smáli utrhačným a rouhavým „vtipům“, stál mladičký

synek domácího pána v koutě pokoje schoulen za krbem a s planoucíma očima naslouchal rouhačství otcových hostů. A vlivem těchto bezbožných řečí ztratil víru. Ztráta víry oloupila jej o spokojenost, způsobila, že později mravně zchátral a dopustiv se jakéhosi zločinu, byl uvržen do vězení. Tam navštívil jej jeden z pánů, kteří se před lety bavili v domě jeho otce, a vězeň mu řekl: „Vy jste se, pánové, tenkrát bavili a smáli, ale já za krbem plakal a pochovával víru.“

Neříkej: Děti tomu nerozumějí! Mnohdy rozumějí lépe než se domníváme, a byť i všemu nerozuměly, vždycky zabodne se jim zlý osten do srdce, který tam už trvale uvízne.

Pohoršení se máme chrániti, a to ze dvou příčin: předně pro jeho ohavnost a zlobu, po druhé pro jeho následky.

Ohavnost jeho jest veliká, neboť odporuje přímo velikému prikázání křesťanské lásky. Tato láska velí: Čiň bližnímu, co mu nejvíce prospívá; dáváš-li mu však pohoršení, nejvíce mu škodíš. I nepřátelům máš činiti dobře. Jestliže i přátelům zle činiš, dávaje jim pohoršení, jak to zodpovíš?

Na křižovatce cest stál sloup a na něm ručičky: Na jedné bylo napsáno: „K Dolní Lhotě“, na druhé „K Horní Lhotě“. Kterýsi uličník ručičky přehodil, a tak cizí cestující pomátl — svedl je s pravé cesty. Takovým uličníkem jest každý, kdo dává pohoršení a svádí tak své oběti na cesty nepravé. Pohoršení již mnoho duší zavedlo. Svatý Jan Zlatoústý říkal, že mezi všemi ranami, které mohou býti člověku zasazeny, největší ranou jest pohoršení.

Kdo se ho dopouští, připravuje duši bližního o bělostkvoucí šat nadpřirozené milosti. Víš, jakou cenu má duše lidská? Víš, že k vůli ní poslal Bůh Syna Svého na zemi? Víš, že za ni Kristus trpěl? A víš, co to znamená, vyrvati ji Kristu, strhnouti s cesty dobré a zavedti do bahna? Roztrhat a pošpinit její šat? Býti jejím vrahem? Podobati se ďáblu, o němž dí svatý Jan, že „byl vrahem od počátku?“ (Jan 8, 44.) „Pán Ježíš nepraví „běda světu pro války“, ne-

praví „běda světu pro tyrany“, ale „běda světu pro pohoršení“. Ukázal tím, že škodlivější jsou světu pohoršení, nežli vzteklost tyranů.“ (Sv. Augustin.)

Musíme se ho chrániti i pro jeho neblahé následky. Podpálil chalupu svého souseda a vyhořela celá ves. Kdo byl sveden, svádí zase jiné. Svedený stává se svůdcem druhých, ti zase jiných, a tak se hřích na všechny strany šíří jako šíří se vlny na klidné hladině rybníka, hodíme-li na ni kámen.

Na vrcholku hory, odpoutal se balvan, a když letěl, strhoval s sebou jiné, a dolů padala již s velikým hřmotem hromada kamení.

Na vrcholku alpské hory, utvořila se malá sněhová koule, začala se otáčet, navinovala na sebe sněhové vrstvy, stále rostla, až povstala z ní lavína, která na úpatí hory zavalila a zasypala celou vesnici.

Malé příčiny, mívají velké následky.

Hřích se šíří, povstává z něho celá záplava hříchů, ale vina za všechny, padá na toho, kdo dal k nim počátek: Jaké to těžké břímě leží na tom, kdo začal! Jsou to jeho hříchy. A jeho vinou budou hříchy páčány snad ještě i tehdy, když už ani nebude žiti. Svätý Cyprián dí: „Budete již ve věčném zavržení, pohoršovatelé, a ještě budete za sebou strhovati duše do pekla.“ Pohoršení nese kletbu do celého okolí a s mnohonásobnou kletbou vrací se k tomu, jenž jest první jeho původce. I v pekle bude trápení jeho větší, neboť řada svedených bude mu dělati prudké výtky: Tvou vinou jsme zde. „Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází“ (Mat. 18, 7.).

Jiné hříchy můžeme napravit, pohoršení sotva. Úplně je odčiniti zdaří se nám zřídka. Ale jestliže jsme už byli nešťastni a dali jsme je, máme se vždy o nápravu pokusiti. Hlavně o této své povinnosti máme mnoho přemýšleti, jdeme-li k svaté zpovědi. Napravit pohoršení, které jsme dali, je součástka opravdového předsevzetí a tedy nutná součástka dobré svaté zpovědi.

16. Věřím v církev obecnou.

(Neděle 6. po Zjevení Páně.)

„Když vzroste, větší jest než (všecky) byliny a stává se stromem, takže ptáci nebeští přilétají a bydlí na ratolestech jeho.“ (Mat. 13, 32.)

V zámeckém parku v Kamenici nad Lipou rozkládá se mohutná lípa. Podle úsudku znalců je prý alespoň tisíc let stará. Je tak památná, že město, které v její blízkosti vyrostlo, dostalo po ní jméno. Aby se lišilo od jiných Kamenic, dostalo určitější označení „Kamenice nad Lipou.“

Aspoň tisíckrát už zazelenala se lípa tato na jaře a tisíckrát na podzim ztratila svoji ozdobu. Nesčíslné bouře převalily se a zmítaly její korunou, líbalo ji slunce a praly do ní větry. Nyní je zpodpirána kolem a tak jako babička o berlich sní o zašlé síle a slávě. Mech kryje její tělo, a pečlivá ruka zahradníková oblékla ji dole kolem pně kůru z jiného mladšího stromu. Ať se stařenka ohřeje...

A z čeho povstal tento úctyhodný velikán? Z nepatrného seménka.

Ale znám jiný strom, který také z malého semene vyrostl. Před devatenácti stoletími zasadil jej sám Kristus Pán. Pravit o něm, že ptáci nebeští budou bydlet v ratolestech jeho. Minil tím svou církev, kterou založit chtěl, a jejímž úkolem mělo být, aby v ní všichni lidé a všichni národové všech věků našli útolek. Začátek její přirovnal k zrnku hořčičnému, a zázračné její rozšíření ke stromu, jenž měl korunou svou pokrýt a oblažit celý svět. K prvním z apoštolů pravit: „Ty, jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) Takovou církev zřídil, které by ani nejsilnější nepřátelské mocnosti nezdolaly, která by nepřetržitě až do konce světa trvala, která by byla způsobilá pojmouti v sebe všechny lidi a národy, a která by se hodila pro všechna místa celé naší země. Je tedy církev Kristova obecná, co se týče času, lidí a mí-

sta. Svatý Vincenc Lerinský roku 434 napsal: „Čemu se věřilo všude, čemu se věřilo vždycky, čemu věřili všichni, to jest opravdu a vlastně katolické (obecné).“

I. Církev naše od času Ježíše Krista vždycky trvala a vždycky trvati bude. Od svého založení nikdy nepřestala a nepřestane. Od jejího začátku nebylo dosud ani vteřiny, v níž by se bylo mohlo říci: Nyní církev není. A víme jistě, že ani v budoucnosti nikdy se takové vteřiny nevyskytne. Prosím vás, proti čemu by peklo bojovalo, kdyby někdy přestala?

Od svatého Petra až na naše doby známe poslušnost papežů, kteří ji řídili, a dovedeme je vypočítat. Vždy měla hlavu a údy, vždy měla biskupy, kněze a věřící. Nestárne a neubývá jí sil, nýbrž je stále mladá, svěží a krásná. Nikdy se nepřezíje, a nikdo rozumný nemůže o ní říci, že by snad dnes už byla zastaralou. A vměstí ji ve tvář výtku, že by se pro náš pokročilý věk už nehodila, může jen čirý nedouk.

Vždycky ji pronásledovali mnozí, ale dosud nikdo ji nezničil. Mohou na ni útočiti, ale nemohou jí přemoci.

Za času prvních pronásledování psal pontský vladař císařovi Trajanovi, že za krátký čas sekta ta pověrečná se udusí.

Dioklecián koncem třetího století už dal razit pamětní peníz na oslavu, že vyhubil křesťanství.

Julián Odpadlík se těšil, že urobí rakev pro Ježíše Nazaretského.

Luther v šestnáctém století chtěl ji pohřbiti.

Voltaire zuřivě volal: „Zničte ji ohavnici!“

U nás v Čechách po dosažení samostatnosti sebevědomě vystupovali na špičky: „Nyní sčítujeme s Římem!“

A kde jsou ti všichni? Snad zvítězili a církev leží povalena? Nikoliv! Obráceně: Zapadli všichni, a církev žije, roste a vzkvétá.

Jel jsem jednou vlakem. Viděl jsem, kterak z chalupy u trati vyběhl černý psík, pustil se za vlakem,

zuřivě se rozštěkal a že prý ho roztrhá... Vyštěkal se, kus běžel, ale konečně znaven a zklamán, usedl si na mezičku a díval se za námi...

Podobných obrázků viděly dějiny devatenácti minulých století hojně. Každý bludař vyhrožoval církvi, že ji zničí. A na konec vždycky zůstalo jen při tom vyhrožování.

Dosud se nenašla říše, která by tak dlouho bez ustání trvala, jako trvá království Boží na zemi. Dějepis učí, že říše povstávaly a zase zanikaly, že na troskách a rozvalinách říší starých povstávaly nové, že dostávaly nová jména, nové hranice a nové panovníky. Ale o církvi sám slavný Napoleon se vyjádřil: „Trůny se kácejí, národové hynou, církev trvá.“

Ji se nemohou rovnati ani jiné církve. Skoro všechny, jež nyní známe, povstaly později. Řecká povstala v devátém století, protestantská, jež se u nás nyní nazývá českobratrská, evangelická, v šestnáctém, starokatolická v devatenáctém a československá dne 8. ledna 1920 ve 3 hodiny odpoledne. Nebyly tedy od doby Kristovy, a proto nemůže žádná z nich církví Kristovou se nazývati. Ale nejen nebyly, nýbrž také dříve nebo později zaniknou. Zahynou jako hyne vše, co nespočívá na pravdě. Na skále nestojí žádná z nich. Protestantský dějepisec Macaulay napsal: „Církev katolická viděla počátek všech světských vlád a počátek všech církví, jež nyní existují, a skoro bych tvrdil, že jest určena i k tomu, aby zřela také konec jejich.“

II. Církev naše jest obecná, co se týče lidí. Jest pro všechny lidi a všechny národy. Když Bůh věstil Abrahamovi, že v jednom z jeho potomků budou všichni národové požehnáni, měl na mysli církev katolickou. Kristus Pán, který ji založil, vybídnul apoštoly: „Jdouce, učte všechny národy.“ (Mat. 28, 19.) Neposlal jich tedy jen k Židům nebo Řekům nebo Římanům, nýbrž ke všem. A poněvadž měli všechny národy učití, upůsobil je k tomu. Chtěl, aby jim různí národové rozuměli, a proto seslav jim Ducha Svatého, dal jim zároveň zvláštní dar, že uměli i řeči, jimž se nikdy ne-

učili a jimiž by, národům kázati mohli. Jestliže měli cizí národy učit, bylo třeba, aby napřed znali jejich jazyk. Za dnešních dob, jdou-li misionáři k cizím národům, učí se předem jejich řeči. Kněz, který má „smíšenou“ osadu, totiž osadníky různých národností, má se přiučiti řečem, kterých v jeho osadě se užívá.

Na prvním církevním sněmu v Jerusalemě prohlásil svatý Petr slavnostně, že pohané jsou právě tak povoláni k pravé církvi jako židé.

Pravda jest vždycky všeobecná, je pro všechny a razí si vítězně cestu k srdcím všech. „V katolictví není ničeho soukromého, a co z něho pochází, patří všem.“ (Jar. Durych.)

Naše církev jest požehnanou matkou bohatých i chudých, vladařů i poddaných, mužů i žen, starých i mladých, učených i prostých, stejnou láskou objímá bělochy i černochoy, dítky pleti žluté jako rudé. Hodí se pro všechna plemena lidská a také opravdu všechna jsou v ní zastoupena. Učení její zcela odpovídá lidské povaze, a ta je přibližně všude stejná. Její nauka hodí se pro všechny lidi všech stavů.

Jenom tím si dovedeme vysvětliti úžasné její rozšíření. Cítáť nyní 316 milionů vyznavačů, tedy asi polovinu veškerého křesťanstva a asi šestinu veškerého lidstva. „Křesťan jest mé jméno, katolík mé příjmení“, prohlásil svatý Pacián.

Proslulý a ve vědecké Evropě chvalně známý universitní profesor Ž. Ch. Perić napsal ve spisku „Náboženství v srbském občanském zákoníku“ následující věty o katol. církvi: „Mně osobně katol. církev, ačkoliv jsem velmi oddán církvi pravoslavné, vždy velmi imponovala; imponovala mi svojí jednotou, dobrou svojí organizací a kázní, velikou autoritou římského papeže v celém katolickém světě. Svojí universálností, zdá se, nejvíce odpovídá duchu křesťanského náboženství, které je obecné, nezná národnosti, které objímá všechny dítky Boží na zemi. Naše pravoslavná církev svojí rozpolštěností nabyla během doby povahy národních církví s tendencí výlučnosti. V tom směru, zdá se mi, naše

pravoslavná církev vyžaduje vážné a opravdové reformy.“

Naše církev jest způsobilá pojmouti v sebe všechny lidi i národy a také se o to přičiňuje. Lidé i národové velmi si prospívají, jestliže se jí přidržují a k ní lnou. Dr. J. Novotný vyznal: „Církev katolická svými zásadami pro právo a pravdu, spravedlnost a lásku jest onou archou, ve které tonoucí lidstvo může naléztí útočiště a záchranu.“ Všem národům náruč svou nabízí, ke všem své posly neboli misionáře vysílá, všem nese pravou vzdělanost, jest učitelkou všech, a není vůbec kulturního národa, v němž by neměla svých vyznavačů. Právem mohl o ní Hettinger říci: „A takž jest církev, majíc dosti síly, aby veškerý národy, pro různost jejich řeči, mravů, vloh a potřeb, v náruči své pojala, pevnou, neobmezenou tvrzí, v níž Kristus uložil svoji pravdu a milost.“

Dne 6. ledna koná se každoročně v Římě v kostele svatých Tří králů dojemná slavnost — slavnost rozšíření křesťanství mezi pohany. Kněží z nejrozmanitějších krajín a národů a v nejrozmanitějších rouchách, obřadech a řečech konají bohoslužby a slovo Boží hlásají. Tím se krásně všeobecnost církve naznačuje.

Církev každému národu jeho řeč, zvyky a jeho svéráz ponechává. Mohli bychom ji přirovnati k velikému domu, v němž přemnozí národové bydlí, ale každý může svobodně si svou domácnost spravovati a svérázně se vyvíjeti. „Každý národ má svou duši“ (M. Serao), a všichni národové mohou vedle sebe žiti jako žijí členové jedné rodiny.

Žehná všem a neubližuje nikomu. Prospívá-li jedněm, netrpí tím škody druhí. Či ubývá snad některé zemi tepla, svítí-li slunce na všechny? Či trpí tím někdo újmy, jestliže s ním a vedle něho i jiní Boží vzduch dýchají?

Proto zpozdlé a zavržení hodné jsou snahy zakládati církev národní. Rozumný národ už sám podobné choutky odmítne, neboť ví, že všeobecná církev mu ponechává tolik volnosti, kolik jí ku zdárnému svému vývinu potřebuje. Snahy po národních

církvích vyvěřají ze špatně chápaného vlastenectví. Kterí je zakládají, obyčejně říkají, že národ má mít všechno své — i víru, a aby se nějak omluvili, vyčítají církvi světové, že city vlastenecké tlumí. Že se mylí, dokazuje skutečnost, neboť právě nejkatoličtější národové, jako Irčané, Belgičané, Poláci, Slováci a Tyrolané jsou nejvlastenečtější. Církev naše jim toho nepovídá, ale chválí je za to.

Církev národní obyčejně upadá pod vliv světského vladaře, což jí jistě nikterak neprospívá. Bývá zmítána vnitřními rozpory, nemá, oč by se opřela a nemá nikoho, kdo by vyřknul poslední rozhodné slovo.

Církev národní, kde byla kdy založena, dosud žádnému národu nikdy neprospěla. Čím menší národ, tím byly následky takových podniků zhoubnější. Běda národu malému, jež by takové choutky posedly! Sám by si kolem sebe postavil ohradu a nepřipustil by k sobě světla. Oddělil by se vlastní vinou od světového společenství, ztratil by styk se světem a ztratil by mocnou ochranu. Církev katolická právě jest mocnou ochranou a ochranitelkou národů malých. Čechové, chcete-li býti maličci, úzcí, od světa odříznutí a opuštění, přidržte se jen své církve „národní“, své církve „československé“ — radost z toho budou mít vaši nepřátelé...

III. Církev naše jest obecná, co se týče místa. Hned prvním jejím představitelům rozkázal její zakladatel, aby šli do celého světa. Výslovně jim řekl: „Budete mi svědky, v Jerusalemě a po všem Judsku i Samařsku a až do končin země.“ (Sk. 1, 8.) Apoštolové skutečně do všech tehdy známých krajín se rozešli. Svatý Pavel mohl už napsati: „Věra naše rozhláší se po celém světě.“ (Řím. 1, 8.) A svatý Irenej potvrdil: „Po všem světě až ke končinám země jest rozšířena církev, obdrževši víru od apoštolů a jejich učedníků.“

Ve všech dílech světa jest nyní rozšířena. Větve své rozprostřela po celém světě. Její rozmach jest obdivuhodný.

Dějiny vypravují, že některé říše byly velmi rozsáhlé. Tak na př. v době, kdy se Kristus Pán narodil, vládli římsí císařové skoro nad celým tehdy známým světem. Jeden prozíravý tehdejší spisovatel napsal: „Říše stůně svojí velikosti.“

Císař Napoleon Veliký ovládnul celou Evropu, dobyl Egypta, proniknul až k Moskvě, ale říše jeho brzy se rozsypala.

Císař Karel V. měl tak rozlehlou říši, že mohl říci: „V mé říši slunce nezapadá.“

Církev naše rozkládá se nad celým světem, má všude své poddané, své sluhy a své chrámy. A stojí pevně. Nestojí na hlíněných nohou, jako stály a stojí všechny rozlehlé říše světské. Jí se žádná jiná říše nevyrovná. Nedobývá krajin krví a železem, nemá vojáků, bodáků, pušek a děl, nýbrž vládne moudrostí, láskou, žehnáním a modlitbou. To jsou zbraně, kterými dobývá nových území. Jestliže snad někde jí vyzna-vačů ubývá, přibývá jí jich na jiné straně. Obepíná celý svět.

Jaké sebevědomí musí vzbuditi v hrudi naší myšlenka, že jsme tak šťastni, že jsme členy této církve!

A s jakým zanícením máme se vždy modliti: Věřím v svatou církev obecnou!

17. Msta.

(Neděle devítník.)

»Nikomu neodplácejte zlého
za zlé.« (Řím. 12, 17.)

Manželka Putifara, vrchního velitele královského vojska egyptského, zahořela hříšnou touhou pro israel-ském mládenci Josefovi, kterého jeho bratři egyptským kupcům prodali, a jež její manžel od nich koupil a svým služebníkem učinil. Ale bohabojný mládenec pamětliv jsa všudypřítomnosti Boží hřešiti nechtěl. A proto se mu lehkomyšlná a zlomyšlná žena pomstila — krivě jej obvinila u svého muže, a ten dal nevinného jinocha uvězniti.

Ještě hůře se pomstila Herodias Janu Křtiteli, který neohroženě káral její hříšný poměr k Herodovi — navedla svou dceru Herodianu, aby v den hostiny, kdy jí Herodes slíbil každé přání vyplniti, požádala o hlavu nepohodlného karatele.

I za dnešních dob mnozí lidé se mstí.

V jednom jihočeském městě popálila sestra sestře obličej vitriolem, poněvadž jí odloudila ženicha.

V jedné vesnici poslala nevěstě v den její svatby dívka, která si na ženicha onoho sama dělala nárok, takový dopis, že nevěsta upadla do mdlob, a přítomní svatebčané už mysleli, že budou muset sníst svatební koláče bez oddavek.

O jednom starověkém mudrci se vypravuje — a ke cti mu to zajisté neslouží — že se chtěl pomstíti svému vladaři, který mu svěřil na výchování svého syna. Zlomyslný učitel vychoval totiž svého svěřence v nevěře, a když úplně víry ho zbavil, odvedl jej otcí. „Nyní se s ním trap“, myslil si škodolibě, když se vracel k domovu. Učitelé, kteří mládež v nevěře vychovávají, jsou největšími škůdci svého národa.

Dovídáme se, že ve starých dobách často unesli rodičům jejich nepřátelé ze msty dítě a buď je zranili nebo i zabili.

V Zálibově pohádal se čeledín s hospodářem, až ze služby utekl. Hrozil pomstou, kterou také provedl — posadil hospodáři červeného kohouta na střechu.

Jiný čeledín schválně hospodářovy dobré koně „zjankovatěl“, jiný nářadí zničil, jiný za války úřadům pověděl, kde má ukryto obilí.

Na jednom panství byli nuceni každého hajného, který pytláka dopadl, rychle přeložiti do jiného revíru, neboť by byl pomstě pytláků neušel.

První finanční ministr našeho nově zřízeného státu a tvůrce naší měny dr. Alois Rašín byl zastřelen vrahem Šoupalem. Svedený mladík učinil tak ze msty, neboť v novinách, které četl, byly stále útoky proti onomu ministrovi a líčen byl v nich jako nepřítel dělného lidu.

Z podobných důvodů spáchal v republice Rakouské roku 1924 atentát na spolkového kancléře dra Seipla sociální demokrat K. Javůrek. Když se kancléř pozdravil a proti útočníku měl před soudem svědčiti, uváděl polehčující okolnosti a svědčil tak, aby svedený mladý muž dostal trest co nejmenší.

V některých krajinách balkánských a jihoitalských zakořeněna jest dosud t. zv. „krevní msta“. Stala-li se totiž někomu krivda, a nemůže sám se pomstíti, povinnost pomsty přejímají jeho přátelé na sebe a neustanou, dokud pomsty nevykonají. Tak se stává, že často celé rody po celá desítiletí nesou v srdci proti sobě nenávist, která jen krví se shlazuje.

Msta je snaha někomu ublížiti. Pohnutkou msty není touha po vlastním zisku, nýbrž touha po bolesti nebo škodě jiného.

Není mstou, jestliže někdo jiného pro jeho zlé činy trestá, a to z toho důvodu, aby se jich již nedopouštěl, není mstou, udá-li někdo zloděje soudu a má při tom úmysl příští krádeže tak zameziti, není mstou, když kdo jiného žaluje, aby soudně obhájil svou napadenou čest.

Pravý křesťan se nikdy nemstí. Msta jest v úplném rozporu s křesťanstvím. Kdo se mstí, podává tím důkaz, že ho křesťanství neproniklo a že pravým křesťanem není. Když Tertullian obhajoval křesťany proti pohanům a uváděl jejich dobré vlastnosti, uvedl mezi jiným také tu, že se nemstí. Přísloví „půjčka za oplátku“ není původu křesťanského, nýbrž jest ještě pozůstatkem moudrosti pohanské.

Xerxes, král perský, chtěl se Řekům pomstíti a aby na úmysl svůj nezapomněl, nařídil svému sluhovi, aby mu vždy po jídle připomenul: „Pamatuj, ó králi, na Řeky!“ Xerxes byl ovšem pohan. Starověké dějiny nám vykládají, že ze msty povstávaly často kruté a dlouholeté války.

Lactancius dí, že „mstíti se jest rovněž tak bezprávi, jako bezprávi činiti“. Kdo za zlé zlým se odplácí, hřeší. Povinnost odpouštětí jest povinností výhradně a ryze křesťanskou. Kdo nedovede

odpouštět, není hoden, aby křesťanem byl nazýván a aby ho po smrti nebe přijmulo. Už v koranu, posvátné knize mohamedánů, se praví: „Ráj patří těm, kdo pomstu na uzdě držeti dovedou, kdo dobře činí těm, kteří je urážejí; proto máme se podobati škebli, která poskytuje perlu tomu, kdo ji usmrcuje.“ Tuto zásadu přejali ovšem mohamedáné z učení našeho.

Mstivý člověk škodí sobě i bližnímu. Myšlenky na pomstu rozvracejí jeho duši, činí jej rozervaným a nespokojeným. Proto svatý Petr Chrysolog napomíná: „Rozvaž, ó člověče nemoudrý, jak sám sebe trápiš, raniš a mučíš! Kde stojíš, kde chodíš, kde sedíš, kde ležíš, nemáš nikde pokoje. V srdci tvém jest ustavičný červ, kterýž srdce tvé žere, a neuhasitelný oheň, který tě trápi. Ach, proč pak sám sebe tak nenávidíš? Proč pak sebe samého uvádíš do nemoci? Chceš se pomstíti na bližním a zatím mstíš se sám na sobě. Rozvaž to a přestaň býti vlastním svým tyranem.“ A myslíš opravdu, že se uklidníš, když se pomstíš? Rozhodně nikoliv! I kdyby nákrásně červ pomsty hlodati už přestal, převezme jeho úlohu červ jiný, daleko horší — červ zlého svědomí. A tak se vyplňuje přísloví, že sám do jámy padá, kdo ji kopá jinému.

Mstivý člověk jest neoblíben u lidí, každý se mu vyhýbá, nerad s ním jedná, z přátel nepřátele si činí a nepřátel neziskává.

Ale škodí si nejen sám, nýbrž i jinému — asi jako včela dávajíc žihadlo i sama hyne i jinému bolest dělá. Msta tedy zhoubně působí na obě strany.

Proto se jí varuj! Abys k tomu spíše se odhodlal, domnívám se, že bude vhodno uvést několik povzbuzujících příkladů.

Především obrať zrak k našemu milému národnímu světcí svatému Václavu. Uslyšev, že dva lotři najatí jeho matkou Drahomírou, babičku jeho svatou Ludmilu za noci ukrutně uškrtili, poděšil se světec nad tou zprávou, ale když ho vyzývali, aby se vrahům pomstil, odvětil: „Nevíte, co radíte a žádáte. Radíte, co se s křesťanskou snášenlivostí a láskou nesrovnává; žá-

dáte nepamatujíce na slova Páně: Mně přísluší odvěta, já to kdys oplatím.“ A poslední jeho slova, když již pod vražednými ranami u kostela staroboleslavského umíral, byla: „To ti Bůh odpust, bratře!“

Kliment VI., než se stal papežem, byl jednou těžce uražen člověkem, který ho potom jako papeže o zvláštní milost prosil. Papež vzpomněl si hned na onu urážku, ale bezodkladně žadatelově prosbě vyhověl řka: „Nechci, abych si snad někdy musil vyčítati, že jsem se někomu mstil.“

Ludvik XII., král francouzský, než na trůn nastoupil, musil těžká protivenství zakoušeti. Když se stal králem a radili mu, aby se všem svým nepřátelům pomstil, dal si předložití jejich seznam a připsal ke každému jménu znamení kříže. Dozvěděvše se to nepřátelé, velmi se polekali, neboť se domnívali, že jsou odsouzeni k smrti. Ale král si je dal zavolat a pravil jim, že se nemají čeho báti, a že znamení kříže není známkou nenávisti a pomsty, nýbrž známkou smíření a odpuštění.

Roku 1569 prozradilo se spiknutí proti životu svatého Karla Boromejského. Hrabě Visconti oznámil vše sv. Karlu a dal mu i papíry, aby se o vině zákeřníků přesvědčil a je potrestal. Avšak svatý biskup spálil papíry řka: „Děkuji vám, pane hrabě, za službu, kterou jste mi prokázal, avšak nechci jmen provinilců znáti, a ihned budu mši svatou sloužiti, abych do pokušení pomsty neupadl.“

Z uvedených příkladů vezmi si naučení a napomenutí!

Náklonost k pomstě v sobě potlačuj! „Nepoddávej se hříšné žádosti, spíše ji ovládni!“ (Gn. 4, 7.) Přemáhej nepřítele, dokud nezesíli. Dobrou radu dává svatý Jan Zlatoústý: „Chceš-li křivdy své náležitě pomstít, mlč a snášej, a tím jsi nepřítele svého smrtelně ranil.“

V boji proti pomstychtivosti používej vhodných prostředků! Vyzbroj se především vědomím o zodpovědnosti svých činů před Bohem! Vyzbroj se pravou křesťanskou láskou k bližnímu! Buď

mírný! Stále se cvič v trpělivosti, již si musíš nashromáždit nevyčerpatelnou zásobu! Buď rozvážný a neukvapuj se ani ve slovu ani ve skutku! Buď střidmý, neboť kdo propije rozum, ztrácí zdravý úsudek a tropí hlouposti! Uč se odpouštět, neboť „odpuštění a zapomenutí. jest“, jak praví básník Schiller, „pomsta dobrého člověka“. Pamatuj, že kdo není milosrdným, není hoden milosrdenství Božího! Také pamatuj, co by z tebe bylo, kdyby Bůh trestal všechny urážky, kterými ty ho zasypáváš! Svatý Alfons z Liguori napsal: „Jsme-li nějak uraženi nebo zahanbeni, ihned se máme Bohu doporučeti, a tane-li nám na srdci pomyslení na pomstu, máme ihned pomyslit na mnohé urážky, jež jsme sami Bohu učinili. Pomněme pak: Tak dlouho shovíval mi Bůh, což to tedy příliš mnoho, jestliže i já urážku, kterou mně bližní učinil, z lásky k Bohu prominu?“

Mstít se je známka duševní slabosti, odpustit známka duševní síly. Silný se ovládne, slabý podlehne. Veliké vítězství jest vítězit sám nad sebou.

18. O papežské neomylnosti.

(Neděle 1. po devětníku.)

Kristus Pán často se přirovnával k rozsevači. A opravdu přirovnání to jest velmi vhodné, neboť rozšíval kudy chodil símě dobrého učení.

Ale úkol rozsevače neměl zaniknouti — měl trvati až do konce světa. Z rozkazu Kristova převzali jej apoštolové a jejich nástupci.

Hlavní zodpovědnost převzal Petr a jeho nástupce římský papež. Je učinil Kristus svými viditelnými zástupci na zemi a je také schopnými učinil, aby učíce svěření stádce poblouditi nemohli. Vybavil je darem neomylnosti, totiž uzpůsobil je, aby zachovali jeho učení vždy čistým a neporušeným. Postaral se, aby učili vždy jen pravdě, aby nemohli upadnouti do bludu, aby byli strážci a ochránci pravého učení Kristova a aby bezpečně vedli své svěcence ku spáse.

Nebylo by dnes už pravé církve, kdyby jí byl Kristus hned od počátku tímto darem neobdařil.

Když předával Petrovi řízení církve, pravil mu: „Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) Co stojí na skále, jest pevné a nemůže se ani pohnouti ani zvíklati.

Těmito slovy Písma svatého jest dokázáno, že Kristus Pán chtěl, aby jeho zástupce na zemi byl neochvějný v pravdě. Jinověrci by těmito slovům rádi dali nějaký jiný význam, ano pokoušejí se je umlčeti nebo vynechati. Ale na konec jsou nuceni pravý jejich smysl uznati. Tak na př. protestantský bohoslovec Krüger pravi: „Nynější náš text Písma svatého — tu nepomůže žádný učený výklad — mluví o neomylné církvi, a za ní stojí neomylný papež.“

Apoštolům a jejich nástupcům slíbil Kristus ustavičnou svou pomoc. Řekl jim: „Já jsem s vámi po všecky dni až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.)

Slíbil jim i stálou pomoc a ochranu Ducha Svatého: „A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.“ (Jan 14, 16.)

S kým jest Bůh, ten se ovšem mýliti nemůže. Je-li Bůh Syn neviditelným vůdcem církve, a jestliže Duch Svatý ji vede a před poblouzením chrání, jest o čistotu jejího učení dostatečně postaráno. Jistě právem ji mohl svatý Pavel nazvati „sloupem a základem pravdy.“ (I. Tim. 3, 15.)

Už zdravý rozum žádá, aby vrchní úřad církve byl darem neomylnosti opatřen. Rozum praví, že je to nutno.

Kristus založil církev, aby v ní všichni lidé našli pravdy, a spásy. Proto pravda v lůně církve uložená musí zůstatí neporušenou. Komu Kristus svěřil hlásat pravdu, toho musil vzíti pod zvláštní ochranu, aby nepobloudil, musil jej učiniti nejen strážcem bdělým, ale i nepřemožitelným. Kdyby vrchní hlasatel učení církevního mohl poblouditi, mohlo by se státi, že by třeba vedl věřící nikoliv ke spáse, nýbrž ke zkáze.

Kterak by potom Kristus a Duch Svatý mohli býti s církví, kdyby učila něco mylného? Učení o neomylnosti vyplývá z víry a úcty ke druhé a třetí božské osobě.

Podle Kristova rozkazu máme církve poslouchati. Máme-li ji poslouchati, musíme býti přesvědčeni, že rozkazy její jsou správné a pravé.

Děti se jednou přely o nějakou věc. Nemohly se dohodnouti. Konečně šly k otcí, aby je rozhodl. Otec tak učinil, a hádka ustala. I v církvi musí býti otec, jenž by naše pochybnosti a nesnáze s konečnou platností rozluštl, a jemuž bychom mohli plně důvěřovati. I stát má svůj nejvyšší soud, proti jehož rozhodnutí už další odvolání se nepřipouští.

Profesor dějepisu na universitě v Halle dr. A. Ruville, který přestoupil od protestantismu k víře katolické, vyznal: „První rozhodný průlom do mých zděděných názorů učinilo poznání, že nutný je nejvyšší, od státu a od proudů v lidu úplně neodvislý úřad učitelský. Byl jsem k tomu přiveden pohledem na zmatky ve víře v církvi protestantské, které zahlazují všechny hranice mezi křesťanstvím a pohanstvím. Křesťanské základní nauky musí býti chráněny na místě obrněném proti všem vlivům svobodomyšlnictví. Toto místo může býti pouze papežství.“

Kdyby kdo namítal, že rozhodovati ve věcech sporných přísluší církevnímu sněmu, řekněme mu, že svolání takového sněmu jest příliš obtížné a zdoluhavé, že se zřídka kdy jen svolává, že jich od začátku církve bylo dosud jen dvacet, že by se mnohdy vůbec ani rozhodnutí nedožil, kdo by na ně čekal, a že tedy jest třeba, aby sám papež měl moc v případě potřeby rychle rozhodnouti.

Dějiny církve nás učí, že římscí papežové vždy ve sporech o víru měli poslední slovo, že věřící vždy se k nim utíkali, jejich neomylnost uznávali a jejich rozhodnutím se podrobovali.

Již v prvním století papež Klement, třetí nástupce svatého Petra, urovnal věroučný spor křesťanů v Ko-

rintě, kteří se k němu o rozhodnutí obrátili, ač v blízkém Efesu žil dosud apoštol svatý Jan.

Když roku 416 papež zavrhl blud Pelagiův, zvolal svatý Augustin: „Řím promluvil, pře je skončena.“

Roku 1850 napsal dějepisec český František Palacký: „Až do časů Husových tak všeobecné bylo přesvědčení v myslech lidských o božském poslání a právu církve římské, že ani sebe zevnější úhony náčelníkův jejích nezrušily víry v její neomylnost.“

V učení o víře a mravech dosud nikdy ani jediný papež nepochybil a ani jednou se nezmýlil. I to Bůh dopustil, aby na stolec Petrův zasedli lidé nehodní, ale nedopustil, aby jeho učení bylo porušeno. „Spasitelná víra věrné a svaté církve nemůže býti porušena.“ (Sv. Cyprian.)

Roku 1870 odhodlala se církev ono učení, které jest samozřejmé, a kterému všechny věky věřily, prohlásiti za článek víry. Na sněmu Vatikánském za přítomnosti 535 biskupů z celého světa a ohromného množství lidu bylo prohlášeno: „Učíme a za článek víry Bohem zjevený prohlašujeme: Římský papež, když mluví *ex cathedra*, — t. j. když vykonává úřad pastýře a učitele všech křesťanů, ustanovuje nejvyšší svou apoštolskou autoritou nauku víry nebo mravů, že od veškeré církve má býti držána — má přispěním Božím, v bl. Petru mu slíbeným, takovou neomylnost, kterou božský Spasitel chtěl míti svou Církev při prohlášení nauky víry nebo mravů opatřenu; a proto jsou taková rozhodnutí papežova sama sebou, nikoliv pro souhlas Církve, neopravitelna (nezměnitelna).“

Od rozhodnutí svého církev neustoupila, ačkoliv viděla, že pro tento nově prohlášený článek víry řada profesorů od ní odpadla, s sebou zástup věřících strhla a církví „starokatolickou“ se nazvala.

Poněvadž i za našich dob nepřátelé církve naši z učení o neomylnosti papežské posměch si tropí, ano katolíkům vytýkají, že papeže si učinili Bohem, jest žádoucí je poněkud objasniti. Uvidíme hned, že brojí proti něčemu, co si sami vymyslili a čemu církev vů-

bec neučí. Rozsah neomylnosti jest jen zcela úzký a nevztahuje se na veškeru jednání a veškeren papežův život.

Papež podle zřetelného církevního prohlášení jest jen tehdy neomylným, mluví-li „ex cathedra“, to znamená, když jako nejvyšší učitel církve ve věcech víry a mravů činí rozhodnutí, když tak činí způsobem slavnostním a pro celou církev. Jen tehdy jest pod zvláštní ochranou Krista a Ducha Svatého, jen tehdy má onen dar, který obdržel svatý Petr, a který „má zabraňovati bludu a kroku nepravému“ (Bougaud). Jindy nikoliv.

Ostatně je známo, že papež, než „se stolce Kristova“ promluví, táže se vždy předem nejlepších církevních bohoslovců, kteří článek víry nebo mravů, který má býti prohlášen, se všech stran osvětlí, prostudují, dokáží, že se mu vždy v církvi věřilo, že neodporuje učení Kristovu, Písmu svatému, ústnímu podání, učení svatých otců a rozumu. Teprve potom jej papež prohlašuje, a tím mu dodává váhy a přitiskuje naň úřední pečeti. Nevymýšlí nikdy nic nového, nýbrž jenom staré učení formuluje a o něm rozhoduje. Nepronáhá se a nemůže ani prohlásiti nic jiného, než co učil Ježíš Kristus, svatí apoštolové a po nich církev. Kniha písem už je totiž uzavřena, čeho bylo třeba k našemu spasení, byla zapsána nebo ústním podáním nám předána, a nyní zbývá už jenom církvi povinnost učení vykládati a o něm správně rozhodovati. K tomu jest oprávněn papež a v této funkci jest neomylným.

Kdyby napsal nějakou knihu a pojednával v ní o dějinách nebo právu nebo hvězdářství neb o čemkoliv jiném, není neomylným.

Kdyby měl promluvu k poutníkům nebo poslal dopis některému biskupovi nebo panovníkovi nebo svým přátelům, může se mýliti.

Může se zmýliti ve věcech světských, ve věcech politiky, nebo ve věcech řízení církve, a mohou jeho nařízení třeba i odvolána nebo změněna nebo jinými nahrazena býti.

Kdyby předeepsal katolíkům, jak si mají v uspořádání řádů společenských počínati, mohla by přijíti doba, kdy by se na věci ty církev dívala zcela jinýma očima.

Může poblouditi v obyčejném rozhovoru, zmásti se v přírodopise, zeměpise nebo v jiných vědách světských, jako každý jiný smrtelník.

Může poblouditi i v mravním svém jednání. Je podroben chybě a hříchu jako kdokoliv jiný a proto se i zpovídá, jako každý jiný katolický křesťan.

Neomylnost se nevztahuje na jeho soukromou osobu, nýbrž na úřad, který zastává. Není to jeho osobní výsada, nýbrž výsada jeho učitelského úřadu. Proto zcela správně náš článek víry čini rozdíl mezi papežem jako soukromou osobou a jako osobou veřejnou. (Jinou osobou je soudce, když v úřadovně oblečen jsa v soudcovský talár vynáší rozsudek, a jinou, když něco vykládá v soukromém rozhovoru!)

Neomylným je papež, když vystupuje jako osoba veřejná, když na místě Kristově rozsuzuje, ustanovuje nebo zavrhuje, ať činí tak sám nebo společně s biskupy na všeobecném církevním sněmu shromážděnými, když mluví z moci svého úřadu a činí-li rozhodnutí pro celou církev.

Kdyby určil nebo rozhodl v něčem, co se týká jen některé diecése, na př. diecése římské, kde sám jest biskupem, nejsou jeho rozhodnutí neomylnými. Neomylným jest, rozhoduje-li jako hlava celého církevního těla.

Dne 6. července roku 1903 přišli lékaři dr. Lapponi a Mazzoni k papeži Lvu XIII., který před svým zvolením se jmenoval Joachimo Pecci, a tu vetřchý čtyřia-devadesátiletý stařec k nim pravil: „Joachimo Pecci zemře, ale papež jest neomylný a žítí bude dále.“ Osoba ustoupí, ale úřad zůstává.

Básník Schiller napsal: „Vatikánští vládcové osobně zmírají, ale Duch, jenž je obživoval, jest nesmrtelný.“

19. O vševědoucnosti Boží.

(Neděle 2. po devítníku.)

Kristus předpověděl, že jej v Jerusalemě odsoudí na smrt, že se mu budou posmívat, jej bičovat, na něho plivati, že ho zabijí, ale že třetího dne vstane z mrtvých. Předpověděl, že ho Jidáš zradí, Petr zapře, že bude Jerusalemem rozbořen, že přijde poslední soud a jiné věci. Znal myšlenky farizea Šimona, jenž se horšil nad tím, že vlnivě přijal hříšnici Magdalenu. (Luk. 7. 40.) Když v Kafarnaum ochrnulému řekl: „odpouštěji se tobě hříchové tvoji“, a když si zákoníci sami u sebe mysleli, že se rouhá, pravil jim: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?“ (Mat. 9, 4). Kristus byl vševědoucí, neboť byl pravý Syn Boží a pravý Bůh.

Někteří lidé mnoho vědí. Kdo mnoho viděl, mnoho slyšel, mnoho se učil, mnoho četl a má dobrou paměť, mnoho ví. Zvláštní vědomosti mívají učenci, kteří se věnovali jen určitému oboru věd, jej pronikli, promysleli a prohloubali, ale vědění jejich mívá zase onu stinnou stránku, že jest jednostranné. Ale představme si nějakého zázračného člověka, který by všechny obory věd obsáhnul a je v sobě soustředil — jak bychom se mu divili! V jakém úžasu stanuli bychom před jeho vědomostmi! A přece i vědomosti takového člověka byly by jen pranepatrnou částí vědomostí, které má Bůh. Kdybychom chtěli užiti přirovnání, mohli bychom říci, že jeho vědomosti proti vědomostem Božím byly by ještě nepatrnějšími než kapka vody proti celému moři, nebo zrníčko písku proti celé Saharské poušti.

Co vědí lidé z minulosti? Jen to, co sami zažili, nebo co od jiných slyšeli, nebo co dějepisné knihy zaznamenávají, neb o čem složení útvaru zemského, pozůstatky rostlin anebo zvířat doklady podávají. V těchto věcech ovšem velmi často musíme se spokojiti spíše jen s dohady a nemůžeme dopátrati se skutečné jistoty.

Co víme z přítomnosti? Jen to, co vidíme a slyšíme kolem sebe, kam zrakem svým dohlédneme, co

v blízkém našem okolí se děje, nebo co z novin a z vypravování jiných slyšíme.

A z b u d o u c n o s t i už nevíme skoro nic. Vědouce, že stejné příčiny mívají stejné následky, můžeme sice usuzovati, co a jak se v budoucnosti snad vyvine, ale jistoty nemáme nikdy, a takového dalekohledu dosud žádný učenec nesestrojil, který by budoucnost ukazoval. Dal-li Bůh starozákonním prorokům dar předpovídati budoucí věci, nebo dovolil-li kdy nebo dovo-luje-li dosud některým svatým nebo některým vyvo-leným duším do budoucnosti nahlédnouti, jsou to jen řídké výjimky, a činí tak z příčin jen velmi závažných.

Ani andělé všeho nevědí, ačkoliv jejich vědění ďaleko vědění lidské převyšuje.

Jediný Bůh, pán lidí, andělů i celého světa, ví všecko. Ví, co se stalo, co se děje a co se dítí bude, z n á v ě c í minulé, přítomné i budoucí, zná je všechny najednou, je vševědoucí.

Ví podrobně všecko, co se dělo před stvoře-ním našeho pozemského života a co se od stvoření světa až do dnešního dne stalo. Abychom z nesčetných dokladů uvedli aspoň dva, připomeňme si, že věděl o hří-chu našich prarodičů v ráji a o bratrovraždě Kainově. Ví, jací tvorové kdy na zemi žili, kolik jich bylo, co dělali a pod.

Ví, co se v p ř í t o m n o s t i kde děje. Ví současně, co se děje v Evropě, v Asii, Africe, Americe i Austrálii.

Bůh je všady, všecko vidí,
všecky věci, všechny lidi.

Ani slunce neozařuje současně celé naší zeměkoule, nýbrž jen její plochu, která je právě k němu obrácena, ale vševědoucnost Boží proniká vše. Můžeme o ní zvolati se Žalmistou: „Noc jak den (ti) bude světlá“ (Ž. 138, 12). Rovněž přisvědčiti musíme moudrému Sirachovi: „Oči Páně tisíckrát jasnější jsou nežli slunce“ (Sir. 23, 28). Svatý pisatel mluví o „očích“ Páně, ačkoliv jistě i sám jest přesvědčen, že Bůh, jakožto bytost duchovní oči tělesných nemá, ale činí tak proto, aby naši slabou chápavost a obrazotvornost podporo-

val a abychom si vševědoucnost Boží tím spíše představiti dovedli. V podobném smyslu praví Žalmista Páně:

„S nebes Hospodin se dívá,
vidí veškero plémě lidské.“

(Ž. 32, 13.)

Chce-li viděti, nepotřebuje ovšem zvláště zadívatí se k zemi a upoutati směrem tím pozornost. I to jest mluva obrazná.

„Pán se na nás shůry dívá,
nic se před Ním neukrývá,
od rána až do soumraku,
neujde nic jeho zraku.“

(Aurel. Prudentius.)

Svatá Terezie říkala, že Božství podobá se zrcadlu nesmírné velikosti a jasnosti. Všecko, co děláme, obráží se v něm.

Když si hospodář vystaví příbytek, ví velmi dobře, kde a jak co leží, vede-li hospodářství, ví, co se v jeho domě děje, co dělají členové rodiny nebo služební, kde na kterém poli má co zaseto, zkrátka si svého domu a svého hospodaření všímá. Čím více všímá si Bůh celého světa, který stvořil a jež stále udržuje, spravuje a řídí!

„Který zasadil ucho, ten že neslyší?
A kdo utvořil oko, ten že nevidí?“

(Ž. 93, 9.)

Ví, co se děje v nekonečném vesmíru, zná všechna tělesa nebeská i co se děje na nich, zná i ten hrášek, který ve světovém vesmíru letí a jemuž říkáme země, zná všechny tvory na něm, od ohromné mořské velryby až k nejnepatrnějšímu červíčku, a před ním nikdo a nic ukrýti se nemůže.

Ví nejen, co bylo, ale i co bude. Ví nejen, co se stane zítra, ale i za rok a za tisíce a milióny let. V tom smyslu rozuměti dlužno slovům svatého Jeronýma: „Před Bohem všecko budoucí již se stalo.“ Přesně ví, co a jak a kdy se stane a ví to s naprostou určitostí.

Jeho vědění nikdy nepřibývá ani neubývá. Ničemu se už nepřiučuje a nic nezapomíná.

Víru v Boží vševědoucnost mělo lidstvo vždycky. Jest přirozeno, že nejvyšší Pán světa musí býti také vševědoucím, a proto víra tato byla vždycky všeobecnou. Už pohané ji měli. Pohanský mudrc Thales napsal: „Bůh ví všechno, i myšlenky lidské.“ Plato napsal: „Jisto jest, že Bůh vše poznává, vše vidí a slyší.“ Seneka pravil: „Nemysli si, že nalezneš místo, kde by nebylo svědka tvých činů.“

Tim spíše ji mají mítí křesťané. A opravdu křesťané vždycky ji měli. Naši církevní spisovatelé dotvrzují, že víra ta v naší církvi vždycky byla. Svatý Polykarp na př. pravil: „Bůh všechno prohlídá a nic ho tajno není ani z myšlenek ani z obmyslů ani ze skrytosti srdce.“ Podobně píší i jiní spisovatelé a učitelé starší i novější. Církev naše nám víru tu předkládá, a naši povinností jest ji přijmouti.

Jaké plyne z ní pro nás poučení?

Víme-li, že Bůh všechno ví, co myslíme, si žádáme, mluvíme a činíme, máme na své myšlenky, žádosti, slova a skutky býti velmi opatrnými. Myšlenka na Boží vševědoucnost nám prospívá. Je stálým našim kazatelem. Stále k němu volá: Bůh tě vidí! Jednečtnostně! Varuj se hříchu! Tato myšlenka samojediná je s to, aby více prospěla, než celé knihovny knih mravoučných.

Když se ve společnosti důstojníků jednou mluvilo také o náboženství, pravil jeden z přítomných, který pro své schopnosti a zvláště pro své bezúhonné chování rychle postupoval, že se nikdy nedopustil smrtelného hříchu. Když se tomu všichni divili a tázali se ho, jakých prostředků používal, aby se čistým uchoval, pravil: „V každém okamžiku měl jsem na mysli naučení, které jsme v ústavu vychovatelském často slychali, a které nám v srdce vštěpováno bylo, abychom se hříchu uvarovali. Naučení ono jsou tato krátká slova: „Bůh tě vidí.“ Kdykoliv mne pokušení navádělo ke hříchu, vždy jsem si vzpomněl na vševědoucího Boha, kdykoliv jsem byl v nebezpečení života,

myslíl jsem na Boha a říkával jsem: „Bůh je při tobě, vidí nebezpečnost tvé, On jediné může ti pomoci.“

Myšlenka na všudypřítomného Boha jest mocnou pobídkou ke ctnosti a účinnou ochranou před hříchem. Mysli na Boha! „Buď živ tak, jako by na celé zemi nebyl nikdo jiný než Bůh a ty.“ (Svatý Alfons.)

Ostříhej své myšlenky. Obírej se jen myšlenkami dobrými a nechovej ve svém nitru nikdy zlých! I myšlenky tvé musí býti takové, aby vzbudily lásku Boží k tobě a poskytovaly naděje na odměnu, a musíš se varovati takových, pro něž je nutno obávat se Božího trestu.

Opatrný buď na žádosti svého srdce! Žádej si viděti a činiti jen dobré a zapuď vždy hned touhu po hříchu.

Jesti oko, jemuž všecko vidět dáno,
i co nejtajněji bývá osnováno,
oko, ježto neoklame žádné zdání,
před nímž srdce tvé se ničím neuchrání.

(J. A. Jelínek.)

Odvažuj na citlivých vázkách svá slova, mluv jenom to, co přispívá k větší cti a slávě Boží, a vystříhej se řeči, které vůli Boží se protiví!

Konej skutky dobré a chraň se zlých! Vímeli, že nás někdo pozoruje, chováme se důstojně a slušně. V přítomnosti jiných vyhýbáme se špatností. Tím spíše musíme jednati dobře a varovati se hříchu, jsme-li přesvědčeni, že Bůh je svědkem našich dobrých i zlých činů.

Josef Egyptský v době pokušení pamatoval na Boha a zachránil se.

Susana, když ji dva nešlechtníci ke hříchu svésti usílovali, pravila: „Bože věčný, který znáš věci skryté, který všecko víš prve nežli se stane, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně, aj, umírám, nic neučinivši z toho, co tito zločinné smyslili si proti mně“ (Dan. 13, 42). Myšlenka na Boha ji zachránila život duševní, a proto Bůh uznal za dobré zachrániti jí i život tělesný a vysvobodil ji Danielem z rukou nešlechtníků.

Pan farář vykládá dětem v první třídě o Boží vševědouce, pověděl jim tento příběh: Vojtišek šel do školy. Zašel pro svého spolužáka. Ale když vkročil do jeho příbytku, viděl, že tam nikdo není. Spatřil tam však košík pěkných jablek. I pomyslel si: Nikdo tu není, vezmu si nějaké jablíčko, nikdo toho jistě ani nepozná. A už se blížil ke košíku. Vtom však se zastavil a hlasitě si povídal: „Ne, nesmím ničeho brát, Bůh mne vidí!“ Vtom zaslechl hlas: „Vojtišku, nyní si vezmi, co chceš!“ Pravil mu tak dědoušek, který klidně za kamny odpočíval, a jehož si Vojtišek dříve nevšiml.

Hoch šel krást ovoce. Rozhlížel se na všechny strany, zda ho nikdo nevidí. Když již se chystal krást, zvolal na něho majitel ovoce, sedící v koruně jednoho stromu: „Ohlížíš-li se, zda tě nikdo nevidí, neopomíná podívat se také k nebi!“

Až budeš chtít hřešit, vyhledej si napřed takové místo, kde by tě Bůh neviděl.

Vše, co činiš dobrého, Bůh zaznamenává a k dobrou připočítává. „Zaznamenána je každá tvá modlitba, každá almužna, každý půst, zdrželivost, když to člověk k vůli Bohu vykonal.“ (Sv. Cyril Jerusalemský.)

Myšlenka na Boha nás povzbuzuje, abychom neopomíjeli konati, co konati máme.

Konej povinnosti a práce své svědomitě!

Nedocházíš-li za ně odměny a uznání u lidí, těš se blahou nadějí, že odměna Boží tě nemine!

Trpíš-li, věz, že i v utrpení máš přítele a svědka. Vzpomínkou na nebeského svědka těšil se už starozákonní trpitel Job. Vzpomínka ta zvláště toho vzpruží, kdo trpí nevinně.

Jednou nesl pán obětovat kozla. Zároveň s ním nesl sedlák, jeho poddaný, k oběti berana. I vzal mu ho pán a dal mu kozla, neboť chtěl mít z oběti větší zásluhu. Pro sedláka prý i kozla dosti. Sedláček ovšem nesměl odporovati, ale při oběti přece jen se nemohl udržeti, aby si neulevil: „Víš Pán Bůh, či to kozel a či beran.“

Myšlenka na vševědoucnost Boží plní nás důvěrou. „Vaše i vlasy na hlavě jsou všechny sečteny“ (Mat. 10, 30), pravil Kristus. Proto nezoufejte v nesnázi!

Učený františkán Duns Scot slyšel jedenkrát, kterak rolník na poli pracující velice klel. I prosil ho, aby tak nečinil a se nevrhal do pekla. Sedlák však odpověděl: „Bůh beztoho ví všechno již napřed. Rozhodl-li se, abych byl spasen, tedy přijdu do nebe, rozhodl-li se mne zavrhnouti, tedy mně všechno nic nepomůže.“ Tu pravil kněz: „Nuže, tedy nechte jedenkrát své pole neobdělané, neboť Bůh-li usoudil dát vám úrodu, tedy vám ji dá, usoudil-li však, abyste neměl žádné úrody, tedy je všechna vaše práce marna.“ Rolník se zamyslel a dospěl k přesvědčení, že vševědoucnost Boží není vinna, zavržen-li člověk.

Bůh předvídá zlé, připouští je, ponechává člověku svobodnou vůli, ale není příčinou zla, podobně asi jako lékař není vinen smrtí nemocného, předvídá-li ji.

Mnohdy Bůh předvídá, že mnohý spravedlivý byl by sveden, a proto jej z tohoto světa odvolává.

O mnohém ví, že by mu bohatství na duši uškodilo, a proto mu ho nedává!

I na církev svou dopouští někdy pronásledování, aby víru dobrých posílilo a horlivost vlažných probudilo.

Ví, čeho nevíme, a činí, čeho chápati nedovedeme.

20. Proč se máme postiti.

(Neděle 1. postní.)

Když se Kristus rozhodl začít dílo učitelské a výkupitelské, odebral se do samoty a modlil se tam a postil čtyřicet dní. Modlitbou a postem se připravoval a sílil k velikému úkolu. „A postiv se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, potom zlačněl“ (Mat. 4, 2). První krok k vykoupení stal se postem.

Když na hoře Tábor se proměnil, zvolil si tam za své společníky ty, kteří kdysi cestou postu k bla-

ženosti nebeské spěli, totiž Mojžíše a Eliáše. O Mojžíšovi víme, že se čtyřicet dní a nocí postil, než přijmul desky zákona, a o Eliášovi se v Písmě dočítáme, že se čtyřicet dní a nocí postil, než se mu zjevil Hospodin na hoře.

Když jednou Kristus osvobodil posedlého od zlého ducha, a apoštolové se tázali, proč oni toho dokázati nemohli, pravil jim: „Takovýhle rod nevymítá se leč modlitbou a postem“ (Mat. 17, 20). Z toho vidíme, jakou důležitost sám Kristus postu přikládal. Následujme jeho příkladu!

Půst ustanovil již Bůh v ráji; neboť co to bylo jiného než postní přikázání, když prvním lidem s určitého stromu jisti zakázal?

Původní vůle Boží se ve všech náboženstvích nějakým způsobem projevovala, a proto také zkušenost ukazuje, že skoro ve všech náboženstvích vždycky posty byly a že byly považovány za něco dobrého!

V národě, jenž měl víru v budoucího Vykupitele dochovati, byly posty výslovně nařizeny. Prorok Joel volal:

„Obraťte se ke mně celým svým srdcem,
(a to) s postem, a s pláčem, i s kvílením.“

(Joel 2, 12.)

Na velký den smíření Israelité dvacet čtyři hodiny ničeho nejedli. Bratři Machabejští a stařec Eleazar podstoupili raději smrt, než by byli zákaz o požívání vepřového masa přestoupili.

Proto se nikterak nedivme, že i naše církev zvláštní příkaz o postu dala a že si přeje, a bychom jej zachovávali. Učinila tak dojista z vůle Kristovy. Záleží jí na naší spáse a proto chápe se všech prostředků, které k jejímu dosažení napomáhají. Ustanovila za den postu všechny pátky celého roku, protože v pátek za nás náš Vykupitel na kříži zemřel, čtyřicetidenní půst, protože i Kristus se čtyřicet dní postil, čtvero suchých dnů, a ještě několik málo dní v roce.

Kdy a jak se postiti máme, kdo je postním příkazem vázán, komu se dostává úlev a jakých, doví-

dáme se z postního řádu, který dává biskup každoročně v kostelích své diecése předčítati, a který se namnoze i na dveřích kostelních vyvěšuje. Každý má příležitost o svých povinnostech se poučiti. Konečně v případech nejistoty a pochybnosti může každý kdykoliv dotázati se svého duchovního správce, který mu jistě ochotně odbornou radu udělí. Tamtéž se má obrátiti každý, kdo by chtěl nebo potřeboval ještě nějakou mimořádnou dispens.

Posty naší církve jsou zcela snadné, a úlevy od nich nyní tak veliké, že se skoro už nejedná ani o nějakou skutečnou oběť, jako spíše o projev poslušnosti k církvi. Poněvadž příkázání církevní o postech je tak velice usnadněno, máme tím bedlivěji je zachovávat. Jiná náboženská vyznání, jako na př. mohamedáné nebo pravoslavní, mají posty mnohem přísnější. U Bulharů více než polovina dní v roce jsou dny postními.

Dobré děti poslouchají matky — chceme-li býti dobrými dětmi své matky církve, poslouvejme jejich rozkazů! Zachovávajice půst, osvědčujeme zřejmě svoji poslušnost, lásku a příslušnost k církvi katolické.

Cestující přišel v pátek do hostince. Poručil si k obědu postní pokrm. Hostinský pravil: „Pán je asi katolík!“ — „Nestarejte se o mou víru, starejte se raději o můj žaludek“, odpověděl mu cestující. A hostinský zahanben spěchal do kuchyně.

Za našich dnů jest mnohdy půst vyznáním víry.

Za světové války i státy nařizovaly „bezmasé“ dny, a přísně trestaly občany, kteří jich nezachovávali. U nás dostala jedna rodina 500 K pokuty, protože v pondělí zastihla „čuchací“ komise na její plotně v hrnci maso.

Příkázání o postu máme nejen proto zachovávat, že si tak církev přeje, ale i proto, že půst nám napomáhá zahladiti naše hříchy. Dobrými skutky dáváme Pánu Bohu dostiučinění za své nepravosti, a půst je právě vedle modlitby a almužny nejhlavnějším dobrým skutkem. Ninivetští postem zadrželi trestající Boží spravedlnost a dosáhli od Boha milosti

ušetření svého města. Postem činíme pokání za své hříchy, odpykáváme si jím časné tresty za ně a rozhněvaného Boha si usmírujeme a nakloňujeme.

Půst nám nejen napomáhá zahladiti hříchy minulé, ale pomáhá nám i uvarovati se jich v budoucnosti. Svatý Jan Zlatoústý dí: „Posti se, poněvadž jsi zhřešil, postu hleď, abys nehřešil.“ Půst je dobrou zbrojí proti pokušením a zlým náklonnostem, hlavně proti nečistotě. „Kterí jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi“ (Gal. 5, 24). Svatý Cyprian dí: „Posty se bahno nepravosti vysouší, rozpustilost umrtvuje, žádosti jimi ochabují.“

Vojenský řád starých Římanů přísně nařizoval vojínům stojícím na stráži, střídmost a střizlivost. Kdo chce býti dobrým a vítězným vojínem v boji proti pokušením, musí býti střídmy a zdrženlivý. Potom zlé žádosti jistěji překoná.

Půst je cesta ku ctnosti. Sv. Lev dosvědčuje: „Pokrmem ctnosti vždy býval půst.“ Postem ctnost sílí a roste. „Půst je silou myslí, silou duší, ohradou čistoty, obranou stydlivosti.“ (Sv. Jan Zlatoústý.) Nepravosti zapuzuje, mysl povznáší, ctnost podporuje. Ducha pozdvihuje k nebi, činí jej náchylným k modlitbě a zušlechťuje jej.

Proto první křesťané se připravovali na slavnosti modlitbou a postem, proto svatí, jako na př. svatý Jan Křtitel, svatý Karel Boromejský, svatý Alois, svatý Alfons a jiní, tak vysokého stupně dokonalosti dosáhli, že uměli se postiti. Svatá Oportuna, když ji napomínali, aby se tolik nepostila, odpověděla: „Posty jest nám se do ráje vrátiti, ze kterého jsme touhou po požitcích byli vypuzeni.“ Kdo se stává ctnostným a dokonalým, vrací se do ráje.

Ostatně ctnost jest nerozlučnou přítelkyní pravého postu. Lev Veliký praví: „Podstata postu našeho nezáleží jen ve zdržování se od jídla, aniž se upírá tělu pokrm s prospěchem, jestliže se také duše od nešlechtnosti nezdržuje.“ A svatý Augustin právem napomíná: „Chceme-li se dosti postiti od pokrmů, posměž se především od pokleskův; neboť co prospěje tělu odníti pokrmy, a duši naplniti hří-

chy?“ Půst bez ušlechtilého smýšlení jest vůbec bezcenný. „Pravý půst spočívá ve zdrženlivosti od hříchů“ (Basilius).

Roku 546 nastal v Cařihradě veliký nedostatek obilí. I dal císař Justinian prodávati maso za cenu velmi levnou. Avšak cařihradští křesťané, když v postě nemohli dostati pokrmů rostlinných, raději hlad trpěli, než by byli kupovali a jedli maso.

Půst osvětluje náš rozum, což jest dalším důvodem, proč jej máme zachovávat.

Už vynikající myslitelé pohanského starověku, jako Sokrates, Plato, Pythagoras a jiní, posty zachovávali a byli přesvědčeni, že k dosažení moudrosti a duševní chápavosti přispívá.

Newton při sepisování svého velmi učeného spisu byl živ jen stravou rostlinnou. Věhlasný přírodopysce Humboldt, který sepsal knihu o přírodě, jež svou duchaplností vzbudila všeobecný obdiv, po celé dva měsíce, ve kterých ji sepisoval, živil se jen chlebem a vodou. Říkal, že půst mu dává dobré myšlenky.

Svatý František Serafínský, nežli přikročil k sepsání svých znamenitých pravidel řeholních, napřed se delší dobu postil. Dlouhým postem připravoval se i svatý Ignác z Loyoly na sepsání své duchaplné knížky duchovních cvičení.

Půst nejen osvětluje rozum, ale i posiluje vůli. Cvičíme se jím v sebezáporu a v sebeovládání. Cvičení dává umění. Sebezáporem chystali se vždycky slavní lidé k velikým skutkům. Alexandr Veliký umínal si ovládnouti celý tehdejší známý svět. Dílo se mu ku podivu rychle dařilo. Jednou dobýval za parných letních dnů rozlehlých krajů asijských, a tu byl i se svým vojskem tak žízni utrápen a zemdlen, že už ani dále postupovati nemohl. V této nesnazi podařilo se jednomu jeho vojínu naléztí několik kapek vody prýsticích ze skály. I zachytil je do své prilby a nesl jako vzácný dar králi. Ale slavný vojevůdce přijmuv s povděkem dar ten, nepožil ho, nýbrž vylil na zemi — obětoval jej bohům. Jaká to duševní síla! Tak cvičený muž zajisté musil dobýti světa. Člověk strídmý je čilý a silný.

Přikázání postní má právě pro lidi dnešní doby nesmírný význam. Za našich dob, jak známo, je všeobecná nechuf něco si odepřítí, lidstvo je zchoulostí-vělé, málo otužilé a vytrvalé, málokdo dovede poručiti sobě, a podříditi se vůli druhého, k tomu teprve nejeví chuti. Prvním úkolem vychovatelů nynějšího pokolení by mělo býti vypěstovati vůli silnou, odhodlanou, schopnou oběti, a k tomu dobře právě se hodí přesné dodržování předpisů postních.

Půst prospívá i tělesnému zdraví, zachovává a prodlužuje náš pozemský život. Tři mládenci u královského dvora v Babyloně, když po deset dní jedli pokrmy rostlinné, byli červnější a zdravější. Hippokrates, otec lékařův, dožil se 140 let a byl stále zdrav. Když se ho ptali, jakým způsobem takového věku dosáhl, pravil: „Nikdy jsem se dosyta nenajedl.“ Svatý Nilus velmi se postil a dosáhl věku 95 let. Poustevník sv. Pavel, který byl živ o chlebě a vodě, dosáhl věku 113 let, poustevník sv. Antonín dožil se 105 let, svatý Pachomius 110, sv. Romuald 120 a svatý Jeroným, který tolik se postil, 100 let. „Pro nestřídmost mnozí zemřeli, ale člověk zdrželivý prodlužuje si život“ (Sir 37, 34).

Zdrženlivost je matkou zdraví. Občasný půst jest příkazem zdravovědy. Právě jeden postní den v témdnu poskytuje vhodnou příležitost, aby se tělo zbavilo zbytečných usazenin.

Kanadský lékař MUDr. Hagings pravil: „Jíme mnoho — více než potřebí. Zejména v poválečné době je rozšířeno mínění, že nadbytek stravy prospívá a sílí člověka. Ale opak je pravdou! Učinil jsem pokus na sobě. Řekl jsem si: Každý stroj ze železa potřebuje oddechu. Žaludek, nejdůležitější stroj lidského těla, má také nejvýše zapotřebí oddechu. Jednou v týdnů si učiním „postní den.“ Snídal jsem prostý čaj a suchar. V poledne jsem vypil sklenici svařeného mléka. Večer jsem vypil koflík čaje s mlékem a pojedl sucharu. Po té šel jsem spát. Ačkoliv jsem již k večeru cítil chuť k jídlu, odolal jsem. Druhého dne zrána probudil jsem se svěží, jako nikdy před tím, neb jsem celou noc spal tak zdravě a tvrdě, jako nikdy před

tím. Byl jsem všecek jako omládlý. Druhého dne byl jsem výtečně při chuti, neboť žaludek strávil veškeru potravu a sám hlásil se ke své přirozené funkci. Mým pacientům doporučuji postiti se jednou v týdnu.“

Mnohé nemoci povstávají z přecpávání žaludku a z přílišného požívání masa. Proto mnozí lékaři předepisují nemocným „dietu“, totiž mléko, vejce a pokrmy, ovocné.

„Bezestnost, zvracení a bolení má člověk nenasytný, spánek zdravý má člověk střídmy“ (Sir. 31, 23).

Půst nám napomáhá dosáhnouti života věčného. Kdo není zatížen požitkářstvím, snadněji se povznese k věcem vyšším. V požívání pokrmů vidí slast jen lidé tělesně a pozemsky smýšlející. Bohatý labužník z evangelia trápil se v pekle, žebrák Lazár se radoval v lůně Abrahamově.

Hle, tolik důvodů máme, abychom se snadnému a zcela rozumnému příkazu církve podrobili.

Postu ovšem přeháněti nemáme. Máme-li dostáti všem povinnostem svého stavu, jest nutno, abychom se vydatnou stravou posílili. Dobře dí svatý Řehoř Veliký, že „postem mají býti vyhlazeny tělesné hříchy, nikoliv tělo samo.“

Všeho s měrou!

21. O milosti.

(2. neděle postní.)

Nedaleko Kany Galilejské jest hora Proměnění. S ní jest rozkošná vyhlídka s jedné strany na Středozemní moře, s druhé na údolí Jordánské a jezero Genezaretské.

Na tuto horu vystoupil jednou Kristus se třemi svými nejmilejšími apoštoly a proměnil se před nimi. Tvář jeho zaskvěla se jako slunce a roucho jeho zbělalo jako sníh. Svatý Augustin praví: „Jako přebývající v Něm Božství tělo Jeho proniklo a zevnitř je proměnilo, tak pronikla nebeská sláva tato také oděv Jeho a ozářila Ho.“

Odlesk Boží máme v sobě všichni. Bůh stvořil duši naši k svému obrazu. A dává jí tajemnou sílu a uděluje jí vznešenou krásu. Odívá ji drahocenným šatem jako svou milou dceru.

Tomu vznešenému a neviditelnému daru říkáme milost.

Bez této milosti bychom nemohli ani nic záslužného konati, ani se Bohu líbiti, ani se do nebe dostat. Svátý Irenej dí: „Jako suchá země, nebývá-li deštěm svažena, nevydá úrody, rovněž tak my nemůžeme vydávati ovoce k životu věčnému, nebýváme-li deštěm milosti Boží svaženi.“ A sv. Chrysostom praví: „Jako země potřebuje slunce, které ji osvětluje, tak naše duše potřebuje milosti Boží.“

Jest šestero pravd základních, šest základních kamenů, na nichž budova naší víry spočívá, a jedním z nich jest, že jest milosti Boží ke spasení nevyhnutelně třeba.

Proto by se mezi křesťany o milosti mnoho mělo mluvit a rozjímat, v knihách a časopisech často by se o ní mělo psát, na shromážděních jednati. A zatím pozorujeme pravý opak. Ve školách se o ní jedná jen tak letmo, a v pozdějším životě se velmi opomíjí. Ačkoliv neznáme nic důležitějšího nad ní, přece s bolestí pozorujeme, že náš věk oddaný hmotatství na ni zapomíná. Všimá si jen toho, co může viděti a chápati, změřiti a zvážiti, snísti a vypíti, co přispívá k jeho pohodlí neb ukojení jeho tělesných choutek.

Kdo chce býti věčně blažen, nesmí na milost zapomínati.

Zasloužil nám ji Kristus svou smrtí na kříži. Pro zásluhy Kristovy nám ji Bůh uděluje. Uděluje ji duši. Uděluje ji bez našich zásluh, dává nám ji darem. Je to dar zaplacený krví samého Syna Božího. Proto se Kristus vtělil, aby jako člověk trpěl a zemřel, milost nám zjednal, Bohu milými zase učinil a bránu do ráje otevřel.

Jako nemůžeme viděti duše, tak nemůžeme viděti ani daru, který jí Bůh uděluje. Je to dar vnitřní. Dar ten pozdvihuje člověka k vyšší důstojnosti a činí

ho schopným zasloužit si nebe. Činí nás Bohu podobnými. K přirozenosti lidské patří duše a tělo. Milost už přirozenost lidskou převyšuje, a proto ji říkáme dar nadpřirozený.

Rozeznáváme dvojí nadpřirozenou milost: pomáhající a posvěcující.

Milost pomáhající nám pomáhá konati skutky dobré. Osvěcuje náš rozum, abychom poznali, co duši naši prospívá, a posiluje naši vůli, abychom to konali. Působení její omezuje se vždy jen na nějaký čas. Objasněme si to příkladem. Dívka by nesla nějaký těžký předmět. Ale nemohla by ho unést. Někáká dobrá ruka, ať ruka její matky nebo jakákoliv jiná by jí předmět onen vzala a donesla na místo určené. Postavila by jej a zase odešla. Působení její přestalo, neboť ho dále potřeba není. Podobně asi působí v duši naši milost pomáhající — povzbudí nás, abychom se ke konání záslužných skutků odhodlali a abychom neustali, dokud jich nedokončíme. Kromě toho dodává těm skutkům nadpřirozené ceny.

Záslužné skutky můžeme konati jenom tehdy, jsme-li v úzkém spojení s Bohem. Větev může vydati plod, je-li spojena s kmenem a přijímá-li z něho životodárnou mízu, jakmile však se od stromu oddělí, uschne a ovoce vydati nemůže. Proto pravil náš Spasitel tak krásně: „Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama ze sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůžete činit nic.“ (Jan 15, 4—5.) Jindy pravil: „Nikdo nemůže přijít ke mně, nepřitáhne-li ho Otec, který mě poslal.“ (Jan 6, 44.) Tím výborně naznačil působení milosti Boží.

Podobně učili i svatí apoštolové. Svatý Pavel sám o sobě vyznal: „Milostí Boží však jsem to, co jsem, a milost jeho ke mně nebyla marna.“ (I. Kor. 15, 10.) Týž apoštol napsal: „Ne že bychom sami ze sebe jako ze sebe byli způsobili něco mysliti, nýbrž že způsobilost naše jest z Boha.“ (II. Kor. 3, 5.)

Svati Otcové vždycky učili, že jest nám třeba milosti. Sv. Augustin na př. napsal: „Jako oko tělesné i když je úplně zdravé, nemůže bez světla nic viděti, tak nemůže člověk, i když je spravedlivý, spravedlivě žíti a ve spravedlnosti dlouho setrвати bez milosti.“ Svatá Kateřina z Janova říkala: „Ó můj Bože, já nemohu ze sebe nic dobrého konati, jsem jen schopna páchatí zlé. Ach, kdyby mně Pán ustavičně milostí svou nepomáhal, co by ze mne bylo?“

Bez milosti nedovedeme nic záslužného mysliti ani mluvit ani činiti. „Tvrdí-li někdo, že může člověk svými skutky bez milosti býti před Bohem ospravedlněn, budiž vyloučen,“ prohlásila církev slavnostně na sněmu Tridentském.

Bůh dává každému člověku milost pomáhající, ať jest hříšný nebo spravedlivý. Hříšníku ji dává, aby se polepšil, spravedlivému, aby ve spravedlnosti setrval. A dává ji každému dostatečné množství.

Ovšem, Bůh nám ponechává svobodnou vůli. Sami se můžeme pro dobro rozhodnouti nebo ne. Milost nás nenutí — jen podporuje. Sama našeho spasení nepůsobí. Naši svobodné vůle neruší, a proto můžeme býti za své dobré skutky odměněni, za zlé potrestáni.

Nesmíme jí odpírati, nýbrž ji ochotně přijímati a s ní spolupůsobiti. Slepec přece nezamítne ruky, která se mu nabízí, že jej povede. Bůh pomoc nabízí, ale čeká, že se dobrovolně rozhodneme ji přijmouti. „Ten, který nás stvořil bez nás, neospravedlní nás bez nás,“ praví sv. Augustin. Týž světec dokládá: „Hlasu Božímu přisvědčiti nebo nepřisvědčiti jest věcí vlastní vůle.“

Toto tajemné působení milosti pomáhající v souvislosti se svobodnou vůlí, a vzájemné jich se podporování a doplňování, jest něco prostému rozumu tak těžkého a zdánlivě nepochopitelného, že sám sv. Augustin, jeden z nejbystřejších myslitelů všech věků, o něm dlouho se napřemýšlel.

Přijímej nabízenou milost vždy s ochotou a věrně s ní spolupůsob! Známé je ti zajisté Kristovo podobenství o hospodáři, který chtěje odcestovati, svěřil své jmění služebníkům, jednomu pět hřiven, druhému dvě

a třetímu jednu. První vyzískal jiných pět, druhý jiné dvě, ale třetí hřivnu zakopal a samotnu ji pánovi, když se vrátil, zase odevzdal. Prvního a druhého pán pochválil, třetího nazval služebníkem ničemným a odsoudil ho. Že nedojdou všichni lidé spásy, není vinen Bůh ani jeho milost, ale oni sami, protože o milost dostatečně neprosili, po ní netoužili a s ní nespolu-působili.

Druhý druh milosti jest milost posvěcující. Říkáme jí tak proto, poněvadž nás posvěcuje. Nedává nám ji Bůh jen na čas, nýbrž trvale. Duše, která ji má, jest šťastná a Pánu Bohu milá. Taková duše má dvoje nebe — jednoho už požívá zde na zemi a druhé na ní čeká po smrti. S ní nemůže ji nic učiniti nešťastnou, bez ní nemůže dojiti pravého štěstí. Co platno bohatství, krása, zdraví tělesné a světská sláva bez milosti posvěcující? A jak nepatrnými jsou chudoba, nemoc, útlak a opovržení proti důstojnosti, k níž nás posvěcující milost povznáší! Vždyť nás činí dětmi Božími. Duše ji oděná podobá se andělům, ano spíše Bohu samému.

Bůh sám odívá duši nádherným šatem, činí ji krásnou, nazývá ji svou dcerou a činí ji dědičkou svého království. Milost posvěcující jest rouchem svatebním, jež nám zjednává přístup k nebeské hostině. Člověk neoděný rouchem svatebním jest křesťan, který milosti posvěcující nemá, a proto bude vyvržen.

Poněvadž na křtu svatém se dítěti odpouští hřích dědičný a uděluje se jeho duši milost posvěcující, kladě se mu kolem hlavy bílá rouška, jakožto zevnější odznak vnitřní milosti — má „obléci člověka nového podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy“. (Ef. 4, 24.) Nově pokřtěné dítě jest tělesně dítkem svých rodičů, ale duševně dítkem Božím. A zůstává jim tak dlouho, pokud se nedopustí nějakého těžkého hříchu. To dvojí se spolu snést nemůže, jako nesnáší se oheň a voda — těžký hřích a posvěcující milost. Opanuje-li v duši hřích, ustupuje milost, potlačen-li hřích, milost nastupuje. Tak v duši jako na malém bojišti vidíme částečku odvčkého boje mezi nebem a peklem.

Starej se, abys měl milost posvěcující! Staráš-li se už, abys oděl slušným šatem své tělo, úsilovněji ještě pečuj o dobrý oděv své duše. Horlivě se modli, ctnostně žij a často přijímej svaté svátosti, hlavně svátost pokání a Nejsvětější Svátost Oltářní. Neboj se ve světě ničeho tak, jako ztráty milosti posvěcující. Dbej, aby duševní tvůj šat nebyl potřísněn anebo ztracen!

A kdybys už někdy tak nešťastným se stal, těžkého hříchu se dopustil a tak milost ztratil, nezůstávej v tom politování hodném stavu, nýbrž vyhledej kněze, vyznej se mu z hříchů, lituj jich upřímně, pros o rozhřešení, a duše tvá znova oděna bude krásným šatem milosti. Ve zpovědnici se duše obmývá a Bohu milou stává. Tam získává klidu a štěstí. Když se umyjeme, převlečeme čisté prádlo a slušný šat, zmocní se nás blahý pocit. Podobného blahého uspokojení poskytuje duši posvěcující milost.

Básník Klement Brentano napsal: „Když jsem ztratil milost boží, připadal mi život jako neutěšená smutná poušť, v níž nikde keříčku, nikde travičky, nikde obcerstvujícího pramene nelze spatřiti. Propadl jsem nevýslovnému zármutku, omrzlosti, roztrpčenosti, viděl jsem všude jen samou bídu.“ V tomto svém hrozném utrpení obrátil se Brentano jednou o radu k básničce Louise Henslové, která tenkrát ještě byla protestantkou. Slavná básnička krásně odpověděla: „Co si mně stěžujete na své utrpení? Jděte raději ku katolickému knězi a vykonejte dobrou zpověď.“

Lidé si zakládají na svém bohatství, rodu a postavení, ano byly doby, kdy vynakládali mnoho peněz, aby se dostali do stavu šlechtického — čím spíše musíme se snažiti, aby i duše naše byla povýšena do stavu nadpřirozené milosti?

Na vojně největším trestem jest „degradace“, totiž odejmutí vyšší hodnosti. Pro důstojníka jest to neobyčejnou potupou, je-li zařaděn mezi obyčejné vojíny. I my se musíme podobné duševní „degradace“ vystříhati. Každé těžké provinění proti Bohu nám ji způsobuje. Proto máme se hříchu až úzkostlivě chrániti, utíkatí přede vším, co by nás mohlo ke hříchu

svěsti, a nikde a nijak svého bílého roucha nepošpinití.

Už z lásky k sobě máme v milosti zůstatí, neboť dobré skutky jsou nám jenom tehdy počítány k zásluze, konáme-li je ve stavu posvěcující milosti.

Jen tehdy opravdu žijeme, žije-li naše duše životem nadpřirozeným. Proto plným právem jeden muž, který si byl vědom, že jen po tři léta žil v milosti, dal si na svůj hrob dátí pomník s nápisem: „Zde odpočívá muž, jenž zemřel stár jsa 90 let, žil však pouze 3 léta.“

Milost Boží i z toho důvodu máme opatrovati, protože nevíme, kdy zemřeme, ale víme, kdyby nás smrt zastihla ve stavu nemilosti, že bychom byli věčně nešťastní. Skonati v milosti jest štěstí, umřítí bez ní neštěstí největší. „Život jest poutí ku společnému místu milosti,“ dí sv. Basil.

Poněvadž jsme v tomto i v budoucím životě odvislí od Boha, nesmíme se oddávati pýše. Máme stále svoji nedostatečnost na mysli míti a býti ducha pokorného. Když hudební skladatel Haydn poslouchal nové své dílo „Stvoření“, byl tak dojat, že klesnuv do sedadla a uchopiv se čela zvolal: „To není ze mne, to není mé dílo, ale to pochází shůry.“

Jestliže jsme něco dobrého vykonali, nechlubme se tím.

O milost každodenně prosme a za ni děkujeme.

22. O smilstvu.

(Neděle 3. postní.)

»Smilství však a všeliká nečistota
neb lakota nebudiž ani jmenována
mezi vámi.« (Ef. 5, 3.)

Svatý Pavel psal Efezským křesťanům, že smilství nemá býti mezi nimi ani jmenováno, tím méně pak že se ho mají dopouštětí. Chtěl jim naznačiti, že je to neřest velmi ošklivá. Když vyjmenoval Galatským, kterých hříchů se mají varovati, jmenoval smilství na místě prvním. Psal takto: „Zjevný pak jsou skutky těla;

jsou to smilství, nečistota (nestydatost), chlipnost, moudloslužba, čarodějství, nepřátelství, sváry, řevnivost, zlosti, osobivosti, různice, roztržky, závist, vraždy, opilství, obžerství a věci jiné podobné.“ (Gal. 5, 19—21.)

Listy svatého Pavla a Písmo svaté vůbec by měli křesťané našich dnů pilně čítati, neboť by, se z nich mnohemu dobrému přiučili. Neměli by se spokojiti jen těmi krátkými výňatky, které jako epištolu a evangelium slyší předčítati v neděle a svátky v kostele.

Co psal svatý Pavel Efezským a Galatským, psal by zajisté, kdyby živ byl, i křesťanům naší doby. Varoval by je také před smilstvím.

Co je to smilství? Drahý čtenáři, nežádej na mně podrobného rozboru. O těchto věcech vůbec nerad se zmiňuji. Smilstvím nazýváme všechno, co uráží stydlivost dobře vychovaného člověka. Ostatní si domysli sám.

Aby byl zachován lidský rod, a aby se lidé množili, dokud nebude dovršen jejich počet božskou prozřetelností stanovený, dal Bůh lidem zvláštní pud, který sám v sobě ovšem hříšným býti nemůže, ale který vede k hříchům, jestliže ho člověk zneužívá. Na rozmnožování pokolení lidského ustanovil Bůh výhradně manželství. Kdo mimo manželství nestydatě si počíná nebo v manželství se dopouští věcí, jež s posvátností jeho se nesrovnávají, hřeší.

Hřích tento jest velmi rozšířen.

V jedné staré knize se vypravuje: Dábel pojal bezbožnost za ženu a s ní zplodil několik dcer, jež provdal, aby jimi zase nešlechtnost dále se šířila. První dceru pýchu provdal za lidi urozené, lakomství dal obchodníkům, zlodějství lenochům a zahalečům, lež a podvod umělcům a advokátům, úskočnost dohazovačům. Jen jednu dceru si nechal svobodnou, totiž smilství, aby lidi všech stavů a povolání do svých tenat jímala. A opravdu, tato dcera vyvinuje obdivuhodnou činnost. Není člověka, o kterého by se byla někdy nepokoušela.

Žádný jiný hřích není tak rozšířen, jako smilství. Až budou při posledním soudu všechny hříchy obje-

veny, uvidíme, že nejvíce jich bude proti šestému přikázání.

Hříchy tyto poskvřňují nejen duši, ale i tělo, o němž di Pismo, že jest chrámem a příbytkem Ducha Svatého. Kdo se jich dopouští, nejen pošpiňuje duši svou, ale vedle toho i podobnou vinu na sebe uvaluje jako ten, jenž by zneuctil kostel, příbytek Boží. Proto těmito hříchy zvláště Boha urážíme.

Jsou to hříchy ošklivé. Proto lidé se s nimi skrývají a chtějíce je páchat, vyhledávají samotu a tmu.

Milý křesťane, chraň se těchto hříchů!

Neměj nikdy zalíbení v nečistých myšlenkách a žádostech! Nečisté myšlenky a žádosti, jež bez tvé viny a proti tvé vůli tě přepadají, a za něž nemůžeš, nejsou hříšny, ale staly by se ihned hříšnými, jakmile bys v nich měl zalíbení a nesnažil se je zapudit. Opatrný buď na své oči! Nedívej se na věci a osoby, jež by mohly smyslnost vzbudit. Svatý Alois, když byl na královském dvoře španělském, tak střežil svůj zrak, že ani neznal obličej královnina. Nemluv a neposlouchej neslušných řečí a žertů, neposlouchej a nezpívej nestydatých písní, nečti nemravných knih a spisů! Na řeč svou buď opatrný, zvláště před dětmi, osobami druhého pohlaví a lidmi ctnostnými. Nic špatného nikde nečmárej, neslušných pohlednic neposilej a na neslušné obrazy se nedívej! Svatá Bibiana, panna a mučednice, aby tím spíše od víry odpadla, dána byla chlipné ženě Rufině. Tato bohaprázdná žena předkládala jí oplzlé a nestydaté obrazy, domnívaje se, že na ně se zalíbením hleděti bude a čistotu svou snáze zaprodá. Ale Bibiana odvrátila zrak a utekla. Vystříhej se špatných společností, o nichž už přísloví praví, že kazí dobré mravy, nenavštěvuj neslušných divadelních her, představení a biografů a nepěstuj neslušných tanců! O špatných tancích vyjádřil se svatý Ambrož, že jsou „rakvi nevinnosti a hrobem stydlivosti!“ Nikdy nic špatného nedělej ani sám ani s jinými!

Hříchů smilstva se máme chrániti, protože mají zlé následky.

„Ó, jak trpké ovoce plodí chlípnost, hořčejší nad žluč, krutější nad meč!“ dí svatý Jarolím.

Kdo se hříchům těm oddá, začne hned pocífovati nechuf k modlitbě, k bohoslužbě a k věcem duchovním. Jakmile vládne tělo, podléhá duše. Lidé prostopášnostem oddaní neradi se zpovídají a když přece se k zpovědi odhodlají, zpovídají se často neúplně, neboť nepravý stud jim zamyká ústa, aby se z nešlechtností svých nevyznali. Stávají se vlažnými v plnění svých náboženských povinností, lhostejnými ve víře a často vůbec i víru ztrácejí. Nečistota bývá matkou nevěry. Jindřich VIII., král anglický, jenž hověl smilstvu, odpadl na konec od pravé víry.

Smilstvi zaslepuje ducha, otupuje jej, činí člověka zasmušilým, nespokojeným, nepřístupným, zaslepeným, zatvrzelým, ukrutným, kazí jeho povahu, odnímá radost ze života, smysl pro povinnost, pro ideální snahy, ano někdy vede až k vraždě nebo sebevraždě.

Uvrhuje do hanby, připravuje člověka o dobrou pověst a působí, že slušní lidé se mu vyhýbají. Mikuláš Dačický zaznamenal, že dva muži Kuneš a Troskovec, kteří se hříchem chlípnosti provinili, byli napolo obnaženi zavřeni do železné klece a vystaveni na staroměstském náměstí v Praze veřejnému posměchu a tam držáni po několik dní. Mnohý by se raději studem do země propadl, když si vzpomene na některý svůj nepředložený kousek, kterého se dříve někdy dopustil. Nic není tak tajného, aby nebylo někdy zjeveno.

Hříchy tyto uvrhují do bídy. Vzpomeňme jen na marnotratného syna, který se slušným věnem odcházel z domu otcovského a jako žebrák se vracel. Vše promrhal s lehkými ženštinami. Podobně činí mnozí lehkomyšní lidé i za našich dnů.

Hříchy ty působí rozvrat v rodinách a jsou příčinou mnohých rozbrojů, svárů a mrzutostí.

Na jeden farní úřad přišel zámožný otec a chtěl, aby pan farář udělal jeho dceru o rok mladší. Když se

kněz s udivením na něho zadíval, pravil: „Nežertuji. Opravdu vás prosím, abyste ji udělal o rok mladší, totiž, abyste ji do křestního listu napsal, že se narodila o rok později. Měli jsme ji totiž před svatbou. Nyní se má vdávat, a já nechci, aby se to její ženich dověděl. Víte, na nějaké desítce mi nezáleží.“ — „Nechte si své peníze“, odvětil kněz, „dcera ať si nechá svá léta a já si nechám své dobré svědomí.“

U mnohých dětí úcta, kterou mají mít k rodičům, je podrážkována vzpomínkou na jejich minulost, někde zase jsou rodičové nešťastní, protože vědí o hříšných záletech svých dětí.

Hříchy smilstva jsou příčinou mnohých nemocí. Jsou nejlepšimi zásobovateli nemocnic, chorobinců a blázinců. Nemoci „pohlavní“ jsou velmi zlé, a takovým nemocným jsou v nemocnicích vyhrazena zvláštní oddělení, jež se poznávají už po nesnesitelném zápachu. Že pohlavní výstřednosti jsou příčinou často i předčasné smrti, je také všeobecně známo.

Nečistotou zahynuli i celí národové. Národ žije a vzkvétá jen potud, pokud je mravným; jakmile však ztratí mravnost, je po něm veta. Proto všichni moudří vládcové a státníci vždycky mravnost podporovali. Tak na př. císař Karel Veliký byl toho přesvědčení, že všeliký druh smilstva kletba Boží očekává, říkal, že pro tuto nepravost celé říše i s panovníky zahynuly, a dbal, aby v jeho říši dobré mravy se rozmáhaly. Vladimír Monomach, velkokníže Kyjevský, varoval své syny, aby se vystříhali opilství a smilstva, a usiloval, aby jeho poddaní mravně živi byli. Břetislav I., kníže český, vydal zákon, aby všeliká chlipnost pohoršující byla potrestána vyhnáním do Uher. Františka hraběnka Berková kolem roku 1620 až 1626 nařídila poddaným panství Rychmburského: „Smilstvo a cizoložstvo a jiné nečistoty božskými a světskými právy tuze se a pod ztracením duše i těla zapovídají.“

Hříchy ty mají hrozné následky i na věčnosti. Svatý Pavel napsal: „Smilníky a cizoložníky sou-

dití bude Bůh.“ (Žid. 13, 4.) Jisto jest, že je i odsoudí. „Ani smilníci ani cizoložníci neobdrží království nebeské.“ (I. Kor. 6, 9.)

Proto se hříchů těch vystříhej! Opři se jim hned ze začátku. Sv. Bernard dí: „Udus zlou myšlenku hned s počátku. Zlá myšlenka, jestliže se jí nezbavíš, způsobí ti zalíbení, ze zalíbení pochází svolení, po svolení následuje skutek, po častém skutku přichází návyk, z návyku stane se jakási potřeba hříchu, kteráž duši v nekajícnost a zoufalství uvrhne.“ Vždy snáze udusíš malou jiskerku než velký požár.

Bdi sám nad sebou! Buď ostražitým hlídačem svého srdce! Nesvol k žádným špatnostem. „Bláta se bojí člověk potud, pokud do něho sám nevstoupí“ (M. Jókai).

Pilně pracuj! Kdo je stále zaměstnán, nemá času na špatné myšlenky. Zahálka počátek hříchu.

Buď střídmy! Svatý Pavel napomíná: „A neopíjejte se vínem, jest v tom prostopášnost.“ (Ef. 5, 18.)

Pamatuj stále na všudy přítomnost Boží! Jsi-li přesvědčen, že Bůh tvé myšlenky zná a činy tvé vidí, zajisté se ovládneš.

Pamatuj na soud a na věčnost! Jeden misionář vypravoval, že nově na víru obrácení křesťané v Kočínčině, jakmile pocítí nečistou myšlenku nebo žádost, dávají prst svůj na oheň a říkají si: „Pomni, jak pálen budeš jednou v pekle, podleheš-li tomuto pokušení.“

Jistý mladý poustevník tázal se staršího, co má dělati, když jej trápí nečisté myšlenky a žádosti, načež dostal odpověď: „Pamatuj stále na poslední věci, toť trpký lék, který však jistě tvou duši uzdraví.“

Používejme toho léku všichni!

23. O Boží dobrotivosti.

(4. neděle postní.)

Svatý Ludvík ptal se svého přítele rytíře de Joinville: „Pověz mi, co jest Bůh?“ A Joinville odpověděl: „Bůh jest něco tak dobrého, že se cosi lepšího ani mysliti nedá.“

Jako z pramene prýští voda nebo jako ze slunce vyzařují paprsky, tak ze srdce Božího vylévají se proudy neskonalé dobroty. Láska jest nejřednější vlastnost Boží. „Bůh jest láska.“ (I. Jan 4, 8.)

Kristus Pán kdysi řekl: „Nikdo není dobrý, leč jediný Bůh.“ (Mar. 10, 18.) Tím ovšem nechtěl Syn Boží říci, že by vůbec nikdo na světě dobrým nebyl, ale chtěl jenom naznačiti, že dobrotivost Boží všelikou dobrotivost lidskou daleko převyšuje, ano, že se v této věci nikdo k Bohu ani přirovnávat nemůže.

Už ušlechtlejší a hloubavější pohané byli o tom přesvědčeni, že pravý Bůh musí býti dobrotivý. Starořecký mudrc Plato pravil: „Bůh jest nejvyšší dobro, pramen všeho dobra a vši krásy.“

Kolem roku 70 před Kristem za vládcy Vespasiana zaměstnával se římský senát otázkou, jaké jméno by nejvyššímu Bohu dáno býti mělo. Náhledy senátorů byly různé. Jeden navrhoval, aby se Bůh jmenoval „nejbohatší“, jiný chtěl jméno „nejmoudřejší“, jiný „nejmocnější“ atd. Tu předstoupil senátor, který měl na starosti chudinu a pravil: „Je-li Bůh jen Bohem bohatých, nemají chudí žádného Boha. Je-li Bohem jen moudrých, nemůže býti Bohem prostých a neumělých. Je-li Bohem jen mocných, nemůže býti Bohem poddaných. Potom rozvinul obraz, který představoval Boha jako dobrotivého otce, v jehožto tváři bylo lze čísti jeho lásku k lidem a jeho dobrotu. Pod obrazem bylo napsáno: „Slibuji, dávám, odpouštím.“ A nahoře byl nápis: „Já jsem Bůh — Bůh lásky.“ Sotva senátorové spatřili tento obraz, volali: Ano, to jest pravý Bůh — Bůh lásky.

Jak šťastni jsme! Víme zcela určitě, že náš křesťanský Bůh, kterého ctíme, jest jediný pravý Bůh, že

jest plný lásky ke svým tvorům, a že všechno dobré máme od něho.

Chceš-li mítí potvrzeno svoji víru a ubezpečeno své srdce, zadívej se jen do přírody. Kamkoliv pohlédneš, spatříš stopy Boží dobroty, ba nejen stopy, nýbrž patrné její důkazy. Rostliny potřebují vzduchu, tepla, světla a živné půdy — proto se jim Bůh o vše to postaral; zvířata potřebují potravy a úkrytu — proto jim Bůh všeho toho poskytl, člověk potřebuje rostlin i zvířat, proto jich má na zemi nevyčerpitelné zásoby. Každému tvorů dává Bůh, čeho potřebuje. Otvírá ruku svou a naplňuje každého živočicha požehnáním.

„Vždyť miluješ všechno; cokoliv jest a nic nemáš v nenávisti z těch věcí, které jsi učinil.“

(Moudr. 11, 25.)

Zrnko vložené do země vzklíčí a dává mnohonásobný užitek. Právem táže se sv. Augustin: „Kdo živí celý svět, nežli ten, který z několika zrněk osení tvoří?“ Když rozvíjí jaro, ukazuje se nám Boží dobrota nejnázorněji. Kdo dovede všechnu tu krásu vyličit? Kdo dovede všechna dobrodíní Boží popsat? Toho nedovedeme, a nezbývá nám nic jiného, než jen v pokoře se skloniti a jim se podívat. Štědrá ruka Boží rozprostírá, a tvorstvo smí k hostině zasednouti.

Staropohanský spisovatel Herodot vypravuje, že staří Egypťané, když vystavěli chrám k počtě slunce, jež uctívali jako Boha, zřídili před jeho vchodem veliký zlatý stůl a kladli na něj denně nová jídla, a každý, kdo přicházel, mohl si z nich vzíti a se nasytiti podle libosti.

Takovým zlatým stolem, na nějž dobrotivá ruka nesččetně darů naložila, jest celý svět.

Ačkoliv Bůh se dobrotivě stará o veškeré tvorstvo, přece zvláštní péčí zahrnuje krále všeho stvoření — člověka. Člověk jest hlavou všeho tvorstva, a o tuto hlavu Bůh zvláště se stará.

Láska rodičů k dětem jest veliká, ale láska Boží k lidem jest větší. I kdyby se lidská matka tak za-

pomněla a nad dítětem svým se zatvrdila, Bůh se nad syny lidskými nikdy nezavrdí.

Pozoruj jen krásnou a nanejvýše duchaplnou soustavu těla lidského! Zdravé údy a zdravé smysly jsou dobrodiním, jež nikdo nikdy a ničím zaplatiti nedovede. Pro potřeby těla poset povrch zemský stromy, obilím a živočištvem, ano pro ně uložil Bůh již předtisíciletím nesčetně pokladů v lůno země, jako na př. sůl, uhlí, petrolej, železo, zlato atd.

Svatý František Serafinský odpočíval jednou se svým spolubratrem pod košatým stromem, jehož kořeny svažoval potůček. Bylo právě poledne. Jsouce unaveni cestou, usedli, vyňali kousek chleba, který jim dobří lidé dali, a namočivše jej ve vodě, jali se jej chutě pojídati. Pojednou počal sv. František slzeti, a tu se ho jeho společník tázal: „Dobrý otče, proč pláčeš?“ A světec mu odpověděl: „Ach, nemám plakati nad dobrotou Boží, která nám nehodným tak skvělý oběd připravila?“ Spolubratr překvapen hleděl na něho, neboť suchý chléb, omočený ve vodě nezdál se mu býti příliš bohatou hostinou... Avšak sv. František pokračoval: „Rozvaž, miléný bratře, jak Pán Bůh se dobrotivě o nás nehodné stará. Od věčnosti již předvidal, že my jedenkrát zemdlení, hladem a žizní pronásledování v tato místa zabočíme, a z otecké dobrotivosti své nechal zde vyrůst košatý tento strom, ovlažovati ho bystrým praménkem, abychom se my dnes občerstviti mohli a v příjemném stínu si odpočinuli. Neměla by nás tato dobrotivost božská k slzám vděčnosti donutiti?“

Jýž světec založil řeholi zcela chudou; ani sám ani jeho řádoví bratři žádného majetku neměli, a přece ani v oděvu ani v pokrmu nikdy neměli nedostatku, takže právem mohli říkati: „Mámeť sice chudou matku (řeholi), ale bohatého Otce (Boha).“

Dobrodiní, kterých Bůh uděluje tělu našemu, jsou veliká, ale dobrodiní udělovaná duši jsou větší.

Svůj obraz ji propůjčil, udělil ji rozum, svobodnou vůli, paměť a různé jiné veliké dary. „Všecko dání dobré a každý dar dokonalý jest shůry, sestupuje od Otce světél.“ (Jak. 1, 17.)

Když lidstvo v ráji zhřešilo a věčného zavržení zasloužilo, dobrotivý Bůh ho nezavrh, ale poslal Syna Svého, aby duše lidské vykoupil. Zarmoutil se sice, že Ho lidstvo urazilo, ale hned také slíbil mu pomoc. Dobrota Boží se ukázala v ráji i na Kalvarii. „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ (Jan 3, 16.)

Syn Boží, který se vtělil, byl ztělesněná dobrota. Pomáhal, sytil lačné, uzdravoval nemocné, křísil mrtvé, odpouštěl hříchy a dal za lidstvo život. „Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátelé.“ (Jan 15, 13.)

A ještě když odešel, zanechal nám zde Sama Sebe v Nejsvětější Svátosti Oltářní. Od Něho máme spasení, od něho máme Pokrm a od něho očekáváme věčný život...

Dobrodiní, jichž nám Bůh na těle i na duši prokazuje, vypočítí nedovedeme, neboť jest jich řada nedohledná. „Co máš, abys toho nebyl dostal?“ (I. Kor. 4, 7.) Dějiny všech věků, církevní i světské, vypravují na mnoha stránkách o Boží dobrotivosti k lidem.

Vypravují, že byl dobrotivý ke spravedlivým, že jim za jejich ctností štědře odplácel a že byl dobrotivý i ke hříšníkům a že je trnitými cestami k pokání vedl a donucoval. Slunci svému velel a velí vycházeti na dobré i na zlé a dešť svůj posílal a posílá na spravedlivé i na nespravedlivé. Nikdy se nemstí. Dopouští, ale neopouští. Poskytuje dary buď přímo nebo rukama lidí, jež nám dovolil zváti svými dobrodinci.

A když tak o darech a milostech Božích uvažujeme a si je připomínáme, jakási tajemná moc nás pudí, abychom sepiali ruce a zrak obrátili k nebi... Svátý Augustin, když o dobrotě Boží uvažoval, jal se takto k Bohu se modlití:

„Pane Bože můj nejdobrotivější a nejmilosrdnější, když Tvé nestihlé dobroty a milosti slávu uvažovati chci, není k tomu dostatečné srdce mé. Neboť čest Tvá, krása Tvá, sláva Tvá, velikomocnost Tvá, velebnost

Tvá a láska Tvá převyšuje všeliký smysl a rozum lidské mysli. Jakož jest nevypravitelný blesk slávy Tvé, tak nevyсловitelná jest dobrota věčné lásky Tvé.“

Čelný český spisovatel K. Klostermann napsal tato pamětihodná slova: „Věřím pevně ve věčnou Dobrotu, jež trůní nad námi a veškeren světa běh řídí. Kdo vyzpytuje její cesty?“

Poněvadž vše, co máme, od Boha jsme obdrželi, máme mu za vše děkovati. Kdo dostane a nepoděkuje, nezná slušnosti. Děkujeme-li, nakloňujeme si dárce k novým dobrodiním.

Z lásky a vděčnosti se přičiňujeme, abychom dobrotivého Otce nepohněvali, abychom Ho žádným hříchem neurazili. Křesťan je zvláště vyvoleným dítětem Božím a nemá nikdy Otce zarmucovati.

Když jeden misionář kázal v Japonsku o dobrotivosti Boží, volali posluchači: „Ó, jak dobrý a laskavý jest Bůh křesťanů!“ Ale když jim dále vypravoval, kterak i křesťané Boha hříchem urážejí, v rozhorlení volali: „Ó, ten nespravedlivý lid! Ó, ta nevděčná srdce! Je-li možno, aby křesťané takové ohavnosti schopni byli?“

Měj stále na mysli, že jsi křesťan a že máš jako křesťan žítí. Sv. Augustin napomíná: „Jako není okamžiku, v němž by člověk nepožíval a neokoušel božské dobroty, tak nemá býti okamžiku, v němž by ji neměl mítí na paměti.“

Darů, kterými tě Bůh obsypává, uživej dobře. Především jich uživej k věčnému spasení svému a svých spolubližních. Nezneužívej jich nikdy. Kdo by daru zneužil, sotva by po druhé zase dostal.

V bídě a nedostatku neztrácej důvěry. Bůh může zase pomoci — má více, než rozdal. Modli se a pros a zármutek tvůj obrátí se v radost.

Od Boha se uč, a jako jest Bůh dobrotivý, snaž se vždy dobrotivým býti také. Tvou duši stvořil Bůh k svému obrazu, a proto ve všem má býti jemu podobna. Svým bližním pomáhej, přispívej k jejich štěstí a odvracuj od nich zlo.

Vpravdě zbožný člověk jest vždycky i člověkem dobrým — není-li dobrý, není ani vpravdě zbožným.

24. O vraždě.

(5. neděle postní.)

Na pátou neděli postní předčítá se v kostelích evangelium, kterak židé chtěli Pána Ježíše kamenovati, ale kterak se před nimi zázračně skryl a ušel jim bez úrazu. Proto se neděle ta od pradávna jmenuje neděle smrtelnou.

Událost tato podává mi záminku, abych se zmínil o vraždě. Zmiňuji se o ní jen z toho důvodu, poněvadž jsem si umínil o všech důležitějších předmětech křesťanské mravouky aspoň zhruba pojednat. Jsem ovšem přesvědčen, že k čtenářům této knihy o vraždě mluvit a je před ní varovati je zbytečno. Mohl bych směle učiniti, co učinil starověký zákonodárce Solon. Když totiž ve svém zákoníku pojednával o zločinech a vyměřoval na ně tresty, vynechal otcovraždu, a když ho přátelé na jeho opomenutí upozorňovali, odpovídal jim: Učinil jsem tak zúmyslně, neboť jsem se domníval, že se nikdy tak zvrhlé dítky nevyskytnou, které by byly schopny otce zabít. Podobně mohl bych učiniti také, článek o vraždě s klidným svědomím vynechat a říci: Dobrý katolík se nikdy vraždou neprohřeší. Ale přece pro úplnost několika slovy se o ní zmiňuji.

Co jest vražda? Jest to úmyslné a bezprávné zabití člověka. Kdo schválně a na své zodpovídání nevinnému člověku odnímá život, dopouští se vraždy. Kdo ničí cizí život, jest vražedník.

Vraždou se prohřešil Kain, který vylákal bratra svého Abela do polí, tam jej přepadl a zabil. Náš venkovský lid si proto vypravuje, že vzcházející žito má barvu červenou, poněvadž prý na žitném poli Kain Abela zavraždil.

Vraždy se dopustil perský král Kambyzes. Jednou se mu totiž ve snách zdálo, že bratr jeho Smerdes sedí na královském trůně. Ihned pojal proti němu podezření, že o jeho trůn usiluje, a dal jej zavraždit.

Vraždy se dopustil ukrutný římský císař Nero, který o život připravil tisíce nevinných křesťanů a zavraždil vlastní svou matku Agripinu.

Před několika roky bylo v novinách, že jeden chalupník otrávil svého otce výměnkáře, aby se zbavil své tíživé povinnosti výměnkářské.

V Praze zavraždil roku 1924 zfanatisovaný mladý Bulhar bulharského vyslance Daskalova. Pražská porota jej osvobodila, ale když byl jeho proces obnoven a delegována k němu porota táboorská, obdržel dvacet let žaláře.

V Praze r. 1924 zavraždil inženýr Hlasivec vlastního otce, protože jej káral pro nezřízený život a vydědil ho.

Vraždou jest vinen, nejen kdo přímo bližního svého zabíjí, ale i kdo jest jakýmkoliv způsobem příčinou jeho smrti.

Tak se vraždou nepřímo prohršel David, který nařídil vojevůdci svého vojska, aby úmyslně poslal Uriáše v bitvě na takové místo, kde by určitě padl.

Vinen jest jí, kdo jiného tak zraní, že by mohl poranění podlehnouti, kdo ho morí hladem, pronásleduje, souží, týrá, příliš těžké a příliš vysilující práce mu ukládá, v nemoci nedostatečně ošetřuje, nebo vyzývá na souboj nebo výzvu k němu přijímá, zkrátka, kdo jest příčinou buď utracení nebo zkrácení jeho života.

Vražda může býti buď úmyslná nebo neúmyslná. Kdyby zedník s vysokého lešení schválně shodil kámen, aby jím dole stojícího člověka zabil, dopustil by se vraždy prvního druhu, kdyby kámen shodil jen z neopatrnosti, dopustil by se vraždy druhého druhu. V prvním případě měl by ovšem velmi těžký hřích, v druhém případě byl by vinen snad jenom neopatrností nebo vůbec byl by třeba i bez hříchu. Byl by sice vinen zabitím člověka, ale nebyl by vinen vraždou. Podobně bez viny byl by střelec, který střelí na srnce, zastřelil by člověka, který stál v lese, a o kterém nevěděl.

Z různých příčin lidé vraždí — ze msty, žárlivosti, ze ziskuchtivosti, z důvodů národnostních, politických, náboženských a pod. Proto mluvíme o vraždě prosté, úkladné, loupežné, politické atd. Někdy uvádějí lidé

za důvod až věci směšné nebo malicherné. Tak na př. ve Znojmě před porotou tvrdil 27letý Jiří Steinhuber, že spáchal vraždu proto, aby se dva dny před oběšením dobře poměl. Právil, že se již těší na ta jídla a nápoje, která si před oběšením poručí.

Vražda jest skutek velmi hrozný, a nikdo se jí nesmí dopouštět.

Nesmíme nikdy nikoho zabít, ba ani ne člověka nevyléčitelně nemocného, který by o to prosil; není dovoleno „doraziti“ těžce zraněného vojína na bojišti, aby se netrápil; není dovoleno skoliti blázna, který jest postrachem svého okolí, neboť člověk není zvíře. Ano, není dovoleno ani zmařiti v lůně mateřském klíčící život lidský, neboť i dítky dosud nenarozené mají právo na život. Vraždou jejich byla by vinna nejen matka, která by k takovému kroku bez odůvodněného rozhodnutí lékařského svolovala, nýbrž i všichni, kteří by k tomu radili nebo při tom spolupůsobili.

Jediné Bůh má právo na život člověka, a do práv jeho nesmí nikdo jiný zlovoleně zasahovati. Kdo jiného zabije, osobuje si právo, jež mu nenáleží. Bůh dává člověku život a vyhrazuje si právo zase jej odebrati.

Aby právo své hájil, dal lidstvu výslovný zákaz: „Nezabíješ!“ Nesmíš zabijeti! Zákon Boží to zakazuje.

Vraždu Bůh trestá. Když Kain Abela zabil, volal k němu Bůh: „Hlas krve tvého bratra ze země volá ke mně“ (Gen. 4, 10). Nevinně prolitá krev volala k nebi o pomstu. Úmyslnou vraždu řadí církev mezi hříchy do nebe volající. Vražedníci, jak dí svatý Pavel v dopise ke Galatům (5, 21), království Božího nedojdou.

Vraždu zakazuje i přikázání křesťanské lásky k bližnímu. Čeho nechceš, aby ti jiní činili, nečini ty jim! Zajisté by se ti nelíbilo, kdyby tě jiný o život připraviti chtěl — co se nelíbí tobě, nelíbí se ani jinému. Zákon křesťanské lásky, vražditi zapovídá!

Vrah jest největší zloděj svého bližního, neboť jej okrádá o to, co má nejcennějšího, o — život. Kdyby

jej okradl o majetek, mohl by mu jej někdy vrátiti, ale života už mu vrátiti nemůže.

Zkracuje lhůtu života svého bližního, zabraňuje mu nashromáždit si potřebných zásluh pro život věčný, a tak jej posílá ubohého na věčnost.

Jestliže právě byl ubožák ve stavu těžkého hříchu, uvrhuje ho i do pekla. Při násilné vraždě o dobré přípravě na smrt zpravidla nemůže býti ani řeči. Tak se stává, že jej připravuje nejen o život pozemský, ale i věčný.

Uvážíme-li ještě, v jaký zármutek uvrhuje jeho pozůstalé, jeho rodinu, jak třeba ženě a dítkám odnímá živitele, jak je čeká opuštěnost a nouze, pochopíme ještě lépe, jak hrozného činu se vrah dopouští. Že jest jeho povinností aspoň nějak vinu svou napravit, že za spásu duše zavražděného má nějaké dobré skutky konati, že má rodině učiněnou škodu nahraditi a o srotky se postarati, rozumí se samo sebou.

Vraždu zakazuje a trestá také zákon světský. Národové tvoří si státní celky, aby jejich životy a majetek lépe byly obhájeny. Stát má pečovat o osobní a majetkovou bezpečnost občanů. Proto má povinnost přísně zakročovati proti všem, kteří ji ruší. Proto také společnost lidská toho, jenž jí užitečného člena odnímá a jenž se stává jejím postrachem, pro výstrahu jiným přísně trestá. Za prolitou krev zase krev. „Kdokoliv lidskou krev prolíje, toho krev budiž prolita“ (Gen. 9, 6). Za život zase život. Kdo vzal život, jest hoden, aby také jemu život byl vzat. Trest má odpovídati vině. Stát trestá vrahy, odnětím jejich života. Poprava jest vlastně jen sebeobrana společnosti lidské. Svatý Tomáš Akvinský dí: „Společnost lidská je tělo, jehož údové jsou jednotliví lidé. Jako některý úd těla musí býti někdy uříznut, aby se zachránilo celé tělo, tak směji i zločinci býti trestáni smrtí, aby společnost byla zachráněna.“

Vrah bývá pravidelně vypátrán. Někdy se tak stane hned po zločinu, někdy třeba až po letech, ale zřídka se stává, že zlý skutek jeho zůstane navždy utajen. Jednoho usvědčil vlas zavražděného, který ve

smrtném zápase vrahova šatu se přichytil, jiného usvědčil uloupený majetek, jiného nepatrný předmět, na který nikdy ani nepomyslel, a jiného, jak si lidé zvykli říkat, „čirá náhoda“.

Nejvíce jej ovšem znepokojuje a trestá jeho vlastní svědomí. Tento svědek jej často žene, aby sám šel se udat, přijal zasloužený trest a tak si ulehčil. Jeho svědomí jej soudí, odsuzuje a trestá. I kdyby se přímo topil v bohatství, netěší ho. Nemá klidu a pokoje. Stále vidí křečovitý poslední zápas své oběti. Vidí jej i v noci, když ostatní kolem něho ve zdravém spánku oddechují, vidí krev a slyší stenání, když všude jest klid a radost. Vyhlíží oknem, zda už pro něho nejdou četníci.

Chudý řemeslník seděl jednou ve své světničce a snídal. Slunce jasně svítilo a svými paprsky příbytek osvětlovalo. Řemeslník zamyšlen podíval se oknem a sám k sobě jako ve snách pravil: „Sluníčko, ty to nepovíš!“ — „Co to pravíš?“ tázala se ho jeho manželka. Muž se vzpamatoval a pravil: „Mlč, mlč, nesmím toho povědět.“ Tím vzbudil ještě více její zvědavost. Doléhala na něho, až jí vše prozradil. Když byl jako potulný tovaryš na cestách, došly mu jednou úplně peníze. Měl hlad, bídu a vztek na celý svět. Vtom potkal v hlubokém lese obchodníka, udeřil jej holí, zabil a obral o peníze. Umírající pravil: „Sluníčko to poví.“ A proto když vidím, kterak slunce svítí, mám strach, aby toho na mne nepovědělo. Sluníčko, že toho na mne nepovíš?!“ — Žena slíbila mlčenlivost, ale jednou to přece překypělo — svěřila se s tím jen nejdůvěrnější přítelkyni. A potom už to šlo jako po telegrafu. A následek toho byl, že jednou přišli pro řemeslníka četníci a odvedli ho k soudu. Tam se přiznal ke všemu. — Sluníčko to přece povědělo.

Vrah zřídka kdy hyne smrtí přirozenou.

Rozumného člověka vražedné myšlenky ovšem nikdy ani nenapadnou.

Avšak mohou se vyskytnouti případy, kdy je nejen dovoleno, ale někdy i nutno zabít člověka, a přece o hříchu mluvit nelze. Je to případ nutné sebeobran, válka a poprava zločince.

Jsme-li napadeni zlým člověkem, a můžeme-li svůj život uhájiti jen jeho zabítím, můžeme bez hříchu tak učiniti. Vlastní život náš je přednější než život druhého. Před několika roky odehrál se u Bohdalína nedaleko Kamenice nad Lipou krutý zápas mezi lesníkem a pytlákem. Lesník vyčíhal a přepadl pytláka a chtěl jej odzbrojiti. Ale pytlák namířil proti němu. Zajisté by jej byl skolil, kdyby jej mladý a duchapřítomný lesník nebyl předešel. Pytlák zůstal ležeti u lesa v kalužině vlastní krve, a lesník šel vše oznámiti k soudu. Po delším vyšetřování byl uznán nevinným. Doufáme, že ani před soudnou stolicí Boží nebude mu jeho čin přičítán k tíži. **S e b e o b r a n a** nesměňuje k smrti jiného, nýbrž k zachování vlastního života.

Jest ovšem dovoleno jen se brániti, a nikoliv se mstiti.

Můžeme-li utéci a útekem si život zachrániti, nesmíme zabít protivníka. Můžeme-li ho zapuditi jen pokřikem, nesmíme použití zbraně. Nesmíme zastřeliti zloděje, který jen krade a neohrožuje současně našeho života. Usmrtiti bychom jej směli jen tehdy, když by nám bral majetek, jehož jest nám k zachování našeho života nezbytně třeba.

Jako smíme hájiti život svůj, podobně smíme hájiti život svého bližního. Mojžíš v Egyptě hájil život jednoho žida a zabil Egypťana, který jej o život připraviti usiloval.

Druhý případ, kdy jest dovoleno zabítí, jest **v á l k a**. Nemíníme zde rozebírat, zda válka jest dovolena čili nic, tanou nám na mysli hrůzy světové války od roku 1914 do roku 1918, kdy zabito bylo devět milionů lidí a třicet milionů bylo zmrzačeno nebo poraněno; hrozíme se jí, modlíme se k Bohu „od moru, hladu a války vysvoboď nás, Pane“, ale je-li nutno hájiti vlast a lze-li tak činiti jenom válkou, musíme se s ní smířiti. Vojíní, kteří z vyššího rozkazu ve válce odpůrce své zabíjejí, nehřeší. Učiní-li nepřátele k boji neschopnými nebo zajmou-li je, nesmějí ovšem už bez důležité příčiny, jich zabíjeti.

Třetí případ, kdy jest dovoleno zabítí, jest soudem určená **p o p r a v a**. Kat, jenž vykonává soudní roz-

sudek, nehřeší. Zabíjí, a přece nemá hříchu, protože tak činí právem.

Dne 5. ledna roku 1923 vyslyšali u soudu v Praze mladíčka Josefa Šoupala, který smrtelně zranil prvního a velezasloužilého finančního ministra naší republiky, doktora Aloise Rašína. Ptali se ho, je-li to pravda, co o něm noviny píší, že jest „bez vyznání“. Zbujník se sebevědomě vztyčil a pravil: „S a m o s e b o u!“

Mládež „bez vyznání“ ovšem jest všeho schopna. Je to postrach a metla lidské společnosti. Necení ani vynikajících lidských životů. Co doroste z takové mládeže?

Proto, kdyby bylo v mé moci, svolal bych si všechny naše učitele a vychovatele mládeže, vystoupil bych na vyvýšené místo, aby mne všichni slyšeli, a mluvil bych k nim takto: „Vychovatelé mládeže! Pěstujte v mladých duších víru v Boha, prodechněte své výklady poukazováním na zodpovědnost před bytostí vyšší, která nás odmění nebo potrestá, učte své svěřence pravé lásce k Bohu a k lidem, neberte si na svědomí víru v jejich srdcích podrývatí nebo jakýmkoliv způsobem k nevěře je svéstí. Mládež nevěřící jest kletbou národa.“ Tak asi bych promluvil k učitelům.

25. Co máme konati při mši svaté?

(Neděle Květná.)

Na mši svatou vyprav se vždycky včas. Zmeškati ji vlastní vinou buď úplna nebo z části, bylo by neomluvitelnou nedbalostí.

Jdi na tuto duševní hostinu s úmyslem poklonit se Bohu a prospěti své duši, a nikoliv snad jen proto, že je to tak starodávným zvykem, že to třeba někdo z tvých představených rád vidí, že bys rád, aby jiní viděli tvé nové šaty, ze zvědavosti nebo z touhy slyšet pěkný zpěv a pod.

Neber s sebou malých dětí, lidí nemocných, hraček a vůbec nic, co by mešní pobožnost nějak rušiti mohlo.

Všechny starosti o rodinu, o domácnost a živnost ponech zatím venku a na mši svatou jich s sebou neber — ať na tebe počkají, než se zase vrátíš. Před vkročením do kostela ztichnouti má i hovor.

U vchodu pokrop se svěcenou vodou, poklekni, pozdrav Velebnou Svátost a odeber se tiše na své obvyklé místo. Muži stávají napravo, ženy nalevo, dítky napřed. Prospívá nám a naši pobožnost podporuje, zvolíme-li si místo, s něhož bychom na kněze viděli.

Když vychází kněz ze sakristie, povstaň na pozdrav. Jakmile dojde k oltáři, a začne se oběť mše svaté, vzpomeň si, že nastává chvíle svatá, plná milostí a bohatá nezměrnými zásluhami.

Proto po dobu mše svaté chovej se co nejuctivěji. Vnitřní tvá zbožnost už na zevnějším tvém chování se má zračiti.

Sedíš-li, seď slušně; stojíš-li, stůj rovně a neopírej se ani o zdi ani o lavice; klečíš-li, kleč zpřímá a na obou kolenou.

Nemysli na nic jiného, leč jen na to, co se děje na oltáři. Nemysli na to, co jsi dělal, než jsi do kostela šel, ani na to, co dělati budeš po mši svaté, na koho před kostelem počkáš, kam půjdeš, nemysli na věci světské, nedívej se, kdo je v kostele, kdo přichází, jak se tváří, jaké má šaty, nešeptej s nikým, neohlížej se, nekritisuj hudbu, zpěv, kostelníka, ministranty, nedívej se na kůr, zdrž se hlasitého kašlání, kýčání, hluchného čištění nosu, zívání a vzdychání, nedívej se po stropě a stěnách, nesměj se, a vůbec vystříhej se všeho, co by rušilo pobožnost buď tvou nebo tvých bližních.

Nadmíru hříšným by bylo čísti při mši svaté noviny nebo nějakou světskou knížku, nebo pozorovati osoby druhého pohlaví a vyzývavě se na ně dívati.

Neďřímej a „netluč špačky“!

Nebuď netečným, lhostejným a chladným! Dům Boží jest domem modlitby, a nikoliv místem prázdného lelkování.

Buď přítomen nejen podle těla, ale i podle ducha! Vzpomeň si, jak svatí mši svaté obcovali, a řiď se je-

jich příkladem! Svatý Václav obětní dary, mešní vlastnoručně připravoval a mši svatě s neobyčejnou pobožností obcoval. Svatý Alois klečival při ní jako anděl a vroucně se modlival. O královně Markétě říkali: „Chceš-li viděti, jak se modlí andělé v nebi, pozoruj naši královnu s jejími dítkami při mši svaté.“

Mši svatou se Kristovo utrpení nekrvavým způsobem znova opakuje, a proto rozjímej o tom velikém tajemství, které se před zraky tvým rozvíjí znovu. Provázej duchem svého Vykupitele z domu Pilátova až na Kalvarii a stále jen se obírej jeho přesvatou osobou. Věnuj mu celou pozornost, jako mu ji věnovali jeho nejvěrnější přátelé, jeho Matička, jeho milý učeník Jan, Maria Magdalská a jiní, kteří stáli pod křížem a u kříže a s Ním cítili, a na něho myslili. Vše ostatní bylo jim vedlejší. S podobnou pozorností a soustředěností myslí provázej mešní úkon od začátku až do konce.

Modli se z modlitebních knížek modlitby ke mši svaté. V každých dobrých modlitebních knížkách tyto modlitby jsou, a jsou vždy už tak upraveny, že jednotlivým částem mše svaté odpovídají a v modlícím se už samy vzbuzují přiměřené myšlenky a city.

Když byl záhřebský starosta, doktor práv a lékařství Amruš před lety návštěvou v Praze, obcoval v neděli ráno v 7 hodin v kostele Týnském mši svaté, kterou na jeho úmysl obětoval profesor Tippman, a všechny mešní modlitby modlil se ze svého misálu současně s knězem. Jaký prospěch by měli křesťané z toho, kdyby se vždy modlili při mši svaté mešní modlitby, ať už z misálu nebo z nějaké jiné dobré modlitební knihy!

Dr. A. Tille, ředitel gymnasia v Litomyšli, chodil každou neděli a svátek se studenty do kostela a zbožně se modlil z knížky „Následování Krista“.

Básník Julius Zeyr modlival se při mši svaté růženec.

Modlice se bolestný růženec a rozjímajíce o jeho tajemstvích, také sledujeme Krista v jeho utrpení.

Jestliže se při mši svaté hraje na varhany nějaká zbožná píseň, můžeme místo modlitby nebo kromě mo-

dlitby ji zpívati. Nejlepší píseň je taková, jejíž verše svým obsahem k jednotlivým částem mešním přiléhají. Zbožnou písní, právě tak jako modlitbou, mysl svou k Pánu Bohu pozdvihujeme.

Když kněz mši svatou začíná a dělá kříž, udělej kříž také.

Když říká „Confiteor“, neboli obecnou zpověď, vzbudť lítost nad svými hříchy.

Při „Kyrie elejson“ nebo „Pane smiluj se“ pros za jejich odpuštění.

Při „Gloria“ vzpomínej na onu památnou noc, kdy andělé nad jeskyní betlemskou prospěvovali „Sláva na výsostech Bohu“.

Epištola jest jako dopis, který nám Bůh svými vyslanci posílá a ním k nám znova mluví.

Evangelium nám znova hlásá učení a skutky Kristovy. Jsou čtyři hlavní částky mše svaté, totiž evangelium, obětování, pozdvihování a přijímání. Evangelium jest z nich první. Při těchto hlavních částkách máme zvláště si uvědomiti, co se na oltáři děje. Za dřívějších dob o poutích a slavnostních mších svatých se při těchto čtyřech částech střídalo, aby nejen věřící v kostele, ale i dlicí mimo kostel na ně upozornění byli. Při evangeliu a při pozdvihování se zvoní namnoze dosud.

Když kněz začne čísti nebo zpívati evangelium, sedíme-li, máme povstati, a to na znamení, že jsme ochotni učení Kristovo radostně přijmouti, a máme se poznamenati svatým křížem na znamení, že se ke kříži chceme veřejně hlásiti. Pán jest to, jenž k nám znova mluví.

Roku 1356 byl císař Karel IV. přítomen v Metách slavné půlnoční mši svaté, kterou konal papežský legát kardinál Talleyrand, a které byli přítomni arcibiskupové, biskupové, knížata a velmožové. Císař sám skvěl se v lesknoucím se císařském ornátě. Na hlavě měl císařskou korunu. A poněvadž každý korunovaný císař římský obdařen byl papežským privilegiem, že směl při slavných službách Božích veřejně před lidem jako skutečný jáhen evangelium zpívati, použil i Karel tohoto

práva a v císařském ornátě od oltáře zpíval evangelium: „Za onoho času vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby se vykonal soupis celé říše.“ Tak činival císař každoročně i v chrámě svatovítském, kdykoliv o vánocích v Praze dlel.

Po evangeliu následuje „Credo“ neboli „Věřím v jednoho Boha“. Ujišťujeme jím Pána Boha svojí vírou. Credo se někdy vynechává.

Potom jest obětování. Ministrant při něm zazvoní. Kněz obětuje chléb a víno. Obětuj Bohu současně své srdce, své slasti a strasti, své myšlenky i žádosti, své práce, a vůbec sama sebe.

Za prvních dob křesfanských přinášeli věřící za oběť chleby, víno a jiné potraviny. Kněz je přijímal a než sloužil dále mši svatou, bylo nutno, aby si umyl ruce. Až dosud kněz při obětování si prsty vodou obmývá.

Na mnohých místech skládají věřící při obětování podle starodávného zvyku dary. Někde jdou „ofěrou“ kolem oltáře, někde jde kostelník nebo jiná zplnomocněná osoba kostelem, a věřící mu dávají peněžitě dárky. Je to dárek „na světlo“ a na jiné kostelní potřeby nebo nějaké dobré účely. K takové sbírce ochotně přispěj! Budeš mít ze mše svaté tím větší zásluhu. S jakou radostí a ochotou skládali Tři králové v Betlemě své dary!

Po obětování jest „preface“ nebo-li příprava na svaté proměňování. Při slavných mších svatých ji kněz zpívá. Končí slovy „Svatý, svatý, svatý“, při nichž ministrant zvoní.

Po „sanctus“ modlí se kněz za živé. Vzpomeň ve svých modlitbách i těch, kdož jsou ti milí.

Následuje vrchol celé svaté oběti, totiž proměňování. Jmenuje se tak proto, poněvadž při něm proměňuje kněz chléb v Tělo a víno v Krev Ježíše Krista. A poněvadž posvěcenou Hostií a proměněné Vínem pozdvihuje, aby je věřící viděli, jmenuje se také jinak tato část mše svaté **pozdvihování**.

Vzpomeň si, že z lásky k tobě dal se pozdvihnout s křížem!

Při pozdvihování i varhany umlknou, všichni klečí mlčky, a, bijíce se v prsa, klaní se Spasiteli, jenž právě na oltář sestoupil, a vzbuzují ve svém srdci víru, naději a lásku. Pius X. udělil odpustky věřícím, kteří zbožně hledí na svatou Hostii při pozdvihování a při tom říkají: „Pán můj a Bůh můj.“ Prospívá tedy na Hostii s vírou a láskou se podívatí a teprve potom se skloniti a v prsa se bítí. Ministranti při tom zvoní. Někde zvoní se i zvonkem „sanktusovým“. Slyšíš-li zvonit k pozdvihování, ať jsi kdekoliv, obrať se směrem ke kostelu, bij se v prsa a klaň se Pánu Ježíši!

Od pozdvihování až do kněžského přijímání, poněvadž v tu dobu Tělo Páně na oltáři spočívá, mají věřící klečeti.

Potom následuje vzpomínka na zemřelé. Modli se za ty, kteří tě předešli na věčnost a za něž modlití se velí tí buď láska, nebo vděčnost, nebo spravedlnost.

Dále se modlí kněz modlitbu Páně, třikráte říká, bije se při tom v prsa: „Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nade mnou,“ a hned potom přijímá Tělo a Krev Páně. Proto této poslední hlavní mešní části říkáme přijímání. Ministranti při něm zvoní.

Po kněžském přijímání přistupují ke Stolu Páně věřící.

Nepřijímáš-li skutečně, přijímej aspoň duchovně, vzbudť totiž opravdovou touhu po Pánu Ježíši. Můžeš se modlití třeba asi takto: „Věřím, Pane, že jsi skutečně a opravdově přítomen ve Velebné Svátosti. Miluji Tě nade všecko. Z lásky k Tobě lituji všech svých hříchů. Již nikdy nechci hřešiti. Toužím, abych Tě přijal. Ježto Tě však nyní nemohu přijímati skutečně, přijď alespoň duchovně ke mně.“

Na konec oznamuje kněz věřícím slovy „ite, missa est“, že je svatá oběť dokončena, a uděluje jim na cestu k domovu svaté požehnání. Žehná v podobě kříže, a přítomní dělají kříž. Potom už jen jest poslední evangelium, a mše svatá jest u konce.

Před ukončením celé mše svaté bez příčiny nikdy neodcházej. Vytrvej ve zbožnosti až na konec.

Mše svatá je vůbec nejlepší způsob klanění se Bohu. Lépe mu svoji úctu ani projevit nemůžeme.

Když roku 871 Dánové plenili Anglicko, postavil se jim s malým hloučkem statečného vojska na odpor nábožný král Ethelred. Ráno před bitvou byl tento král na mši svaté, při níž chtěl se posilnit svatým přijímáním k nastávajícímu zápasu. Mezi mší svatou přišel posel, že nepřítel táhne, a že nutno hned proti němu se postavit, ale král odpověděl, že dříve vykoná svoji pobožnost. Přišel druhý posel se vzkazem, že jest nejvyšší čas do boje se seřadit, ale král odpověděl, že dříve nevytáhne, dokud se neposilní přijmutím vítěze všech vítězů. Teprve po svatém přijímání a po ukončení celé mše svaté vytáhl a pln síly a odvahy postavil se v čelo svého vojska a v několika hodinách dobyl se slavného vítězství.

Čas věnovaný mši svaté nikdy není ztracen.

Kdo ví, co má při ní konati, nebude se při ní nuditi nikdy, a nebude se mu zdáti nikdy dlouhou. Kdo ji s pochopením obcuje, odchází potěšen a posilněn.

26. O zmrtvýchvstání.

(Hod Boží velikonoční.)

Prvotní hřích nejen zbavil duše našich prarodičů v ráji milosti a lásky Boží, ale i způsobil, že těla jejich, jež byla původně nesmrtelná, podlehla smrtelnosti. Trest ten přešel na celé pokolení lidské.

Aby následky dědičného hříchu napravil, odhodlal se Syn Boží státi se člověkem, v těle lidském trpěti, spravedlnost božskou usmířiti a lidstvo z věčného zavržení vykoupiti.

Na Kalvarii umřel, byl pohřben, ale třetího dne vstal z mrtvých. Svým zmrtvýchvstáním nejen ukázal, že jest vpravdě Bůh, ale zvítězil i nad smrtí.

Prefekt města Antiochie Olybrius posmíval se křesťanům, řka: „Aj, vy, ctíte za Boha člověka, který mezi lotry, byl ukřižován.“ Na to mu odpověděla sv. Markéta: „Odkud pak to víš, že Kristus byl ukřižován

mezi lotry a že na kříži zemřel?“ — „Vždyť jsem to sám četl ve vašich evangeliích,“ řekl Olybrius. „Dobře,“ odpověděla Markéta, „však jen čti dále a dočteš se, že též Kristus jako zločinec ukřižovaný třetího dne vlastní mocí z mrtvých vstal. Ty vidíš jen Kristovo ponížení, viz také blesk jeho slávy. Já nevěřím v božství Kristovo, protože trpěl, ale že Bůh jest, věřím, protože On vlastní mocí z mrtvých vstal.“

Kdyby byl Kristus nevstal z mrtvých, bylo by jeho vítězství nad smrtí jen poloviční. Poněvadž vstal, a to vlastní mocí, s tělem i s duší, stal se vítězem dokonalým.

Kristus svou smrtí vykoupil naše duše, a svým zmrtvýchvstáním zaručil i našemu tělu, které na čas podlehne zkáze, nový, věčný život. Vykoupil celého člověka. Zvítězil nad ďáblem dokonale. Dobře o tom píše svatý Pavel: „Kristus vstal z mrtvých, prvotiny těch, kteří zesnuli. Poněvadž totiž skrze člověka (přišla) smrt, (přichází) též skrze člověka vzkříšení z mrtvých. Neboť jako v Adamovi všickni umírají, tak i v Kristu všickni budou živeni“ (1. Kor. 15, 20—22).

Kristus jest hlava, my údové. Je-li hlava oslavena, musí cti dojiti i údové. Umřeme jako Kristus, ale vstaneme, jako on vstal. Před ním ovšem dosud nikdo z mrtvých nevstal, ale po něm vstanou nepřehledné zástupy. Proto dobře jeho zmrtvýchvstání jmenuje apoštol „prvotinami těch, kteří zesnuli“. Vyšel z boje jakožto vítěz — i jeho vojsko, kterýmž jsme my, dojde slávy vítězství. On nás předešel, my půjdeme za ním. „Promění tělo naší nízkosti, aby bylo podobno tělu slávy jeho“ (Fil. 3, 21).

Kdy to bude? S otázkou tou už hned apoštolové se k Pánu Ježíši obrátili, ale Pán jim řekl, že toho nevědí ani andělé v nebi. Proto všechny lidské předpovědi o konci světa jsou liché. Od dob Kristových už mnozí prorokovali konec světa, ale všichni dosud ukázali se špatnými proroky.

Vstaneme jistě z mrtvých? Bože, odpusť nám tuto otázku! Ujišťujeme tě, že neskrývá v sobě pochybnost, ale spíše ujištění. Vždyť na ni odpověď

už máme. O našem zmrtvýchvstání nás ujišťuje: 1. hlas Boží, 2. hlas přírody a 3. hlas rozumu.

1. Písmo svaté, které jest z vnuknutí Ducha svatého napsáno, na četných místech o vzkříšení mluví. Z mnohých míst Starého zákona uveďme na doklad aspoň toto: „A mnozí z těch, kteří spí v prachu země, probudí se; jedni k životu věčnému a druzi k hanbě, aby (ji) viděli vždycky“ (Dan. 12, 2).

Kristus Pán, jehož řeči uvádí a skutky popisuje Písmo sv. Nového zákona, často o zmrtvýchvstání mluvil. Vykládal o něm nejen svým věřícím, ale i nevěřícím Sadduceům. Privil výslovně: „Přichází hodina, ve které všickni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení soudu“ (Jan 5, 28—29). A jindy pravil: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední“ (Jan 6, 55).

2. Tělo lidské uložené do hrobu podobá se semenu, které hospodář vkládá v lůno dobrotivé země. Nedává ho tam, aby shnilo a zaniklo, nýbrž, aby vzkličilo a vstalo v krásu. Dobře napsal svatý Řehoř: „Z nepatrného semene dává růsti mohutným stromům; a trochu prachu, v nějž se tělo rozpadlo, nedovedl by zase spojit?“

Kamkoliv se v přírodě ohlédneme, všude vidíme obrazy vzkříšení. Zimní spánek přírody a jarní probuzení její k životu, západ slunce a jeho východ, zakuklení se housenky a vzletnutí krásného motýla z kukly, nejsou-liž to vesměs vhodné obrazy vzkříšení? Jako ta květina, kterou sázíš na hrob svých drahých, uvadne na podzim, ale rozkvétá zase na jaře, tak nové tělo jednou vyjde z hrobu.

3. I hlas rozumu nás o vzkříšení ubezpečuje. Duše s tělem tvoří jednu bytost. Duše obývá tělo jako domácí pán svůj dům. Jak tělo, tak duše jsou účastny buď ctnosti nebo hříchu. Chce-li duše chváliti Boha, tělo ji propůjčuje rtů, tělesné ruce se spínají, kolena poklekají, oči k nebi zdvihají; postu a sebezáporu účastní se i tělo, a vůbec má podíl a zásluhu

na dobrých skutcích. Ale obráceně zase účast a podíl má na hříchu. Obžerství, nestydatost, lenost a jiné hříchy dotýkají se nejen duše, ale i těla, a proto nejen duše, nýbrž i tělo musí dojíti odměny nebo trestu. Bylo by nespravedливо, kdyby jen duše se věčně buď radovala nebo trápila, a tělo bylo z věčné radosti vyloučeno nebo věčného trestu ušetřeno. Jako je tělo v životě vezdejší účastno ctnosti nebo hříchu, tak bude v životě druhém buď odměněno nebo potrestáno. Jako nedochází duše zde na zemi úplné odměny nebo trestu, tak jich nedochází ani tělo, a jako při duši míra spravedlnosti se vyrovnává až na věčnosti, tak vyrovnává se i pro tělo. Správně dí sv. Pavel: „My všichni musíme se ukázat před soudnou stolicí Kristovou, aby každý obdržel to, co byl v těle vykonal, podle toho, co vykonal, buď dobré neb zlé“ (II. Kor. 5, 10).

Už zde na zemi velmi zhusta krása duše vrhá odlesk na tělo, a hřích vrývá své stopy ve tvář hříšníkovu, ale o zmrtvýchvstání bude na těle dobro zcela znatelné a zlo zcela viditelné, těla dobrých budou krásná a ozářená, těla zlých ohyzdná.

Smrti vše nekončí. Už zdravý lidský rozum se proti tomu vzpírá. Touha po věčném životě jest nám tak vrozena, jako ptákům pud odtáhnouti na podzim do krajů teplých.

Obnovené žití jest požadavek zdravého rozumu, a proto víra ve vzkříšení byla a jest u všech vzdělaných národů.

Že byla u národa vyvoleného, víme ze slov Marty, která se slzami v očích odpovídala Kristu, jenž jí sliboval, že její mrtvý bratr Lazar zase vstane: „Vím, že vstane při vzkříšení v den poslední“ (Jan 11, 24). Podobně věřil i celý židovský národ.

Ale i pohané — aspoň ti lepší a vzdělanější — měli tutéž víru. Tak na př. řecký mudrc Plato napsal: „Zdá se mi, že najisto můžeme přijmouti, že lidé z mrtvých vstanou a že pak dobrým dobře, zlým pak zle se povede.“

V církvi katolické víra ta byla vždycky a vždycky bude. Apoštolové ji učili, a když v dobách apoštolských

shrnutá byla naše víra v celek a utvořeno „vyznání víry“, vložena tam byla i slova „věřím v tělo z mrtvých vzkříšení“.

Víra ta sílila mučedníky. Svatý Pionius volal v plamenech: „Proto tak ochotně umíráme, abychom všechen lid přesvědčili o nastávajícím vzkříšení po smrti.“

Na čtvrtém sněmu Lateránském církev slavnostně prohlásila: „Povstanou všichni ve svém vlastním těle, které nyní mají.“

Proto světi hřbitovy, kde se těla zatím v posvěcenou zem ukládají, proto mrtvé tělo kropí svčenou vodou a okuřuje kadidlem, a všemi svými pohřebními obřady a modlitbami víru v budoucí zmrtvýchvstání naznačuje.

Když sv. Pavel mluvil před vladařem Felixem o spravedlnosti, čistotě a budoucím soudě, Felix byv pojat strachem, pravil: „Pro nyníšek jdi, v čas příhodný tě povolám“ (Sk. 24, 23). Když týž apoštol kázal v Athénách, poslouchali ho se zájmem; jakmile však začal o vzkříšení, „jedni se posmívali, jiní řekli: poslechneme tě o tom ještě jednou“ (Sk. 17, 32).

Vladař Felix nechtěl o vzkříšení slyšeti, protože se ho bál, a někteří Athénští proto, poněvadž nevěřili.

Jako tomu bylo tehdy, podobně vidíme i dnes. Někteří zamítají víru ve vzkříšení, protože se jí bojí, a druzí se jí posmívají, že jsou plni nevěry.

Proti víře té mají různé námitky. Tak na př. říkají: Kterak jest to možné, aby tělo dostalo zase svou dřívější podobu? Vždyť tělo zetlí, rozpadne se, a třeba i jeho součástky převezmou buď zvířata nebo rostliny. Odpovězme jim takto: Žádná součástka se neztrácí. Ve světě není ztráta — jest jen proměna. Součástky, jež tvořily tělo, jsou zde dosud a zůstanou až do konce světa. Bůh o nich ví a dovede je zavolat.

Konečně nebude ani třeba, aby tělo vzkříšené mělo všechny součástky bývalého těla pozemského. Vždyť i tělo lidské stále se vyměňuje. Za každých sedm let jsou všechny jeho součástky zcela vyměněny. A přece říkáme, že jest to totéž tělo.

Konečně nezapomínejme na Boží všemohoucnost. Ten, který mohl člověka z ničeho stvořit, má zajisté moc, kdyby třeba bylo, byť i z ničeho jej znova vzkřísiti. Nebuďme jako malé děti a nemějme rozumu Božího podle svého omezeného rozumu lidského a nepřirovnávejme moci Boží k silám lidským. A nelámejme si hlavy tajemstvími časů budoucích.

Přijmeme oddaně a ochotně víru, kterou nám předkládá církev! Věřme, že otevrou se hroby, aby vydaly kořist svou, a že otevrou se i urny, aby z popele povstala živá těla těch, kteří byli spáleni. Hlasům opácným nedopřávejme sluchu!

Víra tato jest nám útěchou ve smrti. Činí nám smrt lehčí a snesitelnější. Poněvadž zase dojdeme života, netřeba se nám tolik smrti báti. Smrt by ovšem byla velmi hroznou, kdyby ji pomyšlení na nový život neulehčovalo. Už mudrc Seneka pravil: „Nastane den, který nás zase na světlo přivede, a protože může každý s dobrou myslí odcházeti, jelikož se zase navrátí.“ Když se duše loučí s tělem, neloučí se s ním navždy. Nedávají si „S Bohem“, nýbrž „Na shledanou“.

Víra v budoucí vzkříšení dodává nám trpělivosti v soužení. Rádi sneseme nějakou nepřijemnost nebo i bolest, když víme, co nás čeká v budoucnosti. Vírou tou těšil se i trpitel Job:

„Vím totiž, že můj Vykupitel živ jest,
a že v poslední den ze země vstanu;
zase budu oblečen svou kůží,
a v svém těle uzřím Boha svého.“

(Job. 19, 25—26.)

Víra ta nás pobádá, abychom zde na zemi konali dobro a varovali se zla. Dobří budou oslaveni, zlí zahanbeni. Hleď dojiti slávy a uvarovati se hanby! Používej údů a smyslů těla svého k dobrému a nezneužívej jich ke hříchu!

Knihtiskař Benjamin Franklin si poručil, aby na jeho hrob dali mu nápis: „Zde leží tělo Benjamina Franklina, knihtiskáře, podobné deskám staré knihy, z níž obsah byl vyňat i se zlatou ořízkou — pokrm

pro červy. Dílo to však nebude ztraceno, nýbrž, jak doufá, bude opět vydáno zlepšené a opravené od svého Tvůrce.“

Není třeba, aby sis dával podobný nějaký nápis na hrob, ale vzpomínej na zmrtvýchvstání již za svého života, myšlenku naň zapiš si do svého srdce a učiň ji vodítkem svého života.

Šťastní, kdož půjdou po posledním soudu s Kristem a s jeho anděly do stanů věčných...

27. Svatost církve.

(Neděle 1. po velikonočních.)

Kristus, nežli odešel trvale do nebe, postaral se nám o ústav spásy — založil církev. Dokud na zemi dlel, vedl lidi k ctnostnému životu a ke svatosti, když odešel, převzala tento veliký úkol po něm církev.

Kdo ke svatosti jiného přivéstí má, sám předem svatý býti musí. „Jen světec může vychovati světoe“ (Störke). Jen svatá matka schopna je odchovati svaté děti.

Naše církev je svatá, protože jejím zakladatelem jest Nejsvětější Syn Boží. Vyšla z rukou toho, jenž sám byl svatý a neposkvrněný, jenž s klidem mohl se tázati svých nepřátel, „kdo z vás může mne vinit z hříchu?“

Kristus miloval své dílo. Svatý Pavel dí, že „Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil“ (Ef. 5, 25). Týž apoštol chtěje muže povzbuditi k velké manželské lásce, takto je rozplameňoval:

„Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistě ji koupelí vodní při slově, aby sám sobě představil církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná“ (Ef. 5, 27).

Se svou církví zůstává neviditelně stále a zůstane s ní až do skonání světa. Jest její hlavou. Hlava a tělo jsou spolu spojeny, a je-li svatá hlava, svatým

jest i tělo. Kristus jakožto hlava jest zřídlem svatosti pro celé tělo, z něho proudí milosti a dary Boží a rozlévají se do celé církve.

Učení, které vtělený Bůh na zemi hlásal, má církev naše. Toto učení je svaté. Je vznešené a dokonalé, že žádné jiné se mu nevyrovná. Jádrem jeho jest: Varuj se zlého, čiň dobré! Toto jádro rozvíjí se a rozrůstá ve velkolepý strom, který vydává nejužitečnější ovoce pro čas i věčnost. Nikdy nevyškytlo se v něm nic zlého a otravného. Učení naší církve vždycky směřovalo a směřuje jen k získání mravní dokonalosti. Nic v něm není, co by bylo hříšné, co by dokonalosti bylo na závalu. Ani jedna jeho zásada svatosti nepřekáží. Požaduje nejen víru, ale život podle víry. Příkázání Boží a církevní předepisují a poroučejí „život ctnostný“ a zakazují hříchy; a proto příkázání tato jsou hlavními pilíři naší katolické mravouky.

Poklad svatého učení, který církev naše od Krista přejala, chrání a úzkostlivě střeží až dosavad. Nikdy nedopustila, nedopouští a nedopustí, aby byl zmenšen anebo porušen. Nic neubírala, jsouc strážkyní věrou, ale také nic podstatného nepřidávala, poněvadž toho nebylo potřeba. Jestliže někdy něco prohlásila za článek víry, jistě i to bylo v ní od počátku. Vždy rozhodně potlačovala vše, co by se jejímu čistému a svatému učení přičilo.

Poněvadž vždycky měla a má svaté učení, nazýváme ji, a to jistě právem, svatou.

Svatou ji zoveme ještě z jiného důvodu, totiž z toho, že ú d y s v é v e d e k e s v a t o s t i. To jest vlastně její hlavní účel. Proto ji Kristus založil. Kdo její předpisy zachovává, stane se svatým.

Svatost je dvojího druhu, totiž svatost dobrých lidí na zemi, která však zase časem může býti ztracena, a svatost svatých v nebi, která je trvalá a ani ztracena býti nemůže. K obojí této svatosti církev naše vede. Podporuje nás, abychom už zde svatě žili, abychom ve svatosti vytrvali a jednou nepomijitelně svatosti dosáhli. Proto z vůle Boží úsilovně o naše

posvěcení pečuje. „To jest vůle Boží, vaše posvěcení“ (I. Thess. 4, 3).

Za tím účelem dal ji její zakladatel troji úřad — učitelský, kněžský a královský. Prvním na svatost připravuje a její krásu a potřebu odůvodňuje, druhým ji uděluje a třetím nad ní bdí.

Zanechal ji Nejsvětější oběť, v níž se sám za ni svému Otci nebeskému stále na oltáři nekrvavě obětuje, naučil ji modliti se a vyzdobiti ji jako svou milou nevěstu drahocenným věncem ze sedmi perel — křtem klade základ ke svatosti, biřmováním v ni posiluje, v Nejsvětější svátosti se zdrojem svatosti co nejúžeji spojuje, ve svátosti pokání ztracenou svatost vrací, v posledním pomazání posiluje nemocného, ve svátosti svěcení kněžstva volí prostředníky mezi nebem a zemí a svátosti sedmou posvěcuje rodiny. Ve svátostech má církev nevyčerpatelné zdroje posvěcovací. Proto si jich nadmíru váží.

Kromě svátosti posvěcuje nás církev ještě různými jinými úkony, různými svěceními a žehnáními, jež zove svátostinami.

Evangelickými radami, dobrovolnou chudobou, ustavičnou čistotou a stálou poslušností církevních představených, vede nejkratší cestou k mravní dokonalosti.

Jest schopna posvětit všechny, ať jsou jakéhokoliv stáří, pohlaví a vzdělanosti. Sv. Jan Zlatoústý dí: „Církev se podobá lékárně, z níž každý, kdo chce, sobě léků k uzdravení své nemocné a raněné duše nabratí může.“

Proto peklo divá se na ni tak nevraživě, stále proti ní bojuje a bojovati bude až do skonání světa. Žádná jiná církev není nebi tak milá, ale peklu tak nebezpečná, jako církev katolická. Právem kdosi řekl, že ďábel bude všim, jenom ne římským katolíkem.

Krajiny, kde církev katolická pevně zapustila kořeny, vyznamenávají se mravností a ctností. Církev blahodárně působila a působí na utváření povahy jednotlivců a celých národů. Můžeme zde promluvit slovy Kristovými: „Po ovoci jejich poznáte je“ (Mat. 7, 16).

Vždycky jsou v ní svatí, vždycky byli a vždycky budou. Vychovala jich už nepřehledné zástupy. Evangelista svatý Jan „viděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů i jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých“ (Zj. 7, 9). Každý den ctíme památku některého svatého nebo některé svaté, a přece dni celého roku ani zdaleka nám nevystačují, abychom poctili všechny. Jsouť jich řady nepřehledné. Spisovatel „Podobizen svatých“ Arnošt Hello, rozjímaje o životě vyvolených Páně, klekával a modlil se: „Ó, Otče nebeský, plnýma rukama jsi házel růže i paprsky světelné do zahrad tohoto světa a hvězdy do nocí. A proto za to již buď veleben na věky.“ Sám Luther doznal, že pod papežem pravé křesťanstvo a mnoho nábožných a velikých svatých jest. Na církev můžeme obrátiti slova apoštolova: „Vy, jste rodem vyvoleným, královským kněžstvem; národem svatým“ (I. Petr 2, 9).

V každém století se v ní svatí vyskytovali a vyskytují, uctívá svaté krále i žebráky, boháče i chudasy, učence i neučené. Vyjdi na jaře na rozkvetlou lučinu a spatříš přerozmanité pestré kvítí, však kdybys mohl nahlédnouti v rajské nivy a mohl přehlédnouti zástupy vyvolených, viděl bys rozmanitost ještě větší.

Už zde na zemi chová církev v lůně svém množství svatých. Leckde v zapadlé chaloupce září větší světlo, nežli je slunce na nebi. Svět o něm třeba ani neví, ale nebe na ně se zálibou patří a z něho se raduje.

Někdy. Bůh na svatost svých vyvolených zvláštním způsobem upozorňoval a upozorňuje dosud — na jejich přímľuvu konal nebo koná zázraky. Jimi svatost jejich dosvědčoval a dosvědčuje. Jimi ukázel a ukazuje, že má v nich zvláštní zalíbení a že jejich přímľuva je zvláště mocná. Jimi je za svaté zřejmě označuje a k jejich zvláštní účtě povzbuzuje.

Než církev o někom prohlásí, že je svatým, podrobí jeho minulý život, ano i moc jeho přímľuvy velmi přísnému šetření. Proces svatořečení trvá často

dlouhá léta. Bývá vyslýcháno mnoho svědků, lékařů, chemiků, znalců, a teprve, když církev má neklamnou jistotu o svatosti někoho, prohlásí jej za svatého.

Učenec Lambertini dal čísti jednomu učenému protestantovi z Anglie akta o životě a divech jesuity Františka Regis. Když to protestant přečetl, pravil: „O vy-psaných zázracích jistě nikdo pochybovati nemůže.“ A kardinál pravil: „A církev naše ještě se tím nechce spokojiti, aby to pokládala za dostatečný doklad k sva-tořečení. Tak důkladně si počíná.“ Načež protestant odpověděl: „Nyní věřím, že v katolické církvi jsou svatí a zázraky se dějí.“

Protestant Lavater psal katolíkovi Stolbergovi: „Katolíci mají svaté, to nemohu popřít; my nemáme žádných, aneb žádných takových, které bychom směli k světcům katolíků přirovnati.“

I ta křestní jména, kterých evangelíci a jinověrci vůbec používají, jim nepatří — jsou to světci a svě-tice katolické církve.

Svatý Cyprian, jenž zažil hrozná pronásledování křesťanů za císaře Decia, v nadšení zvolal: „Ó, pře-šťastná naše církev, která jest milostí Boží tak osvícena a požehnanou krví mučedníků tak oslavena! Dříve byla dobrými skutky věřících běloskvoucí, nyní jest krví mučednickou jako šarlat učiněna.“

Církev si svatých jak na zemi tak na nebi nesmírně váží. „Nám není třeba ani učenců ani velikých řeč-níků, zvláště v přítomných dobách, ale jest nám třeba svatých,“ napsal zbožný muž naší doby M. Crawley. A slavný Bossuet napsal: „Jen ona církev, která má světce, má neklamnou známku, že se zrodila z Bo-ha.“ Mistr Jan Hus se vyjádřil: „Jest svatá římská církev, kterou jsou vedle svatých všichni věrní křesťané, náleží-li k poslušnosti římského velekněze podle zákona Kristova.“

Církev naše si přeje, aby všechny její dítky byly hodné — toť přáním každé dobré matky — ale přece i v ní vyskytují se členové nehodní, ano i hříšní. Proto není ještě špatnou, jako není špatnou matka, má-li ně-které dítě nezdárné. I ve svatém sboru apoštolů byl nehodný Jidáš. Říkáme, že církev je svatá, ale neří-

káme, že všichni její údové jsou svatí. Kristus přirovnával ji k poli, na němž roste pšenice i koukol, a k síti, jež zahrnuje tvory užitečné i neužitečné. Žije-li někdo pohoršlivě, za to církev nemůže. Ano vyskytli se i mužové, kteří v ní zaujímalí vysoké hodnosti, a přece život jejich bezúhonný nebyl. Nezapírá toho, rmoutí se nad tím, modlí se „Odpusť nám naše viny“; je-li nutno, vyvrhuje zlé ze svého středu, jako zdravé tělo lidské vyvrhuje ze sebe všechna cizí tělesa a vše, co jest nezdravé; potlačuje pohoršení a o svatost usiluje. Poukazují-li naši nepřátelé na to, že i v církvi naši jsou lidé špatní, odpovíme jim, že mimo ni jsou také lidé zlí a že jest jich více. Od nás očekávají naši nepřátelé jenom svatost a ctnost, a proto tolik křiku, vyskytne-li se u nás pohoršení.

Žijme každý z nás ctnostně a dělejme své církvi čest!

Církev naše je svatá — žijme i my svatě a snažme se úsilovně svatosti dosáhnouti!

„Ty, svatá církvi římská! My věříme a chápeme, že jenom ten jest dítkem Božím, kdo jest dítkem tvým; že jenom skrze tebe vede cesta ke Kristu. Jest-liže snad někdy zapomenou na tebe, Jerusaleme můj, církvi římská, a na tebe, Otče svatý, prameni učení neomylného, budiž dříve v zapomenutí dána pravice má! Neboť i nejdelší život jest příliš krátký, aby bylo možno dosti děkovati Bohu za to, že jsem celým křesťanem katolickým. Ty, svatá církvi římská, a ty, svatý Otče, budete též posledním dechem mé lásky; neboť s vámi jest Ježíš i Maria!“ (Bilczewski.)

28. Nezištnost.

(Neděle 2. po velikonocích.)

Evangelium druhé neděle po velikonocích vypravuje o dobrém pastýři a o nájemníku. Ličí nám, a to zajiště k našemu povzbuzení a k naší výstraze, vlastnosti pastýře dobrého, který s celou oddaností své duše věnuje se svému úkolu, a vlastnosti špatného pastýře, jen takového ovčáka, který také sice pase, ale

jen pro plat, jenž selže ve chvíli, kdy jeho pomoci a ochrany ovečky nejvíce potřebují. O takovém nespo-lehlivém pastýři dí svatý Řehoř: „Nájemník, a nikoliv pastýř jest ten, jenž ovce pána svého pase nikoliv z vnitřní lásky, nýbrž ze ziskosti, který sice místo pastýře zastává, ale prospěchu svých oveček nehledá.“

Měl by tedy pastýř snad pásiti zadarmo? Měl by sloužiti a pracovati jinému bezplatně? Nikoliv! Toho nikdo nežádá a žádati nemůže. Každý jest oprávněn vyžadovati za práci spravedlivou mzdu, na nikom se nežádá, aby pracoval pro jiného jen „z ochoty“, každý má za práci nárok na odměnu, a také každý ať si dá práci na poli, v dílně, v továrně nebo v kanceláři podle zásluhy zaplatiti; ale vyžaduje se na něm jen, aby nebral plat zdarma, nýbrž za práci, aby pracoval svědomitě, aby nebyl jen takovým nádeníkem, který pracuje jen potud, pokud se na něho jeho zaměstnavatel dívá, nebo jen ledabyle a povrchně, který chce vzbuditi zdání, že úkol svůj plní, nebo dbá jen o to, aby dostál zevnějším nejnutnějším předpisům. Má od-dati se práci srdcem, přilnouti k ní s láskou, zpraco-vati dobře nejen zevnějšek, ale i vnitřek, který zra-kům pozorovatele uniká. Vodítkem mu mají býti nejen vnější předpisy, ale i vnitřní jeho svědomitost.

Bohužel, za našich dob mnozí pamatují spíše na sebe a své pohodlí, než na úřad, který zastávají; ne-líbí se jim poctivou prací vydělávati si vezdejší chléb, nýbrž stále jen vymýšlejí, kde by jakou zlodějnou něco trhlí, jen kde by bez námahy a lehko něco vy-získali, neštíti se využívat slabosti nebo hlouposti dru-hých, a žijí a tyjí z cizích vzdechů a mozolů. Říká-me jim lidé „vypočítaví“.

Dobrý člověk nejen svědomitě koná své práce, ne-jen přesně a věrně koná, co má poručeno, ale není líný vykonati tu a tam něco více, udělati nejen to, co mu velí spravedlnost, ale i to, co předpisuje láska. A nechce za všechno hned míti zapláceno. Vykoná také všelicos zdarma. Udělá, i když třeba hned nejsou „pra-chy na dřevě“. Pro dobro všeobecné, pro blaho vlasti a církve jest schopen přinést oběti. Věnuje zdarma práci,

obětuje sílu, rozum, zkušenost, čas, peníze, nastavi noc. Nečeká zisku, a proto mu říkáme člověk „nezištný“.

Nezištnost jest vlastní dcerou křesťanské lásky, a zpravidla ji nalezneme jen v dobrých srdcích křesťanských. „Pravá láska není zištná,“ pravil už svatý Bernard. Kdo pamatuje, že každý člověk jest k obrazu Božímu stvořen, a kdo vidí v každém svého bratra, snadno se odhodlá mu pomoci, byť se snad hned zde na zemi odměny nadíti nemohl.

Kdo nemá křesťanské lásky, ten jen

„počítá, co mu to vynesé,
a když nic, tak rychle vyhne se“,

ale kdo jest dobrým křesťanem, touží také pro budoucí život se obohatiti.

Mladá horlivá Američanka z Chicaga, miss Veronika Murphy, projevila velikou obětavost ve snaze, jak by mohla pomoci nábožensky svým katolickým krajanům. Obdařena velkým hudebním nadáním, začala pořádati koncerty a důchody z nich ukládala v bance. Konečně odevzdala celou sumu spolku misijnímu na zbudování kaple v podobě vagonu, která nyní putuje po krajích nábožensky opuštěných, v krajích bez kostelů, a takovým způsobem mnoha katolíkům, zbaveným dosud útěchy náboženské, dostává se péče církve. Zdaž takový vzor nezištnosti není s to, aby námi hnul?

V jednom městečku v Čechách založil farář spolek Orla. Chtěl v něm soustřediti katolickou mládež a tak ji uchrániti nebezpečí zkázy. Ale nebylo místnosti, kde by se mládež mohla ke schůzím scházeti. Proto se rozhodl, že k tomu účelu propůjčí jednu místnost na faře. A propůjčil nejen místnost, ale dal zdarma i světlo a v zimě i otop. Konal přednášky, vychovával, povzbuzoval a vedl. Od nepřátel víry bylo mu za to sněti mnoho pomluv; vytýkali mu, že se „plete do politiky“, že „rozeštvává osadu“, že „rozbíjí jednotu národa“, ač se nikdy o věcech politických ani ve spolku ani kdekoliv jinde nezmiňoval, a ačkoliv bylo veřejně známo, že právě spolky sokolské vyloučily ze svého středu

katolíky, kteří své náboženské povinnosti plnili, a tedy ony napřed „rozeštvávaly“ a jednotu „rozbíjely“. Konečně začali faráře i podezíratí, roztrušující o něm: „Však on by to nedělal, kdyby z toho nic neměl.“ Ale nemohli se dopátrati, v čem by ten zisk spočíval. Konečně viděli, že z toho nic nemá, ale že z toho má jen škodu. Nejen kupoval ze svého knihy a časopisy, ale dával opravovat i otřenou malbu, otlučený nábytek a mýt pošlapanou podlahu. Na konec si vymyslili, že to dělá proto, aby si u pánů nahoře udělal dobré oko, aby dostal nějaké vyznamenání, nějakou lepší faru nebo aby se stal kanovníkem. Ale farář vůbec ani nikam ne žádal a nejednou se vyslovil, že ani žádati nebude. Až na konec všechny pomluvy umlkly, a orelská jednota stále rostla a mohutněla. Teprve když farář umřel, mluvilo se mnoho o jeho obětavosti a nezištnosti.

Práce „veřejná“, práce pro obec, okres, ve spolku, v obecním neb okresním zastupitelstvu jest velmi zodpovědná, ale všechny takové funkce měly by býti čestné a neměly by býti ani přímo ani nepřímo odměňovány. Za práci podobnou neměl by si nikdo dát platit — leda snad jen skutečné výlohy, které s vykonáváním podobného úřadu má. Když národ český sebral pro svého vůdce dra Fr. L. Riegra větší peněžitý čestný dar, vrátil jej nezištný vlastenec zase národu, věnovav jej na dobrý vlastenecký účel. To byly doby radostného vlasteneckého zanicení.

Jak celý svůj život národu, vlasti a církvi věnoval „tatiček“ dr. Stojan, jak každému pomáhal, za každého prosil, se přimlouval, na účely vlastenecké a náboženské přispíval, sám na sebe zapomínaje, jest všeobecně známo.

V únoru 1924 zemřel v Praze slavný universitní oční lékař a profesor dr. Deyl. Tělo jeho bylo převezeno do Vysokého Veselí a tam dne 22. února 1924 církevně pohřbeno. K pohřbu dostavil se i jakýsi chlapec ze Žiželic. Přišel šest hodin cesty a v ranečku si přinesl ministrantské šaty. Oblékl se, vyžádal si, aby mohl při pohřbu nésti křížek a po pohřbu zase se vytratil, dříve než jeho jméno mohlo býti zjištěno.

Profesor Deyl jej totiž v Praze operoval, zachránil mu zrak a když ho propouštěl, pravil mu, aby si na něj někdy vzpoměl. A vděčný hoch si na něho vzpoměl v den jeho pohřbu.

Kdo se obětuje a nečeká odměny, ukazuje duševní velikost.

Nezištnost dosud nevyhynula. Ovšem, lidé hmotářského smýšlení nedovedou ji pochopiti a oceniti.

Nezištnost měla by býti zvláště rozšířena mezi katolickými křesťany. Každý katolík měl by ji učiniti svojí stálou družkou a průvodkyní. Každý katolík má před sebou veliký cíl, a vše pozemské a hmotářské nemá příliš ceniti, zato na vše vznešené a ušlechtilé má klásti zvláštní váhu.

Katoličtí rodičové mají své děti k nezištnosti vychovávat. Mají je učiti z lásky k bližnímu od malička obětí přinášeti. Slovem i příkladem mají je k nezištnosti vésti.

Dobrá výchova vydává dobré ovoce.

29. S pokáním neodkládej.

(Neděle 3. po velikonočních.)

Na světě jsme jen jako cizinci a poutníci. Polský spisovatel Kazimír Przerwa-Tetmajer napsal: „Všude nás provází stín a neopouští nás nikdy, ani ve dne ani v noci. Často se na něj díváme, avšak nevidíme jej, jako nevidíme někdy stromů, které rostou před domem, kde již dlouho bydlíme, nebo chodců na ulici, jsme-li zamyšleni. Avšak tento stín jest u nás ustavičně, už tehdy, kdy jako nemluvnata nás matka u prsu chovala, i tehdy, když dívající se na jarní trávu přemýšlíme, nebude-li taková tráva snad už v budoucím jaře zelenati se na našem rovu. Ve dne i v noci, stále a všude provází nás tento stín, jsa nám věrnější než touha po štěstí, věrný jako osamělost — a tímto stínem je smrt.“

Co se rodí, zase zmírá. Všichni přišli a zase odešli. Jeden zde pobyl krátce, druhý déle, jiný hodně dlou-

ho, ale na konec zemřeli všichni. Ještě nikdo zde nezůstal. Je to zákon sice krutý, ale dobrou jeho vlastností jest, že platí pro všechny stejně. Nezná výjimek a úchylek.

Dva přátelé se umluvili, že se příštího dne sejdou u hřbitova. V umluvenou hodinu přišel jeden a přecházeje sem a tam, očekával přítele. Ale ten nepřicházel. Po chvíli přicházel ke hřbitovu hrobník. Čekající se ho tázal, zda neviděl zde jeho přítele. Hrobař se ptal napřed na jeho podobu a jméno. Když mu to bylo sděleno, pravil smutně: „Budete s ním mítí smutné shledání. Před několika hodinami ranila ho mrtvice, a asi před půlhodinkou přinesli ho sem do márnice, aby byl pitván. Chcete ho viděti?“ Přítel šel za hrobařem a tam skutečně spatřil svého přítele mrtvého. Nesešli se tedy u hřbitova, nýbrž na hřbitově.

Víme sice jistě, že zemřeme, ale nevíme kdy, kde a jak. Smrt přichází zpravidla jako zloděj a překvapí nás tehdy, kdy se toho nejméně nadějeme.

Na smrti mnoho záleží — vlastně vše. Jaká smrt, taková věčnost. Šťastná-li smrt, šťastná i věčnost; nešťastná-li smrt, i věčnost jest nešťastná. Smrt je šťastná tehdy, zastihne-li nás bez hříchu. Jsme-li bez hříchu, aspoň bez hříchu těžkého, máme posvěcující milost. Bez milosti posvěcující nikdo do síně hodovní připuštěn nebude. Kdo tedy umírá — máje posvěcující milost, má roucho svatební, o němž kdysi mluvil Kristus, a roucho to jej uzpůsobuje zasednouti mezi plesající nebešťany. Kéž bychom je měli, až přijde smrt, onen host nezvaný a zvěstovatel druhého života!

Protože nevíme, kdy zemřeme, máme stále na smrt býti připraveni. Býti vždy na všechno připraven jest nejbezpečnější a nejmoudřejší. „Buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte“ (Luk. 12, 40), pravil Kristus. A nemluvil už jen o smrti, nýbrž o tom, co po ní bezprostředně následuje, totiž o osudu, který Syn člověka, totiž Kristus, nad duši hned po smrti vykoná. Při soudu rozhodující bude stav duše právě v okamžiku jejího odchodu z těla. Proto se musíme o to přičiniti, aby tehdy duše naše byla čistá.

Z toho zřejmo, že naši největší starostí na světě má být, abychom stále uchovali svou duši čistou.

Toho můžeme docílit dvojím způsobem: předně, když se vůbec uchráníme hříchu, a po druhé, když zhřešivše, staráme se, abychom duši svou poskvrněnou do stavu čistoty uvedli. První cesta jest cesta naprosté bezhříšnosti, druhá jest cesta pokání.

Takových šťastných lidí, kteří by dovedli vůbec stále šat své duše čistým uchovati, jest velmi málo. Jsou to snad jen dítky, které brzy po křtu zemřely, a duše lidí dospělých zvlášť omilostněné, vyvolené a svaté, kterým Bůh dal zvláštní sílu a nad nimiž sám zvláště bděl, aby neklesli.

Velká většina lidí patří k druhému druhu, totiž k těm, kteří zhřešili a jimž nezbyvá nic jiného, než cestou pokání duši svou do stavu čistoty uvést. Nezbyvá jim nic jiného, než se ve zpovědnici ze svých hříchů vyznati, jich litovati a učiniti za ně náležité pokání.

Nevykládej mi ve zlé, milý čtenáři, že se osměluji do této druhé třídy zařadit i tebe. Věř mi, že nečiním tak ve zlém úmyslu, a nemíním činit tě horším než opravdu jsi. Pamatuji na křehkost vlastní a na nebezpečí, jimž všichni poutníci na cestě pozemské vydáni jsou. Byl by to přímo zázrak, abys jen ty jich ušetřen byl a jim nepodléhal.

Dále předpokládám u tebe dobrou vůli. Domnívám se, že opravdu máš snahu duši svou spasit. O zatvrzelcích nemluvím, k nim se neobracím — a také by to bylo zbytečno — chci mluvit jen k lidem sice slabým, ale ochotným, k takovým, kteří neodpírají pokání činit, ale stále se nemohou k tomu odhodlati, říkajíce: Dnes ještě ne, snad až v příštím postu půjdu k svaté zpovědi, vždyť jsem ještě zdrav a silen — snad ještě nezemru, polepším se, ale až později, snad před smrtí budu nemocen a v nemoci své teprve se dám zaopatřit, vyzpovídám se, s Pánem Bohem se vypořádám... Ny-ní ještě počkám...

Zde jest jen samé „snaď“. Dobře dí svatý Jan

Zlatoústý: „Stavíš na nejslabším základě, když spásu své duše zakládáš na slově snad.“

Jestliže k tomuto druhu lidí náležíš, lituji tě a prosím, abys od nejistého přešel k jistému. Vzmuž se! Neodkládej s pokáním!

V záležitostech tělesných chceš míti jistotu, a v záležitostech duševních měl bys odvahu spokojiti se jen nejistou nadějí? Víme sice, že byli lidé, kteří konali pokání až na smrtelné posteli, víme, že Kristus zachránil duši lotra prosícího na kříži a zápasícího už se smrtí, ale vše to jsou jen výjimky, které potvrzují pravidlo. Pravidlem jest, že šťastně umírá a šťastně věčnosti nabývá, kdo v celém svém životě o získání posvěcující milosti stále usiloval.

Kdybys měl nějakou bolest nebo ránu na svém těle, neřekneš: Půjdu k lékaři až za měsíc, až za rok nebo až na konci svého života; kdybys upadl do jámy, a nebudeš se moci sám vyprostiti, nesesedneš si na jejím dně někde do koutku a neřekneš si: Budu o pomoc volati až jindy, až později, snad až za rok... Domnívám se, že jsi chytřejší — že s bolestí vyhledáš lékařskou pomoc hned, a že padna do jámy, hned budeš křičeti o pomoc. A přece, je-li tvá duše zraněna, je-li stížena hříchem, jenž jest bolest a rána duše, nebo vězíš-li v blízké příležitosti ke hříchu, nebýváš tak ochoten lékaře hledati a z propasti vybřednouti. Tu často slyším z tvých úst: Ještě ne! Až později! Vyhledám zpovědníka a zpovědnici, lékaře a lékárnou, až jindy... Jsi-li nemocen, neodkládej vyhledati pomoci! Rána těla snad někdy sama se zahojí, ale rány duše nikdy! Neříkej: Doba smrti jest ještě hodně vzdálená, nebo: Vždyť jiní také váhají a odkládají! Kde máš úpis, že host Smrt tě nenavštíví brzy? A na jiné nepoukazuj! Na věčnosti nebudeš se zodpovídati z toho, co dělali jiní, nýbrž z toho, co dělал sám.

Kdyby ti někdo nabízel dar, neřekneš: Vezmu si jej, ale až někdy později. Spíše řekneš: Prosím o něj hned. A podobně, nabízí-li ti Bůh dar neskonale ceny, dar odpuštění hříchů a dar své milosti, nebud tak pošetilým a neříkej: Prosím o dar ten, žádám

o něj, vážím si ho, ale přijmu ho až někdy po letech.

Kdo stále otálí, zmešká. Kdo stále odkládá, podobá se onomu občanu, který se stále k vlaku vypravoval, až mu vlak ujel.

S pokáním nesmíš otálet ani tehdy, jsi-li mlád.
„Je přísloví: S cesty, kterou dá se jinoch,
ani když zestárne, se neuchýlí.“

(Přisl. 22, 6.)

Dobrým věcem musíme se učit už od svého mládí. Už v mladosti máme se naučit dobře se zpovídati, hříchů litovati a dobrá předsevzetí vzbuzovati. Nespoléhej na své síly tělesné, na své zdraví, na svůj mladý věk — opovážlivost taková mohla by tě šeredně zklamat.

Neodkládej s polepšením se, kdykoliv jsi upadl do těžkého hříchu. Nepopřeť mu času, aby v tvé duši zapustil kořeny, rozložil se a zdomácněl. Dnes jest třeba ještě srdce tvé volnější, ale třeba již zítra bude vláda hříchu utuženější, a srdce bude více hříchem ovládnuto a pokaženo. Potom bude už boj mnohem těžší, ano snad i bezvýsledný. Malou překážku odstraníme snadno, velkou těžko. Čím déle ponecháš srdce v jeho nemoci, tím bude uzdravení těžší.

Hřích zeslabuje vůli, jestliže dlouho v duši vládne. Činí z člověka mravního slabocha. Co kdy slaboch dokázal velkého?

Kdo se hned prvního vědomého těžkého hříchu nesnaží zbavit, snadno upadá do druhého, třetího a dalších. Zlo roste až k oblakům. A nejhorším zlem jest, že v duši takové nešťastné povstává hříšný návyk. Kdo si na hříchy navykne, bývá skoro pravidelně už ztracen. Ani domluva, ani vyhrůžka, ano ani tresty na něho nepůsobí.

Mudrc Diogenes napomínal jednou hříšníka, který už dlouho žil ve hříších. Kdosi se ho tázal, co činí, načež mudrc odpověděl: „Umývám mouřenína.“ Jako totiž marno jest mouřenína mýti, tak marna jest snaha zatvrzelého hříšníka pohnouti k lítosti. Veta jest potom, kdo ve zlý návyk upadl.

I na pokání jest potřeba času. Dobré pokání a polepšení není dílem okamžiku, nýbrž dílem delšího usilování. Víš určitě, že potřebný čas ti někdy v budoucnosti — snad na smrtelné posteli — bude poskytnut? Bůh slíbil ti sice odpuštění, ale neslíbil ti dne zítřejšího. Časem nevládneš a nevíš, jakou část ti ho ještě Bůh naměřil. Snad ještě dnes se nit přetrhne. Víš určitě, že Bůh ještě počká? Čekal sice až dosavad, ale snad právě proto už jest rozhodnut déle nečekati.

V kterém si severském městě bruslili a tančili na ledě. Hudba hrála, a rozjařená společnost jákala v divokém reji. Pojednou ozval se praskot, vody mořské se zvedly, led se prolomil, a společnost utonula. Mnohý tančí a nepřipustí si myšlenky, že by konec mohl býti nablízku. A že by byl tak náhlý, teprve ho nenapadne.

Provazolezec běhal po provaze nad hlavami diváků, svými krkolomnými kousky budil jejich úžas, nikdy se mu nic nestalo, až jednou náhle spadl a zůstal na dlažbě s roztrženými údy.

Na jednoho padl vyvrácený strom a učinil náhle konec jeho životu, jiného zabil blesk, jiného ranila mrtvice, a žádnému z nich nezbylo času na pokání.

Jeden tesař pracoval na mostě řeky Innu a spadl do vody. Byl ve velkém nebezpečí, ale konečně přece podařilo se mu se zachrániti. Když se ho ptali, jak mu bylo, když padal a když tonul, a zda také v té chvíli na spásu duše své si vzpomněl, odpovídal: „Na nic jsem nepomýšlel, jediné na to, jak bych se zachránil.“

Pokání na konci života bývá už nejisté. Vůle člověka bývá již zlomena, mysl mlhami obestřena, paměť vypovídá službu.

Pokání na smrtelné posteli bývá nedostatečné. Jedna žena svatého života, která po celý svůj věk horlivě, ráda a zbožně se modlívala, trpíc srdečnými křečemi na lůžku bolesti veřejně vyznala: „Já už se nemodlím.“ Neměla jistě zlého úmyslu při těch slovech, ale jen prostosrdečně naznačila, že bolesti těla cele mysl její zaujímají a že nedovolují mysliti na Boha. Bůh jí buď milostiv!

Nechávati polepšení až na konec života je velmi odvážná a nejistá sázka. Nemocný poznává hříchy nejasně, zpovídá se neúplně, někdy nemá ani už příležitosti se zpovídati, lítost nebývá dokonalá, neboť bolesti těla jej skličují, vše ostatní přehlušují, a na nic jiného mysliti nedovolují.

Přicházejí přátelé, dotazují se, radí, sousedka myslí, že by bylo dobře se vypotit, druhá tvrdí, že křenové placky jsou nade všecko, a třetí nemůže vynachválit heřmánkový odvar. Přichází lékař, proklepává, prohlíží jazyk a předpisuje lék. Děti přijíždějí ze světa, přinášejí dárky a důtklivě připomínají tatinkovi, aby na ně v poslední vůli nezapomínal. Plno ruchu, šeptání a domlouvání. V tomto prostředí jest velmi zatěžko mysl soustřediti, účty s Bohem urovnati a je uzavříti. Jaká může býti zpověď a lítost zápasícího se smrtí? Svatý Ambrož pravil: „Žádá-li někdo na smrtelné posteli pokání, neodpírám mu rozhřešení, avšak neodvažuji se tvrditi, že šťastně odchází s tohoto světa. Nepravím toho, netvrdím, neslíbuji, nechťeje vás klamati. Nepravím: je zavržen, nepravím: je spasen... Čiň tedy pokání, pokud jsi zdrav. Čiňš-li pokání v posledním okamžiku, pak opustily tebe hříchy, a ne ty hřích.“

Většina křesťanů, kteří jsou v pekle, dostali se tam jen proto, že s pokáním odkládali.

30. Na cti utrhaní.

(Neděle 4. po velikonocích.)

Svatý apoštol Jakub napomíná: „Budiž každý člověk rychlý k slyšení, ale zdlouhavý k mluvení“ (Jak. 1, 19.) Každý má ochotně přijímati slovo Boží, ale svými slovy lidskými má šetřiti.

Hlavně pak nesmíme zbytečně mluvit o vadách a chybách cizích, pokud jsou tajny, máme je v tajnosti uchovati, nevyzvoniti jich, a nevynášeti na světlo, co prosí, aby milosrdným pláštěm tmy přikryto zůstalo.

Lidem, kteří bez důvodů chyby bližních svých vyjevují, říkáme utrhači, chtějice tím názorně na-

značiti, že z cizí cti částku utrhuji, cizi čest zmenšuji a niči. Hřích jejich jmenujeme na cti utrháním.

Každé pravidlo má výjimku. Jest všeobecným pravidlem, že pravdu smíme říci před každým a vždýcky, ale výjimky z tohoto pravidla jsou tyto: Nesmí vyjeviti zpovědník pravdu, kterou se dověděl ve zpovědnici, úředník zachovati musí v některých věcech „úřední tajemství“, a křesťan svědomím jest vázán nevyzrazovati bez příčiny věci, kterými by jiný trpěl. Nesmí vyjevovati skrytých, byť i pravdivých hříchů a vad svých bližních. Nesmí roztřepávati cizí špinavé prádlo a má pomlčeti o cizích zaviněných nebo nezaviněných slabostech, jichž známost by jim škodila.

Nesmí tak činiti ani přímo ani nepřímou — nesmí jich ani slovy líčiti ani je posuňky, významnými pohledy neb okázalým mlčením naznačovati. „Kdybyste jen věděli, co já vím...“ „Není všecko zlato...“ Někdy stačí i jen nadpotřebná pochvala jiných, z níž už si posluchači, co třeba, vyberou...

Zakázáno jest ovšem i utrhačství tiskem, jež jest bohužel za našich dob velmi rozšířeno.

Utrhač sice mluví nebo píše pravdu, ale nemá příčiny ji zjevovati. Úmysl jeho bývá zlý, a zlým jest ovšem i jeho čin.

Vyjeviti chyby bližního, jedná-li se o blaho rodiny, obce, vlasti, církve, jedná-li se o potrestání a další zamezení zla, mají-li dobří lidé varováni býti před nepoctivci, nešlechtíky a vyděrači, jest nejen dovoleno, ale mnohdy i přikázáno. Jestliže Josef, syn Jakubův, vyjevil otci, že ostatní synové na pastvě dělali darebnosti, neprohřešil se, neboť chtěl podobným skutkům v budoucnosti předejít.

Na cti utrhání jest velmi rozšířeno. Mnozí lidé pro vlastní poklesky mají paměť velmi špatnou, pro cizí velmi dobrou. O svých mlčí, na cizích se zálibou se pasou. Chtějí vzbuditi zdání, že mnoho vědí, že nic jim neujde, chtějí baviti jiné, a činí tak na úkor jiných nepřítomných, ať živých, ať zemřelých. Pátrají po chybách a chybičkách ve svém okolí, a jakmile něco uloví, už s tím letí... Jazyk je svrbí, a hoří štěstím,

že oni první mohou sdělit sensační novinu ... Berlínský lékař Hufeland pravil: „Mnohdy lidé kašlou, poněvadž jim něco závadného přišlo do hrdla. Kdyby museli lidé kašlati i tehdy, když jim něco závadného vyšlo z hrdla, nemělo by kašláni konce.“ Štěstí tedy, že se na cti utržení obojde bez kašláni — jinak bychom byli nuceni snad stále si zacpávat uši.

Provinili se manželé a měli býti potrestáni. Muž miloval svou ženu, a proto, aby byla ušetřena trestu, vzal raději celou vinu na sebe. Byl odsouzen a poseděl si několik dní v žaláři. Později se jednou manželé pohádali, a něžná ženuška ve hněvu vmetla mužičkovi výtku: „Ale v žaláři jsem přece neseděla jako ty.“

Kdo nedovede chyb a stinných stránek svého bližního smlčeti, ukazuje, že nemá pravé křesťanské lásky.

Znám ženu, která je tak něžná, že nedovede zafiznout kuřete, ale jazyk její, který jest jako meč na obě strany ostrý, jest postrachem celého jejího soustředstva. —

Roku 1829 dostal se jistý čeledín v M. do hádky a rvačky se svým druhem. Jeho soupeř následkem těžkého poranění zemřel. Čeledín byl odsouzen na pět let do žaláře. Provinění svého litoval. Když si vytrpěl trest, odešel do ciziny, kdež tři léta sloužil ve statku, byl pracovitý, spolehlivý a oblíbený. Rolník, u něhož sloužil, tak jej měl rád, že byl ochoten dáti mu svou dceru za manželku. Když již se chystali k svatbě, přišla do oné osady obchodnice s ovocem, kteráž pocházela z té krajiny, odkudž přišel onen čeledín. Uslyševši o jeho štěstí, vyradila na něho, že před třemi lety byl v žaláři pro rvačku. Se svatby sešlo. Zahanbený čeledín opustil místo a odstěhoval se do Ameriky. Ovocnářka litovala nyní své prostofekosti, vychvalovala potom čeledína, ale bylo již pozdě, neboť nemohla už napravit, co svým utrhačným jazykem pokazila.

„Rána bičem působí modřinu,

ale rána jazykem drtí kosti.“

(Sir. 28, 21.)

Kdo jazykem svým šlehá bližního, ukazuje, že k němu nemá ani dosti málo bliženské lásky.

Na cti utrhaní přičí se i spravedlnosti. Každý má nárok, aby mu jeho majetek nerušeně a neztenčeně byl ponechán. Když jednou v hádce utrhl jeden podnapilý občan v hostinci svému sousedu kousek šosu, byl odsouzen pro poškozování cizího majetku.

Nejvyšším majetkem každého člověka jest jeho dobré jméno. To mu má každý nechat. Nesmí ničeho činiti, čím by bylo poškozováno. Na své dobré jméno má každý právo. Na cti utrhač poškozuje tento nejvyšší majetek člověka, utrhuje mu více než kousek šosu, neboť šos můžeme zase našít, ale poškozená dobrá pověst už se spraviti nedá. Utrhač dopouští se krádeže nejhoršího druhu.

Neříkej: „Můj bližní požívá u lidí dobrého jména, ale není ho hoden. Domnívají se o něm, že jest poctivec, ve skutečnosti však jest nešlechtník. Proto mu neublížím, když ho postavím před lidmi do takového světla, v jakém státi si zaslouží.“ Taková řeč a takové úsilí není správné. Jsi oprávněn vzíti boháči majetek, byť bys byl přesvědčen, že jej drží neprávem?

Na cti utrhač ruší pokoj. Nenese ratolest míru, jako holubice Noemova, nýbrž meč rozbroje. Podvrátí klid v rodině, ve společnosti, v obci, znepřátelí přátele, popudí pokojné občany proti sobě, mír změní v boj. „Ó, jak jest dobře a pro pokoj žádoucí mlčení o lidech a nevěřiti hned všemu bez rozdílu a neroznášení pak dále, co jsme slyšeli!“ napsal svatý Tomáš Kempenský.

Že jest na cti utrhač neoblíben, jest zcela přirozeno. Kdo by ho také mohl míti rád? Nemá ho rád ten, jehož čest poškodil, nemají ho ovšem ani rádi přátelé a příbuzní poškozeného, a bojí se ho i jiní lidé, neboť vědí, že, čeho byl schopen vůči jiným, toho byl by schopen i vůči nim. A proto se mu vyhýbají. Jazyk vepřový mají někteří lidé rádi s křenem, jazyk hovězí uztený považují mnozí za pochoutku, ale jazyka utrhačného nemá rád nikdo.

Staří Římané utrhačům na cti vpalovali na čelo písmeno C (calumniator!), tak je před jinými pranýřovali a ukázali, v jakém je mají opovržení.

Ve středověku byly utrhačné ženy takto trestány:

Byly přivázány k velikému prknu a s ním několikrát ponořeny do řeky nebo do rybníka. Tato studená lázeň měla je vyléčiti.

Deník „Národní Politika“ uveřejnil dne 3. prosince 1922 tuto zprávu: V jisté obci u Valašského Meziříčí byla dívka se zlým jazykem. Když se vdala za jistého rolníka do vedlejší obce, dala ostatní děvčata z radosti nad jejím odchodem na modlení „za šťastné odvrácení všeho zlého“.

Na cti utržení jest známkou nevychovanosti, nečestnosti a špatného charakteru. Člověk dobře vychovaný, čestný a šlechetných zásad se ho nedopustí. Dobře di svatý Jan Zlatoústý: „Jest hanebným a ohavným jiti do cizího domu a tam všechno prohledati, ale mnohem hanebnějším a ohavnějším jest, prohrabovati život svého bližního.“

Na cti utržení jest hřích, neboť se protíví vůli Boží. Jestliže se ho lidé vystříhají, že jest něčím nečestným a pro tento život škodlivým, chrání se ho křesťané, že jim svého Boha hněvají a přístup do věčných radostí si zamezují.

Hřích ten jest tím větší, čím větší škoda se ním bližnímu stala. „Velikost hříchu řídí se vždy podle škody, která bližnímu byla způsobena“ (sv. Tomáš Akvinský). Čím četnějším osobám o chybách bližního vypravujeme, a čím povídavější jsou naši posluchači, tím větší je naše provinění.

Vina naše je tím těžší, čím váženější jest osoba, jejíž poklesky vynášíme, čím více její úřad všeobecné vážnosti vyžaduje (na př. jedná-li se o kněze neb učitele), a čím vyšší společenské postavení sami zaujímáme nebo čím větší váhy vůbec naše slova mají u jiných.

Z hříchu svého máme se nejen zpovídati, ale i se snažiti následky jeho napravití. Je to hřích, jehož zloba ani svatou zpovědí úplně zahlazena nebývá, a zlé jeho následky úplně odčiniti někdy jest vůbec nemožno.

Jsouce si toho vědomi, tím více se máme snažiti se ho chrániti.

Vrána a holubice navštívily páva. Na zpáteční

cestě pravila vrána: „Jak se ti líbil? Jeho maličká hlavička, ošklivé nohy, protivný hlas...“ Načež holubice: „Vše jsem viděla a viděla jsem i jeho pěknou postavu, krásné peří a divila jsem se mu...“ Tak, dobrý vidí na lidech dobré jejich stránky, zlý pak špatné! Dobrý mluví o dobrých, zlý o špatných. „Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce svého přináší věci dobré, a špatný člověk ze špatného pokladu přináší věci špatné, neboť z hojnosti srdce mluví ústa jeho“ (Luk. 6, 45).

Slova máme vážiti na lékárnických vážkách. Nemáme jimi házet, jako házejí dítky míčem. Kterýsi spisovatel napsal: „Měli bychom zacházeti se slovy právě tak opatrně, jako s penězi. Nežli otevřeme peněženku, přemýšlíme zajisté, zda máme a kolik máme platiti. Tak měli bychom, nežli ústa otevřeme, dobře uvážiti, zda máme mluvit a kolik.“

Překrásně a velmi názorně napomíná Písmo:
 „Slyšel-lis slovo (proti bližnímu svému), ať s tebou
 zemře,
 a věz, že tě neroztrhne.“

(Sir. 19, 10.)

Co víš nepříznivého o jiném, pohrbi to ve svém srdci — neublíží ti to zajisté.

Nevykládej o chybách, ale ani takového nic neposlouchej, neschvaluj a dej najevo odpor proti podobnému počínání.

V klášteře Ottobeuren ve Švábsku žil řeholník Mang. Byl to dobrý a přívětivý muž, ale zlých jazyků nenáviděl. Jednou šel navštívit do Böheimu nemocného faráře. Cesta trvala dvě hodiny. Dohonila jej žena z města a pravila: „Ráčíte, důstojnosti, dovoliti, abych šla s vámi? Mám totiž stejnou cestu.“ — „Velmi rád“, řekl kněz. Po malé chvíli začala: „Důstojnosti, ani nevěříte, jaká je moje sousedka zlá žena!“ Ihned vpadl jí řeholník do řeči a pravil: „Pomodleme se za ni tedy růženec, aby se obrátila. Ve jménu Otce...“ Tak se pomodlili celý velký růženec o 15 desátcích. Konečně byli u konce, a žena byla ráda, že si bude moci popovídati. A hned začala jako dříve: „Důstojný pane, s mojí sousedkou už není možno vydržeti.“ Hned řekl

P. Mang: „Pak se pomodleme jeden růženec i za vás, abyste to vydržela! Ve jménu Otce...“ A znova se modlili velký růženec. Když se domodlili, zbývala jim už jen asi třetina cesty, a žena si myslila, že nyní bude moci srdci svému ulehčiti, a hned jala se vyprávěti: „Ani nevěříte, co s ní její muž zkusí.“ Ale kněz přerušil další její řeč: „Tak se pomodleme ještě také za ubohého muže vaší sousedky, aby svůj kříž nesl trpělivě. Ve jménu Otce...“ U posledního „Amen“ byli u cíle své cesty, a P. Mang řekl dobrácky: „Půjdete-li ještě někdy do Böheimu, dobrá paní, bude mi velkým potěšením jíti s vámi — statečně jste se modlila.“ — „Ne, důstojnosti“, odpověděla žena mrzutě, „s vámi už do smrti nepůjdu.“

Svatý Augustin dal do své jídelny nápis: „Ten, kdo pomlouvá rád bližního svého, věz, že u stolu tohoto místa nemá.“

Pařížský básník a romanopisec Viktor Hugo, kdykoliv sezval přátele a známé k hostině, umístil v jídelně pohovku s nápisem: „Nepřítomní jsou zde!“ S počátku domnívali se básníkovi přátelé, že je to nějaký pověřený zvyk jeho, ale později zvěděli pravou toho příčinu — chtěl tím říci: „Buďte v řečech svých o lidech právě tak opatrní, jako by zde byli přítomní.“

Svatá Terezie říkala: „Nemohu-li o bližním něčeho dobrého mluvit, raději o něm nemluvím.“ A lidé, kteří tuto světici znali, říkali o ní: „Kde je Terezie, tam jsou všichni jisti před pomluvou a na cti utrhaním.“

Hříchu tohoto zvláště se chrániti mají ti, kdož činí si nárok na jméno křesťanů, a to nejen k vůli sobě, ale i k vůli lidem. Lidé totiž hned řeknou: „Hleďte, dělá se křesťanem, jmenuje se katolíkem, ale nedá nikomu pokoje.“

Jsi-li katolíkem, žij, smýšlej, mluv a jednej vždy jako katolík! Ovládej všechny své smysly a údy — ani jazyk nevyjímaje. O křtu svatém vložil ti kněz na jazyk posvěcenou sůl a pravil: „Přijmi sůl moudrosti!“ Uživej tedy jazyka svého moudře! Jazyk tvůj jest posvěcen i svatým přijímáním. V ten svatý čas sám Syn Boží na něm spočíval... Mohl bys se odvážiti na znesvěcený jazyk Syna Božího přijmouti?

31. Co působí modlitba?

(Neděle 5. po velikonocích.)

Stromy oděly se v nový nádherný šat. U cesty stojí jich řada a obaleny něžným bílým květem sypou lupínky, jako družičky o Božím Těle. Osení se zazeleňalo, a rosa na něm se jiskří v záři ranního slunce jako nejdrahocennější dýmanty. Skřivan třepetaje křídly, vznáší se k nebesům a zpívá svůj ranní chvalozpěv.

Z kostela vychází průvod. Jde do polí, na čtyřech místech se zastavuje, kněz, který jej vede, se modlí, žehná křížem a kropí svčnou vodou, aby Pán Bůh dával osení vzrůst a zdar.

Prosebné průvody o křížových dnech dýší poesii a dovedou i vlažné srdce rozehráti a ústa, jinak zmlklá, k modlitbě naladiti.

Nepodceňuj modlitby! „Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete; tlucte a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluč, otevře se.“ (Luk. 11, 10.)

Modlitba jest nejdůstojnější úkon, jakého jest na světě vůbec člověk schopen. Působnost její také jest neobyčejná!

Spojuje nás s Bohem. Jest zlatou páskou, která nás spojuje s naším milým Otcem a k němu nás přibližuje. Andělé a svatí v nebi modlí se horlivě a právě modlitbou jsou v tak přátelském, úzkém a oblažujícím spojení s Bohem.

V modlitbě rozmlouváme s Bohem jako dítě se svým otcem, stáváme se spolčníky Božími a jeho důvěrnými přáteli. K vládci pozemskému kdykoliv přistoupiti a s ním rozmlouvatí není nám dovoleno, ale přistoupiti k vládci nebeskému můžeme kdykoliv a prositi jej můžeme za cokoliv. Můžeme říci, že jen tehdy jsme se dobře pomodlili, když jsme se srdcem opravdu v blízkost Boží dostali.

Svatý František Serafinský, když se modlil, něčeho kolem sebe neviděl a neslyšel — na tu chvíli jakoby byl odešel se světa k Bohu.

Svatá Terezie velice milovala modlitbu a po vykonané modlitbě nadšeně říkávala, že přichází ze světa, k němuž se tisíc pozemských světů ani přirovnati nemůže.

Svatý František Saleský, biskup ženevský, vysvětloval kdysi dětem radosti prvních rodičů v ráji. „Jednou z nejsladších radostí jejich“, pravil, „bylo, že Adam a Eva s Pánem Bohem obcovali a s ním jako s otcem rozmlouvati směli.“ Tu zvolal jeden chlapec: „Ach, škoda, že již to nyní tak není! Jak rád bych mluvil se samým Bohem a jak krásné by to bylo s ním obcovati!“ Svatý biskup velice se potěšil touto srdečnou odpovědí nevinného dítěte a pousmáv se pravil: „Nermuť se, synáčku můj, třeba jsme prvotním hříchem ztratili ráj, Pána Boha jsme neztratili. On jest nám nablízku a každou hodinu a na každém místě můžeme s ním rozmlouvati, totiž v modlitbě.“

S kým obcujeme a rozmlouváme, k tomu se přizpůsobujeme. Obcujeme-li často s lidmi šlechetnými, stáváme se lepšími; obcujeme-li se špatnými, nakazíme se od nich. Ani naše obcování s Bohem nemůže nezůstat na nás bez účinku. A účinek ten nemůže býti, než jen dobrý. Modlitba, jakožto naše spojení s Bohem, působí, že se i svým smýšlením Bohu přibližujeme, lepšími a dokonalejšími se stáváme. Úzké spojení s nejvyšším dobrem zlepšuje naše srdce. Zvykáme si milovati, co Bůh miluje, a nenáviděti, čeho Bůh nenávidí — milujeme ctnost a nenávidíme hřích.

Modlitba nás nejen spojuje s Bohem, ale i osvěcuje náš rozum a posiluje nás ke konání dobra.

Svatý Tomáš Akvinský vyznal, že učenosti a moudrosti více nabyl modlitbou než studováním, a svatý Bonaventura dí, že v modlitbě dosahujeme pomazání Ducha svatého, kterýž mysl naši všemu učí. Proto křesťané odedávna, kdykoliv něco podniknouti chtěli, prosili předem Ducha svatého o osvěcení. Svatý Ferdinand, král kastilský, před každým podnikem prosil Boha o pomoc.

Jakmile se začneme modliti, otvírají se nám nové obzory. Mysl naše se pozdvihuje a proto dále vidí.

Modlitba působí nejen na venek, totiž že nám přizpůsobí Boží ziskává, ale i dovnitř, totiž, že v duši naší nová světla poznání rozsvěcuje.

Kdyby se lidé každodenně modlili, nedělali by takových nerozumností a ztřeštěností, jakých jsme svědky. Kdo se nemodlí, podobá se nerozumným tvorům, kteří se také nemodlí, a připodobňuje se k nim i v jednání.

Člověk má nejen rozum, ale i svobodnou vůli. Modlitba působí blahodárně nejen na rozum, ale i na vůli. Následkem prvního hříchu jest vůle naše spíše ke zlému než k dobrému obrácena, a běda nám, kdybychom ji dali volný průchod — musíme stále bdít, dobré cesty hledat a snažit se co nejúsilovněji jimi jít. K tomu potřebujeme pomocníka, a pomocníkem tím jest modlitba. Ona posiluje vůli a dává správný směr. Bez modlitby nemohla by se duše obejít, jako se nemůže obejít tělo bez pokrmu. Zabloudila by a zahynula.

Jistý otec vypravoval syna na cesty. I tázal se ho: „Máš všechno, co potřebuješ na cestu?“ — „Všecko“, odpověděl syn, „až na cestovní knížku.“ „Tato cestovní knížka“, vece otec, „povede tě celým světem a všude pomůže.“ Nato podal mu modlitební knížku. Modlitba udržuje ve bdělosti, spravedlivým pomáhá setrvat v dobrém, uchovává je ve stavu milosti, a hříšníkům pomáhá najít cestu spásy. Chrání před vlašností, pádem a hříchem. Josefa Egyptského zachránila v době pokušení. Modlil se: „Kterak bych mohl tak zlou věc učiniti a hřešiti proti Bohu svému?“ (Genesis 39, 9). Zcela vhodně di sv. Ambrož, že „modlitba je štítem, jímž odrážíme ohnivé střely ďábelské.“

„Kdo jest velmi oddán modlitbě, září mnohými ctnostmi“, napsal sv. Bonaventura. Lidé, kteří se rádi modlí, jeví větší radost v konání dobrých skutků a ve službě Boží. Život prvních křesťanů byl řadou dobrých skutků, protože tak horlivě trvali na modlitbách. Svatý František Xaverský byl mužem modlitby. Nabýval jí síly k dobrým skutkům. Často vyučoval dnem i nocí. Některý den křtil tolik pohanů, že ruka jeho až umdlé-

vala, a hlas vypovídal službu. Modlitba až dosud sílí naše milé misionáře, že konají obdivuhodné dilo.

Čas, který věnujeme modlitbě, není ztracený, nýbrž přináší větší užitek než jakákoliv jiná podle našich náhledů nejzáslušnější práce. Na modlitbu nikdy není škoda času. Modli se a pracuj!

Modlitba nás těší v soužení a v nouzi nám pomáhá. Svatý apoštol Jakub napomíná: „Stráda-li někdo z vás, modli se; je-li někdo myslí dobré, pěj chválu“ (Jak. 5, 13).

Znamenitý hudební skladatel Josef Haydn byl jednou ve společnosti svých přátel. Také se mluvilo o tom, co by asi člověka nejlépe osvěžilo, je-li vysilující práci příliš unaven. Jeden z přítomných pravil, že láhev dobrého vína, jiný že zábava ve veselé společnosti, a jiní ještě jiné léky uváděli. Když se ptali Haydna, co on by považoval za nejlepší, pravil: „Mám ve svém bytě kapličku, a jsem-li příliš unaven, zajdu si tam, pomodlím se a bývám posílen a osvěžen. Vyznávám, že tento prostředek dosud vždycky výborně u mne účinkoval.“

Modlitba uklidní, utiší a zahojí rány, které všední život zasadil. „Modlitbou nabýváme nové síly a jsme posíleni, bychom mohli snášeti strasti“ (Sv. Bernard). Jako večerní rosa osvěží a zdvihne květinu, která denním úpalem malomocně sklesla, tak modlitba osvěžuje pokleslou naši mysl. Když se Kristus v zahradě Getsemanské pomodlil, přišel anděl a potěšil jeho svatou duši.

Pravé útěchy lidé poskytnouti nedovedou. Dovedou snad pronášeti hladká slova, ale rozehráti srdce a nalíti hojícího balsámu dovede jen přítel jiný...

Mladý muž, jež potkalo velké neštěstí, pln zoufalství zmateně pobíhal a chytaje se za hlavu nevěděl, má-li skočiti do řeky, nebo si lehnouti na koleje dráhy, nebo zabočiti do lesa a oběsiti se na stromě. Dostal se až ke kapličce na pokraji lesa. Zdálo se mu, jakoby nějaká neviditelná síla jej nutkala, aby poklekl a pomodlil se. I poslechl. Jakmile však se začal modlit, rozbouřená jeho mysl se zvolna uklidňovala, nabývala rovnováhy, a černé myšlenky ho opustily. Byl za-

chráněn. Vrátil se do svého domova a k svému obvyklému zaměstnání.

Jsme-li v bídě a nouzi, nebuďme na rozpacích, kde máme hledati úlevy. Kdo je v bídě, ať volá o pomoc. Kdo by nařikal na bídu, ale nemodlil se, podobal by se žebráku, jenž by byl hladov, ale nechtěl by. boháče poprosit o almužnu. Proste a bude vám dáno! Nechceš-li prositi, nenaříkej na svou bídu, ale na svou nedbalost. Lotr na pravé straně Kristova vztyčeného kříže se modlil: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého. A Ježíš řekl jemu: Amen, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji“ (Luk. 23, 42—43). Eliáš se modlil a na jeho volání seslal Bůh osvěžující vláhu; Daniel v jámě lví se modlil, a Bůh mu poslal oběd; tři mládenci v peci rozpálené se modlili, a Bůh vyrazil plamen; apoštolové za bouře mořské se modlili, a Kristus bouři utišil; první křesťané se modlili za Petra svázaného v žaláři, a anděl rozvázal jeho pouta a vyvedl jej na svobodu.

Modlitba nás přibližuje k Bohu, ale i Boha přibližuje k nám, přivolávajíc nám jeho náklonnost, dobrotu a milosrdenství.

Jest prostředníkem a smířčím soudcem mezi námi a božskou spravedlností.

Konečně modlitba zjednává nám milost setrvati v dobrém až do konce. „Kdo vytrvá až do konce, ten spasen bude“ (Mat. 10, 22). Nezáleží na tom, jaký jest začátek, ale jaký konec. Latinské přísloví dí, že „konec korunuje dílo“. Mnozí dobře začali, ale špatně skončili, jiní začali špatně, ale skončili dobře. První jsou nešťastní, druhí šťastní. Jidáš začal dobře, stav se Kristovým apoštolem, ale skončil špatně, stav se jeho zrádcem; Šavel začal špatně, neboť pronásledoval a udával soudcům první křesťany, ale skončil dobře, dav pro viru Kristovu život. Zato náš milý krajan a světec Jan z Nepomuku i dobře začal i dobře skončil, a s modlitbou na rtech zůstal stálým, neohroženým a mlčenlivým až do konce. Svätý Augustin praví, že setrvání v dobrém jest největší milost a koruna všech milostí. A k této milosti nám dopomáhá modlitba.

Stále nám připomíná náš poslední cíl. Modlíme se k Bohu, k němuž jednou se chceme dostat. Tím na Boha a cíl svůj stále pamatujeme. Kdo se přestal modlit, podobá se poutníku, který usnul na cestě, dříve než cíle došel. Kéž by se včas probudil!

32. Máme se snažiti o dokonalost.

(Nanebevstoupení Páně.)

Maluje-li malíř obraz, načrtne si především hlavní obrysy, jakousi kostru, a potom stále doplňuje, zlepšuje a zdokonaluje, rozděluje světlo i stíny, snaží se docílit vhodných barev, tu jde a sklání se k obrazu, jindy opět odchází od něho třeba i několik kroků, aby tak z větší vzdálenosti přednosti i vady jeho lépe postřehnul, stále přemýšlí, namáhá se, a teprve po dlouhé a úsilovné práci předává své dílo. Podíváme-li se na ně, třeba se nám líbí, ale sotva si uvědomíme, kolik pile bylo třeba, než bylo vytvořeno.

Každý z nás má býti malířem. Ne sice v tom smyslu, že by si měl vzíti kus plátna, štětec, barvy a malovat obrazy, nýbrž v jiném a to ještě v mnohem ušlechtilějším smyslu, totiž, že má stále zdokonalovati a zlepšovati sám sebe. Stále se má snažiti, aby byl lepším, ušlechtilým lidem a Bohu milejším, aby stále prospíval, jak na těle, tak na duši. Dokonalí nejsme, ale k dokonalosti jsme povoláni.

Bůh nám dal tělo i duši a dal nám za úkol, abychom jak o tělesnou, tak i o duševní dokonalost pečovali. Domnívá-li se kdo, že snad křesťanství péči o tělo podceňuje nebo dokonce zavrhuje, mýlí se. Naše víra učí, že tělo je příbytkem duše, jež jest k obrazu Božímu stvořena, a že už z toho důvodu musíme je mítí ve vážnosti. Písmo svaté nazývá tělo „chrámem Ducha svatého“, a jestliže se staráme, aby obyčejné chrámy, v nichž má ve svatostánku sídliti Bůh Syn, vynikaly krásou, ušlechtilostí a výzdobou, kterak neměli bychom se starati, aby „chrám Ducha svatého“, jenž přece jest právě tak Bůh jako Bůh Syn, nebyl ušlechtilý a dokonalý?

Proto se matka tak pečlivě stará o své malé robátko, aby se tělesně vyvinulo, stará se mu o vhodný pokrm a nápoj, čistotu a oděv, proto rodiče věnují i tělesné výchově svých dětí takovou péči, proto je učí tělesně sílití a otužovati, proto ve školách a v orelských spolcích se pěstuje tělocvik, ušlechtilé hry, vycházky do přírody, proto kněží ve školách a v kostelích poučují lid o zhoubě lihových nápojů, jež tělesný organismus ničí, a varují mladé lidi před kouřením tabáku. stále a stále poučují, že se máme vystříhati hněvivosti a zlosti, lenosti, nestydatosti a různých jiných nectností a hříchů, jež tělo ubíjejí; církev nás varuje před spiritismem, jenž už mnohé nejen duševně, ale i tělesně zničil, zabraňuje a ztěžuje sňatky mezi příbuznými, jež mají někdy neblahý vliv na tělesnou zdatnost budoucích pokolení, a vůbec věnuje tělesnému vývoji svých dítek zvláštní péči. Statní jedinci mívají statné potomstvo.

Že máme se zdokonalovati i ve ctnostech, jimiž naše chování se a naše vztahy k lidem se upravují, a jež zahrnujeme pod slova „společenské vychování“, rozumí se samo sebou.

Rovněž se samo sebou rozumí, že se i ve svém zvláštním zaměstnání stále zdokonalovati máme. Ale nade vše máme dbáti o mravní zdokonalení své duše. To jest vlastní úkol člověka na zemi. Jako tělo těsně je spjato s duší, tak dokonalost tělesná, s dokonalostí duševní úzce souvisí. Obě se vzájemně podporují a doplňují.

Různé důvody nás pobádají, abychom se o duševní dokonalost snažili.

Především se o ni máme snažiti, protože si toho Bůh přeje. Patriarchovi Abrahamovi výslovně řekl: „Chod' přede mnou a buď dokonalý“ (Gen. 17, 1). Slova ta platila nejen Abrahamovi, ale všichni je máme obracet na sebe. Ke každému z nás praví Bůh hlasem ne sice slyšitelným, ale přece zcela jasným a srozumitelným: Služ mi a snaž se státi se dokonalým! Israelským Bůh zřejmě nařídil: „Budte svatí, neboť já Hospodin, Bůh váš, svatý jsem“ (Lev, 19, 2).

Když se Syn Boží vtělil, na zemi chodil a lidem vůli Boží zvěstoval, pravil: „Budte dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest“ (Mat. 5, 48). Bohu ovšem rovnati se nemůžeme, takového stupně dokonalosti nikdy nedocílíme, ale máme se mu aspoň přibližovati. Zajisté ani Spasitel neměl na mysli rovnost, nýbrž jen podobnost. Stačí nám, budeme-li míti aspoň stín dokonalosti, kterou se Bůh vyznačuje. Bůh jest dokonalost sama, a my, nedokonalí tvorové, máme se snažiti, abychom se mu stále více připodobňovali. Boží velebnost a dokonalost snahy té zasluhují.

Snažíme-li se Bohu se podobati, Bůh nám podává ruky pomocné. Stává se naším pomocníkem. Touhu po dokonalosti, kterou vložil do srdce našeho, zesiluje.

Snažme se o dokonalost, abychom následovali světlého vzoru svého Vykupitele, jeho přesváté Matky a nepřehledné řady svatých a světic Božích. To jsou vzory, k nimž stále máme vzhlížeti a jimi se řídit. Pozoruj na př. sv. Václava, viz jen, jak rád a zbožně se modlí, jak spěchá na mši svatou, jak hojně dává almužny chudým, jak jest pokorný, statečný i mírumilovný, jak miluje Boha i lidi! A takových hvězd září na obloze nebeské tisíce ... Zadívej se na hvězdy ...

Rádi děláme, co nám prospívá! S dokonalým člověkem každý rád obcuje, ochotně s ním obchody uzavírá, hmotného zisku mu přeje, v manželství vchází, důvěřuje mu, miluje a váží si ho. Snaha po dokonalosti tedy každému prospívá. Z ní kyne nám vlastní zisk.

Zisk pozemský jest dobrý, ale mnohem lepší je zisk nepomijitelný, který ani zmenšen ani ztracen býti nemůže, a ten čeká dokonalého člověka po smrti. Úsilovně se snažme o dokonalost, abychom ho dosáhli! Věčná blaženost jest ovocem této ušlechtilé snahy. Ji dojdeme neskonale blaženosti a dosáhneme jí vyššího stupně. Svatý Pavel dí: „Každý obdrží odplatu vlastní podle své vlastní práce“ (I. Kor. 3, 8). Doba tohoto života jest dobou jarního zasévání, doba života budoucího dobou sklizně. Jak kdo pracoval, tak bude sklízeti. „Kdo rozsévá skoupě, skoupě

těž bude žnouti, a kdo rozsévá v požehnání, v požehnání těž žnouti bude“ (II. Kor. 9, 6).

O dokonalost se máme snažiti nejen k vůli sobě, ale i k vůli jiným. Snahou po ní prospíváme svým spolubližním. Kdo jiným dobrý příklad dává, podobá se slunci, které svým milým teplem nejen zahřívá, ale i působí vzrůst. Rodiče, učitelé a zaměstnavatelé, snažte se už k vůli dětem, žákům a zaměstnaným, dokonalými býti, abyste je svým příkladem na cestu dobrou strhli!

Dobrý člověk blahodárně působí na společnost, v níž žije, prospívá církvi, svému národu a vlasti.

Strom, zvíře, člověk vyvinují se, rostou a silí až do určitého stupně. Jakmile dosáhnou vrcholku, upadají. Pozvolna slábnou, a odumírají. Není mrtvého bodu, na němž by nehybně zůstali státi. Podrobení jsme nezadržitelnému úpadku, byť bychom toho třeba ani nepozorovali. Pozvolna rosteme a pozvolna umíráme.

Jako v životě hmotném je stálý pohyb, podobně je tomu i v životě duchovním. Ani zde mrtvého bodu není. Buď jdeme vpřed, anebo už klesáme. „Kdo nepokračuje, couvá, jinak nelze na cestě dokonalosti“, dí sv. Bernard. Sv. Augustin praví: „Tíše státi jest tolik, jako zpět jíti. Jakmile jsi spokojen sám se sebou a praviš ‚Nyní dosti‘, jsi ztracen.“ Proto stále vpřed! Den ze dne máme býti lepšími. „Kdo jest spravedlivý, ospravedlní se ještě, kdo svatý, posvěť se ještě“ (Zjev. 22, 11).

Svatému Antonínovi vetřela se kdysi při modlitbě myšlenka, že by pro svou zbožnost daleko od svatosti neměl. Tu zaslechl hlas s nebe řkoucí: „Antoníne, tys ještě nedosáhl ani té dokonalosti, které koželuh v Alexandrii dostoupil.“ Sv. Antonín se zhrozil; ale hned vydal se na cestu, aby onoho dokonalého člověka poznal. Vzkročil do jeho dílny, tázal se ho, jakými skutky nábožnými Bohu denně slouží. Pokorný muž pravil: „Nevím, že bych kdy za živobytí svého něco dobrého vykonal; protož pokládám jiné za nábožné, sebe pak za zlého a bojím se, že zahynu, kdežto jiní budou spaseni.“ Tato odpověď naplnila sv. Antonína úžasem, tak-

že zvolal: „Tento dobrosrdečný člověk uchvátí království nebeské násilím, já pak žiji již mnoho let na poušti, a kdož ví, co o sobě všechno jsem myslel; nyní však vyznati musím, že prostý tento řemeslník ctností mne převyšuje.“

Jak velice namáhají se lidé, aby vymysleli nebo zdokonalili různé stroje! Snaha tato jest chvalitebná, ale mnohem a mnohem chvalitebnější a potřebnější jest snaha po zdokonalení vlastní duše.

Než, stále jen mluvíš o snaze po dokonalosti, uznáváme ji za potřebnou, ale naznač nám také konečně cestu, kterou bychom za ní měli jíti.

Je-li tvé rozhodnutí opravdové a úmysl vážný, tedy se pokusím cestu onu ti naznačiti.

1. Především nemohu najíti nic působivějšího, než co nám sám náš milý Vykupitel doporučil, totiž dobrovolnou chudobu, ustavičnou čistotu a úplnou poslušnost představených. To jsou rady, které se nám v evangeliu zvláště doporučují, a proto je evangelickými radami nazýváme. Jsou podkladem života klášterního, a osoby, jež si život řeholní zvolily, jsou povinny přesně se jimi řídit.

Komu není možno voliti život řeholní, může aspoň v náhradu vstoupiti do třetího řádu, jenž jest zřízen pro křesťany, kteří obvyklému občanskému zaměstnání se věnují, nebo do mariánské družiny, nebo do jiného dobrého náboženského spolku, a jeho stanovami se řídit.

2. Velice nám pomáhá modlitba, neboť se jí přibližujeme Bohu, jenž jest dokonalost sama, a v jeho blízkosti se rozehříváme pro vše dobré.

3. Nade vše nám prospívá mše svatá, neboť se v ní za nás obětuje sám Syn Boží a její veliké užtky nám věnuje.

4. K dokonalosti vede hodné přijímání svatých svátostí, hlavně častá svatá zpověď a svaté přijímání. Časté přijímání těchto dvou svátostí nejen nás očišťuje a s Bohem úzce spojuje, ale zjednává

nám i citlivé svědomí, jehož jest k pravé dokonalosti zapotřebí.

5. Miluj Boha a lidi! Zachovávej přikázání křesťanské lásky, na nichž celá budova naší mravouky spočívá. Snaž se Boha stále vřeleji milovati a z lásky k němu všechny své skutky co nejlépe konati! Miluj bližního pro obraz Boží, který jest duši jeho vtisknut! „Není jiné dokonalosti, nežli milovati Boha z celého srdce svého, a bližního, jako sebe samého: každá jiná dokonalost je nepravá“ (Sv. František Sáleský).

Zachovávej přikázání Boží a církevní! „Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mě miluje. Kdo však miluje mne, bude milován od Otce mého, i já budu jej milovati a zjevím se mu“ (Jan 14, 21).

6. Vzdělávej se duchovně! Čti knihy náboženské a poučné! Sv. Ignáce z Loyoly přivedlo k dokonalosti čtení životopisů svatých. Vypočněni s ochotou a pozorně kázání, náboženskou přednášku, nevyhýbej se křesťanskému cvičení a rozmlouvej a obcuj rád s lidmi dobrými a zbožnými!

7. Snaž se získati o d p u s t k ů, jichž církev uděluje.

8. Plň věrně povinnosti svého stavu. Mnozí jsou ochotni vše dělati, všude pomáhati, všem své síly nabízet, ale jenom to jim nevoní, co jest právě jejich povinnosti. Cesta za dokonalostí jde obráceně — napřed svou povinnost, a potom teprve to ostatní.

9. Cvič se v sebezaporu a sebeovládání. Kroť vášně hned v zárodku!

10. Osvoj si ctnosti, jimiž Bohu zvláštní radost děláme a jemu se blížíme! Měj v nenávisti hřích! Buď i v malých věcech přesný a věrný! Denní práce konej ve stavu milosti a v úmyslu bohulibém.

Svatý František Serafinský toužil po dokonalosti, k ní dospěl a vysokého stupně v ní dosáhl. Svátý Bernard dí: „Neúnavná snaha po dokonalosti a upřímná touha po ní vede k dokonalosti.“

Snaž se o ni a budeš šťasten...

33. Laická morálka.

(Neděle 6. po velikonočních.)

„Z náboženské obce své
vyloučí vás.“ (Jan 15, 2.)

Když jsme roku 1918 po třech stech letech poddanství dosáhli své státní samostatnosti, rozpoutal se u nás proti církvi katolické zuřivý boj.

Boj ten vedla a vede dosud tajná společnost svobodných zednářů. Jejich snahou jest odkřesfaniti národ.

Poněvadž vědí, že národ jest v dětech, a jaké budou děti, takovými že budou budoucí občané, soustředili boj především o školu. Není snad jen náhodou, že skoro u všech národů hlavními bojovníky nevěry jsou učitelé. Příčina spočívá v tom, že svobodní zednáři právě tento stav si k svým cílům zvolili a ho zneužívají. Zneužili a zneužívají ho i u nás.

Proto prvním skutkem našich t. zv. „pokrokových“ učitelů bylo odstraniti kříž a modlitbu ze školy.

Počítali zcela určitě, že za Kristem půjde ze školy i jeho učení a jeho duch. Nebude už se učit náboženství. Ze školy poletí i farář a katecheta.

A poněvadž přece jen myslí, že je třeba dětem vštípit nějaké mravoučné zásady, podle nichž by se v životě řídily, a poněvadž nechtějí se přidržeti osvědčené mravouky náboženské, které učí kněží, chtějí děti učit jakési mravouce světské, nekněžské, neboli jak říkají „laické“, a praví, že tato mravouka mravouku náboženskou úplně nahradí.

Mravouka náboženská shrnuta jest hlavně v desateru přikázání, jež dal Bůh, a o nichž přikázal, že je máme zachovávat.

Mravouka laická vybudována jest výlučně jen na rozumu lidském.

Mravouka náboženská má na zřeteli život pozemský i věčný, kdežto laická výhradně jen život pozemský.

Hlavní její zásady jsou tyto:

1. Děti nebudou se vésti k tomu, aby dobré konaly a zlého se varovaly k vůli Bohu, nýbrž proto, že mají z toho prospěch aneb škodu.

2. Děti budou se stavěti na základ lidské důstojnosti. Bude se k nim volati: „Jste lidé, bytosti nejdokonalejší, převyšujete neskonale všechny ostatní bytosti. Proto musíte míti úctu k sobě samým, nesmíte konati nic zlého, neboť byste se snížily.“

3. Děti budou vedeny k tomu, aby se od mládí učily mravně žíti, protože tím člověk dochází cti od svých bližních.

4. Budou se učiti tomu, že člověk musí vášně a náruživosti své krotiti, protože ničí zdraví, mrzačí tělo a ukracují život.

5. Dětem bude se vždy ukazovati na osobní prospěch. Pováží se jim, že podvodu, krádeže, vraždy. člověk musí se chrániti, ježto jsou trestány pokutou, vězením a smrtí.

Mravouka tato neuznává ctnosti ani hříchu a proto nemůže ani v dětských srdcích vypěstovati lásky k ctnosti a ke hříchu odpor.

Snad poněkud by mohla obrousiti zevnějšek, což ostatně mravouka náboženská činí také, a to mnohem jistěji, ale srdce nechává chladným. Pěstuje se vnějšek, ale vnitřek leží úhorem.

Nepodává dítěti dostatečného důvodu, proč má dobře činiti a zlého se varovati. V člověku vidí jen „myslící zvíře“, a věčného života s jeho odměnami a tresty neuznává. Každý je pánem svého svědomí. Mohu tedy dělati, co chci. Za dobro mohu považovati, co si sám za dobro prohlásím, a zlem pojmenuji to, co sám budu chtít. Budu hledět jen svého prospěchu. Řeknou-li, že jsem sobec, co mi po tom? Pohrozí-li mi trestem, dám si pozor, aby mne nikdo při činu nechytil. Co je mi po společnosti? Co je mi po tom, co společnost vyžaduje? Řeknou-li mi něco o zákonech, řeknu jim: Já jsem si právě dal jiné zákony!

Zásady laické mravouky jsou měnivé. Mění se věda i filosofie, mění se i názory společenské. Kdo má její zásady stanovit? Ministerstvo školství? Jak by stanovil zásady ty sociální demokrat a jak lidovec? Bylo by nutno měnit je po každých volbách. Po každých volbách, podle toho, jaká by vyšla většina — musely by se tisknouti nové učebnice, a učitel by musel říci: Děti, co jsem vám povídal včera, dnes už neplatí — dnes je to obráceně. Co bylo včera dobré, dnes je zločinem.

Každý stát měl by podle svých tužeb a podle své potřeby mravouku jinou — že by se tím spíše vypěstovalo národní sobectví a pýcha, a že by docházelo tím spíše ku srážkám a válkám, jest na biledni.

Laická mravouka nechává člověka bez útěchy a pomoci. Křesťan nezoufá ani tehdy, byť vše na světě ho zklamalo a opustilo.

A jakou dá zbraň dítěti proti pokušení?

Vypěstovati trvale ctnost, na to rozhodně nestačí. Dobře pravil Tolstoj: „Pokusy zavést morálku bez náboženství podobají se počínání dítek, které květinu, jež se jim líbí, pěstují, kořínky pak, jež se jim nelíbí nebo zbytečnými zdají, utrhnou a kvetoucí květinu bez kořínků do země zasazují.“ Bez podkladu náboženského nemůže se ctnost udržeti. Kdo takto staví, staví na písku, a toho evangelium nazývá „bláznivým mužem“.

Protože laická mravouka nemůže vypěstovati ctnosti, nazval ji kdosi sice žertovně, ale zcela přílehně mravoukou „laidáckou“. Je to něco, co visí ve vzduchu. Může vychovati snad prohnáné chytráky, ale nikoliv lidi pevného charakteru a dobré křesťany.

Slavný Washington pravil: „Bez náboženství není ctnosti.“

J. J. Rousseau napsal knihu Emil a v ní vylíčil své snahy vychovati člověka bez Boha, ale na konec prohlásil: „Domníval jsem se, že jest možno býti ctnostným bez náboženství. Byl jsem dlouho klamného toho domnění, nyní však nadobro jsem z něho vystřízlivěl.“

Slavný Gladston pravil: „Každá vyučovací osnova, která výchovy náboženství nedbá, jest nebezpečná.“

Bývalý profesor dr. Foerster založil v Curychu mezinárodní ethickou společnost. Vypsal cenu na dílo o mravnosti bez Boha. Dostal od několika zámožných rodin chlapce a dívky, aby je v tomto směru vychovával. Čtyři léta se namáhal, ale na konec složil zbraně a doznal veřejně, že vychovati dítko mravně bez Boha jest naprosto nemožno.

První francouzský vyslanec v Praze Simon se vyjádřil: „Když se u nás ve Francii rozpoutal boj proti náboženskému vyučování, pomáhal jsem též vyvážeti na kolečkách kříže ze škol, ale nyní toho lituji; škola bez Boha vychovala nám zločince a lotry.“

Když polskému filosofovi Kraszewskimu líčili účinnost laické morálky, pravil: „Chcete-li hoblovat vodu a vrtat povětrí, zkuste to.“

Jenom pevné, nezměnitelné a dobré zásady morálky náboženské mohou vzbuditi úctu, jenom vědomí, že Bůh je zachovávatí přikázal, že slíbil odměnu zde i na věčnosti těm, kteří je zachovávají, a že pohrozil tresty těm, kdož je přestupují, může nás pohnouti, abychom se jimi řídili; ať nás lidé vidí nebo ne, ať nás chválí nebo hani; a teprve, jsme-li přesvědčeni, že společnost lidská dostala práva od Boha, cítíme povinnost, jejich příkazů dbáti.

Profesor české university v Praze dr. V. Lásky napsal roku 1923 v „Národních Listech“: „Zákon mravní je sice v nás, ale není z nás, není původu lidského, nýbrž něčím, co v nás bylo vloženo, něčím, co lze sice ignorovati, ale nikdy se světa sprovoditi, stejně jako jej nelze nějakou laickou morálkou nahraditi.“ Týž profesor napsal: „Z toho plyne bezprostředně, že nelze náboženství, jehož praktický cíl jest: usměrniti naše jednání hlavně ve smyslu morálky, nahraditi obecně nějakou školní, laickou morálkou. Aby tato morálka mohla odůvodniti, proč to či ono se považuje za morální, musila by se opírat o nějakou filosofii a vyzněla by ovšem vždy jen subjektivně podle filosofických názorů svého autora. Praktickou lidovou morálkou mů-

že býti proto jediné dogmatická morálka jednotlivých náboženství, a to hlavně z tohoto důvodu: Světské zákony stanoví tresty, jež nutno odpykati, byl-li zákon překročen; tyto tresty nejsou však nic jiného, než hodnocení míry nemorálnosti přestupků samých. Nebýti trestů, byly by zákony mrtvou literou. Proto také laická morálka, postrádající trestního kodexu, nemůže býti účinnou morálkou. Dogmatické náboženství ponechává tresty alespoň Bohu jako nejvyššímu představiteli spravedlnosti; má-li jeho morálka býti účinná, musí ovšem kotviti v hluboké víře v Boha! Aby se laická morálka stala ji rovnocennou, mohla by hledati opory jen ve filosofii. Tu však ovládá jen málo vyvolených.“

Slavný Palacký napsal: „Každý rozumný musí uznati, že tu, kde není Boha, není ani mravouky, ni ctnosti, ni hříchu, ni cti, ni hanby, ni práva, ni bezprávi, a tam člověk pozbývá své nejvyšší přednosti, totiž přednosti mravního povolání, i musí sklesnouti k pouhému zvířeti.“ Gustav Ferri pravil: „Laická morálka nikdy nemůže nahraditi evangelium.“ Guizot řekl: „Není výchovy bez náboženství“. Viktor Hugo volal: „Bylo by záhodno před soud pohnati ty rodiče, kteří posílají dítky do takových škol, nad jichž branou čteme: Zde se nevyučuje náboženství.“ Salisbury, anglický prezident ministerstva pravil: „Náboženská výchova jest jedno z našich nejdrazších práv. Žádám si, aby všechna vyznání směla vychovávat mládež podle svých vyznání víry a nikoli podle bidného systému jakési všeobecné výchovy, jak se již v některých školách děje.“ „Jest na bílé dni, že systém národního vychování, který nespočívá na poznatku náboženství, přivádí národní neštěstí“ (Disraeli).

Francouzský plukovník E. Keller napsal: „Když tlupa komediantů ukradne jediné dítě, aby z něho učinila komedianta, vzbouří se celá země. Jak se nebouřiti, když se kradou celému národu děti po stotisících a milionech, aby se z nich učinili nevěrci?“

„Lidové Listy“ dne 24. července roku 1923 napsaly: „Francouzští profesori uveřejnili v „Tempsu“

prohlášení, které jest nejstrašnějším odsouzením a zavržením laické morálky. V prohlášení poukazují na to, že moderní protikatolická, t. zv. laická morálka, má na svědomí vzrůst obžerství, zločinnosti, spiritismu, rozvodů, dobrovolných potratů, šílenství a sebevražd. Tato laická morálka musí být považována za šířitelku rozvratu rodin, poklesu porodů, za příčinou nechuti ku práci a znemravení dospívající mládeže. Podle mínění francouzských profesorů jest možno pokleslou mravnost povznést jen návratem od morálky laické k morálce katolické. „Prvním důsledkem tohoto stavu“, praví profesori ve svém prohlášení, „jest hromadný návrat ke katolictví, návrat k víře otců, kteří dovedli povznést Francii tím, že z ní učinili požehnanou zemi Kristovu, a tím vytvořili národ šťastný, rozumný, pracovitý a dobrý.“

Naši předkové i my sami vyrostli jsme z mravouky náboženské. Co se osvědčilo na předcích, osvědčí se i na potomcích.

Zavrhneme mravouku laickou a chceme mravouku náboženskou.

O B S A H :

1. Úvod.	
2. Proč jsem na světě? (1. neděle adventní)	5
3. O Pismu svatém. (2. neděle adventní)	11
4. Smysl pro povinnost. (3. neděle adventní)	17
5. O hříchu. (4. neděle adventní)	23
6. Všudypřítomnost Boží. (Hod Boží vánoční)	29
7. Úcta ke stáří. (Neděle po narození Páně)	35
8. Využij času! (Nový rok)	40
9. Lenost. (Neděle po Novém roce)	46
10. O silné vůli. (Zjevení Páně)	51
11. Sebevzdělání. (1. neděle po Zjevení Páně)	56
12. Boží požehnání. (2. neděle po Zjevení Páně)	62
13. Sebeovládání. (3. neděle po Zjevení Páně)	68
14. Jaké povinnosti máme k církvi? (4. neděle po Zjevení Páně)	73
15. O pohoršení. (5. neděle po Zjevení Páně)	77
16. Věřím v církev obecnou. (6. neděle po Zjevení Páně)	83
17. Msta. (Neděle devítník)	89
18. O papežské neomylnosti. (Neděle 1. po devítníku)	94
19. O vševědournosti Boží. (Neděle 2. po devítníku)	100
20. Proč se máme postiti? (Neděle 1. postní)	106
21. O milosti. (Neděle 2. postní)	112
22. O smilstvu. (Neděle 3. postní)	118
23. O Boží dobrotivosti. (Neděle 4. postní)	124
24. O vraždě. (Neděle 5. postní)	129
25. Co máme dělati při mši svaté? (Neděle Květná)	135
26. O zmrtvýchvstání. (Hod Boží velikonoční)	141
27. Svatost církve. (Neděle 1. po velikonocích)	147
28. Nezištnost. (Neděle 2. po velikonocích)	152
29. S pokáním neodkládej! (Neděle 3. po velikonocích)	156
30. Na cti utrhaní. (Neděle 4. po velikonocích)	162
31. Co působí modlitba? (Neděle 5. po velikonocích)	169
32. Máme se snažiti o dokonalost (Nanebevstoupení Páně)	174
33. Laická morálka (Neděle 6. po velikonocích)	180

Zprávy o »Dědictví Svatojanském«.

I. Přehled členů koncem roku 1927.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	69
Členů první třídy	32
Členů druhé třídy	138
Členů třetí třídy	40.635

Úhrnem zapsáno členů žijících i zemřelých . 40.882

Z toho jest: 1. rodů	6.929
2. spolků, škol, knihoven atd.	1.665
3. členů duchovního stavu (kněží, bohoslovců)	4.466

Během roku 1927 přistoupilo k „Dědictví“ 144 nových členů (mezi nimi jest 11 rodů, 6 spolků a 10 osob duchovního stavu); od uveřejnění jejich jmen bylo nutno upustiti pro velikou drahotu tisku.

Během roku 1927 došlo ředitelství „Dědictví“ oznámení o úmrtí 22 členů.

II. Pravidla »Dědictví Svatojanského«.

1. Vklad člena třetí třídy obnáší jednou pro vždy 80 Kč (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih, darem dávaných). Člen třetí třídy dostává každého roku jeden výtisk podílu.

2. Za rod, školu, obec, spolek, knihovnu a pod. platí se za členství třetí třídy jednou pro vždy 170 Kč (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných).

3. Člen druhé třídy se vkladem 140 Kč dostává dva výtisky, člen první třídy se vkladem 200 Kč dostává tři výtisky podílu. Rody, školy, obce, knihovny a pod. platí za členství druhé třídy 320 Kč, za členství první třídy 470 Kč. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

4. Spoluzakladatelem „Dědictví“ se stává, kdo složí jednou pro vždy nejméně **1000 Kč**; dostává ročně čtyři výtisky podílu.

5. Vklady dlužno složit v plném obnosu najednou: splátky se nepovolují.

6. Kdo k „Dědictví“ přistoupiti hodlá, nechť zašle poštovní poukázku příslušný obnos pod adresou „Ředitelství Dědictví Svatojanského v Praze-IV. (Hradčany)“ a na odstřížku poukázky nechť napíše své jméno, příjmení, stav a bydliště, pak svou osadu farní a diecési, ke kteréž přiná-leží. Jde-li o členství rodu, budiž udáno jméno jak manžela, tak manželky i s jejím příjmením, které měla za svobodna.

7. Každý člen ať si lístek na odebrání knih dobře uschová a každého roku před vyzvednutím nového podílu od svého duchovního správce podepsati dá. Na tento lístek může si pak člen, žije-li v Čechách, podíl v knihkupectví B. Stýbla v Praze, Václavské nám. č. 30 n., vyzvednouti (lístky mají barvu zelenou). Členové v olomouckém arcibiskupství vybírají knihy svého podílu v knihkupectví R. Prombergera v Olomouci (lístky jsou barvy červené), členové pak z biskupství brněnského nechť se o podíl hlásí v knihkupectví Karla Winikera v Brně (lístky jsou barvy žluté). Ostatní členové z jiných diecézí vybírají své podíly u toho knihkupectví, které mají na lístku udáno. Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně hlásiti se u toho knihkupectví, které na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoliv u ředitelství, jak omylem se stává.

8. Každý člen bez výjimky, nechť přistoupil kdykoliv, povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupec za vydání podílu 50 h, celkem tedy Kč 2-50, jinak by mu podíl nemohl býti vydán.

9. Kdo by si přál, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, nechť připojí ještě příslušný obnos na poštovné. Členové z Ameriky nechť složí v knihkupectví B. Stýbla v Praze listou část peněz jako zálohu na další zasílání ročních podílů.

10. Přestěhuje-li se některý člen z Čech na Moravu, nebo odebere-li se z brněnského biskupství do olomouckého, nebo naopak, ať to oznámí ředitelství a připojí svůj odběrný lístek dosavadní, načež mu ředitelství pošle nový lístek na odebrání knih, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydávány byly.

11. Poněvadž členský či oddílný lístek může se ztratiti nebo i odcizen býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knížce, zaznamenej: když skutečně ztráta se udála, požádej ředitelství o nový lístek s udáním čísla lístku ztraceného nebo aspoň čísla diplomu a zašli zároveň 20 Kč jakožto poplatek za vy-

dání lístku nového. Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádně platnosti již nemá. Podobně, kdo by z jiné příčiny potřeboval lístek nový, na př. je-li dosavadní lístek jeho již vyplněn, ať pošle jej ředitelství a přiloží **20 Kč**, načež mu bude zaslán lístek nový.

12. Když by člen umřel, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby úmrtí jeho poznamenali na jeho podílný lístek a tento ředitelství „Dědictví“ buď sami zaslali nebo požádali svého pastýře duchovního, aby lístek ředitelství zaslal.

13. Knihy za rod se odebírají tak dlouho, pokud jméno rodu toho se neztratí. Není-li synů, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dívky jejich však, jiné jméno již nesoucí, nemají práva toho; rod vymřel.

14. Každý nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy podle ustanovení ředitele (nikoliv podle vlastní volby přistoupivšího člena!).

15. Kdo si nevyzvedne podílů během dvou let po jeho vydání, **pozbývá naň práva; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.**

16. Knihy „Dědictvím“ vydané, pokud jsou na skladě, lze objednat přímo u ředitelství „Dědictví“. Ředitelství vyřizuje objednávky, pokud možno, obratem pošty. Při objednávce knih buďtež příslušný obnos za knihy i poštovné zapraveny vždy předem, a to jak od jednotlivců, tak od knihkupectví. Na úvěr, na účet nebo na dluh „Dědictví“ knih nedává. Knihy zasílají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku.

17. Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškerí členové očekávají, mezi oktávem svatého Jana Nepomuckého oběť mše svaté za živé i mrtvé členy „Dědictví“ každoročně obětovali. Ostatní členové nekneží buďtež v označeném čase s týmž nábožným úmyslem přítomni mši svaté. U hrobu svatého Jana Nepomuckého v Praze slouží ředitel „Dědictví“ každého roku ve dnech svátku sv. Jana Nepomuckého blízkých dvě zádušní mše svaté: jednu za všechny v Pánu zesnulé členy a druhou za Antonína Hanikýře, zakladatele „Dědictví“.

III. Činnost »Dědictví Svatojanského« v roce 1928.

Podílem na rok 1928 jsou dvě knihy: 1. Václav Beneš Třebízský: „Levohradecké pomněnky“, padesát drobných povídek historických vybral Vilém Bitnar, část II., 2. Třetí nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Část I.

IV. Dary pro »Dědictví Svatojánské«.

„Dědictví“ věnovali: Frant. Kunická, Přívoz 10 Kč. Václav Harant, odb. učitel, Plzeň 10 Kč. N. N. ku cti sv. Jana Nep. 20 Kč. Anna Perníková v Mladém 20 Kč. Zofie Plíšková, Čekyně 50 Kč. Dr. B. Truksa, Napajedla 10 Kč. Farní úřad u sv. Ludmily, Vinohrady, od pí. N. N. 200 Kč. Ad. Hladík, kooperátor, Praha VII. 100 Kč. Dr. Pavel Jantausch, ap. adm., Trnava 50 Kč. Dr. P. Vojtašák, biskup, B. Bystřice 100 Kč. Jos. Rejholec, Barchovice 10 Kč. Frant. Teplý, archivář 5000 Kč. Farní úřad Senice od N. N. 10 Kč. Vojt. Švaříček, vrch. komisař v. v., Sv. Kopeček 80 Kč. Ant. Zvěřina, Praha 44 Kč. J. Skála, děkan, Kladno 30 Kč. Marie Dubišanová, Heřm. Městec 50 Kč. Leop. Pavlas, Hodoňovice 3'60 Kč.

Seznam vydaných knih a obrázků vydaných »Dědictvím Svatojanským«.

Prohlédněte bedlivě a objednejte!

Doporučte svým přátelům!

I. Písmo svaté.

A) Veliké vydání.

Bible Česká. I. Písmo sv. Starého zákona. Přeložil a výkladem provází dr. Jan Hejčl. — Svazek I. Genesis—Judith. Cena 30 Kč (váz. 60 Kč), pro členy „Dědictví“ 27 Kč (váz. 57 Kč). — Svazek II. Ester — Kniha Sírachovcova. 49 Kč (váz. 75 Kč), pro členy „Dědictví“ 44 Kč (váz. 70 Kč). — Svazek III. Isajáš — Čtvrtá kniha Esdrášova, 113 Kč (váz. 145 Kč), pro členy „Dědictví“ 103 Kč (váz. 135 Kč).

Bible Česká II. Písmo sv. Nového zákona. Přeložil a výkladem opatřil dr. J. L. Sýkora. — Část I. Evangelia a Skutky apoštolské. 38 Kč (váz. 50 Kč), pro členy „Dědictví“ 34 Kč (váz. 46 Kč). — Část II. Listy apoštolské a Zjevení sv. Jana. 32 Kč (váz. 50 Kč), pro členy „Dědictví“ 28 Kč (váz. 46 Kč). — Obě části dohromady svázané 90 Kč, pro členy „Dědictví“ 82 Kč.

Celá Bible Česká 262 Kč (váz. 370 Kč), pro členy „Dědictví“ 236 Kč (váz. 344 Kč). — Desky na celé dílo (4 svazky) 50 Kč.

B) Zkrácené otisky z velikého vydání.

Evangelia se stručnějším výkladem. — Svazek I. Evangelium sv. Matouše. 6 Kč, pro členy „Dědictví“ 5.40 Kč. — Svazek II. Evangelium sv. Marka. 2 Kč, pro členy „Dědictví“ 1.80 Kč. — Svazek III. Evangelium sv. Lukáše. 3.50 Kč, pro členy „Dědictví“ 3.10 Kč. — Svazek IV. Evangelium sv. Jana. 3 Kč, pro členy „Dědictví“ 2.70 Kč. — Všechny 4 svazky najednou zakoupené 14 Kč, pro členy „Dědictví“ 13 Kč.

C) Kapesní vydání.

Nový zákon. Přeložil dr. J. L. Sýkora. — Část I. Evangelia. 3 Kč, (váz. 12 Kč).

Zaltář. Přeložil a výkladem opatřil dr. Jan Hejčl. 8 Kč, pro členy „Dědictví“ 7 Kč; ve vazbě celoplátěné 25 Kč.

D) Otisky z kapesního vydání.

Evangelia: Sv. Matouše, 1 Kč. — Sv. Marka, 80 h. — Sv. Lukáše, 80 hal. — Sv. Jana, 80 hal.

E) Perikopy.

Perikopy čili Výňatky ze Starého i Nového zákona. Upravili dr. J. L. Sýkora a dr. Jan Hejčl. 10.50 Kč, váz. 25 Kč.

F) Nový zákon, staré vydání.

Nový zákon. Staré vydání z roku 1888. Cena 6 Kč.

II. Spisy nábožensko-poučné.

Katolická mravouka. Napsal dr. K. L. Řehák. Cena 4.50 Kč.

Liturgika o posvátných dobách svaté katol. církve. Sestavil Bohumil Fr. Hakl. Cena 4.50 Kč.

Epištoly nedělní a sváteční celého roku. Výklad sepsal Jan Felizna. Cena 6 Kč.

Výklad katechismu. Napsal dr. Ant. Podlaha. Ctih. Tomáše Kemp. čtvero knih o následování Krista. Cena 9 Kč.

Milosrdný Samaritán. Poučná a modlitební kniha pro nemocné a jejich ošetřovatele. Cena 6 Kč.

Jaká má být víra naše? Hovory náboženské. Podává Filip Jan Konečný. Cena 1.50 Kč.

Falešní proroci. Napsal Fr. X. Wetzel. Česky upravil V. H. Šrámek. Cena 1 Kč.

Po stopách Boží prozřetelnosti. Sepsal B. Jiříček. Cena 1.20 Kč.

Křesťansko-katolická domácí kniha na každý den v roce. Napsal J. P. Silbert, přeložil Frant. Klíma. Cena 6 Kč.

Pravdou k životu. Katolické vodítko. Upravil František Synek. Dva díly. Cena 3 Kč.

Tomáše Kempenského Čtvero knih o následování Krista. S obrazy od Führicha. Přeložil a modlitby připojil dr. Jan Nep. Sedlák. 14 Kč, pro členy „Dědictví“ 12 Kč; váz. v celoplátěné vazbě 28 Kč.

Soustavná věrouka pro lid. Napsal P. František Zák T. J. Díl I. 9 Kč. — Dílu II. část I. 7.50 Kč. — Část II. 10 Kč. — Díl III. 40 Kč, pro členy „Dědictví“ 38 Kč.

Dědův odkaz. Kniha pro dospívající jinochy. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč.

Květnice. Kniha pro dívky. Napsal K. Balík. Cena 5 Kč, váz. 16 Kč.

- Matka.** Kniha pro matky. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč.
Otec. Kniha pro otce. Napsal K. Balík. Cena 4 Kč.
Pane, nauč nás modlití se! Několik slov o modlitbě Páně. Sepsal Ant. Melka. Cena 6 Kč, pro členy „Dědictví“ 5 Kč; váz. 12 Kč.
Nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Cena 15 Kč.
Druhá nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Cena 15 Kč.
Třetí nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Část I. Cena 5 Kč.
Z duchovního života. Napsal P. Alois Štork T. J. 2. vyd. Cena 6 Kč, váz. 12 Kč.
Život podle Bož. Srdce Páně. Napsal P. Josef Jaroš S. J. II. vyd. 20 Kč, váz. 32 Kč.

III. Modlicí knížky,

- Misálek česko-latinský.** Vázaný v plátně 40 Kč, váz. v kůži 60 Kč.
Utěcha duše. Modlitby, které upravil dr. J. Nep. Sedlák. Cena 3 Kč, pro členy „Dědictví“ 2.50 Kč.
Hodinky Mariánské. Přeložil dr. Jan Hejčl. Cena 1 Kč.
Modlitby za zemřelé. Napsal dr. Jan Hejčl. Cena 5 Kč, váz. 12 Kč.

IV. Knihy pro děti.

- Cestou za štěstím.** Napsal K. Balík. Cena 3 Kč.
Prvosenky. Čítanka pro školy obecné. Díl I. váz. 10 Kč.

V. Životopisy svatých.

- Čtrnácte ctihodných mučedníků Pražských z řádu sv. Františka.** Napsal P. Klemens Minařík. Cena 3 Kč.
Svatá Lidmila. Napsal dr. František Stejskal. Cena 7.50 Kč, pro členy „Dědictví“ 6 Kč.
Svatý Jan Nepomucký. Napsal dr. Frant. Stejskal. — Díl I. Životopis. 12 Kč. — Díl II. Úcta, kanonisace a obra-na. Cena 14 Kč.
Svatý Václav. Jeho život a úcta. Napsal dr. Frant. Stejskal. 25 Kč, pro členy „Dědictví“ 20 Kč.
Svatý František Serafinský. Od P. Bonaventury J. Wilhelma. I. 7 Kč, II. 7 Kč.

VI. Spisy dějepisné.

- Troji Řím.** Od Msgra Gauma, přel. A. Koutný. Díl I. 4.50 Kč. — Díl II. 6.50 Kč.
Posvátná místa král. Českého. Sepsal dr. A. Podlaha. Díl I. Vikariáty: Českobrodský, Černokostelecký, Mnichovi-

VIII

cký a Prosecký. 6 Kč. — Díl II. Vikariáty: Berounský, Bystřický a Plzeňský. 6 Kč. — Díl III. Vikariáty: Královický, Vlašimský a Zbraslavský. 6 Kč. — Díl IV. Vikariáty: Kolínský a Rokycanský. 4.50 Kč. — Díl V. Vikariát Libocký. 3 Kč. — Díl VI. Vikariáty: Sedlčanský a Votický. 5.20 Kč. — Díl VII. Vikariát Slánský. 6.70 Kč.

Jubilejní kniha k oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Metoděje, jakož i k oslavě 50letého trvání „Dědictví“ sv. Jana Nepomuckého. Cena 1.50 Kč.

Památky Staroboleslavské. Sepsal Jan Křt. Votka. Cena 2.40 Kč.

Svatý Hostýn ve svém původu a svých osudech. Vypravuje Frant. Vídenský S. J. Cena 4.50 Kč.

Lid český s hlediska prostonárodně náboženského. Napsal Karel Procházka. Cena 4.50 Kč.

Paměti Františka J. Vaváka, souseda a rychtáře Milčického, z let 1770—1816. Knihy I. část I. 4.50 Kč, — část II. 4.50 Kč. — Knihy II. část I. 3 Kč, — část II. 3.70 Kč. — Knihy III. část I. 3.70 Kč, — část II. 3.70 Kč, — část III. 3.70 Kč, — část IV. 10 Kč, pro členy „Dědictví“ 8 Kč.

Světový eucharistický kongres v Chicagu a účast katolíků z Československa. Napsali dr. Jos. Hanuš a posl. V. Myslivec. Cena 5 Kč.

VII. O misiích.

Cesty misionářské Mongolském, Tibetem a říši Čínskou. Napsali Huc a Gabet. Cena 8 Kč.

VIII. Povídky.

Mžikové obrázky. Napsal Jindř. Š. Baar. Řada I. 1.50 Kč. — Řada II. 1.50 Kč. — Řada III. 3 Kč.

Na cestě k lepšímu. Napsal Alois Dostál. Cena 1.50 Kč.

Z měst a městeček. Napsal Alois Dostál. Cena 3 Kč.

Od Krkonoš. Krátké povídky z pohorského kraje. Napsal J. Ježek. Cena 3 Kč.

Irena. — **Pro Boha a pravdu.** Povídka. Z polštiny přeložili Václav T. Kamejský a Josef T. Kajetán. Cena 10 Kč.

Z nedávných dob. Různé obrázky a povídky. Napsal Julius Košnář. Cena 1.50 Kč.

Otcové a děti. Povídky V. Pakosty. Cena 1.50 Kč.

Selská pýcha. Obraz ze života lidu. Napsala Vlasta Pittnerová. Cena 3 Kč.

Povídky. Napsal Jan Nep. Ráž. Cena 1 Kč.

Rozvětvená rodina. Povídka. Napsal Al. Dostál. Cena 3 Kč.

- Fabiola neboli církev v katakombách.** Napsal N. P. S. Wiseman, přeložil dr. K. Vrátný. Cena 7 Kč.
V. různých barvách. Napsal Jindřich Š. Baar. Cena 3.70 Kč.
Rodina Kulichova. Napsala Vlasta Pittnerová. Cena 7 Kč.
Cestou — necestou. Sepsal Julius Košnář. Cena 5 Kč.
Vina zkoušky. Napsal Alois Dostál. Cena 2 Kč.
Biblické povídky. Napsal Prokop Holý. Cena 7 Kč.
Jan Prchalů. Napsal Jos. Pospíšil. Cena 8 Kč, na velinovém papíře 12 Kč.
David a Saul. Napsal P. Vinc. Zapletal O. P. Cena 12 Kč.
Podvod Fulgenta Ohma. Napsal Ant. Thein. Cena 3 Kč.
Po cestách pokroku. Napsal Václav Špaček. Cena 4 Kč.
Levohradecké pomněnky. Napsal Václav Beneš Třebízský. Vybral Vilém Bitnar. Část I. Cena 5 Kč. Část II. Cena 5 Kč.

IX. Umělecké obrazy barvotiskem provedené.

- Klanění se sv. tři králů.** Maloval Fr. Urban. Cena 2 Kč.
Odpocínek sv. rodiny na útěku do Egypta. Maloval Fr. Urban. Cena 2 Kč.

X. Umělecky v barvách provedené obrázky (k vložení do modlitebních knížek) a dopisnice.

- Svatý Václav** (S. Rudl). — **Sv. Václav** (Fr. Urban). — **Sv. Lidmila** (Fr. Urban). — **Sv. Lidmila učí sv. Václava dobročinnosti** (Jos. Hellich). — **Sv. Vojtěch** (Fr. Urban). — **Sv. Prokop** (Fr. Urban). — **Sv. Jan Nepom.** (Fr. Urban). — **Čtih. Milada** (Fr. Urban). — **Blahosl. Anežka Česká** (Fr. Urban). — Cena jednoho obrázku 30 hal., 100 kusů za 30 Kč. — Umělecké dopisnice Oldř. Blažička: velechram sv. Víta, kaple Svatováclavská a jiné 10 kusů 5 Kč.

Objednatí lze tyto knihy a obrázky u

**Ředitelství »Dědictví sv. Jana Nepomuckého«
v Praze-IV. (Hradčany) Vikářská ulice č. 35.**

*Ceny v dřívějších seznamech uvedené
pozbývají platnosti.*

Při objednávce knih nebo obrázků nutno příslušný obnos jako i poštovné (do 5 kg 6 Kč, do 10 kg 12 Kč.) zaslati **předem.**

Knihy zasilají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku. Na úvěr, na účet nebo na dluh „Dědictví“ dávatí nemůž!

Výtah z pravidel »Dědictví Svatojanského.«

„Dědictví svatého Jana Nepomuckého“ v Praze, založené roku 1835, jest ústav k vydávání dobrých knih českých pro lid.

Udem „Dědictví“ se stává, kdo složí jednou pro vždy 80 Kč (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných). Rod, škola, obec, spolek nebo knihovna stávají se údy, složí-li jednou pro vždy 170 Kč (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných). Vklad dlužno složit v plném obnosu najednou; splátky se nepovolují.

Každý člen povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupectví za vydání podílu 50 hal. celkem tedy 2 Kč 50 hal.; jinak by mu podíl nemohl býti vydán. Kdo by žádal, aby mu knihkupec podíl poštou zaslal, připojí ovšem ještě příslušný obnos na poštovné.

Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně se hlásiti u toho knihkupectví, které na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoli u Ředitelství, jak omylem se stává.

Kdo si nevyzvedne podíl během dvou let po jeho vyjití, pozbývá naň práva; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.

Za vydání nového členského lístku, za lístek již vypořebovaný nebo ztracený nutno předem zaslati poplatek 20 Kč.

Příhlášky nových údů přijímá Ředitelství „Svatojanského Dědictví“ v Praze-IV. (Hradčany), Vikářská ulice (u kostela sv. Víta) čís. 35. Nově přistoupiavší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy, podle ustanovení ředitele „Dědictví“.

**Přistupujte hojně k našemu „Dědictví“
a jiné k tomu povzbuzujte!**

Ředitelem „Dědictví Svatojanského“ jest Dr. **Antonín Podlaha**, světitel biskup Pražský, v Praze-IV., Vikářská ulice, u kostela sv. Víta.

Stručné dějiny »Dědictví Svatojanského«.

Kněz Ant. Hanikýř věnoval r. 1831 jistinu 1000 zl. stf. k založení fondu, pod názvem „Dědictví sv. Jana Nep.“, z jehož příjmů by se vydávaly užitečné knihy v jazyku českém pro katolický lid. Jistinu tu zaslal konsistoři Pražské, žádaje, aby věci té se ujala. Teprve r. 1833 schválila vláda „Základní pravidla“ Dědictví, jež vešlo v činnost teprve po smrti zakladatelově (r. 1833) přičiněním prvního ředitele a redaktora Dědictví metropolitního kanovníka Václava Pešiny roku 1835. První knihou nákladem Dědictví vydanou byl spis Jana Valeriána Jirsíka „Proč jsem katolíkem?“ Pešina staral se nejen všemožně o získávání údů Dědictví, jichž počet, jenž obnášel roku 1846 toliko 1151, zvláště od r. 1847 rychle se množil, takže r. 1857 dostoupil výše 16.492, ale i o utěšenou činnost vydavatelskou, takže možno nazvati jej právem druhým zakladatelem Dědictví. R. 1855 bylo Dědictví od Apoštolské Stolice schváleno a odpustky obdařeno. Po Pešinovi (r. 1857) následovali v úřadě ředitele a redaktora Dědictví: Dr. Innocenc Francl 1858—1862 a Vincenc Bradáč 1862 až 1874; r. 1874 oddělen byl úřad ředitele od úřadu redaktora. V úřadu ředitele vystřídal se: Karel Schwarz 1874—1884, Dr. Kl. Borový 1884—1895, Dr. Jan Nep. Sedlák 1896—1908, Dr. Josef Tumpach 1909—1916; v úřadě redaktora: František Srdínko 1874—1906 a Dr. Ant. Podlaha 1907—1916; od r. 1916 zastává úřad ředitele i redaktora Dr. Ant. Podlaha. Počet členů obnášel roku 1860: 21.188; r. 1870: 24.792, r. 1880: 26.419, r. 1890: 27.830, r. 1906: 29.965. Od r. 1854 do 1906 vydávána byla každého roku pouze jedna vázaná kni-

ha; od r. 1907 do 1920 vydáváno každého roku několik nevázaných knih rozmanitého obsahu. Roku 1907 bylo 30.343 údů, r. 1920: 39.575, r. 1927: 40.882; z nich jest na živu asi 13.000. — Pro drahotní svízele poválečné bylo nutno zvýšiti roku 1920 členský vklad z 20 Kč na 45 Kč, r. 1922 na 80 Kč, pro rodý, školy a knihovny z původních 40 Kč na 170 Kč; mimo to jest každý člen každého roku při vyzvednutí podílu povinen zapraviti v příslušném knihkupectví (v Čechách u B. Stýbla v Praze, na Moravě u R. Prombergera v Olomouci a K. Winikera v Brně) 2 Kč ve prospěch Dědictví a knihkupci za vydání podílu 50 hal. Přes nesmírné zdražení tisku vychází každého roku několik knih jako podíl, a mimo to i několik jiných knih ve prospěch Dědictví. Po převratu mělo Dědictví svého jmění na 400.000 Kč, z čehož roční důchod jest skrovný vzhledem k tomu, že Dědictví potřebuje ročně na 80.000 Kč. Činnost Dědictví udržuje se tedy většinou soukromou obětavostí ředitele, Dědictví, výtěžkem z prodeje starších knih a ze vkladů členů nově přistupujících. — Zásluhy Dědictví o církev katolickou v zemích českých jsou veliké: valná část důležitých spisů nábožensko-poučných vyšla jeho nákladem; mimo to vykonalo Dědictví knihami svými veliký úkol i na poli národním, posilujíc jimi v lidu vědomí národní, a to zvláště v krajinách poněmčovaných. Kéž by Dědictví nalézalo hojně štědrých příznivců, aby vždy víc a více mohlo rozkvétati!

V ý h o d n ý n á k u p k n i h

učiní, kdo objedná v Dědictví Svatojanském v Praze IV.-35 (Vikářská ulice) některou kolekci knih níže uvedených. Dědictví jest nuceno vykliditi jedno ze svých skladišť, následkem čehož naskytá se příležitost za nepatrný obnos získati cenné poučné a zábavné knihy. Knihy zašlou se franko proti zaplacení obnosu poštovní poukázkou předem. Poštovné za zásilku hradí Dědictví. I. skupina: Dr. Podlaha: Posvátná místa král. Českého, 7 sv., Dr. Jan Hejčl: Žaltář, Nový Zákon, vydání z r. 1888, Al. Dostál: Z měst a městeček, za úhrnnou cenu 30 Kč. II. skupina: Boh. Fr. Hakl: Liturgika, Ant. Melka: Pane, nauč nás modliti se, Dr. Jan Stejskal: Sv. Jan Nepomucký, 2 sv., P. Fr. Žák: Soustavná věrouka pro lid, 3 sv., Jul. Košnář: Z nedávných dob, za úhrnnou cenu 30 Kč. III. skupina: Paměti Fr. Vaváka, 7 sv., Jan Felizna: Epištoly nedělní a sváteční, Dr. Jan Sedlák: Útěcha duše, Jindřich Š. Baar: Z jiného světa, za úhrnnou cenu 25 Kč. — IV. skupina: Evangelia, K. Balík: Otec, Jos. Pospíšil: Jan Prchalů, Dr. K. L. Řehák: Katolická mravouka, Karel Procházka: Lid český s hlediska prostonárodně náboženského, Fr. Videnský: Sv. Hostýn ve svém původu a svých osudech, za úhrnnou cenu 20 Kč. V. skupina: Milosrdný Samaritán, K. Balík: Matka, Al. Dostál: Rozvětvená rodina, P. K. Minařík: Čtrnácte ctihodných mučedníků pražských, Karel Balík: Cestou za štěstím, Vlasta Pittnerová: Rodina Kulichova, za úhrnnou cenu 15 Kč. VI. skupina: J. P. Silbert: Křesťansko-katolická domácí kniha, Dr. J. Hejčl: Hodinky Mariánské, N. P. S. Wiseman: Fabiola, J. Š. Baar: V různých barvách, J. K. Votka: Památky Staroboleslavské, Dr. K. L. Řehák: Katolická mravouka, za úhrnnou cenu 15 Kč.

PODPORUJTE

Dědictví Svatojanské!

Knihy „Dědictvím“ vydané tvoří
vzornou knihovnu katolickou!

Přistupujte za členy
(vklad 80 Kč jednou pro vždy)!

Kupujte a rozšiřujte knihy „Dědictvím“ vydané!

*Šiřte různá vydání Pisma svatého,
která vyšla péčí „Dědictví“.*

(Dosud vyšly 4 svazky velkého vydání,
otisky jednotlivých Evangelii, kapesní vydání Nového zákona, Žaltář.)

Prohlédněte bedlivě ceník na konci této knihy.

Přihlášky a objednávky přijímá

Ředitelství „Dědictví Svatojanského“,

v Praze-IV., Vikářská ulice čis. 35.